

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY10712 Numarada Kayıtlı Şiir
Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi'ne
(MESTAP) Göre Tasnifi

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümmülbenin Varol
1800001810

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Program: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Temmuz 2025

T.C.

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY10712
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümmülbenin VAROL

1800001810

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Program: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Yağz YALÇINKAYA

Temmuz 2025

ÖZ

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY10712 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi

ÜMMÜLBENİN VAROL

Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY10712 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve MESTAP'a göre tasnifinden oluşmaktadır.

Derleyicilerinin estetik beğenilerine göre seçtikleri şiirleri bir araya getirdikleri mecmualar, yalnızca bilinen şair ve manzumeleri değil, aynı zamanda edebiyat tarihinde yeterince tanınmamış ya da zamanla unutulmuş pek çok şair ve şiir örneğini de içermektedir. Müretteplerinin edebî zevkleri ve birikimleri doğrultusunda şekillenen bu mecmualar, yalnızca içerik bakımından değil, aynı zamanda kaleme alındıkları dönemin kültürel, dilsel ve edebî özelliklerini yansıtmaları açısından da klasik Türk edebiyatı araştırmaları için birincil kaynak niteliği taşımaktadır. Söz konusu mecmua da, diğer benzerleri gibi dönemin edebî, kültürel ve dilsel özelliklerine dair önemli veriler sunmaktadır.

Bu tezde incelenen mecmua, 15. ve 17. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin eserlerini içermektedir. XVII. yüzyılda tertip edildiği tahmin edilen ve toplam 71 varaktan oluşan mecmuada, 87 farklı şaire ait 634 şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin 182'si Farsça, 452'si ise Türkçedir. Mecmuanın müellifi, katalog kayıtlarında Ahmed Vâlî olarak belirtilmiş olsa da, mecmua içerisinde bu ismi doğrulayacak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Kaynaklarda adı geçen tek Ahmed Vâlî'nin Yenipazarlı Ahmed Vâlî olduğu dikkate alındığında, müellifin bu kişi olma ihtimali oldukça düşüktür.

Bu mecmua, içerdiği şair sayısı ve kullanılan aruz kalıplarının çeşitliliği bakımından dikkate değer bir zenginlik göstermektedir. Özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda yaşamış şairlerin ağırlıkta olduğu görülmekle birlikte, daha az bilinen veya klasik kaynaklarda adı geçmeyen bazı şairlere ait manzumeler de mecmuada yer almaktadır. Bu yönüyle mecmua, sadece edebî içerik bakımından değil, şiir anlayışı, şair tercihleri açısından da bir kaynak niteliğindedir.

Üzerinde çalıştığımız mecmuanın tez olarak hazırlanmasıyla MESTAP projesi kapsamında bilim dünyasına katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, şiir mecmuaları, MESTAP

ABSTRACT

The Transcribed Text of the Poetry Mecmua Registered under NEKTY10712 at the Rare Works Library of Istanbul University and Its Classification According to the Systematic Classification Project of Poetry Mecmuas (MESTAP)

ÜMMÜLBENİN VAROL

This study comprises the transcribed text of the poetry mecmua registered under NEKTY10712 at the Rare Works Library of Istanbul University and its classification according to MESTAP.

Mecmuas, in which the compilers gathered the poems they selected according to their aesthetic tastes, contain not only known poets and verses, but also many poets and poems that were not sufficiently recognised in the history of literature or forgotten over time. These mecmuas, which were shaped in line with the literary tastes and knowledge of their editors, are primary sources for the study of classical Turkish literature not only in terms of content but also in terms of reflecting the cultural, linguistic and literary characteristics of the period in which they were written. Like its counterparts, the present mecmua provides important data on the literary, cultural and linguistic characteristics of the period.

The mecmua analysed in this thesis contains the works of poets who lived between the 15th and 17th centuries. The mecmua, which is estimated to have been organised in the XVIIth century and consists of a total of 71 leaves, contains 634 poems by 80 different poets. 182 of these poems are in Persian and 452 in Turkish. Although the author of the manuscript is stated as Ahmed Vâlî in the catalogue records, there is no information in the manuscript to confirm this name. Considering that the only Ahmed Vâlî mentioned in the sources is Ahmed Vâlî of Yenipazar, it is highly unlikely that the author is this person.

This collection shows a remarkable richness in terms of the number of poets it contains and the variety of aruz patterns used. Although it is seen that poets who lived in the 16th and 17th centuries are predominant, there are also verses of some poets who are less known or not mentioned in classical sources. In this respect, the collection is a source not only in terms of literary content but also in terms of poetry understanding and poet preferences.

It is aimed to contribute to the world of science within the scope of the MESTAP project with the preparation of the mecmua we are working on as a thesis.

Keywords: Classical Turkish literature, MESTAP, poetry collections

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının önemli kaynaklarından biri olan şiir mecmuaları, ilk aşamada birer not defteri niteliğinde ortaya çıkmış; zamanla daha düzenli bir tertip anlayışıyla derlenmiş eserler hâline gelmiştir. Antoloji özelliği taşıyan bu mecmualar, sadece edebiyat araştırmaları için değil; tarih, kültür, dil ve folklor gibi birçok farklı alan için de kıymetli birer başvuru kaynağıdır. Şairlerin divanlarında yer almayan manzumelerin bu mecmualar aracılığıyla gün yüzüne çıkarılması, hem divan sahibi şairlerin divanında bulunmayan hem de divanı bulunmayan şairlerin şiirlerinin tespit edilmesine imkân tanımaktadır. Aynı şekilde, bu eserlerde rastlanan farklı aruz kalıpları, bilinmeyen nazım şekilleri ve yeni tür örnekleri de mecmuaların edebî araştırmalara olan katkısını açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, şairlerin hayatlarına dair ipuçları içermeleri ve zamanla elden ele dolaşarak farklı dönemlerin şiir zevkini de yansıtır hâle gelmeleri bakımından ayrı bir öneme sahiptirler. Son zamanlarda da şiir mecmuaları üzerine artan çalışmalar ve hâlâ gün yüzüne çıkmayı bekleyen mecmualar araştırmacılar için büyük bir fırsat niteliğindedir.

Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY10712 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonu ve MESTAP (Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi) esas alınarak değerlendirilmesini kapsamaktadır. MESTAP kapsamında incelenen mecmuaların belirli bir sistemik çerçevede tasnif edilmesi, bu alanda yürütülen çalışmalara bilimsel bir zemin kazandırmakta ve araştırmalara önemli ölçüde katkı sunmaktadır.

71 varaktan oluşan mecmua 87 şaire ait (tespit edilemeyenler hariç) 634 şiiri barındırmakta ve bunlardan 182'si Farsça şiirlerden oluşmaktadır. Şairi belli olmayan şiirlerin çoğunu matla ve müfredler oluşturmaktadır. Mecmuanın ilk sayfasında Mecmûa-i Gazeliyyât yazmaktaysa da içerisinde farklı nazım şekilleri de yer almaktadır.

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın giriş kısmında, “mecmua” teriminin tanımı yapılmış; şiir mecmualarının Türk edebiyatındaki tarihî gelişimi ile edebiyatımıza sunduğu katkılar üzerinde durulmuştur. “İnceleme” başlığını taşıyan birinci bölümde, incelenen mecmuanın nüsha tavsifi yapılmış; ardından mecmuanın tertip özellikleri, içerik yapısı ve imla özellikleri ele alınmıştır. Bölümün devamında ise, mecmuada yer alan şairler ile kullanılan nazım şekilleri, şairlerin yaşadıkları yüzyıllar ve aruz kalıplarına dair bilgiler tablo ve şekillerle detaylandırılmıştır. Son olarak da, mecmuada yer alan şair biyografilerine değinilmiş; mürettip

hakkında değerlendirmelerde bulunulmuş ve mecmuanın özgünlüğüne ilişkin değerlendirme yapılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünü ise “metin” oluşturmaktadır. Bu bölümde ilk olarak metni kurarken izlenen yöntem açıklanmış, ardından mecmuadaki manzum bölüm transkribe edilmiştir. Transkripsiyonu yapılan metinde, divanı yayımlanmış şairlerin şiirleri ile mecmuada yer alan şiirler karşılaştırılmış; ortaya çıkan farklılıklar, ilgili şairin divanı kısaltılarak aparatta gösterilmiştir. Kullanılan divan kısaltmaları da “Kısaltmalar Dizini”nde açıklamalarıyla beraber verilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise mecmuada yer alan şiirler MESTAP (Şiir Mecmualarının SistematiK Tasnifi Projesi) tablosuna göre tasnif edilmiştir. Çalışmanın sonunda, mecmuanın tıpkıbasımına da yer verilerek kaynak bütünlüğü sağlanmak istenmiştir.

Bu tezin ortaya çıkmasında bana rehberlik eden, her aşamasında sonsuz sabır ve titizlikle süreci takip eden; lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca engin bilgi ve tecrübelerinden faydalanmaya çalıştığım, her daim yol göstericiliği ve desteğiyle yanımda olan kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL’a en içten şükran ve minnettarlığımı sunarım.

Maddi ve manevi varlıklarıyla her zaman yanımda olduklarını hissettiren, sabırları, duaları ve sevgileriyle bana güç veren kıymetli aileme en derin teşekkürlerimi sunarım. Bu akademik yolculuğa birlikte başladığımız ve her daim desteğini yanımda hissettiğim; her düştüğümde sabırla yanımda olup yeniden ayağa kalkmamı sağlayan değerli yol arkadaşlarım Meltem ve Şevval’e gönülden teşekkür ederim.

Ümmülbenin VAROL

İstanbul, Temmuz 2025

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Kaynak Kısaltmaları (Çalışmaların tam künyeleri için bk. Kaynakça)

AHD	: Azmizâde Hâletî Divanı, KAYA, 2017
ANT	: Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî, 1948
APD	: Ahmed Paşa Divanı, TARLAN, 1966
BAD	: Bâkî Divanı, KÜÇÜK, 2015
BED	: Behiştî Divanı, AYDEMİR, 2000
BHD	: Bahârî Divanı, POMAKOĞLU, 2013
BRD	: Bursalı Rahmî Divanı, AK, 2001
DUD	: Derzi-zade Ulvî Divanı, ÇELİK-KILIÇ, 2018
EMD	: Emrî Divanı, SARAÇ, 2002
END	: Ümmî Şairleri ve Enverî Divanı, KURNAZ-TATCI, 2001
FGD	: Figanî Divançesi, KARAHAN, 1966
FUD	: Fuzûlî Divanı, KILINÇ, 2021
GAD	: Gelibolulu Âlî Divanı, AKSOYAK, 1999
GSD	: Gelibolulu Sun'î Divanı, YAKAR, 2002
GŞT	: Gülşen-i Şu'arâ, SOLMAZ, 2018
HBD	: Hayâlî Bey Divanı, TARLAN, 1945
HÇT	: Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ, SUNGURHAN, 2017
HKD	: Hüdâyî-i Kadîm Divanı, DEMİRALAY, 2007
İSD	: Üsküplü İshak Çelebi Divanı, ÇAVUŞOĞLU-TANYERİ, 1990
KBD	: Kabulî Divanı, ERDOĞAN, 2008
KFD	: Kara Fazlî Divanı, ÖZKAT, 2005
LÇD	: Lami'î Çelebî Divanı, BURMAOĞLU, 1983
MCD	: Mecdî Divanı, KARATAŞ, 2015
MHD	: Mustafa Hatmî Beg Divanı, Yücel Turan, 2017

NAD	:	Nev'î-zâde Atâyî Divanı, KARAKÖSE, 2017
NCD	:	Necâtî Divanı, TARLAN, 1963
NFD	:	Nef'î Divanı, AKKUŞ, 1991
NVD	:	Nev'î Divanı, TULUM-TANYERİ, 1977
RMD	:	Remzî Divanı, KURT, 2017
SHK	:	Siham-ı Kaza, ÖZTÜRK, 2020
ŞYD	:	Şeyhülislam Yahyâ Divanı, KAVRUK, 2001
TYD	:	Taşlıcalı Yahyâ Divanı, ÇAVUŞOĞLU, 2023
UBD	:	Ubeydî Divanı, ARSLAN, 2013
ÜMD	:	Ümîdî Divanı, SELVİ, 2008
VED	:	Veysî Divanı, TOSKA, 1985
ZAD	:	Zâtî Divanı, ÇAVUŞOĞLU-TANYERİ, 1987

B. Diğer Kısaltmalar

a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
bk.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
D	:	Divan
d.	:	Doğum Tarihi
e.t.	:	Erişim Tarihi
ed.	:	Editör
haz.	:	Hazırlayan
MESTAP:	:	Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi
mm	:	milimetre
N	:	Nüsha
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TEİS	:	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

vd. : ve diğlerleri
yy. : Yüzyıl
ö. : Ölüm Tarihi

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Mecmuada Bulunan Şairlerin Kullandıkları Nazım Biçimleri ve Sayıları	11
Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Yüzyılları	17
Tablo 3: Mecmuadaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar	17
Tablo 4: Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri	19
Tablo 5: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları	20

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Yüzdelik Dağılımları	18
Şekil 2: Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Yüzdelik Dağılımları	19
Şekil 3: Mecmuada En Fazla Kullanılan Aruz Kalıplarının Yüzdelik Dilimleri	21

İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	v
KISALTMALAR DİZİNİ	viii
TABLO DİZİNİ	x
ŞEKİL DİZİNİ	x
İÇİNDEKİLER	xii
GİRİŞ: ŞİİRİN ARŞİVİ, HAFIZANIN DEFTERİ: MECMUALAR ÜZERİNE	1
1. Mecmua Terimi	1
BÖLÜM 1:	3
1. İNCELEME	3
1.1. MECMUANIN TANITIMI	4
1.1.1. Nüsha Tavsifi	4
1.1.2. Mecmuanın Tertip ve İçerik Hususiyetleri	5
1.1.3. Mecmuanın İmla Hususiyetleri	6
1.1.4. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri	8
1.1.5. Mecmuada Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar	11
1.1.6. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri	18
1.1.7. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları	19
1.1.8. Mecmuada Yer Alan Şairler	21
1.1.9. Mecmua Mürettibine Dair	35

1.1.10. Mecmuanın Özgünlüğü	36
BÖLÜM 2:	44
2. METİN	44
2.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM	45
2.2. Transkripsiyonlu Metin	47
BÖLÜM 3:	468
3.1. MESTAP TABLOSU	469
SONUÇ	532
KAYNAKÇA	534
ELEKTRONİK KAYNAKLAR	536
TIPKIBASIM	538

GİRİŞ

ŞİİRİN ARŞİVİ, HAFIZANIN DEFTERLERİ MECMUALAR ÜZERİNE

1. Mecmua Terimi

Klasik Türk edebiyatında şiir mecmuaları, sadece şiirlerin toplanıp yazıldığı defterler olmanın ötesinde anlamlar taşımaktadır. Şiir mecmuaları, farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirlerini bir araya getirerek bu külliyatı oluşturur.

Mecmua kelimesi, “toplamak, derlemek” anlamına gelen cem’ kökünden türeyen mecmû’ kelimesine dayanır ve bu etimolojik köken, mecmuaların yapısal işleviyle doğrudan örtüşmektedir. Çoğunlukla müretteplerin kişisel beğenileri doğrultusunda oluşturulan bu eserlerde yalnızca şiirlere değil; musiki, hikâye, dua, tarihî kayıtlar ve hatta tıp, gıda gibi alanlara dair notlara da rastlamak mümkündür. Bu yönüyle mecmualar, sadece edebî birikimi değil, aynı zamanda dönemin sosyal ve kültürel hayatına dair önemli ipuçlarını da bünyesinde barındıran metinlerdir. Standart bir düzen ya da biçim kaygısı gözetmeden tertip edilen bu eserler, yer yer eksik, yaprakları kopmuş ya da yazımı tamamlanmamış olsa da, barındırdıkları metinlerin zenginliği dolayısıyla bugünkü araştırmalarda değerli birer kaynak olarak kabul edilmektedir.

“Şiir mecmularında sadece şiirler bulunmaz. Mecmuanın boş sayfalarına, derkenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahibi/sahipleri tarafından eklenen -aile efradı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi- bazı bilgi notları ve kayıtlar da yer alır (Köksal, 2012: 135)”.

Mecmuaların önemi, edebiyat tarihimize katkılarını ve edebiyat araştırmacısına sağladığı imkânları Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal ise şu şekilde sıralamıştır (2012: 409):

- 1 Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
- 2 Bilinen şairlerin bilinmeyen / divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

- 3 Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
- 4 Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, miraciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz vb. fazla uzun olmayan türler.
- 5 Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.
- 6 Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır.
- 7 Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
- 8 Mecmualar -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
- 9 Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.
- 10 Mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarih, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çeşitli dualar, otlarla ilaç yapımı, tılsım vb. kayıtlar Türk milletinin kültürel değerleridir.

M. Fatih Köksal'ın şiir mecmuaları hakkında on madde hâlinde ortaya koyduğu tespitler, bu tür kaynakların edebiyat tarihimizdeki yeri ve değeri bakımından dikkate değerdir. İfade edilen maddeler doğrultusunda hazırlanan ve hazırlanacak olan her mecmua çalışması, yalnızca mecmuayı tanıtmakla kalmayıp aynı zamanda araştırmacıların ve ilgililerinin dönem hakkında bilgi edinmesini ve dönemin şiir

anlayışını görmesini sağlamaktadır. Biz de tezimize konu olan bu mecmuayı incelerken bu maddeleri dikkate almaya gayret gösterdik.

BÖLÜM 1:

1. İNCELEME

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ NEKTY10712
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI**

1.1. MECMUANIN TANITIMI

1.1.1. Nüsha Tavsifi¹

İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi neky10712 numarada ve “Mecmua- ı Eş'ar” adıyla kayıtlı olan mecmua, 71 varaktan müteşekkildir. Mecmua üzerinde ise her ne kadar “Mecmua-i Gazeliyyât” yazmaktaysa da içerisinde çeşitli nazım şekilleri yer almaktadır. (kaside, müfred, matla, tahmis, murabba, müseddés, müsemmen). Kütüphane kayıtlarına göre mecmua, 199x134 mm ebatındadır. Mecmuada ekseriyetle talik hat kullanılmakla beraber muhtelif yazı çeşitleri de mevcuttur. Sütun ve satır sayıları değişkenlik göstermekte; varak renkleri ise kahverengi, gri ve sarının farklı tonlarıyla çeşitlilik arz etmektedir.

Mecmuada başlıkların tertibinde belirgin bir düzen gözetilmemiş; kırmızı ve siyah mürekkep ile yazılmış, bazı şiirlerde ise başlığa hiç yer verilmemiştir. Kimi başlıkta sadece şairin adı yer alırken kimi başlıkta ise şair adının yanında “rahmetu’llâh, sellemehu’llâh, efendi, fermâyed” gibi ifadeler bulunmaktadır.

Muhtelif sayfalarda hem yazı türlerinde hem de varak renklerinde gözlemlenen farklılıklar, eserin tek bir kişi tarafından değil, farklı kişilerce kaleme alınmış olabileceğini ya da başlangıçta birbirinden bağımsız olarak tertip edilmiş farklı mecmuaların sonradan bir araya getirilmiş olabileceğini veya başka biri tarafından eklendiğini düşündürmektedir (2a, 4a, 5a, 13a, 14b, 23a, 42/1a, 60b, 61a, 70a...).

Mecmua içerisinde müstakil Farsça beyitlerin olduğu sayfa aralıkları da mevcuttur (35a-42b/52a-53b). Farsça sayfalar belirli bir düzen gözetilerek tertip edilmiştir. Bundan dolayı söz konusu sayfaların mecmuaya sonradan dahil edilmiş olması muhtemeldir.

Kütüphane katalog bilgilerinde mürettip adı “Ahmed Vâlî” olarak geçmekteyse de mecmua içerisine bu ifadeyi doğrulayacak herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. “Li-muharririhi” ibaresi yalnızca 51b sayfasında yer almaktadır. Fakat söz konusu başlık altında yer alan şiirde herhangi bir mahlas bulunmamaktadır. Kütüphane yetkililerince tarafımıza ulaştırılan demirbaş bilgisinde ise mürettip bilgisi boş bırakılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda mecmuanın Ahmet Vâlî tarafından derlendiği düşünülmemekle birlikte mürettibi de kesin olarak tespit edilememiştir.

¹ Mecmua ile ilgili kütüphaneden elde edilen bilgiler italik olarak yazılmıştır. bk: [https://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:\\$002f\\$002fSD_ILS\\$002f0\\$002fSD_ILS:801749/one?qu=neky+10712](https://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:$002f$002fSD_ILS$002f0$002fSD_ILS:801749/one?qu=neky+10712) (E.T.: 17.06.2025).

Tertip tarihi ise XVII. yüzyıldır.

Baş: Bir egri iki yüzlü münâfıkdur efendi

Dür itme beni hañçer-i bürranın ucından

Son: Ğam-ı dünyâyı dūna virme gönül

Bākiyā ol hemīşe mest ü harāb

Mecmuanın kimi sayfalarında (5a, 15a, 20a, 20b, 21a, 21b, 22a, 23b, 24a, 25b, 26a, 45a) görülen mürekkep dağılmaları, şiirlerin birbirine karışması ve kelimelerin kesilmesi gibi fiziksel sorunlar, metinlerin okunmasını güçleştirmektedir.

1.1.2. Mecmuanın Tertip ve İçerik Hususiyetleri

71 varaktan oluşan mecmuada herhangi bir ketebe kaydına rastlanmamıştır. Farklı el yazılarının varlığı, kâğıt renklerindeki çeşitlilik ile yapraklar arasındaki belirgin şekil farklılıkları; mecmuaya sonradan başka biri tarafından bazı yaprakların eklenmiş olabileceğini ya da farklı mecmualara ait parçaların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş olabileceğini düşündürmektedir.

Mecmua; gazel, kaside, müfred, kıt'a, matla, terkiib-i bend, murabba, tahmis, müseddes, müsemmen, rubai, mısra nazım şekillerinde kaleme alınmış çeşitli sayıda şiirin yanı sıra Farsça manzumeleri de içermektedir. Mecmuada yer alan metinlerin tamamı manzumdur. Şiirlerde herhangi bir konu sınırlaması gözetilmemiş, farklı konuları ele alan şiirlere yer verilmiştir.

Mecmuanın tertibinde belirli bir sistematik düzenin gözetilmediği görülmektedir.

Şiir başlıklarında zaman zaman kırmızı mürekkep ile yazılmış şair adlarına rastlanmakta, bazı örneklerde ise siyah mürekkep kullanıldığı ya da şair adına hiç yer verilmediği dikkat çekmektedir. Başlıksız ve çoğu zaman şiirlerin birbiriyle iç içe geçtiği sayfalarda, şiirlerin mahlas beyitlerinden hareketle şair isimlerinin tespiti yoluna gidilmiştir. Müseddes, tesdis ve tahmis nazım şekillerinde ise tekrar beyitlerinin bazı şiirlerde yalnızca ilk bendin sonunda tam olarak verildiği, sonraki bendlerde yalnızca ilk, orta veya son kelimelerin

yazılmasıyla bentlerin tamamlandığı (2b); bazı örneklerde ise tekrar beyitlerine ilk bend sonrasında hiç yer verilmediği görülmüştür (17a).

Mecmuada başlıklara dair dikkat çeken bazı hususlar bulunmaktadır. En fazla şiirine yer verilen Şeyhü'l-İslam Yahyâ'nın “Yahyâ, Yahyâ sellemehu'llâh, Yahyâ Efendi, Yahyâ Efendi sellemehu'llâh” gibi farklı biçimlerde başlıklandırıldığı tespit edilmiştir. Yine diğer şiirler için de tek bir başlık değil “Fuzûlî, Fuzûlî fermâyed, Nev'î, Nev'î Efendi, Gazel-i Nev'î Efendi rahmetu'llâh” gibi çeşitli başlıklar yer almaktadır. Başlıklarda geçen 'sellemehu'llâh' (Allah ona selamet versin) ibaresi, genellikle hayatta olan şahsiyetler için kullanıldığından, mecmuanın tertip tarihinin tayininde ipucu niteliği taşıyabilir. Ancak bu ibarenin yalnızca hayatta olan şahsiyetler için kullanıldığını kesin olarak ortaya koyan herhangi bir delil bulunmamaktadır.

Mecmuanın bazı sayfalarında başlıklarda karşılaşılan hatalar mevcuttur. Mesela sayfa 44a'da bulunan Gelibolulu 'Âlî'ye ait manzume “muhammes” olmasına rağmen “tahmis” başlığıyla verilmiş; Benzer şekilde, 20b'de yer alan Fuzûlî'ye ait bir gazel, “kaside” olarak başlıklandırılmış; 1b ve diğer bazı sayfalarda ise matla beyitleri “müfred” başlığı altında verilmiştir. Bu tür başlıklandırma hataları, mecmuanın tertibinde nazım şekillerinin belirlenmesinde yer yer tereddütlerin veya karışıklıkların yaşandığını göstermektedir.

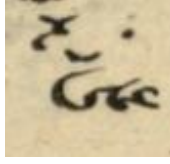
Müstakil Farsça sayfaların belirli bir düzen çerçevesinde tertip edildiği görülmektedir. Kırmızı mürekkeple yazılmış başlıkların yer aldığı bu kısım, küçük bir beyit mecmuası niteliği taşımakta olup redif harflerine göre sıralandığı anlaşılmaktadır. Aslında bir bütün olan bu Farsça beyitlerin mecmua içerisinde dağınık bir şekilde yer alması, söz konusu tertip bozukluğunun ya ciltleme sürecinde ya da daha erken bir aşamada meydana geldiğini; bu Farsça sayfaların mecmuaya sonradan dâhil edilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

1.1.3. Mecmuanın İmla Hususiyetleri

Diğer mecmualarda olduğu gibi, tez kapsamında incelediğimiz mecmuada da çeşitli imla hatalarına rastlanmaktadır. Bu durum, bir yandan mürettibin dikkatsizliği veya yeterli titizlik göstermemesiyle açıklanabileceği gibi, mecmuanın kişisel bir defter niteliğinde tertiplenmiş olmasıyla da açıklanabilir. Söz konusu yazım hatalarının birçoğu bir varakta doğru, diğer varakta ise hatalı biçimde yazılmıştır.

Mecmuada rastlanan bir imla özelliği, izafet kesresi yerine 'ye' (ی) harfinin

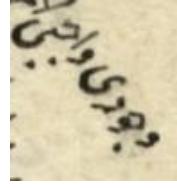
kullanılmasıdır: 'amel-i zühd:

(29a),

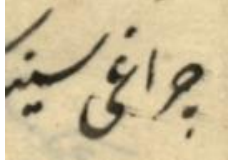
(6a),

vücūd-ı vācib:

(7b)

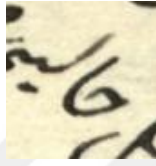
çerağ-ı sīne:

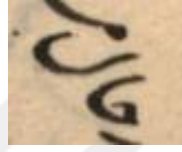
(60a)... gibi.

Mecmuada harflerin yazımında da bazı tutarsızlıklar veya yanlışlıklar dikkat çekmektedir:

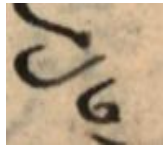
hı (ح) yerine ha (ح) kullanılması: ḥālī:

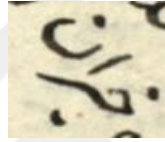
(5a), ḥālī:

(57b),

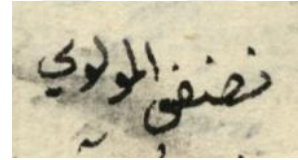
(48b) ya da ha (ح) yerine hı (ح) kullanılması: ḥayrān:

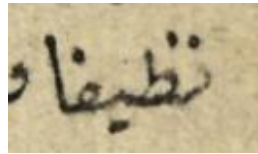
(66a).

Aynı sayfa içerisinde, başlıkta yanlış yazılan bir harfin, şairin mahlasının geçtiği beyitte

doğru biçimiyle yer aldığı görülmektedir. Naẓīf:

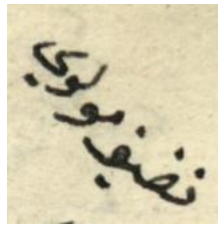
(60b),

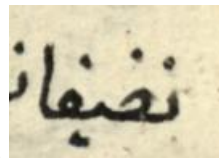
(60b).

Başka bir sayfada hem başlıkta hem de beyit içinde yer alan mahlasta aynı yazım

hatasının tekrarlandığı görülmektedir.

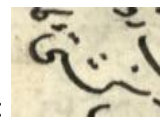

(70a),

(70a)

Kimi yerde ise bildirme eki tamlama gibi yazılmıştır: keṣṭiyi:

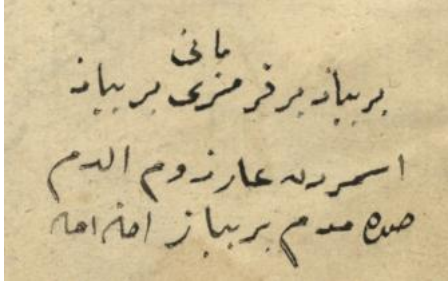

(11a)

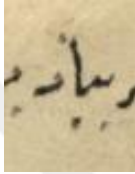

mürdeyi ihyâ: (18a)... gibi.

Mecmua içerisinde yer alan manide, farklı bir yazı türü kullanılmış olup imlâ açısından çeşitli hatalara da rastlanmaktadır.

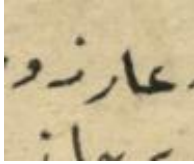

(2a). beyâz yazılması gerekirken beyâz şeklinde

yazılmıştır:

(2a), ârzü yazılması gerekirken ‘ârzü şeklinde yazılmıştır:

(2a).

1.1.4. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri

Mecmuada 87 şaire ait 634 şiir bulunmaktadır. Mecmuada tespit edilen şairler ve bu şairlere ait şiirlerin sayıları aşağıda tablo hâlinde sunulmuştur:

Sıra	Mahlas	Nazım Şekli	Şiir Sayısı
1	Abdülhay Hâlis Efendi	Müfred	1
2	‘Adlî	Gazel	1
3	‘Afîfî-i Kefevî	Mısra	1
4	Âgehî	Kaside	1
5	Ahmed Paşa	Gazel	1
6	Ahmed	Gazel Tahmis	1 1
7	Ahmedî	Gazel	1
8	Arşî	Matla’	1
9	Âşık Çelebi	Gazel	1
10	Bağdatlı Rûhî	Gazel Matla’ Müfred	3 1 1
11	Bahârî	Gazel	1

12	Bâkî	Gazel Tahmis Kıt'a Matla' Müfred	40 3 4 2 2
13	Bâlî	Matla'	2
14	Behiştî	Gazel	1
15	Belîgî	Gazel	1
16	Bezmî	Matla'	1
17	Bursalı Rahmî	Gazel Kıt'a	12 1
18	Civânî	Gazel	1
19	Cihânî	Müseddes	1
20	Derviş Semâ'î	Kıt'a	1
21	Emrî	Gazel Kıt'a Müfred	6 1 1
22	Enverî	Kıt'a Müfred	1 1
23	Fakîr	Müfred	1
24	Fevrî	Gazel	9
25	Feyzî-i Kefevî	Gazel Matla'	1 1
26	Figânî	Gazel	4
27	Fuzûlî	Gazel Kıt'a	11 1
28	Fürûğî	Matla'	1
29	Gelibolulu Âli	Gazel Kaside Muhammes Müsemmen Kıt'a	6 1 1 1 1
30	Gelibolulu Sun'î	Müfred Matla'	2 1
31	Hâfız Paşa	Gazel	1
32	Hâletî	Gazel	5
33	Hayâlî Bey	Gazel	1
34	Haylî	Müfred	1
35	Hayretî	Gazel Murabba'	3 1
36	Huzûrî	Müseddes	1
37	Hüdâyî	Gazel	1
38	Hüdâyî-i Kadîm	Gazel Matla'	1 1
39	Hüsâmî	Gazel	1
40	Hüsrev	Gazel	1
41	Hüsrevî	Müfred	1

42	İslî Abdî	Gazel Müfred	1 1
43	İshâk Çelebî	Gazel	1
44	İzârî	Gazel	1
45	Kabûlî	Gazel	3
46	Kara Fazlî	Gazel	1
47	Kâtibî	Matla' Müfred	2 3
48	Kemalpaşazâde	Gazel	1
49	Keşfî	Matla' Nazm	2 1
50	Lâmi'î Çelebi	Gazel	1
51	Mecdî	Gazel	1
52	Misâlî	Gazel Müfred	1 1
53	Muhyî	Tahmis	1
54	Nâmî	Müseddes Müfred	1 1
55	Nazîf/Kamilizade Seyyid Mustafa Nazif	Müfred	1
56	Nazîfî'l-Mevlevî	Gazel	2
57	Necâtî Bey	Matla'	1
58	Nef'î	Gazel Kıta Kaside	2 2 1
59	Nev'î	Gazel	5
60	Nev'îzâde Atâyî	Gazel Rubai Matla'	23 1 1
61	Nurî Çelebi	Gazel	2
62	Remzî	Gazel	1
63	Rusûhî	Gazel	1
64	Sabrî	Gazel	1
65	Sâfî	Gazel	1
66	Sâlik	Gazel	2
67	Sânî	Gazel	1
68	Sehmî	Tahmis	1
69	Sevâdî	Gazel	1
70	Sırrî	Gazel	2
71	Şakîrî	Gazel	1
72	Şemsî Paşa	Matla'	1
73	Şeyh Adlî Efendi	Kıt'a (?)	1
74	Şeyhü'l-İslâm Yahyâ	Gazel Matla' Müfred	70 2 2
75	Şuhûdî	Gazel	1
76	Tâcirî	Müseddes	1

77	Tâlibî	Gazel	1
78	Tarzî	Gazel	1
79	Taşlıcalı Yahyâ	Gazel Kaside Nazm	1 1 1
80	Ubeydî	Gazel Müfred	2 1
81	Ulvî	Gazel Müseddes Matla'	5 2 1
82	Ümîdî	Gazel	2
83	Vâlihî	Gazel	1
84	Veysî	Gazel Terkib-i bend Kıt'a	2 1 1
85	Yetîm Alî	Müfred Mısra	1 1
86	Za'fî	Gazel	1
87	Zâtî	Gazel	2
Şairi Belli Olmayanlar		Müfred Matla' Kıt'a Nazm Gazel Murabba' Müseddes Ruba'i	37 49 9 5 3 2 1 1

Tablo 1: Mecmuada Bulunan Şairlerin Kullandıkları Nazım Biçimleri ve Sayıları

1.1.5. Mecmuada Bulunan Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

İncelediğimiz mecmuada, İranlı şairler hariç tutulmak üzere toplam 87 şair yer almaktadır. Fars şairler ve şiirleri bu tablolara dahil edilmemiştir. Bu şairler ve yaşadıkları yüzyıllar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Sıra	Mahlas	Yaşadığı Yüzyıl
1	'Adlî	?
2	'Affî-i Kefevî	17.yy (d. ?? - ö. 1050/1640/1641)

3	Abdülhay Hâlis Efendi (Hoca-zâde)	16. yy. (d. ?? - ö. 979/1571)
4	Âgehî	16. yy. (ö.985/1577)
5	Ahmed Paşa	15.yy. (d.830/1426? ö.902/1496-97)
6	Ahmed	?
7	Ahmedî	?
8	Âlî (Gelibolulu)	16.yy. (1008/1600)
9	Arşî	?
10	Âşık Çelebi	16.yy (d. 926/1520 - ö. 979/1572)
11	Atâyî (Nev'î-zâde)	17.yy. (d. ??- ö. 1045/1635)
12	Bahârî	16.yy. (d. 898 ?/1492/93 ? - ö. 958/1551/52)
13	Bâkî	16.yy. (1008/1600)
14	Bâlî	15. yy. (d. ??- ö. ??)
15	Behiştî	16.yy. (d. ?? - ö. 979/1571- 72)
16	Belîğî	16.yy. (d. ?? - ö. 970?/1562?)
17	Bezmî	15.yy. (d. ?? - ö. ??)

18	Civânî	?
19	Cihanî	15.yy (d. ?? - ö. 918-926 arasında ?/1512- 1520 arasında ?)
20	Emrî	16.yy. (ö. 983/1575)
21	Enverî	17.yy (d. ?? - ö. ??)
22	Faķır	?
23	Fazlî	16.yy. (ö. 971/1564)
24	Fevrî	16.yy. (d. ?? - ö. 978/1571)
25	Feyzî-i Kefevî	16.yy (d. ?? - ö. 1023/1614)
26	Figânî	16.yy. (d. ?? - ö. 938/1531- 32)
27	Fuzûlî	16.yy. (ö. 963/1556)
28	Fürûġî	16.yy. (d. ?? - ö. 1023/1614/15)
29	Hâfız Paŗa	?
30	Hâletî	17.yy. (ö. 1040/1631)
31	Hâlisî	?
32	Hayâlî	16.yy. (ö. 964/1557)
33	Haylî	17.yy. (ö. 1040/ 1630)

34	Hayretî	16.yy. (d. ?? - ö. 941/1534/35)
35	Huzûrî	?
36	Hüdâyî (Ahî-zâde Hüseyin Efendi)	17.yy. (d. 980/1572 - ö. 1043/1634)
37	Hüdâyî-i Kadîm	16.yy. (d. ?? - ö. 991/1584)
38	Ĥüsâmî	16. yy. (ö. 1607)
39	Hüsrev	16.yy. (d. ?? - ö. 1004/1595- 96)
40	Hüsrevî	?
41	İslî ‘Abdî	16.yy. (d. ?? - ö. 943/1536)
42	İshâk Çelebi	16.yy. (d. ??-ö. 944/1538)
43	İzârî,	16.yy.
44	Kabûlî	16.yy. (d. ?/1523? - ö. 1000/1591/92)
45	Kâtibî	?
46	Kemalpaşa-zâde	16.yy. (d. ?/1469 - ö. ?/1534)
47	Keşfî	16.yy. (d. ?? - ö. 973/1565- 66'dan sonra)
48	Lâmi’î Çelebi	16.yy (ö. 938/1532)
49	Makâlî	16.yy.

50	Mecdî	16.yy. (d. ?? - ö. 999/1590-91)
51	Misâlî	16.yy. (d. ?? - ö. 1017/1608)
52	Muhyî	16.yy. (d. 935/1528 - ö. 1014? / 1017?/1605?/1608?)
53	Nâmî	?
54	Nazîf	19.yy. (d. ?? - ö. 1252/1836)
55	Nazîfü'l-Mevlevî	?
56	Necâtî	15.yy. (ö. 914/1509)
57	Nef'î	17.yy. (ö. 1044/1635)
58	Nev'î	16.yy. (ö. 1007/1599)
59	Nûrî Çelebi	16.yy. (d. ?? - ö. ?/III. Murad devri)
60	Rahmî	16.yy. (ö. 975/1567/68)
61	Remzî	16.yy. (d. ?? - ö. 954/1547/48)
62	Rûhî	16.yy. (ö. 1014/1605-1606)
63	Rüsûhî	17.yy.

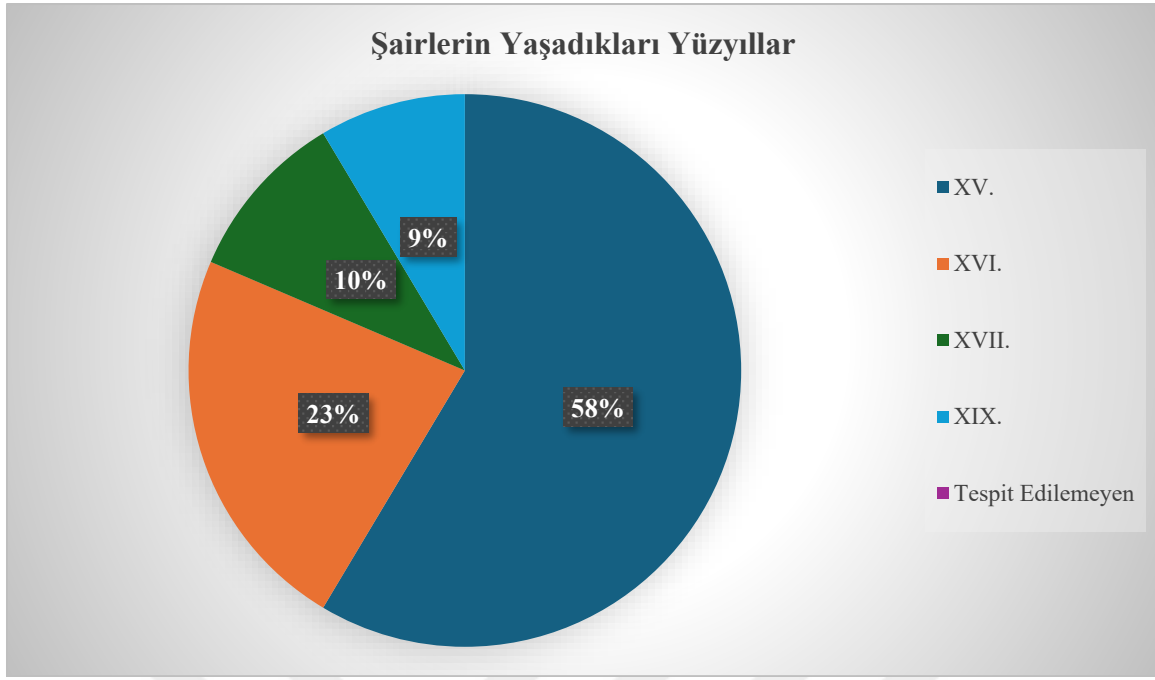
		(d. ?? - ö. 1041/1631)
64	Sabrî	17.yy. (d. ?? - ö. 1055/1645)
65	Sâfî	15.yy (d. ?? - ö. 890/1485/86)
66	Sâlik	?
67	Sânî	?
68	Semâ'î (Dervîş)	?
69	Sevâdî	?
70	Sırrî	17.yy (d. ?? - ö. 1111/1699)
71	Sun'î	16.yy. (ö. 941/1533/34)
72	Şâkirî	16.yy. (d. ?? - ö. ??)
73	Şemsî Paşa	16.yy. (d. ?? - ö. 988/1580)
74	Şuhûdî	16.yy. (d. ?? - ö. 1021/1612)
75	Tâcirî	?
76	Tâlibî	?
77	Tarzî	16.yy. (d. ?? - ö. ??)
78	Ubeydî	16.yy. (d. d. ?? - ö. ö. 981/1573)
79	Ümidî	16.yy.

		(d. ?? - ö. 979/1571)
80	Ulvî (Derzî-zâde)	16.yy. (d. ?? - ö. 993/1585)
81	Vâlihî	16.yy.
82	Veysî	17.yy. (ö. 1037/1628)
83	Yahyâ (Şeyhülislam)	17.yy. (ö. 1053/1644)
84	Yahyâ (Taşlıcalı)	16.yy. (ö. 990/1582)
85	Yetim Alî	16.yy. (d. 884?/1480? - ö. 960/1553)
86	Za'fî	16.yy. (d. ?? - ö. 950/1544)
87	Zâtî	16.yy. (ö. 954/1547)

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şairler ve Yüzyılları

Yüzyıl	Şair Sayısı
XV.	5
XVI.	49
XVII.	12
XIX.	1
Tespit Edilemeyen	19

Tablo 2: Mecmuadaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

Şekil 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllara Göre Yüzdelik Dağılımları

Mecmuada yer alan şairlerin yüzyıl tablosuna bakıldığında şairlerin çoğunluğunun 16. ve 17. yüzyıldan olduğu gözlemlenmektedir.

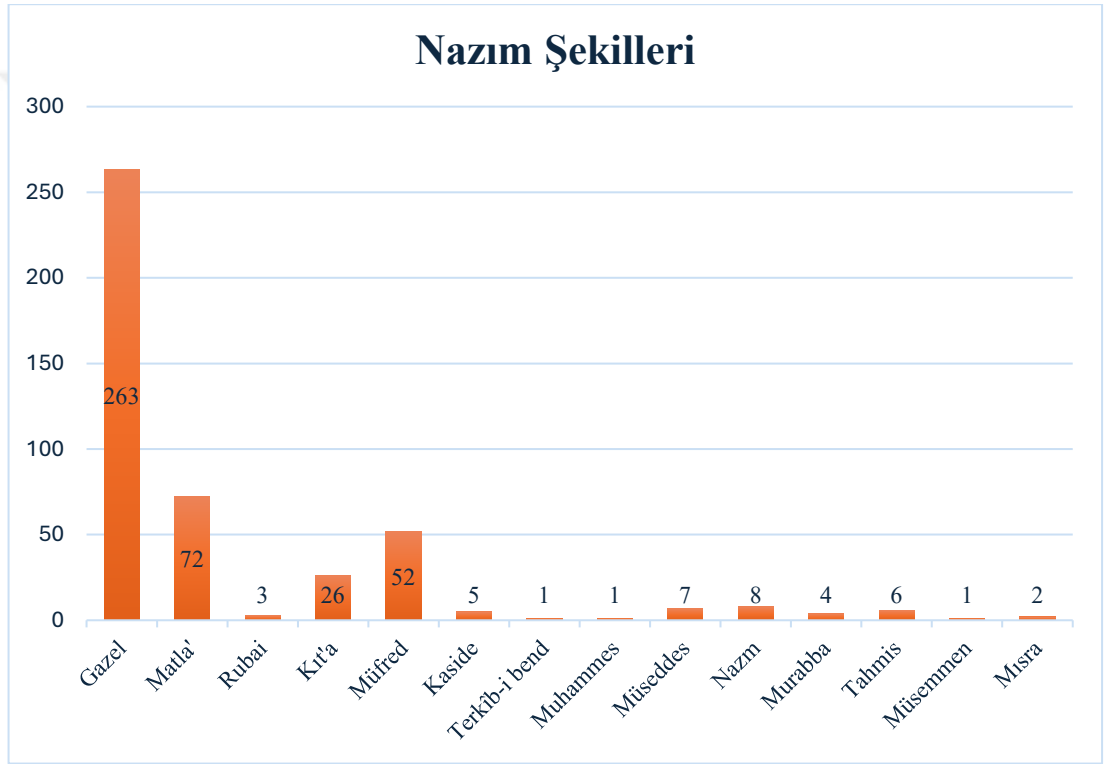
1.1.6. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri

Mecmuada toplam 634 şiir yer almakta olup bunların 452'si Türkçe 182'si Farsçadır. Mecmuada kullanılan nazım şekilleri, en çok kullanılanı en az kullanılmış olana doğru aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Nazım Şekli	Sayı
Gazel	263
Matla'	72
Müfred	52
Kıt'a	26
Nazm	8
Müseddes	7
Tahmis	6
Kaside	5
Murabba	4

Rubai	3
Murabba	4
Mısra	2
Terkib-i bend	1
Müsemmen	1
TOPLAM	450

Tablo 3: Mecmuada Yer Alan Nazım Şekilleri

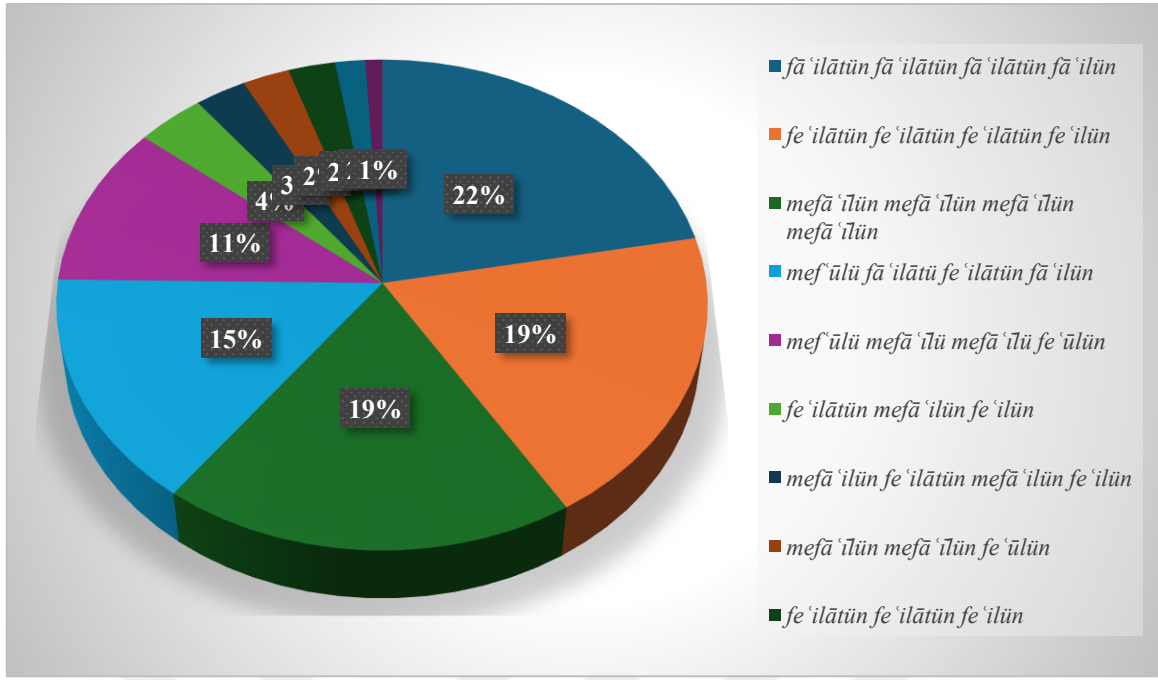
Şekil 2: Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekillerine Göre Yüzdelik Dağılımları

1.1.7. Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Sıra	Aruz Kalıbı	Sayı
1	<i>fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün</i>	95
2	<i>fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün</i>	83

3	<i>mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün</i>	82
4	<i>mef'ülü fā 'ilātü fe 'ilātün fā 'ilün</i>	65
5	<i>mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün</i>	46
6	<i>fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün</i>	16
7	<i>mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün</i>	12
8	<i>mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün</i>	11
9	<i>fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün</i>	11
10	<i>fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün</i>	7
11	<i>mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün</i>	4
12	<i>müfte 'ilün mefā 'ilün müfte 'ilün mefā 'ilün</i>	3
13	<i>mütefā 'ilün mütefā 'ilün mütefā 'ilün</i> <i>mütefā 'ilün</i>	2
14	<i>müfte 'ilün müfte 'ilün fā 'ilün</i>	2
15	<i>mef'ülü mefā 'ilün mef'ülü mefā 'ilün</i>	2
16	<i>mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün</i>	2
17	<i>müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün</i>	1
18	<i>mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilün fā '</i>	1
19	<i>mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün</i>	1
20	<i>mefā 'ilün fā 'ilātün mefā 'ilün fā 'ilün</i>	1
21	<i>mef'ülü mefā 'ilün mefā 'ilün fā '</i>	1

Tablo 4: Mecmuada Kullanılan Aruz Kalıpları

Şekil 3: Mecmuada En Fazla Kullanılan Aruz Kalıplarının Yüzdelik Dilimleri

Tablolara bakıldığında, mecmuada yer alan 452 manzumede toplam 21 farklı aruz kalıbının kullanıldığı görülmektedir. Şiirlerde en sık kullanılan kalıp ise, Remel bahrine ait olan fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün kalıbıdır. Üç manzumenin ise vezni tespit edilememiştir (2a, 23a, 60b)

1.1.8. Mecmuada Yer Alan Şairler

Mecmuada yer alan şairlerin biyografilerinin verildiği bu bölümde şairler kısaca tanıtılmış, herhangi bir katkıda bulunmadığımız ve özgün bir tespitimizin olmadığı isimlerde TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü)'e Ansiklopedisi'ne atıf yapmakla yetinilmiştir.

Abdülhay Hâlis Efendi (Hoca-zâde)

Şairin biyografisi için bk.²

‘Abdî

Mecmuada “‘Abdî” başlığıyla 1 tane müfredi kayıtlıdır. Tarihte yaşamış hangi ‘Abdî olduğunu tespit edemedik.

‘Adlî

Mecmuada “‘Nazire” başlığıyla 1 tane gazeli kayıtlıdır. Tarihte yaşamış hangi ‘Adlî olduğunu tespit edemedik.

‘Afî-i Kefevî

Şairin biyografisi için bk.³

Âgehî

Şairin biyografisi için bk.⁴

Âlî (Gelibolulu)

Şairin biyografisi için bk.⁵

Ahmed Paşa

Şairin biyografisi için bk.⁶

² <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hocazade-abdulhay-halis-efendi>

³ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/afifi-seyh-abdullah-afifuddin-efendi>

⁴ [https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/agehi-mansur - ~:text=Şuh tabiatlı, hoş sohbet biri,keşti kasidesi”](https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/agehi-mansur-~:text=Şuh tabiatlı, hoş sohbet biri,keşti kasidesi) olarak da bilinmektedir.

⁵ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa>

⁶ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyyuddinzade-ahmed-pasa>

Ahmedî

Mecmuada 1 tane gazeli kayıtlıdır. Tarihte yaşamış hangi Ahmedî olduğunu tespit edemedik.

Arşî

Mecmuada “Arşî” mahlasıyla yazılmış 1 şiiri bulunan şaire dair ulaşabildiğimiz kaynaklar içerisinde ve tezkirelerde mecmuanın derlendiği döneme kadar yaşamış olması muhtemel aynı mahlasa sahip 2 şair vardır. Mecmuada bulunan Arşî’nin bu şairlerden hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Atâyî (Nev’î-zâde)

Şairin biyografisi için bk.⁷

Bahârî

Şairin biyografisi için bk.⁸

Bâkî

Şairin biyografisi için bk.⁹

Bâlî

Şairin biyografisi için bk.¹⁰

⁷ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/atai-nevizade>

⁸ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahari>

⁹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki>

¹⁰ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bali-rumelili-bali-celebi-kalkandelenli>

Behiştî

Şairin biyografisi için bk.¹¹

Beliğî

Şairin biyografisi için bk.¹²

Bezmî

Şairin biyografisi için bk.¹³

Civânî

Mecmuanın yazıldığı dönemde yaşamış olması muhtemel kaynaklarda bir tane Civânî vardır fakat aynı kişi olduğu tespit edilememiştir.

Cihanî

15. yüzyılda yaşamış bu mahlas ile bir şair olsa da mecmuada bulunan Cihanî'nin aynı Cihanî olduğu tespit edilememiştir.

Emrî

Şairin biyografisi için bk.¹⁴

Enverî

Şairin biyografisi için bk.¹⁵

¹¹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behisti-ramazan-abdulmuhsin>

¹² <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/beligi>

¹³ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bezmi-rumelili-aydinli-bezmi-celebi>

¹⁴ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emri-emrullah>

¹⁵ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/enveri-mdbir>

Fakîr

Şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılammıştır. Kaynaklarda Fakîr mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Fazlî

Şairin biyografisi için bk.¹⁶

Fevrî

Şairin biyografisi için bk.¹⁷

Feyzî-i Kefevî

Şairin biyografisi için bk.¹⁸

Figânî

Şairin biyografisi için bk.¹⁹

Fuzûlî

Şairin biyografisi için bk.²⁰

¹⁶ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli>

¹⁷ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fevri-ahmed>

¹⁸ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feyzii-kefevi>

¹⁹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/figani>

²⁰ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>

Hâfız Paşa

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Kaynaklarda Hâfız adında şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Hâletî

Şairin biyografisi için bk.²¹

Hâlisî

Adı Abdü'l-hayy'dır. Hasan Çelebi tezkiresinde mecmuada yer alan müfredi bulunmaktadır. Sultan Selîm'in hocası olan Atâu'llâh Efendi'nin oğludur.

Henüz hayatının erken evrelerinde şiire ilgi duymuş; nazım sanatında maharet göstererek fesahat alanında dikkate değer bir yer edinmiştir. Başlangıçta babasının yolunu takip etmişse de, ilim yolunun zorluklarını ve meşakkatlerini tefekkür ederek bu süreci sürdüremeyeceğini anlamış ve askerlik mesleğine yönelmiştir. (Sungurhan, 2017)

Hayâlî

Şairin biyografisi için bk.²²

Haylî

Şairin biyografisi için bk.²³

²¹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haleti-azmizade>

²² <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayali-bey-hayali-mehmed-hayali>

²³ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayli-ahmed-celebi-mdbir>

Hayretî

Şairin biyografisi için bk. ²⁴

Hüdâyî (Ahî-zâde Hüseyin Efendi)

Şairin biyografisi için bk. ²⁵

Hüdâyî-i Kadîm

Şairin biyografisi için bk. ²⁶

Hüsâmî

Şairin biyografisi için bk. ²⁷

Hüsrev

Ebu's-Suûd Efendi'nin ahfâdından olup, adı Mustafa'dır. Şeyhülislâmlığı döneminde “zamanın şeyhülislâmı” ve “devrin ulemâsının önderi” sıfatlarıyla anılan Mevlânâ Ebu's-Suûd Efendi'den ilim tahsil ederek, onun mülâzımları arasında yer alma şerefine erişmiştir. Bu süreçten sonra ilmî yolları takip etmiş, dirayet sahibi bir kişi olarak temayüz etmiştir. (Sungurhan, 2017)

Biyografisi kaleme alındığında, kendisinin kaderinin onu Bursa'daki Manastır Medresesi'nde müderrisliğe; ardından da Semâniye medreseleri gibi seçkin eğitim kurumlarında görev almaya yönelttiği görülmektedir. (Sungurhan, 2017)

²⁴ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayreti>

²⁵ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayi-ahizade-huseyin-efendi>

²⁶ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayii-kadim-mustafa>

²⁷ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husam-husami-dervis-hasan-gulseni>

Hüsrevî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Hüsrevî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

İslî ‘Abdî

Şairin biyografisi için bk.²⁸

İshâk Çelebi

Şairin biyografisi için bk.²⁹

İzarî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda İzarî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Kabûlî

Şairin biyografisi için bk.³⁰

Kâtibî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Katibî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

²⁸ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-mduc>

²⁹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ishak-celebi>

³⁰ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kabuli-gedizli>

Kemalpaşa-zâde

Şairin biyografisi için bk.³¹

Keşfi

Şairin biyografisi için bk.³²

Lâmi'î Çelebi

Şairin biyografisi için bk.³³

Makâlî

Kaynaklarda Makâlî mahlaslı iki şair tespit edilmiştir. Birbirleri ile karıştırılan bu şairlerin hangisinin mecmuadaki Makâlî olduğu tespit edilememiştir.

Mecdî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Mecdî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Misâlî

Şairin biyografisi için bk.³⁴

Muhyî

³¹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibn-kemal>

³² <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesfi-kesfi-bey>

³³ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lamii-celebi-mahmud-osman>

³⁴ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/misali-hasan-celebi>

Kaynaklarda Nâmî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Nâmî

Kaynaklarda Nâmî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Nazîf

Şairin biyografisi için bk.³⁵

Nazîfü'l-Mevlevî

Mecmuada iki gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda bu mahlasta şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Necâtî

Şairin biyografisi için bk.³⁶

Nef'î

Şairin biyografisi için bk.³⁷

Nev'î

Şairin biyografisi için bk.³⁸

³⁵ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazif-kamilizade-seyyid-mustafa>

³⁶ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa>

³⁷ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi>

³⁸ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya>

Nûrî Çelebi

Şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklarda bu mahlasta şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir. Mecmuada yer alan şiiri dolayısıyla, ilgili şairin Selim isimli padişahlardan birinin döneminde yaşamış olabileceği düşünülmektedir.

Rahmî

Şairin biyografisi için bk.³⁹

Remzî

Şairin biyografisi için bk.⁴⁰

Rûhî

Şairin biyografisi için bk.⁴¹

Rüsûhî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklarda Rüsûhî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Sabrî

17. yüzyılda yaşamış aynı mahlaslı bir şair olmakla birlikte mecmuadaki şairin tespit ettiğimiz bu şair olup olmadığı kesin olarak bilinmemektedir.

³⁹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed>

⁴⁰ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilmi-remzizade-mehmed-celebi>

⁴¹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli>

Sâfi

Mecmuada bir gazeli bulunan Sâfi'nin gazelinin altında “Ğazel-i ‘Âlî ‘ala-țariki’l-cevâb” başlıklı Gelibolulu ‘Âlî’ye ait bir gazel bulunmaktadır. 15-16 yüzyıllar arasında yaşadığını düşündüğümüz şairin kimliği tespit edilememiştir.

Sâlik

Mecmuada iki gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Sâlik-Sâlikî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Sânî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Sâni mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Semâ’î (Derviş)

Mecmuada bir müfredi bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Sevâdî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Sırrî

Mecmuada iki gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda 17. yüzyılda Sırrî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Sun'î

Şairin biyografisi için bk.⁴²

Şâkirî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda 16. yüzyılda Şâkirî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Şemsî Paşa

Şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Şuhûdî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda 16. yüzyılda Şuhûdî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Tâcirî

Şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Tâlibî

Şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Tarzî

⁴² <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni>

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklarda 16 ve 17. Yüzyıllarda Tarzî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Ubeydî

Şairin biyografisi için bk.⁴³

Ümidî

Şairin biyografisi için bk.⁴⁴

Ulvî (Derzî-zâde)

Şairin biyografisi için bk.⁴⁵

Vâlihî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşamamıştır. Kaynaklarda 16. yüzyılda Vâlihî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Veysî

Şairin biyografisi için bk.⁴⁶

Yahyâ (Şeyhülislam)

Şairin biyografisi için bk.⁴⁷

⁴³ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>

⁴⁴ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-ahmet>

⁴⁵ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ulvi-terzizade-mehmed-ulvi-celebi>

⁴⁶ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/veysi-uveys-celebi-uveys-mehmed>

⁴⁷ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya>

Yahyâ (Taşlıcalı)

Şairin biyografisi için bk.⁴⁸

Yetim Alî

Mecmuada bir müfred ve bir mısrası bulunan şairin hayatı hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda 16. yüzyılda Yetim/Yetimî mahlaslı Ali adında şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Za'fî

Şairin biyografisi için bk.⁴⁹

Zâtî

Şairin biyografisi için bk.⁵⁰

1.1.9. Mecmua Mürettibine Dair

Tez konusu olarak ele alınan bu mecmuanın mürettibi, kütüphane katalog kaydında Ahmed Vâlî olarak belirtilmiştir. Ancak, yaptığımız araştırmalar neticesinde, kaynaklarda ismine rastlanan Ahmed Vâlî'nin yaşadığı yüzyıl ile mecmuanın içeriği ve tertibi arasında uyumsuzluklar tespit edilmiştir. Özellikle mecmua içindeki hatalar ve dönemsel farklılıklar, bu ismin mürettip olarak kabul edilmesini oldukça zayıf bir ihtimal hâline getirmektedir. Nitekim, kütüphane tarafından tarafımıza ulaştırılan demirbaş kaydında da mürettip kısmının boş bırakıldığı görülmektedir. Bu sebeple, katalog kaydında yer alan Ahmed Vâlî isminin, kayıtlara geçiş sürecinde meydana gelmiş bir yanlışlıktan kaynaklandığı ya da tarihte yaşamış başka bir

⁴⁸ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade>

⁴⁹ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zafi-mehmed-zafi-efendi>

⁵⁰ <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zati-ivaz>

Ahmed Vâlî olduğu düşünölmektedir. Ayrıca mecmua içerisinde de bu bilgiyi kanıtlayacak herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Mecmuanın 51b sayfasında ‘li-muharririhi’ başlığıyla kaydedilmiş bir şiir yer almakta olup, şiir içerisinde herhangi bir mahlas yer almamaktadır. Söz konusu şiir aşağıda verilmiştir:

Li-muharririhi

mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilün fâ‘

- 1 Gel eşki dilâ sübha-yı mercân eyle
Sencide-i ser-rîşte-i müjgân eyle
Çün sâlik-i iklîm-i hakîkat oldu
Geç tâk-ı mecâzı özüñ insân eyle

Mecmua içerisinde mürettip hakkında başka herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.

1.1.10. Mecmuanın Özgünlüğü

Her mecmua, kendine özgü nitelikleri ve taşıdığı özelliklerle ayrı bir değer arz etmektedir. Bu özgünlükler, edebiyat tarihine sundukları katkılar bakımından önem taşımakta ve mevcut literatüre yeni bilgiler kazandırmaktadır. Bu bölümde ise çalışmamıza konu olan mecmuada tespit edilen bazı dikkat çekici hususlara yer verilecektir.

Mecmuada, tanınmış ve divan sahibi şairlere ait şiirler ağırlıkta olsa da, kaynaklarda yer almayan şairlere de rastlanmaktadır. Divanı olan şairlerin divanlarında yer almayan bazı beyit ve manzumeler de vardır. Örneğin, Atayî’nin, Şeyhü’l-İslam Yahyâ’nın divanında bulunmayan bazı beyitler de yer almaktadır. Bunun yanı sıra, Bâkî’nin vefatına düşürülen tarih manzumeleri de yine bu mecmua içinde yer almaktadır.

Atayî’nin divanında dört beyit şeklinde yer alan bir gazel, çalışmamıza konu olan mecmuada (61b) altı beyit olarak kaydedilmiştir. Bu altı beyitten yalnızca matla beyti, divandaki dört beyitle ortaktır. Divanda mahlas beyti bulunmamakta olup ilgili yerde “Nüşa-ı müellifde dahi makta noksandır” şeklinde bir dipnot yer almaktadır. Müellif hattında bulunmayan beyitlerin mecmuada yer alması, metnin tamamlanması, şiirin özgün şekline dair

ipuçları sunması ve mecmuaların tamamlayıcı birer kaynak olduğunu göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Söz konusu şiir şöyledir:

‘Aṭāyī

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dil-berün ġamzesi ḥūnī gözi mestāne gerek
Kendi kız naḡşı güzel cünbişi merdāne gerek
2. Göz ucuyla gice meclisde nice nāz u niyāz
İltifātı ḡulına ḡaşılı rindāne gerek
3. Ḥāne-perverleri ḡo ḡūr-ı cinān ise daḡı
Yār dünyāda hemān şūḡ u levendāne gerek
4. Bezm-i meyde güzelün şem ‘-i cemālin ṭolanup
‘Āşık-ı sūḡte dil ḡidmete pervāne gerek
5. Āllāḡ ‘aḡlın alur dil viren üftādelerün
Meyl iden yār ‘Aṭāyī gibi dīvāne gerek
6. Faşl-ı gül meclis-i mül dil-ber şūḡ u şengül
Bundan özge daḡı ey ‘āşık-ı şeydā ne gerek

Divanında yer almamakla birlikte başlık ve mahlas bakımından Bâkî'ye atfedilen şiir ise şöyledir (64a):

Bâkî

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kad-i bālāña eger öykünür-ise 'ar'ar
Sen üşenme güzelüm bād anı silker şarşar
2. Dağlar sînesine yaqdı nice dāğ⁵¹
Şanma âteş görinen her gice cānā yer yer
3. Pāy-būsuñ aña hāmmāmda el virmez-idi
Kātı yüz bekleyeni eylemiş-idi mermer
4. Meded öldürdi beni derd-ile Mirrîh-şıfat
Tîğ-i ser-tîz-ile başlar kesici bir berber
5. Şi'r ü inşā ile **Bâkî** ele girmez maşşūd
Hūblar vaşlına bir çāre dilerseñ zer zer

Bu gazel dışında, Bâkî'ye atfedilen diğer bir manzume ise “Nazire-i Bâkî” başlığı altında verilen bir matla'dır.

[Maṭla']

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

⁵¹ Mısranın vezni kusurludur.

1. İstikāmet şatmalar ey serv-ķad hep lāf mı
Şalınup aġyār-ile seyr eylemek inşāf mı

Nazīre-i Bākī

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Pādişāhum va 'de-i luţfuñ bize hep lāf mı
'Āşık-ı şūrīdeden şabr istemek inşāf mı

Mecmuada yer alan tarihler de önemli bir husus teşkil etmektedir. XVI. yüzyılın önde gelen şairlerinden Bākī'nin vefatına ilişkin olarak çeşitli şairler tarafından düşürülen bu tarihler dikkat çekmektedir (55a).

Tārīḫ-i Bākī Efendi

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Eyledi 'azm-i beķā bākī [fenā] dünyādan
N'ola pür olsa cihān nāle [vü] vāveylādan
2. Eşeri nāmı gibi bākī' iken 'ālemde
Şanma ma 'dūd ola ol merd-i hüner [ma 'n]ādan
3. Nice vāşıl ola erbāb-ı hüner rütbesine

Görinür şî‘r-i teri berter anuñ Şî‘r’adan

4. Geliñüz rûh-ı revânına du‘â eyleyelüm

Umaruz rahmet ola bârek-i Mevlâdan

5. İşidüp didi vefâtı[nı] **Hüsâmî** târîh

İntikâl eyledi Bâkî bu fenâ dünyâdan

Târîh-i diger-i vey

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Cân u dilden meyl idüp Bâkî huzûr-ı hâzrete

Gitmege hâzırlanurken oldu nâgeh muhtaşar

2. Kendüye ol-dem hitâb idüp didi târîhini

Eyledüñ Bâkî bugün bu dehr-i fâniden sefer

Târîh-i diger-i vey

mef‘ûlû fâ‘ilâtün mef‘ûlû fâ‘ilâtün

1. Ol şâh-ı mülk-i ma‘nî Bâkî Efendi ya‘nî

İtdi vedâ‘ fânî ‘uqbâya biñ sekizde

Tārīḥ-i diger-i vey

mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Koyup bu 'ālem-i fānīde nām-ı nīkūyı

Beḳāya gitdi çeşm-i hırş-ile baḳmadı dünyāya

[Müfred]

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gidince pes bu tārīḥi didüm mevtine ey Veysī

Kodı Bāḳī cihānuḡ 'izz ü cāyın gitdi 'uḳbāya

Mecmuada dikkat çeken bir diğér husus ise Fuzûlî'ye atfedilen iki beyitlik bir şiirdir. (24b) Bu şiirin ilk beyti, Fuzûlî Divanı'nda yer alan bir gazelin matla beytiyle aynıdır; ancak ikinci beyit divanda bulunmamaktadır. Nazım şekli klasik kıta yapısına olarak uymamakla birlikte, benzerliği nedeniyle kıta olarak adlandırılmıştır. Aynı sayfada, bu şiirin altında 'Ḥazret-i Şeyh 'Adlî Efendi' başlığıyla, aynı vezin ve kafiye başka bir şiir daha yer almaktadır. Bu ikinci şiire de mevcut kaynaklarda rastlanamamıştır.

Sözü geçen şiirler şu şekildedir:

Fuzûlî fermāyed

[Kıṭ'a]

mütefā 'ilün mütefā 'ilün mütefā 'ilün mütefā 'ilün

1. Yiter ey felek bu cefā yitür men-i zāre serv-i revānumı

Meh-i ṭal'at-ile münevver it dil [ü] dīde-yi nigerānumı

2. Nice ay [u] yıl geçe görmeyem o perî-şîfatlu civānumı
Ola mı o gün ki görüp yüzün ideyin fedā aña cānumı

Ḥazret-i Şeyh ‘Adlî Efendi

mütefā ‘ilün mütefā ‘ilün mütefā ‘ilün mütefā ‘ilün

1. Müje ey şeh-i sitem ü cefā nice bir yire töke kıanımı
Be revā mıdur bu belā ile beni öldürüp ala cānumı
2. Kār itdi dile ğamun āteşi seza mıdur yağa cānumı⁵²
Bu firāk-ıla niçe bir yanam göre diyüben o civānumı

Bununla birlikte, mecmuada Atâyî, Gelibolulu Âlî ve Şeyhü’l-İslam Yahyâ, Hâletî, Âşık Çelebi gibi klasik Türk edebiyatının önemli isimlerine ait olup divanlarında yer almayan bazı beyitler de yer almaktadır. (24b, 28a, 31b,43/1b,70b...)

Âşık Çelebi’ye ait mecmuada yer alan bir gazelin, yalnızca ilk iki beyti divanında yer almakta; kalan üç beyit ise divanda tespit edilememektedir.

Şiir şöyledir:

[‘Âşık Çelebi]

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Yürekde āteş-i ‘aşk-ıla yanar tāze dāğum var

⁵² Mısranın vezni kusurludur.

Er ocağı gibi dāyim söyünmez bir çerāğum var

2. Der-i meyhāne oldu nūr-ı bī-pāyān-ile sīnem

Bu iki çeşm-i pūr-hūn-ābdan iki kabāğum [var]

3. Fenā mey-ḥānesinde rinddür dāne-i šām-ı aşkum kim

Göñülde şevk-i la'lün dilde bir tolu kabāğum var

4. 'Adem mülkine šāhum āsumān-ı dūd-ı āhumdan

Kurulmuş çarḥ-ı atlasdan mu'allā bir otağum var

5. Sipihr-i nāzda gün gibi bir māhum var ey 'Āşık

Fürüg-ı āfītāb-ı 'ālem-ārādan ferāğum var

Yine Şeyhü'l-İslam Yahyā divanında yer almayan bir beyit şöyledir:

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Henüz tıfl idi la'lin umardum ol māhuḡ

Ḳadīmī ol şeh[e] ben ḥāşılı emek-dārın

Çalışmamıza konu olan mecmuada dikkat çeken bir diğer husus ise, içerisinde kullanılan aruz kalıplarının çeşitliliğidir. Farklı 16 aruz kalıbına yer verilmiş olması, mecmuanın zenginliğini ortaya koymakta ve geniş bir şiir anlayışına işaret etmektedir.

BÖLÜM 2:

2. METİN

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ
NEKTY10712 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ TRANSKRİPSİYONLU
METNİ**

2.1. METNİN KURULUŞUNDA İZLENEN YÖNTEM

1. Mecmuadaki her şiire ve şiirin her beytine veya bendine sıra numarası verilmiştir.
2. Mecmuada sayfa numaraları her sayfanın başında, “1b, 2a, 2b...” şeklinde belirtilmiştir.
3. Şiir başlıkları her şiirin başında kalın punto ile yazılmış, müstensih tarafından yapılan başlıklandırma hataları şiirin başına köşeli parantez “[]” eklemek suretiyle düzeltilmiş ve bu durumlar aparatta belirtilmiştir.
4. Başlıklardan hemen sonra şiirin vezni gösterilmiştir.
5. Nüshada muhtelif sebeplerden dolayı okunamayan ibareler metin içerisinde “(...)” şeklinde gösterilip aparatta fotoğrafları verilmiş yahut sebepleri belirtilmiştir; okunduğu hâlde doğru okunduğundan emin olunamayan kelimelerin yanına ise (?) işareti konulmuştur.
6. Anlam yahut vezin gereği yapılması gereken eklemeler, metin tamirleri köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir.
7. Divanı bulunan şairlerin şiirinde bir eksiklik olması durumunda, divandan yapılan eklemeler köşeli parantezin üzerine “D” işareti konularak “[]^D” şeklinde gösterilmiştir.
8. Vezin gereği zihaf uygulanan ünlüler italik yazı karakteri ile yazılmıştır.
9. Şiirde fazla yazıldığı tespit edilen ibareler “< >” işaretleri arasında gösterilmiştir.
10. Vezin açısından kusurlu olan mısralar, ilgili mısranın yanına dipnot düşülmesi suretiyle aparatta belirtilmiştir.
11. Mecmuada divanı bulunan şairler divanla yapılan karşılaştırmalarda ilgili şairin ismi kısaltılarak kullanılmış, ilgili kısaltmalar “Kısaltmalar” listesinde belirtilmiştir.
12. Divanı yayımlanmış şairlerin şiirlerinin ilgili divanda hangi sayfada yer aldığı * dipnotuyla gösterilmiştir.
13. Divanı yayımlanmış şairlerin şiirleri mecmuadaki şiirler ile karşılaştırılarak tespit edilen farklılıklar aparatta gösterilmiştir. Nüsha farklılıkları aparatta gösterilirken önce mecmuada yer alan asıl şekline yer verilmiş “:” ibaresinden sonra divandaki şekli gösterilmiş ve virgül “,” işaretinden sonra ilgili divanın kısaltması eklenerek karşılaştırılan divan kastedilmiştir.

14. Mecmuada 35a-42b/52a-53b sayfalarında redif harflerine göre tertiplenmiş müstakil bir Farsça beyit mecmuası bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak bu bölümün, ciltleme sürecinde sayfalarının ve diziliminin karıştığı anlaşılmış; karışıklık, beyitlerin redif harflerine göre yeniden sıralanması suretiyle giderilmeye çalışılmıştır.
15. Söz konusu Farsça şiirler, bütünlüğü korumak amacıyla mecmuanın sonuna eklenmiştir.
16. Mecmuadaki imlaya mümkün olduğunca uyulmaya gayret edilmiş, bununla beraber derleyenden kaynaklı imla hataları düzeltilmiştir.
17. i- fiili, ile edatı/bağlacı ve için edatının yazımında mecmuada birleşik yazılmış ise bu husus “-” işaretiyle belirtilmiştir
18. Arapça ayet ve hadisler tırnak işaretiyle vurgulanmış, Türkçe anlamları ise aparatta gösterilmiştir.
19. Farsça şiirler okunamadığından dolayı transkribe edilmemiş; metin içerisinde fotoğrafı verilmiştir. MESTAP tablosunda Farsça şiirlere yer verilmemiştir.
20. Farsçadaki vâv-ı ma’dûleler “~” şeklinde gösterilmiştir.
21. Metin neşrinde klasik transkripsiyon sistemine sadık kalınmıştır.

2.2. Transkripsiyonlu Metin

1b

-1-

Müfred

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

1. Bir egri iki yüzlü münāfıkdur efendi

Dür itme beni hañçer-i bürrānuñ ucından

-2-

Yahyā*

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

1. Mescidde riya pişeler itsün ço riyaı

Mey-hāneye gel sen ne riya var ne mürāyî⁵³

-3-

Velehu*

[Yahyā]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

* ŞYD, s. 460.

⁵³ Bu beyit Şeyhülislam Yahyā Divanındaki bir gazelin ilk beyitidir.

* ŞYD, s. 461.

1. Nāşihā pendün kabûl olmaya şâyed diyesin
Hayf kim pîr-i muğānuñ tutmadum irşādını⁵⁴

-4-

Müfred

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Katline kaşd itmesün her dem iñen 'āşıklaruñ
Beklesün yanını yüzi şuyu ile hañçerün

-5-

[Müfred]*

[Yahyā]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şāf-meşreblerle pür bir cāy-ı hālet baḥşdur
Zāhid-i nādān velī ḥālī şanur mey-ḥāneyi⁵⁵

-6-

[Matla']⁵⁶

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

⁵⁴ Bu beyit Şeyhülislam Yahyā Divanındaki bir gazelin dördüncü beyitidir.

* ŞYD, s. 463.

⁵⁵ Bu beyit Şeyhülislam Yahyā Divanındaki bir gazelin ikinci beyitidir.

⁵⁶ Matla': Müfred, N.

1. Vā'ız komaz isem ben eger rehne kitābı
Kāfir apusunda bulayum cām-ı şarābı

-7-

[Müfred]

mef'ülü mefā'ılün mef'ülü mefā'ılün

1. Yā Rabb nice 'ayyārdır ol amze-i kāfir
İki göz arasında kim itdi dil ü cānı

-8-

[Matla']⁵⁷

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. Şüret-i yār-ıla dil hānesini deyr eyle
Yāri her uşede bir şüret ile seyr eyle

-9-

[Matla']⁵⁸

[Yahyā]*

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

⁵⁷ Matla': Müfred, N.

⁵⁸ Matla': Müfred, N.

* ŞYD, s. 506.

1. Didüm unutma barmağına bend it rişte-i cānı
O şūh-ı dil-sitānum tolamış barmağına anı

-10-

Müfred

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kālbüñi şāf eyle şūfī al ele cām-ı şafā
Bāde nūş it cūşa gel 'ālem ayağ üstindedür

-11-

Müfred

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Zāhidi ḥasret-i mey şöyle za'īf eyledi-kim
Elde tesbīḥ ü 'aşāsı sa[l]avat ile yürür

-12-

Müfred

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Söz açsam 'aşk-ı dil-berden günāha meyl ider dersin
Sen ey şūfī bir aḥmaksın sözi g.tünden anlarsın

-13-

[Müfred]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Sīm-i eşkim yāre şarf itsem n'ola

Harçdur elbette kendün gösterür

-14-

[Maṭla']

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Hün-ı cigerle besledigüm göz yaşını yār

Şaldı ayaklar altına andan ne vechi var

2a

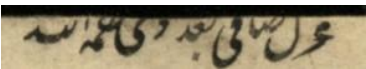
-15-

Ġazel-i Şāfi bāde vey (?) sellemehu'llāh⁵⁹

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Toğduğum gibi niçün atmadı yabana beni

Taş toğuraydı toğurmağdan ise ana beni

⁵⁹ , N.

2. Bilmezem Һazreti *Lā yūs‘el ‘ammā yūf‘al*⁶⁰

Ne-y-içün koydı ola hey’et-i insāna beni

3. Yalnız bu ne belādur ki şafā-yı Һalbim

Bā‘iṣ-i Һıkd u Һased eyledi yārāna beni

4. Kā‘il-idüm ki Һalam cāh-ı ‘ademde nice yıl

Mālik itmekden ise Yūsuf-ı Ken‘ān’a beni

5. Komasā maḥlaṣ-ı Şāfī gibi ayakda ne var

Bāri fi‘l-cümle Һarīn eylese yārāna beni

-16-

Ğazel-i ‘Ālī ‘ala-ṭariki‘l-cevāb

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Bildi bir dürr idüğün atmadı yābāna seni

Toğduğun gibi şarup şarmaladı ana seni

2. Kō bu bilmezligi kim kendüyi bildürmek içün

Koydı Һallāk-ı Ezel hey’et-i⁶¹ insāna seni

⁶⁰ “O, yaptıklarından dolayı sorgulanamaz.” Enbiya Suresi, 23. Ayet. Ayetin tamamı: لَا يُسْأَلُ عَمَّا يُفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

⁶¹ hey’et: şüret, GAD.

3. Sükker-i naẓm-ile mir'ât-ı şafâ-yı ıtab'ı
Dinledürse⁶² n'ola tûṭı gibi yârâna seni
4. Raḥm-ı mâder gibi zindâna giriftâr oldu
Mâlik idince Hüdâ Yûsuf-ı 'Ken'ân'a⁶³ seni
5. Maḥlaşuṅ Şâfî ise ğıll u ğışı terk eyle
İrgüre himmet-i 'Âlî daḥı iḥsâna seni⁶⁴

-17-

Mâni

Bir beyâz bir kırmızı bir beyâz⁶⁵

Esmerden ârzûm⁶⁶ aldum

Şatamadum bir beyâz aman aman

-18-

[Müfred]

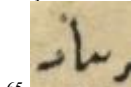
mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilû fâ 'ilün

1. 'Uşşâk gerçi bir bûselik itdiler ricâ

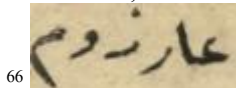
⁶² Dinledürse: Dilledürse, GAD.

⁶³ Ken'ân'a: 'irfâna, GAD.

⁶⁴ Şiir divanda 7 beyittir.

⁶⁵ , N.

⁶⁶ , N.

Ġayrı maḳām alup o ūehnāza bařladı

-19-

[Maṭla‘]

mef‘ūlū mefā ‘ilū mefā ‘ilū fe ‘ulūn ?

1. Ey eşm-i siyāhum <nekim var iken sende> o levendāne
baḳıřlar⁶⁷

Tākat mi ḳor ādemde <o> ġazelāne⁶⁸ baḳıřlar

2b

-20-

[Nāmī]

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1

Ġam degöl a’dā cenabuḡda beni çoḳ ġörseler

İtinābum yoḳ ġöl-ābundan ne deḡlü ursalar

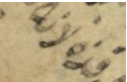
Ḳaçmazam ḡaḳ-ı cihān seng-i melāmet ursalar

Defterüm divān-ı ‘ařḳuḡda ḳayurmam dürseler

Āsitān-ı ġayra baş egmem kapuḡdan sürseler

Dönmezem yoluḡda ölmekden eger öldürseler

⁶⁷ Mısranın vezni kusurludur.

⁶⁸ , N.

2

Devlet-i erbāb-ı ‘ğamzın i‘timād itmek neden
Āşinā-yı ‘aşk-ı pākūn böyle şād (?) itmek neden
Ben kuluñ maḥzūn idüp a‘dāyı şād itmek neden
Sürdüler dergāhımızdan diyü ād itmek neden
Āsitān-ı ğayra baş egmem kapuñdan sürseler
Dönmezem yoluñda ölmekden eger öldürseler

3

Gerçi ğamz itmiş tutalum bir iki insān degül
Cürm ü nokşān eyledümse hamdü’lillāh kan degül
Āsitānuñdan cüdālık kābil-i imkān degül
Ölmek āsān ihtiyār-ı firkatūn āsān degül
Āsitān-ı ğayra baş egmem kapuñdan sürseler
Dönmezem yoluñda ölmekden eger öldürseler

4

Şīşe-i ‘ömrüm şikest it inkisārum yok benüm
Hāk idersen cism-i şād çāküm ğubārum yok benüm
Kāilem rüsvā-yı ‘ālem ile ‘ārum yok benüm
Hıdmet-i dergāh-ı ‘aşkuñdan ferāğum yok benüm
Āsitān-ı ğayra baş egmem kapuñdan sürseler
Dönmezem yoluñda ölmekden eger öldürseler

Añladum **Nāmī** gibi cām-ı muhabbet hāletin
 İhtiyār itdüm humār-ı derd-i ‘aşkuñ zaḥmetin
 N’eyleyin dünyā-yı dūnuñ ‘izz ü cāh [u] rıf‘atin
 Virmezin dünyāya ölsem asitānuñ hıdmetin
 Āsitān-ı ğayra baş egmem kapuñdan sürseler
 Dönmezem yoluñda ölmekden eger öldürseler

3a

-21-

Fevrī

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Göñülde nice derdüm var ğam-ı dil-h‘āhdan ğayrı
 Kimesne derdümi bilmez benüm Allāh’dan ğayrı
2. Gelür gider kimesnem yok benüm beytü'l-ḥazen içre
 Sırışk-i eşk-i pür-nemle duḥān-ı āhdan ğayrı
3. ‘Acebdür ḥāl-i ‘ālem kim kişinüñ kendü dāmānı
 Ayagın olmak ister başka seng-i rāhdan ğayrı
4. Zeliḥa-yı felekden Yūsuf-ı dil çok elem çekdi

Belā vü kayd ü miḥnetle cefā vü çāhdan ğayrı

5. Garīb ü bī-kes ü bī-ḥūş olupdur şimdi ve'l-ḥāşıl
Penāhı yok cihānda **Fevrī**'nün sen şāhdan ğayrı

-22-

Ḥayretī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Lebünden buse almadı kimesne cāmdan ğayrı
Şoyup koyına komadı seni ḥammāmdan ğayrı
2. Sen ol sultān-ı ḥübānsın [ki]^D öz kullaruḡa hergiz
Elün öpmek müyesser olmadı bayrāmdan ğayrı
3. Elünden yimedüm bir lokma etün⁶⁹ silleden özge
Lebünden tatlu söz⁷⁰ gūş itmedi⁷¹ düşünāmdan ğayrı
4. Cihānda bulmadum yār-ı muvāfıḡ ġamdan artık ben
Gönül eglencesi bilmem mey-i gülfāmdan ğayrı

* HYD, s. 401.

⁶⁹etün: ni'met, HYD.

⁷⁰söz: dil, HYD.

⁷¹itmedi: itmedüm, HYD.

5. Bi-ḥamdi'llāh hele ey **Ḥayretī** bed-nām-ı 'ālemsin
Nesi ḳalır şoñında kişinüñ bir nāmdan ğayrı

-23-

Behiştī*

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Müşg-büluk saçına ḳalmışdur
Fitnelik beñlerine ḳalmışdur
2. Kimse raḥm eylemez⁷² benüm ḥālüm
<Tīg-ı ḥam-ı> Erhamü'r-rāḥimīne ḳalmışdur
3. Tīg-ı ğamzeñ elinden a zālim
Ne girībān ne sīne ḳalmışdur
4. Ḳulların içre nā-murād hemān
Begüm ancaḳ kemīne ḳalmışdur
5. Gitdi dil ey **Behiştī** yāre revān
Bilmezem cān nesine ḳalmışdur

3b

* BED, s. 191.

⁷² Kimse raḥm eylemez: Raḥm ider yok baña, BED.

Hāletī*

fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilūn

1. Olmaduñ sīne-be-sīne bu dil-i ğam-ḥār-ile
Cāna cān olmağ revā mı saña hīç aġyār-ile
2. Yanuğa kim gelse ḥübāndan olur gark-ı 'arağ
'Arz-ı ḥüsn itseğ eger ol āteşīn ruḥsār-ile
3. Varmayınca olamam elbette her gün kūyına
Eşküm alışmış meger ḥāk-i der-i dil-dār-ile
4. Gitmeye⁷³ gözden ḥayālīñ tañ-mıdır müjgānlarım
Reh-güzārın her taraftan bağlamışdır ḥār-ile
5. Sūz-ı 'āşıkdan-ki şu dil-ber ḥaber-dār olmaya
Farkı yokdur **Hāletī** hīç şūret-i divār-ile

'Ālī*

fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

* AHD, s. 524.

⁷³ gitmeye: gitmese, AHD.

* GAD, s. 813.

1. Niçe bir va‘de-i ferdā niçe bir lāf-ı güzāf⁷⁴
Şefkatün merḥametün yok mıdur inşāf inşāf
2. Hāke göz yaşı döküp baña keder virme dime
N'ideyüm⁷⁵ ḥāl-i mükedder degülem ḥātır-ı şāf
3. Naḳd-i ğam cem‘in ider bir yaña sūdāger-i dil
Bir yaña dāde kılur naḳd-i sirişküm işrāf
4. Yılda bir niyyet ider Ka‘be’ye Huccāc amma
Kapıñı şām [u] seḥer kılmada ‘aşk ehli tavāf
5. Soyayın zer-kemerün ḥall-i mu‘ammā ideyin
Kucayın mūy-ı miyānuñ ideyin nükte-şikāf
6. Bezm-i vaşluñda baña sā‘id-i⁷⁶ sīmīn olsun
Yüz sürüp ağlayayın kanla tolsun ol nāf
7. Vaşf-ı güftār-ı dürer-bāruñ iderken ‘Ālī
Nazmla Hüsrev olur neşr-ile güyā vaşşāf

⁷⁴ lāf-ı güzāf: lāf u güzāf, GAD.

⁷⁵ n'ideyüm: n'ideyin, GAD.

⁷⁶ sā‘id: sāğar, GAD.

Sānī

fe 'ilātūn mefā 'ilūn fe 'ilūn

1. Meylūm ol nāzenine kalmışdur
Talebūm būsesine kalmışdur
2. Çāk çāk olmadık firākuṇda
Ne girībān ne sīne kalmışdur
3. Gine rindān-ı bāde-keşlerden
Sākī ancak kemīne kalmışdur
4. Dil-i aḥbābdan gidüp şefkat
Yerine kibr ü kīne kalmışdur
5. Şahn-ı gülşende nāleler itmek
'Andelīb-i ḥazīne kalmışdur
6. Hūb peydāsı baṇa gelmişdür
Sayd-ı şer (?) ġarīne kalmışdur
7. Zevkin eṭfālūṇ anlar itsün-kim
Pederinden ḥazīne kalmışdur

8. Zemm-i ağıyārdan ne ğam **Sānī**

Yāve-gūdur diline kalmışdur

4a

-27-

Bākī*

mef'ūlū mefā'īlū mefā'īlū fe'ūlūn

1. Gel bāğa temāšā ide gör āb-ı revānı
Seyr eyle nedür sür'at-i 'ömr-i güzerānı
2. N'eyler seni bildüñimi hevā 'ākıbet-i kār
Gör bād-ı vezān üzre giden berg-i hāzānı
3. Bir cāy-ı hāṭar olmasa 'ālemde nedendür
Ebruñ bu göz yaşı vü berkuñ hāfekānı
4. Bilmez bu kazā reh-güzer-i seyl-i fenādur
Pāyende şanan kasr-ı dil-efrüz-ı cihānı
5. **Bākī** gider endīşe-i dünyāyı gönül den
Degmez bu kadar raġbete bu menzil-i fānī

* BAD, s. 437.

Bākī*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Rindler cāmuṅ ḥabāb-āsā yüzine baqđılar
Mey gibi sāķī-i bezmün ayağına aqđılar
2. Keştī-i şahbā keş-ā-keşden ḥalāş olmaz daḥı
Tutdılar kanlu gibi muḥkem resenler taqđılar
3. Raḥt u baḥtın zevrakun ḥışm āteşine yakmağa
Vardılar ğammāzlar şāh-ı cihāna çaqđılar
4. Bir iki mismārına var-ise göz dikdün diyü
Başına ğammāzun erbāb-ı zarāfet kaqđılar
5. **Bākiyā** kılsun mu'aṭṭar bezm-i āfākı nesīm
Pādişāhun micmer-i 'adlinde şandal yaqđılar

4b

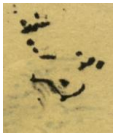
* BAD, s. 173.

(...)⁷⁷

[**Qabulī**]^{*}

mef'ulū mefā'ilū mefā'ilū fe'ulūn

1. Ey tıfl-ı sirişküm qatı kalkardıñ⁷⁸-a diñ diñ
Halvā-yı leb-i dil-beri andıñ⁷⁹ yine diñ diñ
2. Uydurdı⁸⁰ üşüle sözini sille-i üstād
Añduqça defün dañı öter kulağı cın cın
3. Beñzer geçinürken hañ-ı yāre siñivirdi
Varsun yüze gülsün⁸¹ mi benefşe gibi siñ siñ
4. Siñ siñ siñilet seg gibi ağıyārı қапуңда
Feñ feñ⁸² ulusun ol köpege at taşы fıñ fıñ
5. Rañm eyler idi yaşumuza yār **Qabulī**
Ağıyār geçüp qarşumuza gülmese giñ giñ

⁷⁷ , N.

^{*} KBD, s. 628.

⁷⁸ kalkardıñ: kalkırduñ, KBD.

⁷⁹ andıñ: gördün, KBD.

⁸⁰ Uydurdı: Uydurmış, KBD.

⁸¹ gülsün: gelsün, KBD.

⁸² Feñ feñ: Feñ feñ, KBD.

5a

-30-

[Müfred]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Gül- 'izāruḡ vaşlına ruḡşat diler çün 'andelib
Sen gül[i] ḡālī mi ḡorlar ḡār olan bī-gāneler

-31-

[Matla ']

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ğam-ı hīcrünle cānum çıḡsa cism-i nā-tüvānum[dan]
Temennā-yı vişālün gitmeye ruḡ-ı revānumdan

5b

-32-

'Aṭāyī*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. 'Aşḡına nūş idicek dil-berümün sāḡarını
Didi cānlar meze meclisde şunup leblerini

* NAD, s. 256.

2. Dil-i dīvāneyi gör bāde götürmez dir-iken
Kaldurur rıtl-ı girānı göricek dil-berini
3. Göñlüme gelse hayāl-i lebi bī-hūş eyler
Mey-i hamrā tutamaz haḡ bu ki anuḡ yirini
4. Kaşı cādū gözi sāḡır haṭ u ḡālī fitne
Leşker-i şīve ile aldı göñül kişverini
5. Fikr-i la'ī ile şu demler ki 'Atāyī ola ḡāk
Teb-i ḡam-ḡastasına içüreler cevherini

5b

-33-

Atāyī*

mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1. Ḥ'āb üzre iken ḡoçdı dimişsin o miyānı
Ḥayr ola düşünse eger ey Yūsuf-ı sānī
2. Bī-çāre olup derd-ile ḡalmadı mecālüm
Sāḡī berü gel ḡalduralum rıtl-ı girānı

* NAD, s. 253-254.

3. Teb-ḥāle degül cān-ile hem-şīredür ol leb
Gördükde dil-i zārı hemān ḳaynadı ḳānı

4. Ḥaḳḳā ki eger ‘āşıḳına rāst gelür-ise
Kālā-yı vişāle vire naḳd-i dil ü cānı

5. Şeftālū recā itdüm idi yolda ‘Atāyī
Ol naḥl-ı revān didi degül şimdi zamānı

6a

-34-

Bāḳī*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dem-i şubḥ irdi getür bādeyi şoḥbet demidür
Mey-i nāb-ile pür it sāğarı ‘işret demidür

2. Çok belā çekdi senün çeng-i gamuḍda dil-i zār
Nāyveş nāleler eylerse şikāyet demidür

3. Yār ise maḥrem-i aḡyār gönül hem-dem-i zār

* BAD, s. 150-151.

Gözlerüm kan akıdursa n'ola ğayret demidür

4. 'Aşkuñı şaqlar idüm s̄inede ammā şimdi
Āh idersem beni 'ayb eyleme fūrkat demidür

5. Miḥneti dil ser-i zülfinde çeker ey **Bāḳī**
Kāfiristāna düşen kimsede miḥnet-demidür

-35-

Bāḳī^{*}

mef'ūlü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Dil milketini yakdı hayāl-i dehān-ı yār
Virdi fenāya gösgötürü şehri pür⁸³ şirār
2. Çāk itmeyeydi s̄inemi şemşīr-i cevri-yār
Derd-i derūnum olmaz idi ḥalkā āşıḳār
3. Kılson hemīşe anı emān-ı Hudā nigāh
İtmez nigāh ḥālūme gerçi o ğamze-kār
4. Ḥaḳḳā budur ki şimdiye dek rāst gelmedüm

* BAD, s. 163.

⁸³ pür: bir, BAD.

Ḳaddün gibi nihāl ki⁸⁴ eyā serv-i gül-‘izār

5. **Bākī** yanardı tāb-ı teb-i hecr-i yār-ile

Şu sepmeyeydi yüzüñe⁸⁵ şî‘r-i ābdār

6b

-36-

Yahyā*

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Sūz-ı dilden bī-ḥaberdür şanmañuz cānāneyi
Şem‘i yakmaz mı ol āteş kim yaqar pervāneyi

2. Şāf meşreblerle pür bir cāy-ı ḥālet-baḥşdur
Zāhid-i nā-dān velī ḥālī şanur mey-ḥāneyi

3. Düşmesün elden iñen nāzūkdür olur münkesir
Bi’llāh ey sākī gözet el üzre tut peymāneyi

4. Mülk-i dilde ḳomadı ceyş-i sitem taş üzre taş
Kimse ma‘mūr idemez bir daḥı bu vīrāneyi

⁸⁴ nihāl ki: nihale, BAD.

⁸⁵ yüzüñe: yüregine, BAD.

* ŞYD, s. 463.

5. Virdi **Yahyā**'ya tevāzu'la selām ol şāh-ı hüsñ
Hep pesend itdi gören bu vaż'-ı dervīşāneyi

-37-

Yahyā*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Belki āzürde ide pāy-ı hayāl-i yāri
Kaş kirpiklerüm olmasa kalendervārī
2. Eşk çün kanlu degüldür yolını pāk itsün
Hiç geçilmez didiler reh-güzer-i dil-dārī
3. Bu ten-i zerd ü nizār-ile şarıldum yāre
Bilmeyen şandı kuşanmış kemer-i zer-kārī⁸⁶
4. Şakınur yārini āyīnedeki 'aksinden
İstemez dil baқа mir'āta o gül-ruhsārī
5. Baş açık 'āşık-ı şūrīde geçermiş **Yahyā**
Girev-i bāde-i nāb eylemesün destārī

7a

* ŞYD, s. 442.

⁸⁶ zer-kār: zer-tār, ŞYD.

[Bākī]*

mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Kemāl ü faẓl-ile ‘ālemde iftiḥārum yok
Melāmet eylese ‘aşkuñ cihāna ‘ārum yok
2. Hezār mertebe ‘aşkuñda ğalibem Kaysa
Nihāyet ey şanem ol deñlü iştiḥārum [yok]
3. Huzūr-ı pīre irüşdüm⁸⁷ egerçi her fende
Velī güzelleri sevmekde ihtiyārum yok
4. Çemende ğonca-i dil niçe⁸⁸ ğülsün açılson
Yanumda sencileyin şūḥ u⁸⁹ şīve kārūm⁹⁰ [yok]
5. ‘Adem diyārına çokdan giderdüm ey **Bākī**
Şarāb-ı ‘aşk-ile reftāra iktidārum yok

* BAD, s. 252.

⁸⁷ İrişdüm: yiyişdüm, BAD.

⁸⁸ Niçe:neyle, BAD.

⁸⁹ şūḥ u: şūḥ-ı, BAD.

⁹⁰ şīve kārūm: gül-‘izarum, BAD.

[Fazlî]*

müfte 'ilün mefā 'ilün müfte 'ilün mefā 'ilün

1. Sen bu kemāl-i hüsn-ile mihr-i felek misin nesin
Nev'-i beşerde görmedük yoḥsa melek misin nesin
2. Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm müdām
Bilsem iki gözümde sen yoḥsa bebek misin nesin
3. Kuṭb-ı murādum üzre çün dönemedün yıkıl yıkıl
Ey başum üzre devr iden çerḥ-i felek misin nesin
4. Dünya ğamın 'alef gibi gel yime 'işret it dirüm⁹¹
Hîç kulaḳ kabartmadun şūfî eşek misin nesin
5. Lezzetini kelāmuñun ehl-i mezāk olan bilür
Yoḥsa be-Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin

[Bakî]*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

* KFD, s. 362.

⁹¹ dirüm: dirin, KFD.

* BAD, s. 219.

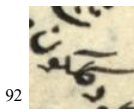
1. 'Älemde zerre deñlü degülken⁹² vücûdumuz
Müşkil budur ki zerreden artuk Һasûdumuz⁹³

-41-

[Zātī]*

meḡ'ülü fā 'ilātü meḡā 'ilü fā 'ilün

1. Şahrâda kaçdı benden ol âhû çayır çayır
Yaksa 'aceb mi dağları âhum bayır bayır
2. Ol yüzi âfitâbı görem gibi bu seher
Nûr âyetin düşümde okurdum şayır şayır
3. Cānum dimiş raḡīb o nigāra meded meded
Cānın teninden anuḡ ilāhī ayır ayır
4. Didüm ki şer raḡīb[i] helāk eylesen n'ola
Bir pâre tırdı ayıtdı Һayır Һayır
5. Dil bağla bend-i zülfine yāruḡ yüri yüri

⁹² N.

⁹³ Bu şiir, Bâkî divanında yer alan bir gazelin birinci beyitidir. Divanda beş beyit şeklinde bir gazel olarak yer alan şiirin mecmumızda yalnızca bir beyiti bulunmaktadır. bk.: BAD, s. 219.

* ZAD, s. 215.

Billāhi **Zatī** kaydını kum kum kayır kayır

-42-

[Emrī]*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ne 'anķāyuz ki āb u tu'meden ihmālümüz vardır
Hevāmuz yokdur uçmaķda[n] ferāğ-ı bālümüz vardır⁹⁴
2. Muhabbet hānķāhı içre bir pīr-i ğam-ı 'aşķuz
Bizim Ferhād u Mecnūn gibi çok abdālumuz vardır⁹⁵
3. Degüldür cismümüz üzre bizim jülīde mū yir yir
Delinmiş cā-be-cā bir köhne kara şālumuz vardır⁹⁶
4. Fakīrüz gerçi kim ammā ğinā-yı kalb-ile bizi
Gören kimse şanur yir gök götürmez mālumuz vardır
5. Bugün şehir-i belāğatde biz **Emrī hā'ce**-i nazmuz
Metā'-ı şī'r alur şatur niçe dellālümüz vardır

-43-

* EMD, s. 115.

⁹⁴ Matla beyti divanda şu şekildedir: Ne 'izz ü devlete rāğıblaruz ne mālumuz vardır/ Ne bir mûy-miyānı kucmak ister hālümüz vardır, EMD.

⁹⁵ Bu beyit divanda şu şekildedir: "Soyınmış dest-i şevk-i cezbe-i pīr-i maħabbetle/ Fenā ocagına düşmüş niçe abdālumuz vardır."

⁹⁶ Bu beyit divanda şu şekildedir: "Safā kesb ideli āyīne-veş sāfī nemed içre/ Temāşā-yı ruh-ı yār itmeden ihmālümüz vardır."

[‘Ulvi]*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şarāb-ı la‘lünü nūş eyleyen⁹⁷ hātırdā ğam n’eyler
Şafā kesb idicek demler-durur dilde elem n’eyler
2. Seg-i dil-ber sıfālinden mey içmek ‘aşuķa⁹⁸ düşmez
Gedā-yı bī-nevā destinde sākī⁹⁹ cām-ı cem n’eyler
3. Muħabbet gencine vīrāne ķalbi maħzen olmışken
Ne lāzım ķise-i ‘arifde dīnār u direm n’eyler
4. Cihānun tūmturāķından ne zevķ alsun dil-i ‘āşık
Şeh-i iķlīm-i ‘aşķa leşker ü tabl u ‘alem n’eyler
5. Vücūd ehli gibi ıa'n-ı ‘adūdan ğam yudarlardı¹⁰⁰
‘Aceb bilseñ hūzūr eyler mi erbāb-ı ‘adem n’eyler
6. Derūn-ı sīneden gūş itdiler āh-ı ciger-sūzum
Benüm'çün döginüp defler iniler dem-be-dem n’eyler

* DUD, s. 446.

⁹⁷ eyleyen: eyledüm, DUD.

⁹⁸ ‘aşuķa: aġzuķa, DUD.

⁹⁹ bī-nevā destinde sākī: bī-nevāsın sende ey dil, DUD.

¹⁰⁰ ğam yudarlardı: ķan yudar gerçi, DUD.

7. Nihāl-i bāğa bakmaz serv kıddün vaşf idüp ‘Ulvi
Şu söz kim levh-i dilde yazılır anı kalem n'eyler

-44-

[Bākī]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen
Ehl-i süzuñ şanemā âteşin üfler ney-zen
2. Meclis-i ‘aşkıda ney-zen ne çalar yanımda
Ġam-ı aşkıyla¹⁰¹ ser-âğâz idicek nâleye ben
3. Şem‘ lâzım degül ey sākī yiter meclisde
Şu‘le-i cām-ı şeb-efrüz çerâğ-ı rüşen
4. Şahn-ı gül-zâra düşersek yiridür ¹⁰²jâle-sıfat
Nev-bahâr oldı gül açıldı güzellendi çemen
5. **Bākī**’ye ‘işret ü ‘ayş itmege hecründe yiter
Nâle ney göz yaşı mey fikr-i vişâl[ün] gülşen

* BAD, s. 321-322.

¹⁰¹ aşk: hecr, BAD.

¹⁰² Yiridür: demidür:BAD.

-45-

اگر حفظ خوری ز دست خوش خوی

به از شیرینی کد دست تو نش روی

هر که چل روز میخورد اینون

سمه بد بها شود شمایلد

روز در خواب و بیل بداریست

صفت سک شود خصایل او

-46-

[Figānī]*

mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn

* FGD, s. 51.

1. Yüzüm zerd ü yaşum al oldı dirsem yāra āl anlar
Miyānuñ fikri mū kıldı tenüm dirsem hayāl anlar
2. Bilen nefsin bilür Rabbin bilürmiş¹⁰³ Sākī-i Kevser
Bu sırrı zāhir ü bātıl¹⁰⁴ haqīkat ehli hāl anlar
3. Harābat ehli fāsıkdur diyü ta‘n eyleme zāhid
Cihānda bunlaruñ keyfiyyet-i hālin ricāl anlar
4. Cemālūñ muşhafı üzre konılmış noktadur cānā
Velī yādı nazarda kim görürse anı hāl anlar
5. Vücūd-ı vācibi fehmi eyleyenler¹⁰⁵ ‘arīf-i bi’llāh
Ser-ā-ser ‘ālemi eyler¹⁰⁶ bugün zıll-i zılāl anlar
6. Yüzüm def kāmētüm çeng oldı gamdan dir-isem yāra¹⁰⁷
Başa cevri ü cefā idüp¹⁰⁸ sözümi kıl u kāl anlar
7. **Figānī** sūz-ı Hüsrev’den yaqarsın şem‘-i eş‘arī
Nezāketde Hasan sensin hayālātūñ Kemāl anlar

¹⁰³ bilürmiş: buyurmuş, FGD.

¹⁰⁴ bātıl: bātın, FGD.

¹⁰⁵ eyleyenler: eyleyendür, FGD.

¹⁰⁶ eyler: bunlar, FGD.

¹⁰⁷ yāra: dil-dār, FGD.

¹⁰⁸ idüp: eyler, FGD.

[Bakî]*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Berg-i gülden ruḥı ol lāle-'izārun terdür
Nükte fehmi eyle begüm ḥaylīce rengīn yirdür
2. Mürğ-i dil nağmeleri şevkine gül ruḥlarınuḡ
Ne şafā-baḥş edālar ne güzel yirlerdür
3. 'Aynına şanma ġubārı ala erbāb-ı naẓar
Bizi ḥayrān iden esrār-ı leb-i dil-berdür
4. Mīve-i vaşlına bir kāmety zībā¹⁰⁹ güzelün
Zāhidā her kim irişdi-ise gerçek¹¹⁰ erdür
5. Cūy-ı hüsn-ābı düşüp¹¹¹ çıkmış o servün biline
Bakīyā şanma miyānında duran ḥançerdür

* BAD, s. 167.

¹⁰⁹ zībā: Tübā, BAD.

¹¹⁰ gerçek: yitişmiş, BAD.

¹¹¹ düşüp: taşup, BAD.

[Raḥmī]*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ne anlar dökduın 'arz itse emüm yāre āl anlar
Tenüm amdan hilāle döndi dirsem bir ayāl anlar
2. Hadīs-i 'aı benden or ne bilsün zāhid-i nā-dān
Rumūzın bu mu 'ammānu mücerred ehl-i āl anlar
3. Fenā bezminde Cem keyfiyyetin ām-ı muḥabbetden
Ḥarābāta düşüp ūrīde-āl olan ricāl anlar
4. Gözüm merdümleminün 'aksi düşmidür leāfetden
Göñöl¹¹² mir 'ātına aru görenler¹¹³ anı āl anlar
5. Vücūd-ı vācibū māhiyyetin idrāk iden 'arīf
Ḥaīatde uhūr-ı kāinātı¹¹⁴ hep zılāl anlar
6. Belā bezminde zār olsam 'aceb-mi eng ü ney-āsā
anı bir merd-i 'āıl¹¹⁵ bu cihānda īl ü āl anlar

* BRD, s. 190.

¹¹² Göñöl: Ruhū, BRD.

¹¹³ aru görenler: nāır olanlar, BRD.

¹¹⁴ uhūr-ı kāinātı: vücūd-ı mümkünātı, BRD.

¹¹⁵ 'āıl: kābil, BRD.

7. Sühan bezminde Cāmīdür bugün keyfiyyet-i hālüm¹¹⁶

Hayālāt-ı kelāmum **Rahmiyā** ancak Kemāl anlar

-49-

[Bākī]*

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Ten pāy-māl ü serde ğam-ı 'aşk-ı yār ise

Ayakda kaldı¹¹⁷ elde degül ihtiyār ise

2. Maḥbūb u mey mülāzemetinden kaçardı dil

Geldi yitişdi bir yañadan nev-bahār ise

3. Hātır kenāre mā'il idi¹¹⁸ baḥr-i 'aşkda

Gird-āba şaldı fülk-i dili rüzgār ise

4. Cevr ü cefāyı ḥod [itmede]^D başdan aşurdu¹¹⁹ çarh

Durmaz¹²⁰ 'itāb u nāz ider ol şīve-kār ise

5. **Bākī** cihānda resm-i vefādan nişāne yok

Yār adın aḡma 'aḡluḡ eger saña yār ise

¹¹⁶ hālüm: şī'rüm, BRD.

* BAD, s. 373.

¹¹⁷ kaldı: kaldum, BAD.

¹¹⁸ idi: iken, BAD.

¹¹⁹ ḥod [itmede]^D başdan aşurdu: itmede ḥod başdan aşdı, BAD.

¹²⁰ Durmaz: Turmaz, BAD.

[Üsküplü İshak Çelebi]*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Mecnün-ı ğam muhabbet-i 'aşkı¹²¹ neden bilür
Bu bir belā dur[ur]^D bunu şāhum çeken bilür
2. Vardı ümīd-i vaşl iden ol dil-firībden
Ol bī-vefāyı sen ne bilürsin seven bilür
3. Cān[dan]^D şaķın muhabbeti sırrın dilā kim ol
Her kişıye dinür mi ne lāzım bilen bilür
4. Bülbüller[i]^D ne çekdüğini hār-ı ğuşşadan
Şanmañ kim¹²² [bilmez]^D ol gül-i nāzük-beden bilür
5. Hicri¹²³ güninde kanlara ğarķ itdügi bu kim
Dil mācerā-yı 'aşķuñı hep dīdeden bilür
6. **İshāk** haķ bilür ki cemāl-i nigārsuz

* İSD, s. 150.

¹²¹ 'aşkı: 'aşķuñ, İSD.

¹²² kim: ki, İSD.

¹²³ Hicri: Hicrün, İSD.

Gönlüm behiştî gūşe-i Beytū'l-Ḥazen bilür¹²⁴

-51-

[Müfred]*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tağlar taşlar yarıldı itdügüm feryāddan
Ṭālī'üm taş yarmada birdür benüm Ferhād'la

-52-

[Maṭla']

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Ḥübān-ı cihān gösgötürü bī-kerem oldu
Hīç mihr ü vefā kalmadı 'ālem sitem oldu

-53-

[Kıṭ'a]

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Virse ḥaḳ devlete irişse elün
Kef-i iḥsānuḡ aç eḥibbāya

¹²⁴ Şiir divanda 7 beyittir.

* UBD, s. 474.

2. Gör-e lütfunı zerreye güneşün
Nazar a‘ladan olur ednāya

-54-

[Kıṭ‘a]

fe ‘ilātün mefā‘ilün fe ‘ilün

1. Cāhilün başı göklere irse
Kāmilün ḥāki-pāyine degmez
2. Devlet ü ‘izzetine nādānuḡ
‘Āqıl olan cihānda baş egmez

8a

-55-

[Beligī]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dilimüz anlayamaz şūfī⁷ bizim ḳāl ehli
Bī-zebān söyleşelüm var ise bir ḥāl ehli
2. Saltanat faḳr-ıla faḳr itmek imiş ‘ālemde
Ne bilür ḳadrin anuḡ memleket ü māl ehli

* GŞT, s. 122-123.

3. Cān[1] cānān yolına virmede ihmāl itme
İremez menzil-i maḳṣūduna ihmāl ehli
4. Yüri var ‘akl-ıla sen yār olamazsın ey dil
Ehli var başḳa anuḡ da be-hey ābdāl ehli¹²⁵
5. Bir¹²⁶ dem āl-ile **Beligī** öper ol serv ayagın
Görmedüm ḥūn-ı siriṣküm gibi bir āl ehli

-56-

[Şuhūdī]

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ejder-i nefsi iki ṣaḳḳ itmege Ḥaydar gerek
Şirk-i ye’cücine sed yapmaḡa İskender gerek
2. ‘Aṣḳ meydānında cān terkini urup ser virmege
Cur‘a-i cām-ı muḥabbetden eser şeṣter gerek
3. Nefsini emmāreden ḳurtarmaḡa yā bü’l-heves
Yā velī olmaḳ gerek Ādem ya peygamber gerek

¹²⁵ Tezkirede bu beyit yerine farklı bir beyit yer almaktadır.

¹²⁶ Bir: Her, GŞT.

4. Zulmetinden anuñ iħrāç olmağa her sālūkūñ
Kalb nūr illāllah eylese enver gerek¹²⁷
5. Ey **Şuhūdī** Ħayber-i şirki yine feth itmege
Dīn-i Aħmed içre bir Ħaydar mişālī er gerek

-57-

[Salik]

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Sīnesin reşk-i ruħuñ-ıla yine çāk eyledi gül
Ħasret-i zülfuñ-ile oldı perīşān sūnbül
2. Dāğ-ı ħūnīn-ile gülzār-ı İrem'dür sīnem
Dem-be-dem nālelerümdür neğāmāt-ı bülbül
3. Benzedürler leb-i rengīn-ile her dem zūrafā
Şöyle benzer güzelüm bu gibi germiyyet-i mül
4. Bes-durur 'āşıkā ħālāt-ı bahār-ı ħüsnüñ
Ħaţtuñ esrār saçuñ sūnbül ü ħālūñ fülful
5. Vaşfuñı ister-isen **Sālik** ide bülbül-veş

¹²⁷ Mısranın vezni kusurludur.

Açılup gonca-şifat ey yüzi gül yüzine gül

-58-

[Baḳī]*

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Olsa zülfî o gül- 'izāra nikāb

Olur āşüfte sünbül-i sîr-āb

2. Dūd-ı āhum ruḥuḡ hevāsıyla

Ebr olur yağdurur cihāna gül-āb

3. Kān-ı mihr ü muḥabbetüñdendür

Güher-i āfitāb-ı 'ālem-tāb

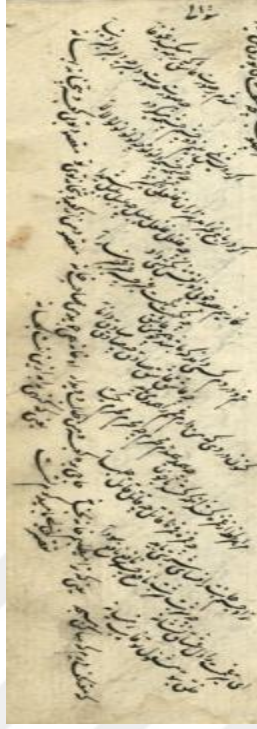
4. Oldı deryā-yı eşküme nisbet

Günbed-i çarḡ-ı nîl-reng ḡabāb

5. Ğam-ı devrān-ı dūn[ı] çekme yūri

Baḳıyā ol hemîşe mest ü ḡarāb

* BAD, s. 112-113.

8b

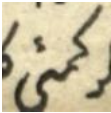
Yetīm ‘Alī

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Şuyı bardağda dimişler (...) ¹²⁸ kağıdda ¹²⁹

Bizden evvel bu cihānı seyr iden ehl-i vuḳūf

[Sevādī]

¹²⁸ , N.

¹²⁹ Mısranın vezni kusurludur.

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

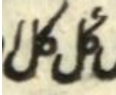
1. Tā bāğ-ı cemālün̄de gönül bülbül olupdur
Gülşen gözime kül-han olup gül kül olupdur
2. Nüş itmege yār leb-i la'lün̄le dem-ā-dem
Hün-ı cigerüm cām-ı dıl içre mül olupdur
3. Gülzār-ı cemālün̄e şafā virmege her dem
'Anber haṭuṇ ey 'arızı gül sünbül olupdur
4. Bezm içre fiğān kim yine yakmağa cihanı
Şevk-i mey-i nāb ile yüzün̄ gül gül olupdur
5. Haṭṭı nitekim afet-i cān oldı **Sevādī**
Bir fitne-i devrān daḥı ol kakül¹³⁰ olupdur

-62-

[Kıta]

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Gözi yaşına raḥm eyle faḫīrün̄

130 , N.

Senüñ de hālünge raḥm ide ḥālık

2. Dimişler eylügeni¹³¹ eyle şuya şal
Bilür Ḥālık n'ola bilmezse balık

-63-

Velehu

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Ğazap vaqtünde şābır ol ziyāde
Eli incitmede sen düşme güb güb
2. Dilün tut kimseye düş-nām kılma
Küpe küp diyecek küp dāhı dir düb

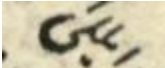
-64-

Velehu

[Faķīr] (?)

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. **Faķīrā**¹³² kılma faķründen şikāyet
Cihān içre anuñla eyle faḥri

¹³¹ , N.

¹³² Yukarıdaki şiirin başlığında Zātī yazmakla beraber altında da “velehu” ibaresi yer almaktadır. Ancak Fakirā ifadesinden fakir kelimesinin mahlas olduğu düşünülmektedir.

2. Şafâlar kesb idüp andan ziyâde

Dimiş faḥr-i cihân *el-faḥru faḥrî*¹³³

-65-

Nūrî

mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. Şehâ ağlayı geldüm 'āleme ağlayı girdüm ben

Şan ol nilüferüm kim şuda bitdüm şuda yitdüm ben

-66-

['Ulvi]*

mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. Nedür bu servi ḳaddlik lāle-ḥaddlik mäh-peykerlik

Nedür bu sîm-tenlik nāzenînlük nāz-perverlik

2. Nice başlar kesüp ḳanlar döker¹³⁴ diller alur her-dem

Müjeṇ tîğında ḥatm olmuş dil-āverlik ciger-derlik

3. Levend-āne güzersin sîne çāk olsaṇ münāsibdür

¹³³ “Fakirliğimle övünürüm.”

* DUD, s. 546.

¹³⁴ döker: döküp, DUD.

Senüñ şānuñdadur şāhāne dil-berlik semen-berlik

4. Mesihā-veş tecerrüd kaçd itse baqmazın dehre
Aña meyl eylemek erlük degildür ey göñül erlik

5. Belā vādīlerin seyr eyleyenler post-püş olsun¹³⁵
Yaraşur ‘Ulviyā seyyāh olanlara kalenderlik

-67-

Zātī*

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Deryādan āb istesem ābı¹³⁶ serāb olur
Altuna yapışursam o sa‘āt turāb olur
2. Āb-ı hayātı¹³⁷ şunsa eger destüme Hızır¹³⁸
Zehr-i helāhil ile mülemmā‘ şarāb olur
3. Zıll-i hümāda devlete irişmek istesem
Kaşd eyler üstühānuma def‘i ‘uqāb¹³⁹ olur

¹³⁵ olsun: olmuş, DUD.

* ZAD, s. 289.

¹³⁶ ābı: ānī, ZAD.

¹³⁷ hayātı: hayāt, ZAD.

¹³⁸ destüme Hızır: Hızır destüme, ZAD.

¹³⁹ ‘uqāb: gurāb, ZAD.

4. Dāyim feẓā-yı kıdsde ūh-bāz ūandūğum
Bed ʔalı'ümde cıfeye kōnmıū ğurāb¹⁴⁰ olur
5. Nār-ı caḥīm gibi yaķar ʔalı'üm beni¹⁴¹
Raḥat yirine cennete ğirsem 'azāb olur
6. Bir kimseden cihet dılesem¹⁴² vaẓ'ı dır yıķıl
Dāyim sarāy-ı dıl o cihetden ḥarāb olur
7. **Zātī** ğünāhı yok¹⁴³ bu maḥalde kimesnenün¹⁴⁴
Devlet yüzine baḥt-ı sıyāhum nıķāb olur

-68-

['Ālī]*

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Aldı cān naķdını ḥālün ruḥ-ı zībāya ne borķ
Saḡa dıl virdümse zūlf-i semen-sāya ne borķ
2. Kıra yazu baḡa yıtmez-midi ḥaṭṭun iriūe
Yā begüm baḥt-ı sıyeh-kārıa ğavġāya ne borķ

¹⁴⁰ ğurāb: zübāb, ZAD.

¹⁴¹ Nār-ı caḥīm gibi yaķar ʔalı'üm beni: Bed ʔalı'üm caḥimden artuķ yaķar beni, ZAD.

¹⁴² Bir kimseden cihet dılesem: Kimden cihet umarsam o dem, ZAD.

¹⁴³ ğünāhı yok: kimesnenün, ZAD.

¹⁴⁴ kimesnenün: ğünāhı yok, ZAD.

* GAD, s. 567-568.

3. Çünkü ‘aşkuyla beni ‘āleme rüsvāy itdün
Cem‘ idüp yanuğa aġyārı temāşāya ne borç
4. Seg-i kūyuñ tütalum kim yapışa dāmenüme
A benüm iki gözüm ta‘ne-i a‘dāya ne borç
5. Ğam-ı hicrānuñı tenhāda çekerken ‘Ālī
Bir bölük düşmen-i bed-ḥ‘āhına ifşāya ne borç

-69-

Ḥayretī*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Göñül virme bu zāl-i dehre ey dil erkek [ol]^D erkek
Tek ü tenhā yürü bir kaḥbeye cüft olma şāhum tek
2. Yalancı kaplamışdur gerçi gerçek şimdi dünyāyı
Velī meydān bizümdür gerçegüm sen gerçek ol gerçek
3. Gel ey başum emīn olsun diyen fi’l-cümle ġavġādan
Ferāġat dāmenine al ayaġuñ cümleden el çek

* HYD, s. 258.

4. H̄ayāt ābın içüp ‘ömr-i ebed bulmaḵ nedür ey dil
Düşüp ‘aşḵ u muḥabbet tīgine ölmek durur ölmek
5. Bile şalınsa şemşirün gibi yanuçca olmaz mı
Ḳulundur **H̄ayretī** meydānda şāfī-dil ḵuşaḡı pek

-70-

Yetīm ‘Ali

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Uyandım ḥ̄āb-ı ḡafletden cihānı bir ḥaṭar gördüm

9a

-71-

‘Atāyī*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘Iyd-ı vaşl-ıla dil-i ḡamḡīnīmī¹⁴⁵ şād eylesen
Ey mu‘allim luṭf idüp ol servi āzād eylesen
2. Ka‘be yapmaḵdur göñül yapmaḵ bilürsin düstum
Ḥayra girsen ḥaṭır-ı vīrānı ābād eylesen

* NAD, s. 201-202.

¹⁴⁵ ḡamḡīnīmī: mahzūnumı: NAD.

3. Gird-bād-āsā şafādan rakş ururđ ¹⁴⁶haşre dek
Hāk-i cismi ger ser-i kūyuŋda ber-bād eyleseŋ
4. Ağzı dadın virseŋ ağyāra cevāb-ı telh-ile
Pādişāh-ı mülk-i hūsn olduŋ ¹⁴⁷ne var dād eyleseŋ
5. Ey ‘Atāyī evc-i istiğnādadur ol mest-i nāz
Gūşına girmez eger biŋ kerre feryād eyleseŋ

-72-

‘Atāyī*

mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Vişāl içün şunar ol yāre her fütāde ğazel
Dürüg-ı maşlahat-āmīz olur arada ğazel
2. O gül-ruha yūri ahvāli açacak söyle
Düşerse fırsat eger oku bir güşāde ğazel
3. ‘İzārı vaşfinı yazdukca haţţını yād it
O yār-ı ehl-i dile ‘arza kıhma sāde ğazel

¹⁴⁶ ururđ: urup tā, NAD.

¹⁴⁷ hūsn olduŋ: behcetsin, NAD.

* NAD, s. 207.

4. Şaçun hevâsı ile düşdi özge sevdāya
Şu deñlü bağıladılar yine ol havāda ğazel
5. Virür qarār dil-i bī-sükūna gāyetde
‘Atāyī şī‘ri gibi bir qarār-dāde ğazel

9b

-73-

‘Atāyī*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Geh mihr ü vefā gāh cefā vü sitem eyle
Raḥm eyle dil-i ‘āşık-ı zāre kerem eyle
2. Hūn-ı dili mey bezm-i ğama kellem ayağ it
Bir būseye virdün¹⁴⁸ saña vardum ḳadem eyle
3. Ağyārı şatup al yanuḡa bendeñi cānā
Gel bezm-i şarāb eyleyelüm def‘-i ğam eyle
4. Yan başsa ger ol Yūsuf-ı gül-ḫehreye ağyār
Mānend-i Süreyyā zevküñi¹⁴⁹ pür-derem eyle¹⁵⁰

* NAD, s. 240.

¹⁴⁸ virdün: virdüm, NAD.

¹⁴⁹ Süreyyā zevküñi: terāzū kefini, NAD.

¹⁵⁰ Mısranın vezni kusurludur.

5. Hāl ü haṭı cevriñi ḥisāb eylemek-içün
Dāğ-ıla¹⁵¹ eliflerle ‘Atāyī raqam eyle

-74-

Velehu*

mef‘ūlū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilūn

1. Şīrīñ lebūñi būs ideli dil-berā qabaq
Bir boynı baḡlu bende olupdur saña qabaq
2. Zerd olmaz idi rūyı vü ṭolmazdı baḡrı kân
Olmasa cām-ı la‘lūñe ger mübtelā qabaq
3. Bilmez ne qulp taqacaḡın aña ehl-i rızq
Bezm ehline musāhib olaldan şehā qabaq
4. Aḡzını ṭut ki fāş ide bu sırr-ı meclisi
Bū eylemek diler lebūñi sākiyā qabaq
5. Ğaltān-ı kūy-ı pīr-i muḡāndur ‘Atāyī-veş
Olmış esīr-i ‘işret-i bezm-i şafā qabaq

¹⁵¹ Dāğ-ıla: Dāḡ u, NAD.

* NAD, s. 200.

-75-

Yahyā*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. La 'lüne meylüm görenler mey-perest aňlar beni
İşiden feryādumı yollarda mest aňlar beni
2. Kadrümi 'ālī-nazarlardur benüm ā 'lī bilen
Hāk-i zilletde görenler gerçi pest aňlar [beni]
3. Aňlamaz keyfiyyet-i hāl-i dilüm hüş-yār olan
Mest-i cām-ı bāde-i bezm-i elest aňlar beni
4. Eyleyüp dünyāya meyl illerle eyler ihtilāt
Girmez ol āfet elüme teng-dest aňlar beni
5. Luṭfını ol mū-miyānuň gör ki bir cevri eylese
Şarılur **Yahyā** hemān hātır-şikest aňlar beni

-76-

[Yahyā]*

* ŞYD, s. 418.

* ŞYD, s. 183.

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Ümmīd-i ḥ'āb 'āşıkā olmaz ḥayāl-imiş
Bī-çāre yāri düşde [de]^D görmek muhāl imiş
2. Zülfi ucından eyler idüm āh u nāleyi
Ol daḥı bir benüm gibi āşüfte-ḥāl-imiş
3. Göstermedi ruḥın bize ol ḡonce bir zamān
Şonra açıldı vechini bildük ki āl-imiş
4. Ağlarsa dīde vechi var efgān-ı dīl nedür
Ol ḥod hemīşe maḥrem-i bezm-i vişāl-imiş
5. Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān
Yahyā-yı ḥaste-ḥāl 'aceb bī-mecāl-imiş

10b

-77-

Feyzī Efendi Kefevī

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Söylese ḡoncaya gülse gül-i ḥandāna döner
Yürise nāz-ile bir serv-i ḥırāmāna döner

2. Kān akar dīdelerūmden müje-i hūn-ālūd
Reng-i alıla şehā pençe-i mercāna döner
3. Cem‘ olup kūyūña ‘azm eylese şaf şaf ‘uşşāk
Eşigūñ bārgēh-i Hüsrev-i devrāna döner
4. Çokdan eylerdi gönül ‘azm-i diyār-ı gurbet
Bir iki gün şeref-i şöhet-i ilhvāna döner
5. Dil-i Feyzī n'ola rakşitse ruḥuñ devrinde
Yanmağa āteş-i ruḥsāruña pervāne döner

-78-

Nazīre-i Nūrī Çelebi

fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. Nāz-ile kılsa tekellüm gül-i ḥandāna döner
Ḥande kıldıkça o meh āfet-i devrāna döner
2. Her kaçan naz-ile mey içse o māh peyker
Rūy-ı zībāsı o dem la‘l-i bedahşāna döner
3. Āh kıldıkça gözüm yaşı temevvüc eyler

Bad-ile cūşa gelen lücce-i ‘ummāna döner

4. Hışm-ıla çeşmini süzdükçe ol âteş-pāre
Kahrāmānı gözi ol demde hemān kana döner
5. **Nūrī**’nün cān u dili yansa n'ola şevkünden
Şem‘-i ruhsāruña cāna nice pervāne döner

11a

-79-

[Bāqī]*

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Metā‘-ı bāde-i gül-reng şimdi ayakda
Kumāş-ı zühd ü riyā тұrmayup şatılmaқта
2. Kenār-ı ‘ayş u şafāya geçilse tolmış-ıla
Yine pür olsa mey-i hoş-güvār zevraқта
3. Şarāb[1]^D zevraқ-ıla içmenün zamānı degül
Efendi keştīyi kâğıdda şuyı bardaқта
4. Bihişt şevkına şādīlik¹⁵² eyleyüp vā‘iz

* BAD, s. 375.

¹⁵² şādīlik: şādiliğ, BAD.

Miyān-ı meclise atıldı yek mu‘allaķda

5. Semend-i ıab‘a sūvār oldı ‘azm ider **Bākī**

Belāġat ehline yā Hū göñüller alçaķda

-80-

[Bākī]*

mef‘ūlū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilūn

1. Eltāf u ħulķ u ħüsn ü melāĥat kemālde
Endām u şekl ü kāmēt ü kadd i ‘tidālde
2. Mużmer ĥayāl-i la‘l-i lebün her laţīfede
Müdġam miyān-i bī-bedelün her ĥayālde
3. Biñ meşķ iderse şafĥa-i çarĥ üzre māh-ı nev
Ebrū-yı yāre öykünebilmez mişālde
4. Ol¹⁵³ mübtelā-yı künc-i ġam-ı fūrķatün henüz
Ĥatır ĥayāl-i ‘işret-i bezm-i vişālde
5. Eşĥāb-ı zühđ bezm-i füsün u fesānede
Erbāb-ı ‘aşķ ‘arşa-i ceng ü cidālde

* BAD, s. 379.

¹⁵³ Ol: Dil, BAD.

6. **Bākī** leṭāfet-i ġazel-i āb-dāruṅı

Ḥaqqā budur ki görmedük āb-ı [zü]ālde¹⁵⁴

11b

-81-

Nūrī Çelebi

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Dilā ḥam-der-ham olmış zülfi yaruṅ dāl u cīm-asā
Dehānı şanki bir nā-yābdur la 'linde mīm-asā
2. Kaçan el ursa zülfi tırresine ol gül-i ra 'nā
Tutar enfās-ı tayyīb 'ālemi 'anber şemīm-asā
3. Ten-i pür āb u tabı zīr-i pirāhende ol māhuṅ
Ziyā-baḥş eyler afāka şanasın la 'l ü sīm-asā
4. Tekellüm eyleyüp 'uşşāk-ı zārı şād ider her dem
Güler yüz gösterür ḥalk-ı cihāna şeh Selīm-asā
5. Vefā eylerdi ey **Nūrī** saṅa ol yā Rabbi raḥmūṅ

¹⁵⁴ āb-ı [zü]ālde: anı [zü]ālde, N.

Velī münfek degil aǵyārı yanından recīm-asā

-82-

[Murabba']¹⁵⁵

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1.

'Acebdür 'acebdür Hūda'nın işi
Dünyâyı yaratmış erkekli dişi
Erkek dişiye sokar bir şîşi
Dişiden çıkar bir çıplak kişi

-83-

Bākī^{*}

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Cihān efsānedür aldanma **Bākī**

Ġam u şādī hayāl-i ẖ'āba beñzer¹⁵⁶

-84-

[Necāti Bey]^{*}

[Maṭla']¹⁵⁷

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

¹⁵⁵ Murabba': Kıt'a, N.

* BAD, s. 173.

¹⁵⁶ Divanda bulunan bir gazelin mahlas beyti olarak yer almaktadır.

* NBD, s. 222.

¹⁵⁷ Maṭla': Müfred, N.

1. Sevin ey dil ki seni dest-i ğam-ı yār yıkar
Ne ğam ol hāne içün kim anı mi ‘mār yıkar¹⁵⁸

-85-

[Maṭla‘]¹⁵⁹

mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

12a

1. Vefāsızlık cihānda yāra mīrās
Hased şeytandan aġyāra mirās

-86-

Fevrī*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şarābum bezm-i ğamda eşk-i çeşm-i hūn-feşānumdur
Mey-i hāmra¹⁶⁰ diyüp¹⁶¹ nüş itdügüm hep kendü şanumdur
2. Şeh-i ‘aşk-ı belāyum¹⁶² çarḥ otāğ-ı bī-sütūnumdur
Seḥāb-ı ğam başum üzre mu ‘allak sāye-bānumdur

¹⁵⁸ Necati Bey’in 7 beyit olan bir gazelinin matla beytidir.

¹⁵⁹ Maṭla‘: Müfred, N.

* Müsemmen başlığı altında olan bu şiir, nüshada her bendin son iki mısrası alınarak gazel şeklinde yazılmıştır. Bk; ANT, s.70-71.

¹⁶⁰ hāmra: aḥmer, ANT.

¹⁶¹ diyüp: deyu, ANT.

¹⁶² ‘aşk-ı belāyum: ‘aşkım belā, ANT.

3. Seg-i kūyuñ bu cismüm tu‘me itdi şanma dendānı
Dehānında görinen rīze rīze üstūhānumdur
4. ‘Adem mülkine gitdüm qalmadı nām ü nişān bende
İşidilen hemān şimdi benüm āh [u] fiğānumdur
5. Felekde gördüğün kavş-ı kızağdur şanma ey **Fevrī**
Hadeng-endāz-ı ‘aşqum çarha aşılmış kemānumdur

-87-

Bākī*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yıldı bir açılır¹⁶³ ancak şen olur bāğda gül
Kanı ol gonca-i handān gibi şūh-ı şengül¹⁶⁴
2. Nakşlar bağladı nev-rūz hevāsında çemen
Kanı şol¹⁶⁵ hūb edālarla terennüm bülbul
3. Ruğlarındur gül-i ter gonca leb-i mey-günüñ
Sağa meyl itdi göñül bana gerekmez gül ü mül

* BAD, s. 283.

¹⁶³ açılır: açılup, BAD.

¹⁶⁴ şūh-ı şengül: şūh u Şengül, BAD.

¹⁶⁵ Kanı şol: Eylesün, BAD.

4. Kendü başında degül mi niçün ol meh bilmez
Dil-i miskîne ne pend¹⁶⁶ eyledügin ol kākül

5. Dūd-ı āhın yine **Bākī** şerār-ālūd itdi
Yāre ‘arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül

-88-

Yahyā Efendī

Sellemehu'llāh *

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Göñül zülfindeki her bir şikenden nā-ümīd olmaz
Bu¹⁶⁷ sevdālar anı seyyāh-ı Çīn itmek ba‘īd olmaz

2. Zebān-ı hāl ü gūş-ı cān ile¹⁶⁸ der-kārdur şeb
Dinülmez şem‘ ile pervāneden¹⁶⁹ güft [ü] şinīd olmaz

3. Metā‘ın ‘ākībet hīçe satar¹⁷⁰ sudāger-i ‘aşkuñ
Bu bāzār-ı fenādur¹⁷¹ bund[a] bey‘men yezīd olmaz

¹⁶⁶ pend: bend: BAD.

* ŞYD, s. 172.

¹⁶⁷ Bu: O, ŞYD.

¹⁶⁸ cān ile: cānları, ŞYD.

¹⁶⁹ Dimen pervānesiyle şem‘den: Dinülmez şem‘ ile pervaneden, ŞYD.

¹⁷⁰ ‘ākībet hīçe satar: hīçe satar ‘ākībet, ŞYD.

¹⁷¹ fenādur: belādur, ŞYD.

4. Kātı çok¹⁷² rûze vü 'ıyda iriſdüm anı bildüm kim
Fırākuñ gibi rûze rûz-ı vaſluñ gibi 'ıyd olmaz
5. Gül-i ra'nā fiğān-ı bûlbûl-i nalānı¹⁷³ gûſ itmez
Ne-deñlü āh u feryād eylese¹⁷⁴ **Yahya** müfīd olmaz

12b

-89-

Yahya Efendī

Sellemehu'llāh *

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Cānı kullāb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña
Gûſe-i çeſmün ne var olsa ſehā¹⁷⁵ benden yaña
2. Ğonce iseñ¹⁷⁶ gül-i rûyun görenler neylesün
Ey boyı servüm varup her laħza¹⁷⁷ gülſenden yaña
3. Ol sehī kaddün miyānında gö[r]enler ħançerīn¹⁷⁸

¹⁷² Kātı çok: Hezārān, ſYD.

¹⁷³ nalānı: ſeydāyı, ſYD.

¹⁷⁴ Ne-deñlü āh u feryād eylese: Hezārān nāle vü feryād ider, ſYD.

* ſYD, s. 39.

¹⁷⁵ ſehā: eger, ſYD.

¹⁷⁶ Ğonce iseñ: Ğonce-i la'lün, ſYD.

¹⁷⁷ bir laħza : bir daħı, ſYD.

¹⁷⁸ kaddün miyānında gö[r]enler ħançerīn: kaddi görenler ħançer-i zerrīn ile, ſYD.

İltifāt eylemez çemenden serv ü sūsenden yaña

4. Eyleme ārāyiş-i bānū-yı çarha i‘tibār
Merd odur kim kılmaya hergiz naẓar andan yaña

5. Bir gül-i ḥandān olurum ahker-i suzendesi
Bād-ı lüṭfuñ esse ger bir laḥzā gülşenden yaña¹⁷⁹

6. Korkarım **Yahyā** ki pūlād olsa da te‘sīr ider
Tīr-i āhun kim var[a]^D ol ḳalbi āhenden yaña

-90-

Rubā‘ī

mef‘ūlü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ūlün

1. Ey bād-ı şabā tez iriş ol yāra ben öldüm
Bir bir di benüm ḥālūmi dil-dāra ben öldüm
Būlbūl gibi feryādum iki ‘ālemi tıtdı
Aḥvālūmi di ol yüzi gül-zāra ben öldüm

-91-

Emrī Efendi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

¹⁷⁹ Bu gazel divanda beş beyit olup mecmuadaki dördüncü ve beşinci beyit divanda yer almamaktadır.

1. Didiler Zātī'ye birkaç gammāz

Bākī-i zāg uğurlar sözüñi

2. Didi ol bülbül-i gülzār-ı sūhan

Besle kargayı çıkarsun gözün

-92-

Velehu

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Pend idüp Bākī'ye babası dimiş

B.k [yimek] yegdür bu şi'iri dimesen

-93-

[Müfred]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Olumazsın bülbül-i bāğ-ı suhan

Karga oğlu kargasın ey yürisen

-94-

[Nazm]¹⁸⁰

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

¹⁸⁰ Nazm: Rubā'ī, N.

1. Baḡa yitmez mi bu devlet ki cefā eyleyesin

Vāy aḡa kim ne cefā vü ne vefā eyleyesin

2. Pādiṣāhum ölürem [yolına] her gün kuluḡı

Himmete lāyık u iḡsāna sezā-vār eyleyesin

-95-

Diger

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. (...) ¹⁸¹ kargā oḡlı Bākī' [yi]

Saydım olmışken kaçırdım nāḡihān

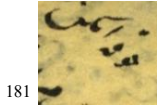
2. Gösterücek s..üḡ etin[i] aḡa

Karşu geldi kaç kaç diyü hemān

-96-

Bākī Efendi*

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

¹⁸¹ , N.
* BAD, s. 444-445.

1. Emr̄in̄ün̄ iki¹⁸² ‘avreti h̄iç evde oturmaz
O ħidmeti hep öyle¹⁸³ ider¹⁸⁴ kendü eliyle
2. Oğlancığı yestehleyicek [kalkar]^D o misk̄in
Kendüsi siler b..ını saç u saķalıyla¹⁸⁵

13a

-97-

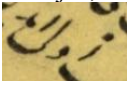
Bākī Efendi

sellemehu'llāh*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Ağlayup inlemeden derd-ile dolāb gibi
Oldı çihremde yaşum yolları mīzāb gibi
2. Ağlamakdan ğam-ı hicrān-ile bī-hūş oldum
‘Aqlumı kanlu yaşum aldı mey-i nāb gibi
3. Gönlümi rūşen ider şu‘le-i dāğ-ı ‘aşkun
Pertev-i meş‘ale-i mihr-i cihān-tāb gibi

¹⁸² iki: in̄en, BAD.

¹⁸³ , N.

¹⁸⁴ O ħidmeti hep öyle ider: Ol bilüp ider hidmetini, BAD.

¹⁸⁵ saç u saķalıyla: saçı saķalıyla, BAD.

* BAD, s. 415-416.

4. Bād gīsūların açdukça görünür rūḥ-ı yār
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i bī-ḥār¹⁸⁶ gibi¹⁸⁷
5. Şāyed ol servi kenāre getürem ey **Bākī**
Varayın yüz süreyin ayağına āb gibi¹⁸⁸

-98-

Fuzūlī Fermāyed*

mef'ūlū fā 'ilātūn mef'ūlū fā 'ilātūn

1. Olsaydı bendeki¹⁸⁹ ġam Ferhād-ı mübtelāda
Bir āh-ile virürdi biḡ bī-sütūnı bāda
2. Virseydi āh-ı Mecnūn feryādumuḡ şadāsın
Kuş mı karar iderdi başındaki yuvada
3. Ferhād u zevḳ-ı şüret Mecnūn'a¹⁹⁰ seyr-i şahrā
Her biri rāḥat içre¹⁹¹ ancak benem¹⁹² belāda
4. Serverlik ister-iseḡ üftādelik şi'ār it

¹⁸⁶ gül-i bī-ḥār: gül-i sīr-āb, BAD.

¹⁸⁷ Mısranın kafiyesi kusurludur.

¹⁸⁸ Şiir divanda 6 beyittir.

* FUD, s. 605.

¹⁸⁹ ben: men, FUD.

¹⁹⁰ Mecnūn'a: Mecnūn u, FUD.

¹⁹¹ Her biri rāḥat içre: Bir rāḥat içre her kim, FUD.

¹⁹² ben: men, FUD.

Kim düşmedin ayağa çıkmadı¹⁹³ başa bāde

5. Ger görmemek dilerseñ resm-i cefā **Fuzūlī**

Olma vefāya t̄alib dünyā-yı bī-vefāda¹⁹⁴

-99-

Fuzūlī Fermāyed*

fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

1. Bāğa gir gülşene¹⁹⁵ arz-ı gül-i ruḥsār eyle
Yık¹⁹⁶ gülūñ 'ırzını bülbul gözine ḥ'ār eyle

2. Bāğ şāhidlerine zūlf ile çeşmūñ göster
Sünbūli der-hem idüp nergisi bīmār eyle

3. Ğoncaya lāf-ı leṭāfetde ağız açdurma
Laḥza laḥza anı şermende-yi güftār eyle

4. Serve āzādeliğ ismiyle yaraşmaz yürimek
Anı hem şīve-yi reftāre giriftār eyle

¹⁹³ çıkmadı: çılmadı, FUD.

¹⁹⁴ Şiir divanda 7 beyittir.

* FUD, s. 607.

¹⁹⁵ gülşene: bülbüle, FUD.

¹⁹⁶ Yık: Yıh, FUD.

5. Kes **Fuzûlî** tama‘uñ ğayrı temennâlardan
Kanda olsañ taleb-i devlet-i dîdâr eyle¹⁹⁷

-100-

[**Miṣālî**]¹⁹⁸

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Hâne-i ‘aşkı iderken bünyād
Baña ırğadlık iderdi Ferhād
2. Çıkarup serd-i (?) behāya kessen
İstemez olmağa şāhum āzād
3. Kadd-i bālāña yitişmek dilemiş
Şallāh irişmeye servüm şimşād
4. Yazamaz şemse-i sîb-i zekānuñ
Almasun hāme eline Behzād
5. Cān virirken göreyidi yāri
Rūhı olurdu **Miṣālî**’nün şād

¹⁹⁷ Şiir divanda 7 beyittir.

¹⁹⁸ Nüshada Rūhî Çelebi yazmasına rağmen mahlas beytine baktığımızda şiirin Miṣālî’ye ait olduğu anlaşılmaktadır.

Yahyā Efendi*

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Yaklaşdı diyü hattını geçme o özelden¹⁹⁹
Kim gördi ki evvel öle bir kimse ecelden
2. Dilden geçen ol şāhı der-āgūşdur ammā
Dāmānına şarılmadur ancak gelen elden
3. Şimden-girü bizden kerem it lūtfunı kesme
Öldük meded ey sākī-i gül-çehre keselden
4. Ezdi yüregüm seng-i ğam [u]^D derd-i firākuş
Kısmet baña endūh u belā imiş ezelden
5. Yārūñ ki meyānındadur ol hañcer-i zerrīn²⁰⁰
Şimden-girü **Yahyā** geçemezsin sen o belden

Yahyā Efendi*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

* ŞYD, s. 304.

¹⁹⁹ özelden: güzelden, ŞYD.

²⁰⁰ zerrīn: gaddar, ŞYD.

* ŞYD, s. 305.

1. Şıma āyīne-i albūm hazer ıl inkisārumdan
Beni hak-ile yeksān eyleme şaın ğubārumdan
2. Yele virdi neşātum kār u bārın bād-ı āhumla
Figān baht-ı siyāhumdan şikāyet rūzgārumdan
3. Biri hırşīd-i ‘ālem-tāb u biri māh-ı bedr olmuş
Çıķup iki şerer eflāke āh-ı pūr-şerārumdan
4. ‘Aceb nice bulupdur ben nahīfi derd ü ğam bilsem
Nişān hod almamışdur za‘f-ile cism-i nizārumdan
5. Ricām oldur Hūdā'dan ol kıyāmet addi gösterson
Şu dem kim gözüm açup tıram ey **Yahyā** mezārumdan

13b

-103-

Yahyā Efendi*

mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn

1. Olur gül gül açan şeftālular alsam i‘zārından
Bu bāğuñ meyvesi evvel irişirmiş bahārından

* ŞYD, s. 306.

2. Degüldür gūşvār-ı la‘l bir lülü-yi lālādur
Görinür sürh yārūñ reng-i rüy-ı tīb-dārından
3. Şehā pür-dāğ sīnem tāze tāze zaḥm-ı tīgūñle
Baḡa yegdür cihānun gülşeninden lālezārından
4. İletdūñ būy-ı zūlfın nāfenūñ bağrını ḥūn itdūñ
O miskīni çıkardun ey şabā āḡir diyārından
5. Yatur deşt-i belāda tīb-ı ġamdan teşne-leb **Yahyā**
İçürmez mi o ḥūnı [daḡı]^D tīg-i āb-dārından

-104-

Yahya Efendi*

mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn

1. Düketdi şabrını göñlüm o la‘l-i nāba düşelden
Kıomadı varını harc eyledi şarāba düşelden
2. Gözime ‘aḡs-i ruḡuñ düşmek-ile yanmada [göñlüm]^D
Hevā-yı dil kıatı germ oldu cemre āba [düşel]^Dden

* ŞYD, s. 308.

3. İrişdi başı göge hîç ayağı yer mi başar gör
Fütāde-dil der-i yār-i felek-cenāba düşelden
4. Ne ıztırāb-ı keş-ā-keşdedür bu cān-ı belā-keş
Cefā-yı şāne ile zülfün ıztırāba düşelden
5. Hicāb-ı vuşlat-ı yār aıladum vücūdumı **Yahyā**
Ne hālet idecegüm bilmem ol hicāba düşelden

-105-

Fuzūlī fermāyed*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Kerem kıl kesme sākī iltifātun bī-nevālardan
Elünden geldügi hayrı dirîğ itme gedālardan
2. Esîr-i ğurbetüz biz senden özge āşnāmuz yok²⁰¹
Ayağun kesme başun-çün bizüm miḥnet-serālardan
3. Şabā kūyında dil-dārun nedür üftāde[ler]^D hāli
Bizüm yirden gelürsen bir haber vir āşnālardan
4. Dime zāhid ki terk it sîm-ber bütler temāşāsın

* FUD, s. 571-572.

²⁰¹ yok: yoḥ, FUD.

Beni²⁰² kim kırtarur Taqrı şataşdurmuş belâlardan

5. **Fuzûlî** nâzenînler görseñ izhâr-ı niyâz eyle

Teraḥḥum umsa ayb olmaz gedâlar pâdişâlardan²⁰³

-106-

Fuzûlî*

fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Bülbül-i dil gülşen-i ruḥsârıñ eyler ârzû

Ṭûṭî-yi cân lâ'î-i şekker-bârıñ eyler ârzû

2. Nâme vü kâşîd peyâmıyla hoş olmaz ḥâtırum

Öz lebünden lehce-yi güftârıñ eyler ârzû

3. Serv ü gül nezzâresin n'eyler saña ḥayrân olan

'Ârızuñla kıdd-i hoş-reftârıñ eyler ârzû

4. Ârzû eyler ki men tek muttaşıl bîmâr ola

Kim ki vaşl-ı nergis-i bîmârıñ eyler ârzû

5. Ârzümend-i vişâlündür **Fuzûlî** ḥaste-dil

²⁰² Ben: Men, FUD.

²⁰³ Şiir divanda 9 beyittir.

* FUD, s. 601.

Vaşluñ ister devlet-i dīdāruñ eyler ārzū²⁰⁴

-107-

Bāqī Efendi*

fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

1. Yārdan cev̄r ü cefā luṭf u kerem gibi gelür
Ġayrdan mihr ü vefā derd ü elem gibi gelür
2. Fūrkat-i yār ḳatı zār u zebūn itdi beni
Döymeyem miḥnet-i hicrāna ölem gibi gelür
3. Uydurup leşker-i 'uşşāḳını ol şūḥ-ı cihān
Nāz-ile şalını şalını 'alem gibi gelür
4. Dil-i pūr-ḥūn elem-i ḥecrūñ-ile²⁰⁵ cūş ideli
Çeşme-i çeşmūñ akan şuları dem gibi gelür
5. **Bāḳiyā** ḳanḳı gönül şehrine gelse ol şeh²⁰⁶
Dile²⁰⁷ endūh u belā ḥayl u ḥaşem gibi gelür

²⁰⁴ Şiir divanda 7 beyittir.

* BAD, s. 192.

²⁰⁵ ḥecr: 'aşḳ, BAD.

²⁰⁶ ol şeh: şeh-i 'aşḳ, BAD.

²⁰⁷ Dile: Bile, BAD.

-108-

Kıt'a

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ne sanursın ki senün cevrün (?) ile hicrānuñ

Unudur mı bu göñül yā seni yā ihsānuñ

2. Pādişāhı da olursam bu fenā dünyānuñ

Yine itün köpegün yine kuluñ kurbānuñ

-109-

Murabba'²⁰⁸

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1.

Bu la'l-i gevher-bār-ile billāh kim sevmez seni

Bu zülf-i²⁰⁹ 'anber-sār-ile billāh kim sevmez seni

Bu şīve-i reftār-ıla billāh kim sevmez seni

Gel sen de inşāf eyle gel billāh kim sevmez seni

14a

-110-

²⁰⁸ Sayfalarda kopukluk olduğu anlaşılmaktadır, sayfa numarası doğru devam etmesine rağmen bir sonraki sayfada murabbanın devamı değil bir gazel yer almaktadır.

²⁰⁹ zülf-i: zülfün, N.

[Fuzûlî]*

fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. İy kemân-ebrû şehîd-i nâvek-i müjgānuşam
Bulmuşam feyz-i nazār senden senüñ qurbānuşam
2. Kākülün tārına peyvend itmişem cān riştesin
Anuñ-içün²¹⁰ bir terahhūm kıl ki ser-gerdānuşam
3. N'ola kılsam terk-i mey minnet kılup zāhidlere
N'eylerem mey neş'esin ben²¹¹ kim senüñ hayrānuşam
4. Cāna meylün var-ise hüküm eyle teslīm ideyin²¹²
Pādişāhum ben²¹³ senüñ bir bende-yi fermānuşam
5. Ey **Fuzûlî** āteş-i āh-ile yandurduñ beni²¹⁴
Ġālibā şanduñ-ki şem'-i kulbe-yi aḥzānuşam²¹⁵

-111-

Işlî [İslî] 'Abdî-i Burūsevî

fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

* FUD, s. 568.

²¹⁰ Anuñ-içün: Başuñ içün, FUD.

²¹¹ ben: men, FUD.

²¹² ideyin: eyleyem, FUD.

²¹³ ben: men, FUD.

²¹⁴ ben: men, FUD.

²¹⁵ Şiir divanda 9 beyittir.

1. Maraž-ı ‘aşkı gör şifâ yerine
Alı-gör derdimü devâ yerine
2. Baña sevdâ-yı zülfün âhîr-i kâr
Kara çul geydirür ‘abâ yerine
3. Bakmadın yüzüme gelüp geçme
Sög begüm bâri merhabâ yerine
4. Sînemün sırrı fâş olur yoḥsa
Çāk iderdüm tenüm kabâ yerine
5. Müft mesken şanur cihânı kişi
Naḳd-i ‘ömrin virir kirâ yerine

14b

-112-

[Gelibolulu ‘Ālî]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Şimdi Lahza²¹⁶ kulu ḥākimlerine itdüğünü²¹⁷

* GAD, s. 365-377.

²¹⁶ Lahza: Lahsa, GAD.

²¹⁷ GAD 102.nci beyit.

Ehl-i İslāma anı Malta'da itmez küffār

2. İşleri zulm u sitem cümle ‘ibādu’llāha
Kibr-ile her birisi durūḡī²¹⁸ ‘anīd ü cabbār
3. ‘Ucb-ıla her biri Mısr-ı sitemün Fir‘avn’ı
Mültezim zümresine²¹⁹ kātib olanlar sehḥār
4. Mest-i dāyım delü kanlusı gezer leyl ü nehār
Elde tīg u teberi öldürecek ādem arar
5. Kocalar tāzelere gerçi naṣīḥat eyler
Fitne bābında velī yine olardur ‘ayyār
6. Karılar cümle sihir-bāz u cihān nuḥsendi
Kanda gitse küpi yanında kim olmaḡa süvār
7. Bu diyārı²²⁰ bir ucı çöl bir ucı baḥr-i muḥīṭ
Elümüzden²²¹ bu tūzaḡa tūtulan kanda kaçār
8. Gelenün mālı vü başı gidenün diyü şehā
Bu durur ḍarb-ı meḡel aralarında her bār

²¹⁸ durūḡī: nemrūd, GAD.

²¹⁹ Mültezim zümresine: Mültezimler kehene, GAD.

²²⁰ diyārı: diyāruḡ, GAD.

²²¹ Elimüzden: elimüzde, GAD.

9. Böyle dirler yüzine hākime ger incineler²²²

Bu nezāketle anuñ ekşerī başına қақар

10. ‘Arab u Kürd ü²²³ ‘Acem Arnavud Efrenḡ²²⁴ ü Rūm

Şırf cāhil neferātı budur ey faḡr-i kibār

11. Acı sözlerle gelüp [cümle]^D mevācib diyü²²⁵

Ṭatlu cānumdan iderler beni dāyim²²⁶ bī-zār

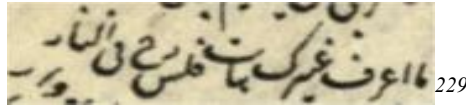
12. ‘Ayn-ı ef‘ī görünür ‘ayn-ı ‘ulūfe gözüme

Lām ü vāv-ile daḡı fā-ile hā ḡalka-i mār

13. Қатлануñ bir iki gün²²⁷ diyü temennā kılsam

Her kişi kendü dilince söḡüp eyler beni zār

14. ‘Arab olan ‘Arabī dil ile dāyim²²⁸ bunı dir

²²² Böyle dirler yüzine hākime ger incineler: Hākimūñ yüzine karşı bu sözi söylerler, GAD.

²²³ Kürd: Türk: GAD.

²²⁴ Efrenḡ: Efrenç, GAD.

²²⁵ diyü: ister, GAD.

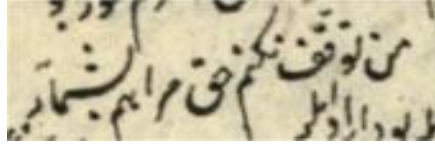
²²⁶ dāyim: her dem, GAD.

²²⁷ Қатлануñ bir iki: Şabr idüñ bir niçe, GAD.

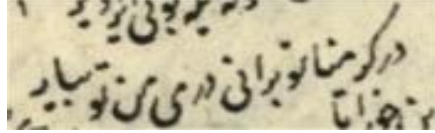
²²⁸ dāyim: her dem, GAD.

²²⁹ Farklı dil ve lehçelerde yazılmış mısralar, anlam kaybı ve çeviri hatalarına mahal vermemek adına çevrilmemiş, metin görseliyle birlikte sunulmuştur.

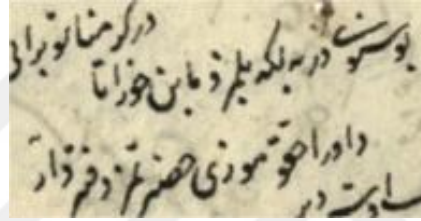
15. 'Acem olan neferüñ dahı dem-ā-dem sözi bu²³⁰

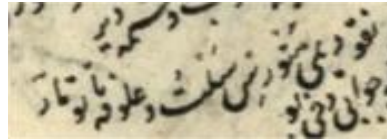
16. Kürd olan velvele ile bunı ĩrād eyler

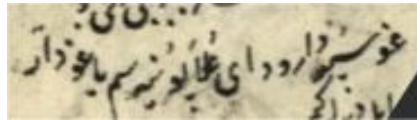
- 17.

18. Arnavudlar ġazab-ıla atılup üstime dir

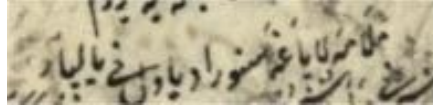

19. Şırf cāhil olanuñ Şırfça cevābı dahı bu

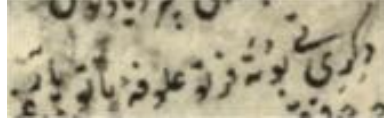
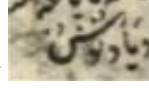

20. Hep Fırenk yek-dil olup cümle ile dirler kim

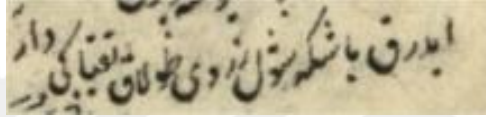
²³⁰ sözi bu: bunı dir, GAD.

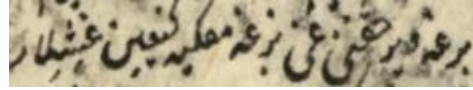
21. Urumuñ da sözi budur

22. Dir manavlar dañı vir akçe ki yoħsa çoħarık²³¹

23. Bir iki var Çağatay ādemi anlar dañı dir

24. Bu zebānī-ile zebānīler ider baña cefā

Bu belā ile²³² geçer ‘ömr-i ‘azīzüm her bār

25. Selb-i küllī_eylemezem cümle-i eşnāf dilā

İçlerinde nice kem var-ısa nice eyü var

26. Hāzret-i Hāk’dan umaram eyüyse

²³¹ çoħarık: boħarık, GAD.

²³² belā ile: felaketle, GAD.

15a

-113-

Yahy  Efendi

Sellemehu'll h *

mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n

1. H ay l n-  n biri birine girdi   nki m jg num
O dem aralarından  ıkd  e k-i  e m-i h n-b rum²³⁵
2. Hel k oldum g rince gerden nde la' l-i meng   n
Ni  n alursın ey r  -ı rev num boynu a  anum
3. Beni yirden yire  alma la a y r²³⁶ i re k y nda
Ne  anursun²³⁷  ikest olur mı mir' t-i dil   c num
4. Nazar  ıl l tf [id p  y ne-i  albine]^D Yahy 'nın 
G r e h   senden  zge kimse var mı anda sult num²³⁸

-114-

²³³ Bu beyit divanda yer almamaktadır.

²³⁴  iir divanda 170 beyittir.

*  YD, s. 272.

²³⁵ h n-b rum: giry num,  YD.

²³⁶ a y r: 'u   k,  YD.

²³⁷  anursın: a larsın,  YD.

²³⁸ Gazel divanda 5 beyittir.

Ġazel-i Emrī*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Pāymāl eyleme ġīsū-yı 'abīr-efṣānuḡ
Kuyruġın başma nigārā uyur ejderhānuḡ
2. Sūzen itdi müjesin bülbul-i şeydā ammā²³⁹
Ayaġından çıkara ḡārī gül-i ra' nānuḡ
3. Ġonca tıflını belinletdi şadā-yı bülbul
Aġzına tükürür-ise²⁴⁰ n'ola şebnem anuḡ
4. Jāleler dürr-i Necef daġdı kulaġına anuḡ
Oldı gül ḡalka-be-ġuşı o gül-i ra' nānuḡ²⁴¹
5. **Emrī**yā sanma şafaġ sille-i āhum-ıla seḡer
Yüzini ḡana yudum mihr-i cihān-ārānuḡ²⁴²

15b

-115-

Baġī

* EMD, s. 148.

²³⁹ ammā: tā kim, EMD.

²⁴⁰ Aġzına tükürürse: Aġzın açup tükürürse, EMD.

²⁴¹ gül-i ra' nā: ruh-ı zībā, EMD.

²⁴² Şiir divanda 8 beyittir.

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Riyāz-ı cennetün ey reşk-i hūrī
Bulınur kūyuña nisbet kuşūrı
2. Deger bir kez yüzün görmek o māhuñ
Güneş gibi kūrşı²⁴³ yüz biñ filori
3. Hezārān mülk ü māl ü cāhdan yig
Cihānda bir nefes kalbün huzūrı
4. Düşürdi efser-i ikbālī serden
İçüp bī-hūş olan cām-ı gurūr[1]
5. Cihān mülkinden ey **Bākī** ne haşıl
Bilürsin behre-i Behrām-ı Gūrı

-116-

Bākī

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Sākıyā kıalmaz imiş çünki bu şohbet bākī
Mey-i gül-gün içelüm bāde-i cennet bākī

²⁴³ gibi kūrşı: kūrşı gibi, BAD.

2. H̱ābda almıř-idüm būs-ı leb-i cānānı
Cān dimağında dağı şimdi bu²⁴⁴ lezzet bākī
3. Beni öldürdi firāķuđ meded ey dost yitiş
Hele bir pāre dağı tende ھرāret bākī
4. Ađlamazdum bu ķadar zār u zebūn olduđuma
Ķalsa bir pāre ğamuğ çekmege tāķat bākī
5. **Bākī** ölsün yoluğa pādiřehüm sen sağ ol
Bağt pāyende Ĥudā yār sa‘ādet bākī

16a

-117-

Yahyā*

mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Ümmīd-i ẖāb ‘āřıķa olmaz ĥayāl-imīř
Bī-ĉāre yāri düşde [de]^D ğörmek muĥāl-imīř
2. Zülfi ucından eyler idüm āh u nāleyi
Ol dağı bir benüm gibi āřüfte-ĥāl-imīř

²⁴⁴ bu: o, BAD.

* şYD, s. 183.

3. Göstermedi ruḥın bize ol ḡonce bir zamān
Şonra açıldı vechini bildük ki āl imiş
4. Aḡlarsa dīde vechi var efgān-ı dil nedür
Ol ḡod hemīşe maḥrem-i bezm-i vişāl-imiş
5. Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān
Yahyā-y1 ḡaste-ḡāl ‘aceb bī-mecāl imiş

-118-

Velehu*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Tolaşup kākül-i ‘anber-şiken-i cānāne
Ne kadar ḡaṭır-ı mecrūḡa²⁴⁵ toḡandı şāne
2. Bu kadar dilleri mecrūḡ u perīşān itme
Degme ey şāne o ḡīsū-y1 ‘abīr-efşāne
3. İşigin bekleyelüm ey dil-i şeydā yārūḡ
Ḳays yetmez mi bize gitmeyelüm yābāne

* ŞYD, s.381.

²⁴⁵ mecrūḡa: maḡzūna, ŞYD.

4. Çünkü geldün hele bir pâre tur ey nâvek-i yâr
Aşinâ olmadan olmak ne revâ bî-gâne
5. Dil-i Yahyâ'ya nice şığsa gerek bunca gümüm
Yâr bilmez mi 'aceb teng idüğün gam-ḥâne

16b

-119-

Rûḥî-yi Bağdādî*

fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. Şanmağuz rüsvâluḡdan gam çeker ferzâne-yüz
Taşa çalmış şîşe-i nāmūsı bir dīvâne-yüz
2. Gonca dir iller saña biz şem'-i bezm-ārā dirüz
Gonca iseñ 'andelībüz şem'-iseñ pervâne-yüz
3. Āşinâluḡ bilmeyenlerden kıyās itme bizi
Āşināya āşinā bīgāneye bīgāne bīgāneyüz
4. Gencsin gözden nihān olmak münāsibdür saña
Dostum gel bizde pinhān ol ki biz vīrāneyüz

* RHD, s. 587-588.

5. **Rūḥiyā** zarfı olan gelsün şalādur ‘āleme

Biz mey-i vaḥdet-ile mālāmāl bir ḥum-ḥāneyüz²⁴⁶

-120-

Yahyā Efendi Sellemehu'llāh *

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şikār itmek dilerse ‘āşık-ı nā-şāddan kaçma

Seni şeh-bāzum el üzre tutan sayyāddan kaçma

2. Tek itsün āzmāyiş ḥançer-i ser-tiz-i ḥūn-rizi²⁴⁷

Gögüs ger karşı vār ol ğamze-i cellāddan kaçma

3. Çıkarma pāy-ı dilden kayd-ı bend-i miḥnet-i ‘aşkın²⁴⁸

Ḳul olduk cān-ile ol şāha çün bī-dāddan kaçma

4. Tutarsa gül gibi gūş-ı kabūli nāle-i ‘aşka

İşiginde varup bülbul gibi feryāddan kaçma

5. Eger pākīze-gūlık tarzını öğrenmek isterseñ

İşit cān-ile **Yahyā**'nuñ sözün üstāddan kaçma

²⁴⁶ Şiir divanda 8 beyittir.

* ŞYD, s.360.

²⁴⁷ ḥūn-rizi: ḥūn-rizüñ, ŞYD.

²⁴⁸ ‘aşkın: ‘aşkun, ŞYD.

-121-

[Derzi-zāde ‘Ulvi]*

mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1.

Ne dilde zevk-i sürür u ne cānda rahāt var

Ne tālī ‘oldı müsā ‘id ne başda devlet var

Ne kīsede zer ü sīm ne elde vūs ‘at var

Ne bende cevre taḥammül ne sende şefkat var

Ne ḥālüm anmağa kudret ne şabra tākāt var

Efendi ḥāl mükedder ziyāde ḥayret var

2.

Ḥadeng-i ta ‘n-ı ḥasūda vücūdum oldı siper

Firāk-ı yār-ıla kan ağlamağda dīde-i ter

Ġubār-ı ğam-ı gönül āyīnesine virdi keder

Şafā-yı ḥātır-ıla idemem cihāna nazar

Ne ḥālüm anmağa kudret ne şabra tākāt var

Efendi ḥāl mükedder ziyāde ḥayret var

3.

* DUD, s. 289-291.

Ümîd-i vaşl-ıla çeşmüm <hayāl> hayāl-i ẖā'ba düşüp

Zamān-ı 'ömr-ise her lahzada şitāba düşüp

Gehī seyāhate geh zühde geh şarāba düşüp

Ten inqılāb-ıla qaldı dil ıztırāba düşüp

Ne hālüm anmağa kudret ne şabra tākāt var

Efendi hāl mükedder ziyāde hayret var

4.

Şu deñlü bî-kes ü zāram ki yār-ı ğārum yok

Ġamuñda[n] özge cihān içre ğam-güsārum yok

Dükendi naqd-i hayātum elümde varum yok

Hevā-yı 'aşq-ıla āvāreyüm qarārum yok

[Ne hālüm anmağa kudret ne şabra tākāt var

Efendi hāl mükedder ziyāde hayret var]

5.

Sitem-ile geçdi günüm cümle māh u sālümde[n]

Kime şikāyet ideyüm bilmezin melālümnden

Zamāna yüz çevirüp 'Ulviyā kemālümnden

Netice düşdi bu güftār hasb-i hālümnden

[Ne hālüm anmağa kudret ne şabra tākāt var

Efendi hāl mükedder ziyāde hayret var]

[Derzi-zāde ‘Ulvi]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1.

Sevdün ey dil yine bir taze gül-i ra‘nâyı
Arturursañ n'ola bülbül gibi vāveylâyı
Mesken it künc-i ħarābātı olup rüsvâyı
Def‘-i ğam kılmak için al elüñe şahbâyı
‘Iyş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdayı
Saňa ıřmarlamadılar bu yalan dünyâyı

2.

Ķāni‘-i fūrkat olup vuřlat-ı canāndan geĶ
Māyil-i zillet olup devlet-i ‘unvāndan geĶ
‘Ārif-i vaĶdet olup keşret-i yārāndan geĶ
Māni‘-i²⁴⁹ kısmet olup ğayret-i aķrandan geĶ
‘Iyş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı
Saňa ıřmarlamadılar bu yalan dünyâyı

3.

Zevķ-i dünyā ile řād olma ğam ancak ötesi
Dirhemüm yok diyü ğam çekme hem ancak ötesi

* DUD, s. 288-289.

²⁴⁹ Māni‘: Ķāni‘, DUD.

Şeh-i ‘alem de olursañ elem ancağ ötesi
‘Ākıbet rāh-ı vücūduñ ‘adem ancağ ötesi
‘Iyş [u] nūş eyle bugün aña ğam-ı ferdāyı
Saña ısmarlamadılar bu yalan dünyāyı

4.

Çekmeyüm²⁵⁰ dirseñ eger sen dil-i şeydā ğamı[nı]²⁵¹
Bāde iç bāde kımaz kişinüñ aşla ğamı[nı]
İbni vaqt ol be gönül aña ya ferdā ğamı[nı]
‘Āşık olan getürür mi dile dünyā ğamını
[‘Iyş [u] nūş eyle bugün aña ğam-ı ferdāyı
Saña ısmarlamadılar bu yalan dünyāyı]

5.

‘Ulviyā hırka giyüp cismüñi ‘uryān eyle
Dest-i şevk-ıla çeküp çāk-i girībān eyle
Ber-karar olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle
Her gice kendüñi bir küşede mihmān eyle
[‘Iyş [u] nūş eyle bugün aña ğam-ı ferdāyı
Saña ısmarlamadılar bu yalan dünyāyı]

-123-

[Tacirî] (?)

²⁵⁰ Çekmeyüm: Çekmeyin, DUD.

²⁵¹ sen dil-i şeydā ğamı[nı]: sen de bu dünyā ğamını, DUD.

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1.

Sensin 'ālemde bugün Mısr-ı melaḥat şāhı
Hīç düşer mi ya senüñ şānuña almak āhı
Ger severseñ sözümi dut şanemā Allāh'ı
Demidür meclisimüz rüşen iderseñ gāhī
Bezme gel bu gice ey 'ālem-i ḥüsnüñ māhı
Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi

2.

Hüb-rūlarla müzeyyendür 'aceb meclisimüz
Hep mühayyā kamu ālāt u tarab meclisimüz
Senün içün yine pür oldı bu şeb meclisimüz
Gel bugün ola şehā telḥ-i sebeb meclisimüz
[Bezme gel bu gice ey 'ālem-i ḥüsnüñ māhı
Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi]

3.

Geçirüp şadra seni gün gibi sulṭān idelüm
İrmesün kimse bu sırra mehi der-bān idelüm
Şaçup evrākı gel[ün] kân-ı bedehşān idelüm
İçelüm mest olalum çāk-i giribān idelüm
[Bezme gel bu gice ey 'ālem-i ḥüsnüñ māhı]

Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi]

4.

Bendeye lāyık olan şānuma ‘izzet dirler

Gāh olur gitdi gelür ādeme devlet dirler

Çağrışup kullarunuz eyle mürüvvet dirler

Bu meşeldür şanemā da‘vet icābet dirler

[Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hüsünün māhı

Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi]

5.

Dime bu sırrı ‘adūya ide şāyed ki ḥased

Görmesün geldüğünü kimse cihān içre meded

Ƙıldığun **Tacirī**’ye²⁵² (?) cev[r]e senün yokdur ‘aded

Bāri lutf eyle be-geç sözimi gel eyleme red

[Bezme gel bu gice ey ‘ālem-i hüsünün māhı

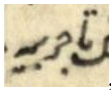
Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi]

17b

-124-

[Ġazel]

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

252 , N.

1. Belā vü miḥnet ü derd ü ğamuḡdan oldı ey dil-ber
Ciger büryān u göz giryān u dil nālān u ten lāġar
2. Firāk-ı rūy [u] hicr-i mūy [u] fikr-i būs-ı la‘lūḡle
Ne dilde şabr u serde hūş u tende tāb cānda fer
3. Cefā vü cev̄r ü istiġnā vü nāzuḡdan diler her dem
Belā bī-ḡad ‘anā bī-‘ad elem bī-ġāye ġam bī-mer
4. Bulınmaz Rūm u Şām u Hind ü Sind içre senūḡ gibi
Semen-sīmā vü sīmīn-ber melek-manzar perī-peyker
5. Şacı sūnbül yaḡaġı gül beḡi fūlfūl femi ġonçe
Ḳadi tūba yüzi cennet özi ḡūr u leb[i] Kevşer
6. Kenār idüp şarılup būsēḡ alup pāyuḡa düşmek
Ḳuzūr-ı ten sürūr-ı dil şafā-yı cān hevā-yı ser
7. Ne şehsin kim hevā-yı meyl ü derd ü devr-i ‘aşkuḡla
Felek ser-geşte meh bende zemīn efgende ḡur çāker
8. Ḳadūḡ serv [ü] yüzūḡ gül leblerūḡ şekker ḡaṡuḡ sebze
İḡen ra‘nā iḡen zībā iḡen şīrīn [ü] iḡen ter

9. Güzelsin bî-bedelsin hûbsın maḥbûbsın cānā
Ne ḥācet saḡa zīb ü zīnet [ü] ārāyiş [ü] zīver
10. Ḥudā virmiş saḡa in‘ām u luṭfi cūd u şun‘ından
Ḥaṭ-ı sebz ü ruḡ-ı gül-gün leb-i mey-gün ḡad-i ‘ar‘ar
11. Ḥayāl-i vaşl u fikr ü ḥüsn ü şevḡ-i rūy [u] la‘lünle
Gönül şendür revān gülşen derün rüşen zāmīr enver

-125-

[‘Ālī]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1.

Yine bir şāha esīr itdi beni devr-i zamān

Yine bir āteş-ile oldı vücūdum ḡayrān²⁵³

Ne nazīri bulunur ne olur aḡa aḡrān

İ‘tiḡādum bu durur mişli bulunmaz elān

Nedür ol ḡāmet-i bālā nedür ol nāz ol²⁵⁴ ān

Ṭoḡrısın söyleyeyin aḡa ḡıyās eyle²⁵⁵ hemān

Hecr-i Yūsuf‘da benüm Yūsuf‘umı görse ‘ayān

* GAD, s.450-452.

²⁵³ ḡayrān: suzān, GAD.

²⁵⁴ nāz ol: nazla, GAD.

²⁵⁵ eyle: ile, GAD.

Giryeden el yur idi H  zret-i P  r-i Ken  n

2.

Lu  f [u]   ahrını g  r  p vu  lat-ıla hicr  n  
Ger  i   ok mihrine dil virmi  -id  m devr  n  
Bu   ar  retlerini g  rmemi  -id  m²⁵⁶ an  ²⁵⁷
B  yle r  sv  y²⁵⁸ olumazdı bu dil-i n  l  n  
Bilemez kimse ne si  r itd  gin ol fett  n  
N  zı   ok   ankı birin   er   ideyin ben an  
B  yle m  mt  z g  zel n  dir olur    lemde
B  yle meh-p  reye kim    dir olur    lemde

3.

Mutta  ıl g   l  m alup g   l  mi²⁵⁹ cez  b itmekde
H  ne-i   abr ise v  r  n oluban gitmekde
N  zlar    veler itd  k  e i   m bitmekde
G  zi   eh-b  z da c  n murg  n     rkitmekde
Gice g  nd  z dile cev  r eyley  p incitmekde
Bize²⁶⁰ geld  k   bu ben   a  ı  [1] serkitmekde
G  tdi   ulm-ile   ar  b oldu dil-i v  r  num²⁶¹
A  lasam   andeler eyler sevin  r c  n  num

²⁵⁶ G  rmemi  -id  m: g  rmi  -id  m, GAD.

²⁵⁷ an  : c  n  n  , GAD.

²⁵⁸ r  sv  y: r  sv  l  ğı, GAD.

²⁵⁹ g   l  mi:   alb  mi, GAD.

²⁶⁰ Bize: Bezme, GAD.

²⁶¹ v  r  num: n  l  num, GAD.

4.

Ėayra dil virme diyü bağa naşığatler ider
Ben[den]^D artuğ o bağa ‘arz-ı muğabbetler ider
Ėılelerle dil ü cān mülkini Ėāretler ider
Göğlümi almada görseğ ne zarāfetler ider
Gerçi Ėalk içre bağa luğf-i ‘ināyetler²⁶² ider
Dem olur Ėamzeler ile ne ihānetler ider
Kimseler tāze cevān sevmeye meyl eylesesüĖ²⁶³
Tıfl-ı nev-reste seven vaşlına irsün dimesün

5.

Tıtalum şıve [vü] nāz ile helāk ide seni
Düşmege gerdenüğe kākül-i ‘anber-şikeni
Dem-i vuşlatda girüp aramuza pıreğeni
Koymaya sıneye şarmağa o nāzük bedeni
O mağalde bağa yüz virmeye vech-i Ėaseni
Ne beni²⁶⁴ Ėoya anuğ Ėamzesi Ėāli²⁶⁵ ne anı²⁶⁶
Yine ĖıĖ cevır [ü] cefāsından anuğ ağlamazam
Terk idüp ol şanemi Ėayrıya dil bağlamazam

²⁶² ‘ināyet: ri‘āyet, GAD.

²⁶³ eylesesüğ: itmesün, GAD.

²⁶⁴ beni: seni, GAD.

²⁶⁵ Ėāli: ‘Ālī, GAD.

²⁶⁶ anı: beni, GAD.

-126-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh **fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün*

1. 'Aşka kâil²⁶⁷ dil-mi yok şehr içre [yā]^D dil-ber mi yok
Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok
2. Gonca-i dil açılup hâtır niçün şād olmaya
Bāğda güller mi yok gülşende bülbüller mi yok
3. Görmeziz bir dil ki tütī-veş o²⁶⁸ güftār eyleye
Söyledür mi yok cihānda bilmezem söyler mi yok
4. Sengden dil kem-mi yā seng-i siyāhı la'l iden
Aftāb-ı feyz-baḡşā-yı bülend-aḡter mi yok
5. Niçün ebkār-ı ma'ānī beslemez erbāb-ı nazm
Yohsa **Yahyā** gibi üstād-ı suḡan-perver mi yok

-127-

Nazīre-i Rusūhī

* ŞYD, s. 205.

²⁶⁷ kâil: kâbil, ŞYD.

²⁶⁸ veş o: gibi, ŞYD.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şehrimüzde 'aşka mā'il dil de var dil-ber de var
Mest-i 'aşkuz meclis içre mey de var şāgar da var
2. Sicn-i mü'minde açılmaz hātır-ı merd-i hüdā
Gerçi kim güller de var gülşende bülbüller de var
3. Kanda ihsān-ile dil tūtī-şifat güftār ider
Söyledirsen lutf-ile söz de var söyler de var
4. Bir nazarla hāk[i] zer seng-i siyāhı la'l ider
Gün gibi pertev şalar merd-i bülend-ahter de var
5. Rum ilidür bunda ebkār-ı me'ānī beslenür
Bu **Rusūhī** bendeñüz gibi sūhan-perver de var

-128-

Ġazel-i Vālihī fermāyed

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ġam-ı zülfünle siyeh şāle bürünsün yürüsün
Sāye-veş 'aşk eri yanuçca sürünsün yürüsün

2. İrmeyüp şūr u vişālūñe çeken mātem-i ğam
Cūy-ı eşki gibi taşlarla dögünsün yürüsün
3. Cām-ı gül-fām-ile sākī yine reftāre gelüp
Bezm-i gülşende nihāli güle dönsün yürüsün
4. ‘Ākıbet çarhına toķınmaz-ise seyl-i sirişkūñ
Āsyābı felegūñ varsun ögünsün yürüsün
5. Yād kıl Vālihiyā vaşf-ı hať u reftārın
Ġazelūñ ger diler-isen ki oķunsun yürüsün

-129-

Nev‘ī Efendi*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Baña ‘ayn-ı sa‘ādet göz ucıyla bir selāmuñdur
Bütün dünyāca ‘izzet yarım ağız bir kelāmuñdur
2. Dem-i ‘Isī ki dirler mürdeyi ihyā ider cānā
Senūñ ‘aşķ ehline gönderdigūñ şīrīn zebānuñdur²⁶⁹
3. Ayaguñ başduğı yollarda yaşum kevkeb-i raḥşān

* NVD, s.312.

²⁶⁹ zebānuñdur: peyāmuñdur, NVD.

İki gözüm öpülmez²⁷⁰ rûz u şeb kaçırırda cāmuḡdur

4. Ele alup anı bir kez nevāziş itseñ olmaz mı
Kebüter gibi gönlüm niçe demdür şayd-ı yāyuḡdur²⁷¹
5. Şorarsañ kim-durur Nev'î diyü²⁷² keyfiyyet-i hālin
Kaḡuḡda ḡizmete bel bağlamış bir kem ḡulāmuḡdur

-130-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Rûy-ı 'āşık gibi ey berg-i hazān kim zerdsin
Var-ise ol nahl-i bāḡ-ı ḡüsn içün pür-derdsin
2. Sen de ey āhum olup eşk-i revānum gibi germ
İncidürsin ḡātır-ı 'uşşākı ḡāyet serdsin
3. Gerçek erdür bakmayan nakş u nigār-ı 'āleme
Mā'il-i ārāyiş-i dünyā degülsün merdsin
4. Saḡa erbāb-ı muḡabbet içre olur mı nazīr

²⁷⁰ öpülmez: yumulmaz, NVD.

²⁷¹ yāmuḡdur: dāmuḡdur, NVD.

²⁷² diyü: diyüp, NVD.

* ŞYD, s. 315.

Yalnız yolına cān virmekde yārūñ ferdin

5. Gözine girseñ ‘adūnun n'ola ey **Yahyā** bugün

Sen de rāh-ı ‘aşkda pā-māl olan bir gerdsin

-131-

[Yahyā]*

mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn

1. Yerümde şābitüm gelse ḥadeng-i cān-sitān senden
Nişān-i tirūñ olmağdan²⁷³ kaçan bulmaz nişān senden

2. Zebāna cevruñ almam şaklarum sūzum²⁷⁴ derūnumda
Dilüm yanar şikāyet eylesem²⁷⁵ ey mihribān²⁷⁶ senden

3. Sabā ḥāk-i rehi kim tūṭiyā-yı dīde-i cāndur
Birazcık alı-gör yārān umarlar armağān senden

4. Benüm ḥod sözümi yazmağa döymez kāğaz u hāme
Ne māni‘ gelse cānā nāme-i rāḥat-resān senden

* ŞYD, s. 287.

²⁷³ olmağdan: olmağda, ŞYD.

²⁷⁴ sūzum: sūzi, ŞYD.

²⁷⁵ eylesem: itsem, ŞYD.

²⁷⁶ mihribān: nā-mihribān, ŞYD.

5. Ne lâzım ‘aşkda ben ğalibüm Kays'a demek **Yahyā**
Bir iki gün muḳaddemdür hele ol nā-tüvān senden

18b

-132-

Yahyā Efendi*

mefā‘ ilün fe ‘ilātün mefā‘ ilün fe ‘ilün

1. Göñül umar nice demdür ki²⁷⁷ yār-i ğam-ẖ‘ārın
Olursa luṭf-ı ilāhī görür bugün yarın
2. ‘Aceb degül ki döne kebg öykünen zāğa
Çemende kebg o şūḥuḡ görürse reftārın
3. Ne deñlü zār u zebūn var-ise şatılmaḡda
‘Aceb revācda gördüm bu ‘aşḡ bāzārın
4. Nuḡūd-ı eşkümi yolunḡa dökmeden kaçmam
Yoğ olsun ol kişi kim saḡa virmeye varın
5. Unutmasun hele **Yahyā**'ya itdüġin ol şāh
Revā mı aḡmaya bir öyle ‘āşık-ı zārın

* ŞYD, s. 291.

²⁷⁷ ki: o, ŞYD.

Yahyā Efendi*

mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Baḳmaz yüzime dīde-i ḥün-bārı ne bilsün
Gelmez yanuma eyledigüm zārı ne bilsün
2. Rūyında ḳarār itmege yüz tutmuş-idi dil
Ardınca imiş ḥaṭṭ-ı siyehkārı ne bilsün
3. Şīrīn düşürür sözlerin ol la‘l-i şeker-bār
Ṭūṭī ötüyor lezzet-i güftārı ne bilsün
4. Her dil ki degül rāh-rev-i Ka‘be-i kūyuṅ
Ol yolda olan serzeniş-i ḥārı ne bilsün
5. **Yahyā** tūtalum eyler eşer yāre ḡubāruṅ
Ol mest-i mey-i nāz bu esrārı ne bilsün

Bākī Efendi*

müfte ‘ilün mefā ‘ilün müfte ‘ilün mefā ‘ilün

* ŞYD, s. 285.

* BAD, s. 349.

1. Müşkîl imiş ki dil-rübā tıfl ola dil-sitān ola
‘Āşık-ı zār u mübtelā pîr ola nā-tevān ola
2. Yaşuma bakmaz ol perî bilmedi kadr-i gevheri
Tâlib olup²⁷⁸ bu demleri bulmaya bir zamān ola
3. Gûş dutup münāfıka cevri ide²⁷⁹ yâr-ı şādıkā
Dil-ber odur ki ‘āşıkā müşfik [ü]^D mihribān ola
4. Hayl-i şirār-ı nār-ı dil cünd-i nücūma muttaşıl
Böyle kalursa şöyle bil gökde nice kırān ola
5. **Bākî**’ye²⁸⁰ sākîyā feraḥ virse²⁸¹ fezā n’ola²⁸² teraḥ
Şol meyi şun-ki bir kadeh pîr içe nev-cevān ola

-135-

Nazîre

müfte’ilün mefā’ilün müfte’ilün mefā’ilün

1. Hayf ola pîr-i nā-tüvān mürteşi-i cihān ola
Vaşf-ı tama‘-ıla her zaman mübtezel-i zamān ola

²⁷⁸ olup: ola, BAD.

²⁷⁹ cevri ide: cevri қо, BAD.

²⁸⁰ Bākî’ye: Bākîyā, N.

²⁸¹ virse: vir ki, BAD.

²⁸² fezā n’ola: fenā bula, BAD.

2. Añla sūy-ı hāl-ile kizb-ile cem‘-i māl-ile
Muḫlime-i vebāl-ile ‘āleme dāstān ola
3. Haḫ getüre o zālīmī kim ide çok mezālīmī
Teng ide arz-ı ‘ālemi cāhil-i bed-zebān ola
4. Gelse haḫ ötmese ğurāb itmese ‘ālemi ḫarāb
Ḳorḫum o niçe ‘uḫāb iriše yelḫovan ola
5. ‘Adlī-i ‘adl-perverüz dāver-i dād güsterüz
Bu sözi aña söylerüz añlaya nūkte-dān ola

-136-

Ḳaṣīde-i Lām ‘ī*

mef‘ülü meḫā ‘ilü meḫā ‘ilü fe ‘ülün

1. Ey şeyḫ baña keşf ü kerāmāt gerekmez
Ḳurtar meni²⁸³ bu varṭadan āfāt gerekmez
2. Şıḡmaz benüm eṭvāruma güftār-ı taşavvuf
Dīvāne vü mestem baña ṭāmāt gerekmez

* LÇD, s. 178.

²⁸³ meni: beni, LÇD.

3. Kıo ĥall-i menā mı meni²⁸⁴ bīdār-ı ebed kııl
Göñlüm gözin²⁸⁵ aç ĥı̃āb u ĥayālāt gerekmez
4. Seccāde vü tesbīĥ ü ridā ĥırķa vü tācı
Luṭfiyle didüm ṭapuṇa kerrāt gerekmez
5. Fıkr-i çile vü vesvese-i ĥalvet ü ‘uzlet
Hep reh-zen-i diledür bu riyāzāt gerekmez
6. Seg gibi işigün de meni²⁸⁶ kıo olayum ĥı̃ār
‘İzzet bu yiter ayruğı bi'z-zāt gerekmez
7. Bir ‘āşıķ-ı dil-dārem²⁸⁷ eyā mürşid-i kāmıl
‘Arz itme baṇa ĥūr ile cennāt gerekmez
8. Bir mūrçeyem kıuş dilin ögrenmege geldüm
Dīvān-ı Süleymāni vü dārāt gerekmez
9. Ger **Lāmi** ‘ı̃nün ĥimmeti²⁸⁸ olursa delīli
Zulmāta girürse aṇa müşķāt gerekmez

²⁸⁴ meni: beni, LÇD.

²⁸⁵ gözin: gözüm, LÇD.

²⁸⁶ meni: beni, LÇD.

²⁸⁷ dil-dārem: dīdārem, LÇD.

²⁸⁸ ĥimmeti: ĥümmetün, LÇD.

-137-

[Fiğānī]

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Hāk iderse beni sevdā-yı saçun ey yüzi gül
Dikeler kabrimün etrāfına yer yer sünbül
2. La'lüñi yād idüben gülşene varsam seyre
Baña peykān-ı belādur gözin gonca degül
3. Hayfdur ey yüzi muşhaf baña devründe bugün
Yağa eczā-yı tenüm nār karar eyleye gül
4. Gamzesinün beni bir kimse elinden alımaz
Kemer ayağa düşüp yalvara başdan kākül
5. Bitmedi bāğ-ı melāhatde **Fiğānī** fi min ba'd
Saçlı-zāde gibi bir kāmety bālā yüzi gül

-138-

[Bahārī]*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

* BHD, s. 217.

1. Hîç bilmem gözimün yaşı ne-vaktin yeñile
Kalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ-ile
2. Hüsni 'ıydında bugün bir şeh-i iklîm-i cemâl
Egnüme şaldı libās-ı ğam-ı 'aşkı yeñ-ile
3. Göricek dāğlaruñ 'aksini²⁸⁹ sînde yâr
Didi var bunları bir bir yine başdan yeñile
4. Küşte-gir-i ğam-ı 'aşk-ıla tutuşmak niçe bir
Bu kadar zecr ü belâlar²⁹⁰ n'edür ey dîl yeñile
5. Dâmen-i yâr[i] **Bahārî** koma elden ola kim²⁹¹
Raḥm idüp sile gözün yaşını bir kez²⁹² yeñ-ile

-139-

Nef'î Efendi

sellemehu'llāh *

mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

²⁸⁹ dāğlaruñ 'aksini: dāğlarum eskisini, BHD.

²⁹⁰ zecr ü belâ: zecr-i belâ, BHD.

²⁹¹ ola kim, ol-kim, BHD.

²⁹² kez: gün, BHD.

* SHK, s. 169.

1. Kimdür benümle fenn-i me‘ānīde baḥş iden
Bilsün ki aḡa ḥaml-i ṭab‘um belā yiter
2. Ol Rüstem-i kemān-keş-i nazmum ki ṭab‘uma
Terkeş muḡaṭṭa‘āt-ı Sihām-ı Qazā yiter

Velehu*

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Gör ne mazmūnlar ḡopar yārān eline şunmaḡa
Kişt-zār-ı ma‘niye toḡm-ı şekā ekdüm yine
2. Reh-güzārumdan şavulsun rind olan erbāb-ı dil
Kim şaf-ı a‘dāya şimşīr-i zebān çekdüm yine

-140-

[Maṭla’]²⁹³

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Mihr-i māhın görüp aldanma gel ey bī-çāre
İki yüzlüdür inanma felek-i ḡaddāre

-141-

* SHK, s. 169.

²⁹³ Maṭla’: Müfred, N.

[Veysi]*

müfte 'ilün müfte 'ilün fā 'ilün

1. Turrelerün ruḥlarına kıl nikāb
Eyler-iseñ baktuğumuzdan hicāb
2. Çatma kaçuñ bize ruḥuñ gösterüp
İtme bize luṭf yüzünden 'itāb
3. Şaymaz-ısa<η> bendelerinden bizi
Söyleşürüz yār-ıla rüz-ı ḥesāb
4. Yandı²⁹⁴ ciger sūḥte dil-i bī-ķarar
Döndi baña bezm-i belāda kebāb
5. Diķķat-ile vaşf-ı ḥaṭṭuñ yazsalar²⁹⁵
[Her] sözi **Veysi**'nün olur bir kitāb

-142-

Ḥāfız Paşa fermāyed

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

* VED, s. 190-191.

²⁹⁴ Yandı: Ḥaste, VED.

²⁹⁵ yazsalar: yazsa ger, VED.

1. İtmezse o şeh ‘arz-ı cemāline bahāne
Görmekle feraḥ ḥāşıl olur dīde-i cāna
2. Dergāhına yüz sürmeyeli ḥayli zamāndur
Sürsek yüzümüz şād olup el virse zamāne
3. Ol şāh-ı cihān menba ‘-ı iḥsān u keremdür
Kām almağa olduk der-i ‘adline revāne
4. Ḥatm oldu o şehde kerem ü luṭf u seḥāvet
İḥsānı ider bende-i fermāna şehāne
5. Dergāh-ı kerem bahşına **Hāfız** sürelüm yüz
Cān tuḥfesin ihdā idelüm şāh-ı cihāna

19b

-143-

[Taşlıcalı Yahyā]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Baḥr-i ‘ālemde eyā kendüyi görmiş²⁹⁶ geviden
Olma evrāk-ı ḥazān gibi hevāya²⁹⁷ yelken

* TYD, s. 109-110.

²⁹⁶ görmiş: gören, TYD.

²⁹⁷ hevāya: hevāna, TYD.

2. Gemiciler gibi²⁹⁸ tiryākīlerūn geçkinisin²⁹⁹

Reviş-i keştī-i endām-ı tū ez-ḥod reften

3. Karadan ālet onarmak saṇa aşşı itmez

Keştī-i cism-i za'īfe ki ire bād-ı miḥen

4. Gözlerūn maḡunası yaşuṇ-ile ṭolsa gerek

Şol zamān-kim toḡa ruḡuṇ güneşi maḡribden

5. Lenger-i lām-ı cehālet seni yoldan alı-ḳor

Yel gibi gel ḡareket³⁰⁰ eyle ḳımıldan depren

6. Kişi deryā-yı fenādan ki ide 'azm-i baḳa

Keştī-i cüssesine yelken olur şanki kefen³⁰¹

7. Feleḡi vü meleḡi dil deṇizinde göremez

Gönli mir'atı ṭonuḳ kendüyi bilmez gevden

8. Getürür arḳaṇı pīr-i³⁰² felegūn furtunası

Ey³⁰³ Nerjīmān-ı zamān nice celāsunsın sen

²⁹⁸ gibi: gemi, TYD.

²⁹⁹ geçkinisin: muḡkemisin, TYD.

³⁰⁰ ḡareket: ḡarekāt, TYD.

³⁰¹ şanki kefen: bād-ı miḥen, TYD.

³⁰² pīr-i: āḡir, TYD.

³⁰³ Ey: A, TYD.

9. Pusulañ şer‘-i şerīf oldı anuñla ‘amel it
Gösterür menzil-i maqşūda saña rāh-ı ḥasen
10. Qo bu fūrkat gicesin firqateñüñ yelkenin aç
Yağdı fānūsların göçdi erenler erken
11. Hele ġāfil³⁰⁴ yürime baḥr-i dilüñ qorsanı var
Dostum kendüñe kendüñ gibi olmaz düşmen
12. Qurıdayaşda sen Hızruñı ḥāzır eyle
Sūfiyā nāle vü feryād me-kün na‘re me-zen
13. Eceli fırtınasını şavamaz keşti-bān
Qayığın ‘ūd³⁰⁵ ağacından ide yā şandaldan
14. Dem olur anca gemilerde komiler güm olur
İdemez çoğı selāmet yaqasında mesken
15. Tıtalum yel götürür taht -ı Süleymānuñ ola
Felegüñ bād-ı şimāli qomaya sağı u esen
16. Begligüm var diyü germ olma belā bādı ile

³⁰⁴ ġāfil: ġānī, TYD.

³⁰⁵ ‘ūd: cūd, TYD.

Alavand olsa gerek ten gemisi yanbegiden

17. Senüñ³⁰⁶ anbār-ı vücūduñdaki nefsüñ gibidür

Keştî-i Nūh-ı Nebiye zarar iden kesegen

18. Nefs-i emmāresini zabt idemez ehl-i hevā

Ten gemisine dümenci olamaz her çevüren

19. Bedenüñ kalyetesine irişür bād-ı ‘aķīm

Şoñ uci kıyruğunı alur ele hem-çü dümen

20. Nāgehān bād-ı hazān gelse eğer yaprakdan

Tagıdur cümle tonanmasını ezhār-ı çemen

21. Sen-ki külekli gemi gibisin ey³⁰⁷ ten-perver

Şaķalunı oldı kara başuna mirķāt-i resen

22. Ma‘nī yüzinde senüñ nefs-i nefisüñ gemisi

Ejdehādur ki seni yutmağ için açdı dehen

23. Alavand itmelü olursa ecel furtunası

Saņa her bir görinen mevci olur bir evren

³⁰⁶ Senüñ: Semin, TYD.

³⁰⁷ Sen-ki külekli gemi gibisin ey: Sen külekli gemi gibisin eyā, TYD.

24. Baħr-i nazmındaki **Yahyā** gibidür ma‘nī-i dūr³⁰⁸

Şuya seccāde salan pīr-i velī şeyh-i köhen

20a

-144-

Fevrī Çelebi*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. N'ola sen germ olup dersen mu‘anber kākülüm vardur
Benüm de dūd-ı āhumdan başumda sünbülüm vardur
2. Benefşe zeyn iderseñ sen haṭuñdan ‘arızuñ üzre
Benim de ғанlu dāğumdan nice tāze gülüm vardur
3. Dehān adlu senüñ bir tāze goncañ var-ise ey gül
Göñül derler benim de bir nevā-keş³⁰⁹ bülbulüm vardur
4. İçersin³¹⁰ mey gibi sen ‘āşık-ı şūrīdeler kanın
Benüm de hüzni-i³¹¹ eşkümden iki şişe mülüm vardur
5. Haṭuñ irişmeden sen zulm idüp **Fevrī**’yi öldürme

³⁰⁸ ma‘nī-i dūr: ma‘nīde, TYD.

* ANT, s.97.

³⁰⁹ nevā-keş: belā-keş, ANT.

³¹⁰ içersin: içerseñ, ANT.

³¹¹ hüzni-i: hūn-i, ANT.

Benüm 'ömrüm benim cānum benüm rūḥum ölüm vardur

-145-

Velehu

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Görenler dir ḥayāl-i yār-ıla gönlüm beden içre
Şarılmış yād-ıla 'āşık yatur bir pîrehan içre
2. Dil ü cān gitdi bî-kes kaldum kūy-ı 'āşkuḡda³¹²
Kişi gerçi meseldür kim ġarīb olmaz vaṭan içre
3. Fenā-yı şu 'le-i 'ömri dürüp şem '-i şebistānı
Zebān-ı ḥāl-ile taḳrîr ider her encümen içre
4. Sihām-ı hicr arasında dil-i şad çāk-i pür ḥūnum
Kızıl gül goncasıdur kim açılmışdur diken içre
5. Ḥayāli ol iki la'lün gelür her dem dile **Fevrî**
Ḥulül itmiş degül gerçi iki cān bir beden içre

-146-

Velehu

³¹² Mısranın vezni kusurludur.

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gel ey şehbāz-ı dīl hāki (?) kafesden 'azm-i pervāz it
Fezā-yı lā-mekān seyrine 'anķa-veş ser-āgāz it
2. Ayāğuna gele dīrsen naşībün büm-veş dāyim
Dilā ehl-i hārābāt ol cihāna hırşuñı az it
3. Muħabbet meclisinde hem-dem-i yārān olam dīrsen
Dilā dil ney gibi na'reñ fiğānuñ çeng-i dem-sāz it
4. Dil-i 'uşşāķa cümle birbirinden yig gelür şāhum
Gerek hışm it gerek lūtf it gerek cev̄r it gerek nāz it
5. Kemāle irgürüp şı'ri zamānuñ Hāfız'ı olduñ
Gel ey **Fevrī** diyār-ı Rūmı şimden gerü Şirāz it

-147-

Velehu

mef'ülü mefā 'ilün mef'ülü mefā 'ilün

1. 'Āşķ eyleyeli cānı derd ü ğamuña mu'tād
Şahrāda benem Mecnūn tağlarda benem Ferhād

2. Var-ısa cihān içre ‘aşk-ıla benem ancak
Mecnūn'a dil-i maḥzūn Ferhād'a dil-i nā-şād
3. Mecnūn ile Ferhād’a ‘aşk içre benem mürşid
Pīr-i ḡamuḡ idelden ol yolda baḡa irşād
4. Vādi-yi meşakḡatde Mecnūn'a benem hādi
Kūh-ı ḡam-ı miḡnetde Ferhād'a benem üstād
5. Esrār-ı ḡam-ı ‘aşkı **Fevrī** kime şerḡ itsün
Mecnūn ise bir cāhil Ferhād-ise bir ırḡād

-148-

Yahyā Efendi*

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Bir güzel sev kim aḡa her nev-cevān reşk eylesün
Cān gibi sīneḡde yer itsün cihān reşk eylesün
2. Sīne-i pūr-dāḡdan dil mürḡi kılsun nāleler
Şıklıḡı dīḡsün hezārūḡ ḡülsitān reşk eylesün
3. Ülfet it fakr-ile teşḡīr it gedālıḡ ‘ālemin

* ŞYD, s. 309.

Şöyle hoş-hāl ol ki şāh-ı kāmṛān reşk eylesün

4. Olma ey rūḥ-ı revān ḥalvetde vü keşretde dūr
Tā görüp üns ü şafāmuz ins ü cān reşk eylesün

5. Çeşme-i ḥayvānuḡ ağızı şuyın ağıtsun sözüḡ
Hızır işitsün anı **Yahyā** her zamān reşk eylesün

-149-

Yahyā Efendi*

mef'ülü mefā' ilü mefā' ilü fe'ülün

1. Şeh-bāz gözün şayd-ı dil ü cāna süzülsün
Zülfündeki dil-besteler ey mäh çözülsün

2. Kirpiklerüḡ alsun eline tır ü sinānı
‘Uşşāk dizilsün şaf-ı peykān düzülsün

3. Bīmār yatur gördüm işigünḡde raķībi
Kūyuḡda koma anı şehā varsun üzülsün

4. Gülşende iken yār neden ḡonce açılmaķ
Söyleḡ aḡa bir ḡüşeyi bulsun da büzülsün

* ŞYD, s. 299.

5. Kalmaya keder 'aşkun ola belki şafası
Yahyā gel inen ivmeyelüm bāde süzölsün

20b

-150-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh *

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Söylemez diyü yirilmez o büt-i sīm-endām
Zerrece söz yiri yok anda budur haqq-ı kelām
2. Şafha-i haddine haqq geldügin iş'ār itmiş
Gönderüp 'aşıkına nāme-i³¹³ müşgīn-erķām
3. Ne 'aceb rūşen olur şahn-ı serāy-ı 'işret
Her ne yanına nazar eyler-isen sāfī cām
4. Sağa kim karşı turur bu yürüyüş-ile şāhum
Haqq bu kim turfa-reviş özge levendāne hırām
5. Şimdi yanmakta ğam-ı haqqun ile **Yahyā**veş
Dağı çok puhte olur pādīşehim 'anber-i hām

* ŞYD, s. 260.

³¹³ nāme: māye, ŞYD.

-151-

Yahyā Efendi*

mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. El virse vişāli bana dil-dār elin öpsem
Bir devlete irsem yine hünkār elin öpsem
2. Ruḥsārumı zerd itdi ğamı kâmetümi ḥam
Ḥâtem gibi bâri hele her bâr elin öpsem
3. Bir bûse ricā eyledüm âzürde-dil olmuş
‘Afv itse günāhum benüm ol yâr elin öpsem
4. Pā-būs ricā eylesem ol şāh-ı cihāndan
Luṭf eylemege eylese ikrār elin öpsem
5. Nerm eylese **Yahyā** o cevānuḡ dil-i saḡtın
Bir himmet ider şeyḡ-i mededkār elin öpsem

-152-

Fevrî fermāyed

* ŞYD, s. 262.

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

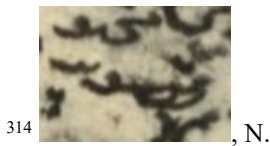
1. Dehānuḡ mīm ü zülfüḡ cīm ü kaşuḡ nün olmuşdur
Seni ey zülf[i] Leylī her gören Mecnün olmuşdur
2. Turunc ğabġab u sīb-i zenehdānuḡ firāķından
Şararup beḡzüm ey 'unnāb-leb limun olmuşdur
3. Firāķ u ḡasret-i la'l-i lebünle ḡün olur baġrum
İki çeşmümden aķan ķan iki Ceyḡün olmuşdur
4. İdersen sāķiyā ḡürrem mey-i la'lünle demdür kim
Ġam-ı zülfünle miskīn dil 'aceb maḡzün olmuşdur
5. Eger teşḡīr idem dirsen cihānuḡ her perī-rüyın
Okı eş 'ār-ı **Fevrī'**[yi] ki hep efsün olmuşdur

-153-

Velehu eyzen

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gel ey deşt-i belāda (...) ³¹⁴ görinen Mecnünü

Gör ol leylî veşûñ hicrinde ben bîmār u maḥzûnı

2. Fiğānumi āyı ḳaddûñ çeng ü sînem def ḳılur her dem
Bu bezm-i fîrkatûñ sâḳî bu mîdur bu ḳânûnı
3. Şu gibi ḥarc ider-isem sirişk-i merdûm-i çeşmûm
Yetîm-iken ‘acebdür ḳanda buldı māl-ı Kārûn’ı
4. İkisi bir yire gelmiş benüm-çün ağlaşurlardı
Gice seyr eyledüm seyrinde Ferhād-ile Mecnûn’ı
5. Görelden muşḥaf-ı ḥüsnünde **Fevrî** şekl-i ebrûñı
Düşürmez hiçbir laḥza dilinden sûre-yi Yunus’ı

-154-

[Ġazel-i] Fuzûlî* ³¹⁵

fe ‘ilātûn fe ‘ilātûn fe ‘ilātûn fe ‘ilûn

1. Ḳıldı ol serv-i sehî³¹⁶ nâz-ile ḥammāma ḥırām
Şem‘-i ruḥsârı ile oldı münevver ḥammām
2. Görinürdi bedeni çāk-i girîbânından

* FUD, s. 566-567.

³¹⁵ Ġazel: Ḳaşıde, N.

³¹⁶ sehî: seḥer, FUD.

Cāmeden çıkdı³¹⁷ yeni ayını gösterdi hemān³¹⁸

3. Nīl-gūn fetīle³¹⁹ şardı beden-i 'üryānın
Şan benefşe içine düşdi muķaşşer bādām

4. Tās elin öpdi ḥasen³²⁰ kıldı kara bağrına su³²¹
Şoyunup³²² cismine reşk aldı teninden ārām

5. Şandılar kim şatılur dāne-yi dürr-i 'araķı
[Urdı el kīseye çoḥlar]^D kılup endīşe-yi ḥām

6. Kākūlin şāne açup kıldı hevāyı müşgīn
Tīg mūyın tağıdup itdi yiri anber-ḥām³²³

7. Çıkdı³²⁴ ḥammāmdan perde-yi çeşmüm şarınup
Tutdı āsāyiş-ile gūşe-yi çeşmümde maķām

8. Merdüm-i çeşmüm ayağına revān su dökdi³²⁵
Ki gerek su dökile³²⁶ servüñ ayağına müdām

³¹⁷ çıkdı: çııdı, FUD.

³¹⁸ hemān: tamām, FUD.

³¹⁹ fetīle: fuṭāya, FUD.

³²⁰ ḥasen: ḥased, FUD.

³²¹ bağrına su: bağrumı su, FUD.

³²² Şoyunup: yetdi şu, FUD.

³²³ ḥām: fām, FUD.

³²⁴ çıkdı: çııdı, FUD.

³²⁵ dökdi: tökdi, FUD.

³²⁶ dökile: tökile, FUD.

9. Müjde³²⁷ hammām[a] **Fuzūlī** virürem cān naḳdın
Kılmasun şarf-ı zer ol serv-ḳad-i sīm-endām³²⁸

21a

-155-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'Andelībün ḳanına girmekle mesrūr oldu gül
Reng virdi kendüye ḥüsnine maḡrūr oldu gül
2. Gözi degdi nergisün oldu perīṣān-rūzgār
Gerçi birkaç gün çemen mülkinde manzūr oldu gül
3. Bāḡbān-ı ḡayret itdi pāk ṣahn-ı gülşeni
Aḡlama bülbul ki gülden ḥārlar dūr oldu gül
4. Cennetün aḡzı şuyın akıtdı ḥüsn-i gülsitān
Āblar reşk-i zülāl ü ḡayret-i ḥūr oldu gül
5. Sen tıyurdun ḥüsnini dünyāya **Yahyā** dil-berün

³²⁷ Müjde: Müzd-i, FUD.

³²⁸ Şiir divanda 10 beyittir.

* ŞYD, s. 246.

Bülbül-i şūrīdenün ‘aşkıyla meşhūr oldı gül

-156-

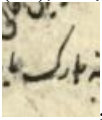
[Yahyā Efendi]*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ğamze özler dil yā kākül ikiden hālī degül
Tīg lāzım aña yā gull ikiden hālī degül
2. Cām-ı mey dönmezse ğam bulmaz nihāyet sākiyā
Devrdür yāhūd teselsül ikiden hālī degül
3. Dil-berā ruhsār-ı renginünde hāl-i ‘anberin
Müşg-i terdür yā karanfül ikiden hālī degül
4. Bāde-i nāz-ile ser-hoşsun ya cām-ı meyle mest
Ey nigār-ı şūh u şen-gül ikiden hālī degül
5. Yā irem kaddine (...) ³²⁹ ³³⁰ yāhūd olam pāy-māl
Yā terakķi yā tenezzül ikiden hālī degül

* ŞYD, s. 247.

³²⁹ (...), Yahyā, ŞYD.

³³⁰ , N.

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Sīne bir vīrānedür genc-i nihānīdür göñül
Gevher-i 'aşk isteyen bilsün ki kânīdür göñül
2. Mihrüñe maḥv-ı vüçüd itmekle irişmez zevāl
Dilde bāķīdür muḥabbet gerçi fānīdür göñül
3. Dil-rübālardan şikāyet itmekle³³¹ kādīr midür
Derd-i 'aşkuñ bir belā-keş nā-tüvānıdur göñül
4. Zıll-ı re'fetdür duḥān-ı āh-ı dil 'āşıqlara
Hüsrev-i 'aşkuñ kādīmī dūdmānıdur göñül
5. Dīde-i cāna çeker sevdā-yı ḥaṭṭuñ kuḥlini
'Aşkuñ bir ābgīne sürmedānıdur göñül
6. Güşeler kim çeşm-i mestün eyler ol evvel tuyar³³²
Hak budur³³³ yārān-ı 'aşkun nüktedānıdur göñül

* ŞYD, s. 248.

³³¹ itmekle: itmege, ŞYD.

³³² Güşeler kim çeşm-i mestün eyler ol evvel tuyar: Güşeler kim çeşmün eyler ol anı evvel tuyar, ŞYD.

³³³ budur: bu kim, ŞYD.

7. Eylemez **Yahyā** siham-ı ğamzesinden bī-naşīb
Ol kaşı yānuḡ meger hāţır-nişānıdur göñül

-158-

Yahyā Efendi*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Seyr-i gülşende iken yār büyüklenme inen
Hele her cānibi bir boylaya ey serv-i çemen
2. Luţf idüp söyledi ol tūtî-i şîrîn-güftār
İşidenler didiler ancak olur³³⁴ luţf-ı suhan
3. Göñül alınmağa bā'ış ne diyince yāre
Ruḡ-ı zībāsını gösterdi didüm³³⁵ vech-i ḡasen
4. Müşgini ḡāk-i reh-i yāre idermiş teşbîh
Daḡı beñzer ki yola gelmemiş āhū-yı Huten
5. Yār **Yahyā**'ya dimiş vaqt-i gül ü bülbüldür
Subḡ-dem 'azm idelüm gülşene bir sen bir ben

* ŞYD, s. 290.

³³⁴ olur: ola, ŞYD.

³³⁵ didüm: didi, ŞYD.

Yahyā Efendi*

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. Bār olmada gitdükçe rakīb-i ḥar-ı nā-dan
Bu böyle kalur mı götürür mi bunu devrān
2. Her şahs-ı girān-cānı el üstünde tutarmış
Hîç aña taḥammül mi olur ey şeh-i ḥübān
3. Şāhum ḥazer it her şereri 'āleme besdür
Ah eyleyicek derd-ile bir sīnesi sūzān
4. Kurtulmaz ise n'ola oḡuḡ demreni dilden
Ey kaşı kemān kanlıyı elbette tutar kan
5. **Yahyā** n'ola nā-çīz ise de göḡli büyükdür
Şanma ele almaḡ anı şāhum ola āsān

21b

* ŞYD, s. 292.

[Terkib-i Bend-i]³³⁶ Veysi Efendi Sellemehu'llāh *

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

I

1. Bārek-Allāh zihī nāme-i i 'cāz-tırāz
Ser-i ser bestesidür perde-güşāyende-i rāz³³⁷
2. Nāmedür gonca-ı nev-beste-i³³⁸ gülzār-ı ümīd
Nāmedür zanbağ-ı nev-hāste-i bāğ-ı niyāz
3. Nāmedür şem'-i dil-efrüz-i³³⁹ şeb-i derd-i firāk
Belki pervāne-i pür-sūhte-i sūz u güdāz
4. Bezm-i 'uşşākda h'ānende nedīm-i hāmūş
Meclis-i yārda güyende velī bī-āvāz
5. 'Arz-ı hāl itmege aşhāb-ı sa'ādāte olur
Tercemān-ı sühan-ārā-yı feşāhat-perdāz
6. Gel-e ey nāme seni dest-i³⁴⁰ şabāya vireyin
Der-i pāşā-yı felek mertebeye göndereyin

³³⁶ Terkib-i Bend: Kāsīde, N.

* VED, s. 169-175.

³³⁷ perde-güşāyende-i rāz: perde-i güşāyende-i rāz, VED.

³³⁸ nev-beste : sersebz , VED.

³³⁹ dil-fürüz: dil-efrüz, VED.

³⁴⁰ dest: peyk, VED.

-II-

1. Yazayın her satırın hāme-i müjgānumla
Surh cedvel³⁴¹ çekeyüm³⁴² dīde-i giryānumla
2. [Ruh-ı ‘uşşāk gibi saña zer-efşānlık idüp
Sīm-i taḥrīr ideyin eşk-i firāvānumla]^D
3. ‘Ūd³⁴³ u ‘anber yakayın hāme-i müşkīnūmden
Dür [ü]^D gevher düzeyin³⁴⁴ ṭab‘-ı sülḥandānum ile
4. Nūr-ı didem³⁴⁵ dökeyin hūn-ı dilüm şarf ideyin
Saña ḥidmet ideyüm³⁴⁶ başum-ıla cānumla
5. Virüp ey nāme seni peyk-i seḥer-gāh eline
Anı hem-rāh ideyüm kâşid-ı efğānum ile
6. Var o dergāh-ı felek pāygehe çehreni sür
Nice olurmış şeref-i kevkebe-i devleti gör

-III-

³⁴¹ Surh cedvel: Surh-ı cedvel, VED.

³⁴² çekeyüm: çekeyin, VED.

³⁴³ ‘Ūd: Misk, VED.

³⁴⁴ düzeyin: direyin, VED.

³⁴⁵ didem: çeşmüm, VED.

³⁴⁶ ideyüm: ideyin, VED.

1. Varıcağ dergeh-i³⁴⁷ dīvān-ı bülend eyvāna
Pāye-i ‘izz ü şeref rütbe-i ‘ālī-şāna
2. Sana nevbet ki deger çehre-i mihr [ü] mehden
Rū-yı mālīde kıl ‘itāb-ı³⁴⁸ felek ‘ünvāna
3. Seg-i kūyına niyāz ile duḥūl itmek-içün
Ḥüsn-i ta‘bīr ile söyle sözüñi derbāna
4. Nice derbān ki elindeki ‘aşāsınuñ ucu
Tōkınur ḥātır-ı Behrām’a dil-i Keyvān’a
5. Giricek meclis-i pāşā-yı felek mertebeye
Öp elin düş ayağa sür yüzünü dāmāna
6. Evvelā devlet ü iḳbāle³⁴⁹ du‘ālar eyle
Şonra aḥvāl-i dil-i ḥasteñi³⁵⁰ bir bir söyle

-IV-

1. Di ki ey ḥāmeñe dil-beste fuḥūl-i bülegā
Nevk-i şimşīrüne fersūde rıḳāb-ı ümerā

³⁴⁷ dergeh: sūdde, VED.

³⁴⁸ ‘itāb: ol bāb, VED.

³⁴⁹ devlet ü iḳbāl: devlet-i iḳbāl, VED.

³⁵⁰ ḥasteñi: ḥasteyi, VED.

2. Kılıcuñ āyine-yi çehre-i dil-cüy-ı şabā
Kalemün ġalīye-i turre-i hoş-büy-ı mesā
3. Kātib-i hükm-i felek böyle ider elķābuñ
Levh-i simīn-i zer-efşān-ı sipihre imlā³⁵¹
4. Mültecā-yı fuķarā kehf-i emān-ı zu‘afā
Dil-nüvāz-ı fuželā cāyize-baķş-ı şu‘arā³⁵²
5. Nefħa-i bād-ı bahār-ı keremün itdikce
‘Andelībān-ı riyāz-ı hüneri naġme-serā
6. Bāġ-ı ķadrün ola manend-i c[in]ān-ı^D cāvīd
‘Ömrünġi devletünġi Hāzret-i Hāķķ ide mezīd

- V -

1. Ey şeh-i muķteremün maķrem-i ‘Ālī-himemi
Maķremān-ı³⁵³ ģarem-i salţanatuñ muķteremi
2. Āsumān-ı hünerün ‘Īsi-i mu‘ciz-nefes³⁵⁴
Mesned-i ma‘rifetün münş-i-i ķāpük-ķalemi

³⁵¹ imlā: illā, VED.

³⁵² 21b yaprağında başlayan şiirin arasına farklı şiirler girmiş olup asıl metin 23a yaprağında devam etmektedir. Metindeki kopukluğu önlemek amacıyla şiirin tamamı bir araya getirilmiştir.

³⁵³ Maķremān: Maķremāt, VED.

³⁵⁴ ‘Īsi-i mu‘ciz-nefes: ‘Īsi vü mu‘ciz-nefes, VED.

3. Bî-ḥuzūr olma eger ‘izz-i ḥuzūra aṅsam
Rište-i cāndan³⁵⁵ olan ‘uḳde-i efkār-ı ḡamı
4. Serverā böyle mi olur³⁵⁶ resm-i mekārım baḥşı
Kām-kārā³⁵⁷ bu mudır ḳā‘ide-i muḥtešemī
5. Dest-i cev rūṅ³⁵⁸ ile³⁵⁹ baḥş eyler-iken bî-minnet³⁶⁰
Nūş-ı dārū-yı³⁶¹ şifā-ḥāne-i lūtf u keremī
6. Yād idüp ḥaste-i ḥırmāna devā itmeyesin
Unudup va‘de-yi iḥsāna vefā itmeyesin

-VI-

1. Ḥaḳ seni itmiş iken çeşme-i iḥsān u kerem
Ne revādur ben olam teşne-i şahrā-yı elem
2. Sen çerāḡ-ı harem-i devlet iken lāyık mı
Baṅa vahşet vire tārīkī-i³⁶² peygüle-i ḡam

³⁵⁵ cāndan: cānda, VED.

³⁵⁶ böyle mi olur: böyle midür, VED.

³⁵⁷ Kām-kāra: Ser-ferāzā, VED.

³⁵⁸ cev, cūd, VED.

³⁵⁹ ile: ele, VED.

³⁶⁰ minnet: miḥnet, VED.

³⁶¹ Nūş-ı dārū: Nūş-dārū, VED.

³⁶² tārīkī: tārīk, VED.

3. Sen Süleymān-ı zamān iken eyā mīr-i sūhan
Ne ‘aceb ola benüm murğ-ı zebānum ebkem
4. Bījen-i çāh-ı ğam itdi beni seḥḥāre-i dehr
Dest-i lütfunda iken taraf-ı kemend-i Rüstem
5. Sūhanuñ Nūşirevān-baḥş-ı dil-i ‘ālem iken
Bu ne inşāfdur ey Hızr u Mesīḥā³⁶³ maḥdem
6. Şormaduñ ḥastanı raḥm eylemedüñ bir kerre
Nicedür ḥālī diyü söylemedüñ bir kerre

-VII-

1. Keremünle dil-i düşmen yıkıcı serversin
Bir³⁶⁴ kerem ıssı mürüvvetlü dilāver ersin
2. Evc-i iclālde şāhīn-i hümāyūn-pervāz
Kāf-ı ikbālde ‘anḳā-yı hümā-şeh-persin
3. Gerçi pāşā-yı şehinşāh-ı cihānsın ammā
Lāyık-ı taḥt-ı cem ü efser-i İskendersin

³⁶³ Hızr u Mesīḥā: Hızr-ı Mesīḥā, VED.

³⁶⁴ bir: pür, VED.

4. Luṭf-ı ṭab‘uṅla³⁶⁵ nevāzende-i her ḥātırsın
Ḥüsn-i re‘yüñle tırāzende-i her kişversin
5. Saḡa ḡandil-şıfat nār-ı dilüm yandukça
Bilürin sūz-ı derūnuñ diyü luṭf eylersin
6. Çün bilürsin³⁶⁶ ki yaḡar āteş-i ḡam cān u teni
Ne var ey kān-ı kerem sen de çerāḡ eyle beni

-VIII-

1. ‘Āşık-ı ḡasta-dilüñ çeşm-i güher-pāşı için
Sūziş-i āteş-i ḡamda³⁶⁷ dökülen yaşı için

23b

2. Bu şanem-ḡāne-i gerdün ḡired-fersānuñ
Şıfat-ı nādire-i ḡāme-i naḡḡāşī için
3. Nāle-i şūfī-i şad sāle için şavma‘ada
Gūşe-i mey-kedenüñ na‘ra-i ḡallāşı için
4. Hem-reh-i leyle-i mi‘rāc olan şaḡra için
Ya‘ni şāh-ı rūsülüñ ol gice yoldāşı için

³⁶⁵ Luṭf-ı ṭab‘: Luṭf u ṭab‘, VED.

³⁶⁶ bilürsin: bilür saḡa, VED.

³⁶⁷ ḡamda: ḡamdan, VED.

5. Ğonce-i ğülbün-i iķbālūĝ olan ķörpelerūĝ³⁶⁸

O sa‘ādetlū vū mürvetlū³⁶⁹ ğüzel başı iķün

6. Beni luķ u kerem it derd ü belādan³⁷⁰ ķurtar

Sebeb-i hışm-ı ģarīfī-i³⁷¹ ķazādan ķurtar

-IX-

1. Nice olur ģālüm o ğün ki ģura³⁷² dīvān-ı ķaıza

Oķına hükm-i hümāyūn-ı³⁷³ mūkāfāt u cezā

2. Nice olur ģālüm o ğün kim³⁷⁴ ķarıřa birbirine

Nār-ı³⁷⁵ āh-ı fuķarā sā‘ıķa-ı ķahr-ı Hüdā

3. Baķr-i ķahrı mütelāķüm ide āh-ı mazlüm

Sāķ-ı ‘arşı mütezelsil ķıla³⁷⁶ dest-i fuķarā

4. Āh kim iki cihānda baķa hīķ rāķat yok

İki ‘ālemde benem bār-ı melāmetle dü ta

³⁶⁸ iķbālūĝ olan ķörpelerūĝ: devlet-i řeh-i ‘ālīřānuĝ, VED.

³⁶⁹ vū mürvetlū: mürvetli, VED.

³⁷⁰ derd ü bela: derd-i bela, VED.

³⁷¹ ģarīfī-i: Hüdā ya‘ni, VED.

³⁷² ģura: ola, VED.

³⁷³ hükm-i hümāyūn: hükm ü hümāyūn, VED.

³⁷⁴ kim: ki, VED.

³⁷⁵ Nār: Dūd, VED.

³⁷⁶ ķıla: ide, VED.

5. Ahiretde elem-i keşmekeş-i ehl-i hıkk
Dünyede mihnet-i keşşâf [u] cefâ-yı ümenâ

6. ‘Acaba ben ne günâh itdüm ola rûz-ı ezel
Hâcetüm böyle kazâ itdi Hüdâ ‘azze ve cell

-X-

1. Bakma nâdân u gedâ³⁷⁷ meşrebe kıl ehle nâzar
Ehl kim³⁷⁸ ola nevâzende-i kânûn-ı hüner

2. Der-i ihsânıyı piraye-i tâc-ı ser kıl
İtme³⁷⁹ ey kân-ı kerem hâk-i hakîre gevher³⁸⁰

3. Gonca-i lütfuı bûlbüllere ihsân eyle
Hayfdur zâğ-ı siyeh bâle düşe gonca-i ter

4. Şâf³⁸¹ meşreblere şun sâğar-ı [ğam]^D fersâyı
Ne bilür anı gedâ-ıtab³⁸² -ı fûrû-mâye³⁸² güher

5. Ehl-i dilden biri manzûr-ı sa‘âdet olıcak

³⁷⁷ nâdân u geda: nâdân-ı geda, VED.

³⁷⁸ kim: ki, VED.

³⁷⁹ İtme: Saçma, VED.

³⁸⁰ gevher: cevher, VED.

³⁸¹ Şâf: şâh, VED.

³⁸² tab³⁸² -ı fûrû-mâye: tab³⁸² u fûrû-mâye, VED.

Baḡa lütf it baḡa kim³⁸³ bu dil-i dāniş-perver

6. Kullaruḡ içre senüḡ faẓlı-y-ıla fâikdür
Luṭf [u] iḥsân[a]^D maḡall merḡamete lâyıkdur

-XI-

1. **Veysi**yâ düşmeni bu nazm-ile öldürdüm ben
Oldı her saṭrı bunuḡ erre-i ‘ömr-i düşmen
2. Nazm-ı şîrînüme hergiz dil uzatmaz kimse
Lezzet-i şekker-i şî‘rümle cihân beste-dehen
3. Çarḡ-ı ser-rişte-i nazmı baḡa teslîm ideli
Süfte-güş-ı suḡanumdur dürr-i deryâ-yı ‘aden

24a

4. Yusûf-ı nazmumı bâzâra çıkardukça kıpar
Her taraḡdan³⁸⁴ nice hengâme-i aşûb [u]^D fiten
5. Huṭbe-i salṭanat-ı nazm benüm nāmımadur
Benem ol nāmzed-i sikke-i iḡlîm-i³⁸⁵ suḡan

³⁸³ kim: ki, VED.

³⁸⁴ taraḡdan: taraḡda, VED.

³⁸⁵ iḡlîm: şâhî, VED.

6. Tıġ-ı ıab‘-ıla³⁸⁶ beni eyledi te'yid Hüdā
Mālikü'l-mülk-i me‘ānī vü emirü'ş-şu‘arā

- XII-

1. En‘am‘Allah‘ualeyk ey kalem-i turfe maķām³⁸⁷
Himmetünj oldı bu nazma sebeb-i istikmāl
2. Sensin ol çeşme-i hikmet ki senünle ıab‘um
Düşmene zehr içirür dostlara āb-ı zülāl
3. [Hāce-i ‘aķl ider tıhfe-i hāk-i kademün
Her güher ki ola perdahte-i dest-i hayāl]^{D.}
4. Demidür hayr du‘āsın o kerimü'ş-şānuj
İdesin hāteme-i nazm-ı belāġat-minvāl
5. Yite kim³⁸⁸ destüme³⁸⁹ aķlām-ı bedī‘-i büleġā
Ola ruhsār-ı ‘arūs-ı suhane miskīn³⁹⁰-hāl
6. Şāhid-i gül ruĥ-ı maķşüd-ı murādı gülsün

³⁸⁶ ıab‘-ıla: ıab‘umla, VED.

³⁸⁷ maķām: maķāl, VED.

³⁸⁸ Yite kim: nite ki, VED.

³⁸⁹ dest: reşha, VED.

³⁹⁰ miskīn: müşkīn, VED.

‘Ömr-i devlet uzasın ‘ākıbeti hayr olsun

-161-

(...)³⁹¹

Ser-encāmum her derdüme ilācum

Hāk-pāyı yüz sürer bī-kes ü (...)³⁹²

Nice bir ateş-i aşkın ıla sūzān

Olayım nice bir derd -i ğamında ğam-nāk

Olayım bunca demdür (?) hasretinle

22a

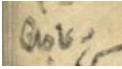
-162-

Fuzūlī fermāyed*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ey muşavvir yār timsāline şüret virmedün
Zülf ü ruḥ çekdün velī tāb u tarāvet virmedün
2. ‘Aşk sevdāsından ey nāşih beni³⁹³ men ‘eyledün
Yoğ-imiş³⁹⁴ ‘aḳluḡ baḡa³⁹⁵ yaḡşı naşihāt virmedün

³⁹¹ Derkenarda yer alan bu parçada hece veya aruz vezni, redif veya kafiye tespit edilememiştir.

³⁹² , N.

* FUD, s. 530.

³⁹³ ben: ben, FUD.

³⁹⁴ yoğ: yoḡ, FUD.

³⁹⁵ Baḡa: mana, FUD.

3. Dün ki fırsat düşdi hāk-i dergehinden³⁹⁶ kām alam
N'oldı ey gözyaşı göz açmağa ruḥṣat³⁹⁷ virmedün
4. Bu mıdur raḥmün ki hālün eyler iken kaşd-ı cān
Çıkdı³⁹⁸ ḥaṭṭun kim anı men' ide ruḥṣat virmedün
5. Ey **Fuzūlī** öldün <öldün> efgān itmedün raḥmet saṇa
Raḥm kıldun ḥalka efgānuṇla zaḥmet virmedün³⁹⁹

-163-

‘Ubeydī fermāyed*

mef‘ūlū fā ilātū mefā ilū fā ilūn

1. Ol naḥl-i tāze serv-i ḥırāmān olup gider
Dil sāye gibi hāk-ile yeksān olup gider
2. Manend-i ze[rr]e dil nice olmaya bī-ḳarār
Ol māh-ḳehre [mihr-i]^D dıraḥṣān olup gider
3. Yā ḳaşlarından ayru dilüm dem⁴⁰⁰ ḥadeng-i āh
Gerdūna toğrı derd ile nālān olup gider

³⁹⁶ dergehinden: dergehünden, FUD.

³⁹⁷ ruḥṣat: fırsat, FUD.

³⁹⁸ Çıkdı: Çııdı, FUD.

³⁹⁹ Şiir divanda 7 beyittir.

* UBD, s. 321, 322.

⁴⁰⁰ ayru dilüm dem: ayru demādem, UBD.

4. Bārān mişāl yağduralı cevri oqların
Seylāb-ı eşk-i dīde firāvān⁴⁰¹ olup gider
5. ‘Aqlın tağutmasun mı ‘Ubeydī ki rūzgār
Zülfi hevāsiyla perişān olup gider

-164-

‘Ubeydī fermāyed*

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Nergisün ‘aynı çeşm-i meftūnū
Sidrenūn dalı qad-i mevzūnū
2. Rāya beñzetdiler qaşun gōrdi
İki bükildi qāmeti nūnū
3. Yine yüz begligin⁴⁰² ider ‘āşık
Narhı⁴⁰³ hōd mu ‘teber altunū
4. Turalı yir yüzünü dürr-i sirişk

⁴⁰¹ dīde firāvān: dīde-i giryān, UBD.

* UBD, s. 418, 419.

⁴⁰² begligin: pekligin, UBD.

⁴⁰³ Narhı: Nermi, VED.

Ey perī genci⁴⁰⁴ batdı Kārūn'ı

5. Vaşf-ı seylāb-ı eşk-i çeşmümde⁴⁰⁵

Dili durmaz 'Ubeydī ceyhūnı

-165-

Fuzūlī fermāyed*

fā 'ilātūn fā 'ilatūn fā 'ilātūn fā 'ilūn

1. Ey tegāfūl birle her sā'at kılan şeydā beni⁴⁰⁶

Vākıf ol kim öldürür bir gün bu istignā beni

2. Vālih-i zevk-ı leb-i mey-gün u çeşm-i mestiyem⁴⁰⁷

Sākiyā şanma harāb itmiş mey-i şahbā beni

3. Hālī itmişdür beni benden⁴⁰⁸ muhabbet dostlar

'Ayb kılmay görseñüz ālemde bī-pervā beni

4. Güşe-yi mihrāb tutmuşdum⁴⁰⁹ reh-i zühd ü şalāh

Koymadı öz hālūme ol nergis-i şehlā beni

⁴⁰⁴ perī genci: genci perī, UBD.

⁴⁰⁵ çeşmümde: çeşmümden, UBD.

* FUD, s.626.

⁴⁰⁶ "Beni" redifleri, divanda "meni" şeklindedir.

⁴⁰⁷ mestiyem: mestüjem, FUD.

⁴⁰⁸ beni benden: meni menden, FUD.

⁴⁰⁹ tutmuşdum: dutmuşdum, FUD.

5. Ey **Fuzûlî** bir şanem zülfine göñlüm bağladum

Çekdi zencîr-i cünûna ‘âkıbet sevdâ beni⁴¹⁰

-166-

[Yahyâ]*

fâ ‘ilâtün fâ ‘ilatün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. ‘Aşk elinden gül perîşân lâle de dâğ-ı derûn
Goncenûñ dünyâyı dahı görmemiş[ken]^D bağı hûn
2. ‘Aşk te’sîrin görûñ kim ol kadar temkîn ile
Tîşe-i Ferhâd'dan kendin tağıtdı bî-sütûn
3. Dil-berûñ pîrâye-i hüsni ruh-ı gül-rengidür
‘Aşkuñ ser-mâye-i kârı sirişk-i lâle-gûn
4. Kanda bir ‘âkıl ki var nâm ü nişândan bî-naşîb
Kays'ı meşhûr itmede dünyâya ‘ünvân-ı cünûn
5. Pençesin meydân-ı istîgnâda kimse burmadı
Kuvvet-i bâzû-yı ‘aşkuñ itdi **Yahyâ**'yı zebûn

⁴¹⁰ Şiir divanda 7 beyittir.

* ŞYD, s.288.

[Yahyā]*

fā 'ilātün fā 'ilatün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Mey midür sākī⁴¹¹ midür mest-i harābı inleden
Sen misün yā 'aşk mı muṭrıb rübābı inleden
2. Aglamazdı sīḥ-i miḥnet deldüğinden bağrını
Āteş-i sūzān-ı 'aşkundur kebābı inleden
3. Mūrı gör gendümle 'ayş eyler şikāyet eylemez
Arzū-yı şehd ü şekkerdir zübābı inleden
4. Seng-diller döymeye çarḥ-ı sitemger cevrine
Ġuşşa-i devrān degül mi āsiyābı inleden
5. Bir gözi bīmāruḡ ey **Yahyā** teb-i hicrānıdır
Pister-i ġamda dil-i pür-ıztırābı inleden

22b

[Yahyā]*

* ŞYD, s. 295.

⁴¹¹ sākī: sāğar, ŞYD.

* ŞYD, s. 297.

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Getür cām-ı sürür-encāmı diller şād-kām olsun
Tamām itdi bizi ğam sākıyā ğam da tamām olsun
2. Žiyā⁴¹² virsün derün-ı cāna tāb-ı āftāb-ı mey
Serāy-ı 'işrete her kāse bir⁴¹³ billūr cām olsun
3. Hāt-ı 'anber-sirişt-i yār virsün özge keyfiyyet
Mey-i gülfām-ı⁴¹⁴ la'l-i nābı miskiyyü'l-ĥitām olsun
4. Bilür⁴¹⁵ 'ayş-ı müdāma meylini bī-çāre-i 'aşkuñ
Şarāb-ı la'l-i nābın şundi dil-ber müstedām olsun
5. Şalınmağ olmadı **Yahyā** ile bir kerre kūyuñda
Ne olmaz işdür olsun ey tezerv-i hoş-ĥırām olsun

-169-

[Yahyā]*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

⁴¹² Žiyā: Şafā, ŞYD.

⁴¹³ kāse bir: kāsesi, ŞYD.

⁴¹⁴ gülfām-ı: gülfāmı, ŞYD.

⁴¹⁵ Bilür: Bilüp, ŞYD.

* ŞYD, s. 310.

1. Kımayup tākātım feryāda nālān olmasun dırsün
Gözüm yaşını alursın da gıryān olmasun dırsün
2. Cefā taşıyla mir'āt-i dılüm şād-pāre eylersün
Ne mümkindür yine hātır perīşān olmasun dırsün
3. Melāhat mülküni teşhīr idüp şemşīr-i ğamzeñle
Güzellik kışverinde ğayrı sultān olmasun dırsün
4. Benüm zann itdüĝım bu kım ğurūr-ı hüsñ-ile bir ğün
Felek de mihr-i raḥşān mäh-ı tābān olmasun dırsün
5. Nice kıl olmasun **Yahyā** saña ey pādīşāh-ı hüsñ
Yolumda senden öĝze kımse kurbān olmasun dırsün

-170-

Fuzūlī*

müfte 'ilün müfte 'ilün fā 'ilün

1. Şāmlar encüm şayaram şubḥa dek
Ey şeb-i hecrün baña⁴¹⁶ rüz-ı ḥisāb
2. Dūzaḥa ğırmez sitemünĝen yanān

* FUD, s. 388-389.

⁴¹⁶ baña: maña, FUD.

Ḳābil-i cennet degül ehl-i azāb

3. Şaldı ayağdan ğam-ı ālem beni⁴¹⁷

Vir baña⁴¹⁸ ğam def'ine sāķī şarāb

4. Raḥm kıl üftādelerüñ ḥāline

Hîç gerekmez mi saña bir şevāb

5. Yār su'āl itse ki ḥālün nedür

Ḥasta **Fuzūlī** ne virürsen cevāb⁴¹⁹

-171-

Raḥmī fermāyed*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Geçüp meyden göñül mey-ḥāneden gerçi ayak çekdi

Kemend-i şevķ ile yine ḥarābāta 'arak çekdi

2. Şeb-i ğamda görüp kūyında yārün seyre vü⁴²⁰ māha

Niyām-ı sīneden āhum gece yalın yaraķ çekdi

⁴¹⁷ beni: meni, FUD.

⁴¹⁸ baña: maña, FUD.

⁴¹⁹ Şiir divanda 9 beyittir.

* BRD, s. 282.

⁴²⁰ seyre vü: şeb-rev-i, BRD.

3. Şarāb-ı nāz içün⁴²¹ bezm-i ruḥında ğamze-i sākī⁴²²
Eline⁴²³ ḥançer aldı mest olup gāhī nacaḳ⁴²⁴ çekdi
4. Ğam-ı ḥatt-ı ruḥ-ı cānān⁴²⁵ benüm⁴²⁶ başumda yazudur
Bu ḥattı alnuma rüz-ı ezelde dest-i Ḥak çekdi
5. Dür-i mengüşı[ḡı]^D **Rahmī** çemende şöyle vaşf itdi
Kalendar-vār güller güş idüp bir bir kulaḳ çekdi

-172-

‘Ulvī fermāyed*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Ey dil olalum maḥrem-i pīrān-ı muḥabbet
Cāndan geçelüm çün budur erkān-ı muḥabbet
2. Ğarḳ itdi gözüm yaşı yine kevn ü mekānı
Cüş eyledi deryāyı firāvān-ı muḥabbet
3. Ḥaddünđe ḥaṭuṇa sebze-i bārān leṭāfet

⁴²¹ içün: içüp, BRD.

⁴²² ğamze-i sākī: ğamzesi cāna, BRD.

⁴²³ Eline: Ele geh, BRD.

⁴²⁴ nacaḳ: tayaḳ, BRD.

⁴²⁵ cānān: cānāne, BRD.

⁴²⁶ benüm: çün, BRD.

* DUD, s. 349-350.

Cepheñde ‘arax̣ katre-i nisān-ı muḥabbet⁴²⁷

4. Ser-nāme-i ḥüsnüñdeki şāhā iki ebrū
Tuğrā-yı melāḥat mi ya ‘unvān-ı [muḥabbet]^{428 429}

5. ‘Ulvī şehe iqlīm-i suḥandur n'ola itse
Tertīb-ile eş‘ārını dīvān-ı muḥabbet⁴³⁰

-173-

Kıt‘a

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Olur olmaz yire ‘uşşāka cefā
Olmaz ey şāh-ı cihān-bān olmaz

2. ‘Abd-i ‘aşı ki günāh eylemeye
Lāyık-ı rahmet-i rahmān olmaz

-174-

[Nazm]⁴³¹

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

⁴²⁷ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁴²⁸ muḥabbet: melāḥat, N.

⁴²⁹ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁴³⁰ Şiir divanda 7 beyittir.

⁴³¹ Nazm: Kıt‘a, N.

1. Biz ki ‘ayyāş-ı zümre-i beşerüz
‘Ayş-i ‘işret deminde biñ beşerüz (?)
2. Döşerüz pây-ı Cem’de eski haşır
Kanda görsek şarābı küb düşerüz

24a

-175-

Müfred

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Ne denlü virmedün göñlün nigāra eyledün ārām
Çıkardı Kāni ‘ī aħir seni başdan bu kāküller

-176-

[Matla’]⁴³²

mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i miħnet-zede biñ pāre mi olsun

-177-

Yahyā Efendi*

⁴³² Matla’: Müfred, N.

* ŞYD, s. 249.

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Bî-çāre bülbüle bu idi ārzū-yı dil
Gülşende aña göstere bir⁴³³ gonce rūy-ı dil⁴³⁴
2. Bildi ki çāre yok gam-ile söyleşilmege
Bu idi kendi kendi ile güft ü gūy-ı dil
3. Seyr ideli şehā ham-ı zülfünde hālünj
Çevgān-ı ārzūy-ile ser-geşte gūy-ı dil
4. Deşt-i hevāda kendüyi gösterdi bir zamān
Maḥv oldı baḥr-i 'aşka irişince cūy-ı dil
5. Mestāne çeşmi ehl-i dilün ḳanın içmede
Dā'im ṭolup boşalmada **Yahyā** sebū-yı dil

-178-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Bezm-i 'aşka nitekim pervāne geldün ey gönül

⁴³³ bir: her, ŞYD.

⁴³⁴ dil: gül, ŞYD.

* ŞYD, s. 242.

Yan yakıl ol şem‘-i hüsne yana geldün ey göñül

2. Hâtırum bir nesneden gâyetde mugberdür dimiş

Şübhe yokdur hâtır-ı cānāna geldün ey göñül

3. Eglenilmez diyü gam çekme bu fānī dünyede

Țut ki bāğ-ı ‘ālemi⁴³⁵ seyrāna geldün ey göñül

4. Vakti geçmiş ‘ayş u nūşuñ devri dönmüş sāğaruñ

Hazz olunmaz bir ‘aceb devrāna geldün ey göñül

5. İşiginde itme **Yahyā** gibi bī-pervā fiğān

Āsitān-ı Hāzret-i sulṭāna geldün ey göñül

-179-

Yahyā Efendi*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Hercāyiye dil virme ki āvāre olursun

Dermān bulımazsın katı bī-çāre olursun

2. Bir pāre şafā üzre ol ey āyīne-i dil

Her seng-dile düşme ki biñ pāre olursun

⁴³⁵ ‘ālemi: ‘āleme, ŞYD.

* ŞYD, s. 313.

3. Dirsün ki nice vâsıl olur dil-bere ‘âşık
Ġam çekme göñül yalvara yalvara olursun
4. Her gün ki görünsen olur ol gün bize bayrām
Cānā ne ‘aceb dil-ber-i meh-pāre olursun
5. Hūnī gözi kim hançer ile tīg ile oynar
Yahyā anā ulaşma ki pūr-yāre olursun

-180-

Yahyā Efendi*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Menzil [al]^D dil ‘aşk ile pūr-tāb u göz pūr-āb iken
Teşne-leb yolda kalur sālīk olan bī-tāb iken
2. Nice bir kūy-ı zalāletde gezersin der-be-der
Dergehi pīr-i mugānuñ mecma‘-ı ahibāb iken
3. Kūyuna nice çekilmez ‘âşık-ı bī-çāreler
Zülf-i ‘anber-bārunuñ her tārī bir kullāb iken

* ŞYD, s. 296.

4. Hîç revâ mıdur ğam-ı dünyāya düşmek ey göñül
Bir kenārına irilmez baħr pür-gird-āb iken
5. Şüret-i iķbāl-i dünyā aldadur ğāfilleri
‘İşret anlarlar anı **Yahyā** hayāl-i h‘āb iken

24b

-181-

[‘Āşık Çelebi]*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Yürekde⁴³⁶ āteş-i ‘aşk-ıla yanar⁴³⁷ tāze dāğum var
Er ocağı gibi dāyim söyünmez bir çerāğum var
2. Der-i meyhāne oldı nūr-ı⁴³⁸ bī-pāyān-ile sīnem
Bu iki çeşm-i pür-hūn-ābdan iki kabāğum [var]
3. Fenā mey-ħānesinde rinddür dāne-i şām-ı ‘aşkum kim
Göñülde şevķ-i la‘lün dilde bir tolu kabāğum var⁴³⁹

* AÇD, s.120.

⁴³⁶ Yürekde: Cigerde, AÇD.

⁴³⁷ ‘aşk-ıla yanar: ‘ışkuñla yanmış, AÇD.

⁴³⁸ nūr-ı: na‘l-i, AÇD.

⁴³⁹ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

4. 'Adem mülkine şāhum āsumān-ı dūd-ı āhumdan
Kurulmuş çarḥ-ı atlasdan mu'allā bir otağum var⁴⁴⁰
5. Sipih-r-i nāzda gün gibi bir māhum var ey 'Āşık
Fūrūg-ı āfītāb-ı 'ālem-ārādan ferāğum var⁴⁴¹

-182-

Maḳālī fermāyed

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Kime varup derūnum derdinūñ dermānını şorsam
Helāküm kaçdına ol-dem şunar bir kāse-i pūr-sem
2. Egerçi bir şikeste şīşesin tırmaz içinde āb
Ne mümkindür seni ey kūze-i çeşmüm görem bī-nem
3. Meşeldür bu ki dirler dem deme irmez bi'hamdillāh
Bugün yaşlar döker dün kan dökerdi merdüm-i dīdem
4. Eger şağam vişālünle vücūdum mülkine şāhum
'Adem iklīmine fikr-i femünle ger ola mīrem

⁴⁴⁰ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁴⁴¹ Divanda altı beyit olan gazel, mecmuamızda beş beyit olmakla birlikte sadece ilk iki beyit divan ile aynıdır.

5. **Maḳālī** başuṅı tıb eyle meydān-ı muḥabbetde
Şorarlarsa eger çevgān zülfünden diyem güyem

-183-

Nev'î Efendi*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kimisi ğamdan ider ḥazzı kimi şādīden
Zevḳ alır ehl-i cünün her biri bir vādīden
2. Muḥkem olmakda daḥı şimdi bināsı 'aşḳuṅ
Bir nişān ḳalmadı ma' müre-i Şeddādī'den
3. Zāhidā sen n'ola nergis gibi bīdār olsaṅ
Umaruz biz de 'ināyet naẓarın Hādī'den
4. Şām-ı hicrinde baṅa ḥoşdur o gül-pīrehenün
Bir fenā şālı nice atlas u baġdādīden
5. **Nev'iyā** ḥavf u recā ḳaydına düşdi zāhid
Geçdiler ehl-i fenā ğuşşā ile şādīden

-184-

* NVD, s. 430-431.

Fuzûlî fermāyed*

[Kıt'a]⁴⁴²

mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün

1. Yiter ey felek bu cefā yitür men-i zāre serv-i revānumı
Meh-i ʔal'at-ile münevver it dil [ü] dīde-yi nigerānumı
2. Nice ay [u] yıl geçe görmeyem o perī-şıfatlu civānumı
Ola mı o gün ki görüp yüzün ideyin fedā aña cānumı

-185-

Ḥazret-i Şeyh 'Adlī Efendi

mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün

1. Müje ey şeh-i sitem ü cefā nice bir yire töke ʔanımı
Be revā mıdur bu belā ile beni öldürüp ala cānumı
2. Kār itdi dile ʔamuñ āteşi seza mıdur yağa cānumı⁴⁴³
Bu firāḳ-ıla niçe bir yanam göre diyüben o civānumı

25a

* FUD, s.661.

⁴⁴² Klasik kıta kafiyesinde olmamakla beraber, bu şekilde bir nazım şekli olmadığı için kıta olarak adlandırdık.

⁴⁴³ Mısranın vezni kusurludur.

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şīve-i reftārunı⁴⁴⁴ serv-i çemende görmedük
Bu ser-āmed kāmety bir nārvende görmedük
2. Cāme-i yek-tā şıkar dirler o cism-i nāzūki
Böyle terlik bir gül-i nāzūk-bedende görmedük
3. Başına çıkmak diler bir iki zerle ādemün
Nergis-i şehlā gibi var-ise kande görmedük
4. Dürr-i dendān-ı şafā-bahşuñ görenler didiler
Böyle pāk u muntaẓam lü'lü' 'Adende görmedük
5. Şerh iderse ders-i 'aşkı⁴⁴⁵ yine **Yahyā** şerh ider
Bir maḥall kalmış mıdur zīrā bu fende görmedük

Yahyā Efendi*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

* ŞYD, s.226.

⁴⁴⁴ Şīve-i reftār: Şīve vü reftār, ŞYD.

⁴⁴⁵ derd-i 'aşkı: ders-i 'aşkı, ŞYD.

* ŞYD, s.229.

1. Ādem şayılmaz oldu kapuñda gedālaruñ
Yok mı hesābı pādişehüm mübtelālaruñ
2. Dil gitdi gerçi yirine kondı hezār ğam
Biri gider güli (?)⁴⁴⁶ gelür oldı belālaruñ
3. Dil pür-heves nesīm-i bahār ise hoş-nefes
Çık bāğa kim güzelliği vardur hevālaruñ
4. Cān naḳdini alup unıdurlar revā mıdur
Resm-i vefāyı bilmedügi dil-rübālaruñ
5. **Yahyā'**dan özge kimseye tek eyleme vefā
Ḳā'ildür ol ne deñlü olursa cefālaruñ

-188-

Yahyā Efendi*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Umulmaz mı o tıfl-ı şūḥdan şeftālüler virmek
Cihānda şimdi mi oldı nihāl-i tāze ber virmek

⁴⁴⁶ güli: biri, ŞYD.

* ŞYD, s.230.

2. Hayāt-ı tāze virmek deñlü vardur mürde-i ‘aşka
Cevānı luṭf-ile yād itdigünñden bir ḥaber virmek
3. Leb-i şīrīnünñi şun ağzuma cānā sözüm dinle
Olur tūṭīye güftār itmege bā‘iṣ şeker virmek
4. Çekilmiş meclis-i ‘aşka gelür diyü dil-i zārı
‘Aceb mi luṭf-ı tab‘-ı Kays[s]^D’dan yārāna yir virmek
5. Hümā-yı ‘aşk besdür āşiyān-sāz-ı ser-i **Yahyā**
Ne lāzım kendüsine Kays-āsā derd-i ser virmek

-189-

Yahyā Efendi*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sākī-i bezmün alınmadı elinden cām-ı mül
Kopmadı şāḥ-ı gül-i ümmīdden bir dāne gül
2. Bād-ı gayretle çıķup ben saña göz açdırmazam
Gel yakup ey kevkeb-i baḥtum vücūdum itme kül
3. Ben gözüm üzre yaşıım şeb-nem gibi itmek nişār

* ŞYD, s.254.

Tek hemān güller gibi sen şād olup ey ğonce gül

4. ‘Arız-ı renginüğün hergiz mişālin görmedüm
Şuları gözden geçirdüm gerçi kim mānend-i pül

5. Şām-ı vaşluğ isterüm **Yahyā** dırāz olduğunu
Zülf-i yāri oğşayup dāyim dirüm yā leyl tül

-190-

Yahyā Efendi*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Maḳām-ı hūbdur gülşen o gül-ruhsār diñlensün
Nevāya başlasun dil bülbul-i gülzār diñlensün
2. Belā bezminde ḳaddüm çeng olup çeşmümdeki⁴⁴⁷ regler
Fiğān u nāle ḳılsun muṭribā evtār diñlensün
3. Dil-i şeydāya hem-dem nice dil bir yire cem‘ olsun
Şafālar eylesün ‘uşşāk mūsikār diñlensün
4. Zamān-ı ‘ayşdur meclis gerekdür şahn-ı gülşende
Uzatmasun sözi vā‘iz de bir miḳdār diñlensün

* ŞYD, s.301.

⁴⁴⁷ çeşmümdeki: cismümdeki, ŞYD.

5. Varup feryādlar kıl bī-sütūna qarşu ey ‘āşık
Şanup Ferhādını rāḥat bulup kuhsār diñlensün
6. Belā vādīlerinde seyl-i eşküm çağlasun aқsun
Başın ol taşdan taşa dögen enhār diñlensün
7. Oқı şīrīn-lebi vaşfindaki eş‘aruñ ey **Yahyā**
Biraz meclisde tūtī-i şeker-güftār diñlensün

-191-

Müfred

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Gelmedi çün dil-i miskīne ḥatından mektüb
Umarız bārī lebinden gele ağız ḥaberi

-192-

[Maṭla’]⁴⁴⁸

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Bir serv besledüm niçe yıl bāğbān olup
Ser-keşlik itdi ol dāḥı dāmen-keşān olup

⁴⁴⁸ Maṭla’ : Müfred, N.

-193-

Müfred

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Dāğlar sīnemde deflerdür elifler nāylar
İñlesem dem dem 'aceb mi meclis-i dil-dārda

-194-

[Maṭla']⁴⁴⁹

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Yārdan dūr olanuñ olur işi maḥzūnlık
Ne muşībet ne belā bu ne kati mağbūnlık

25b

-195-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hişsedār olmazsa 'āşık ṭālī '-i fīrūzdan
Nice şād u ḥurrem olur 'ıydden nev-rūzdan

⁴⁴⁹ Maṭla': Müfred, N.

* ŞYD, s.302.

2. Neylesün nev-rûz⁴⁵⁰ u 'ıyduñ geldügin erbâb-ı 'aşk
Âteş-i ğam gitse kânûn-ı dil-i pür-sûzdan
3. Câme-i in'âm ehl-i cāha kıomaz ihtiyāc
Şākırüz el'tāf-ı ħurşīd-i cihān-efrūzdan
4. Ğarbdan daħı yakında geldi bād-ı nev-bahār
Kıomadı bir nesne zīr-i ħākde meknūzdan
5. Ğonce tıflın açmadı **Yahyā** hezāruñ nağmesi
Bī-ħaberdür daħı ol 'uşşākdan nev-rūzdan

-196-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Mihrbānlık ğördi ħurşīd-i cihān-efrūzdan
Germ olup bülbül nevāya başladı nev-rūzdan
2. Ğonceler açılsa da ğörsek muħabbet āteşin
Var mı bir dil kim ola ħālī bu demde sūzdan

⁴⁵⁰ N.
* ŞYD, s.303.

3. Sūzen-i dil-dūz-ı ğamzeñ geçdi cāna gerçi kim
Geçmedi cān riştesi ol sūzen-i dil-dūzdan
4. Ğamze-i cādū-yı dil-berde ne tākāt var idi
Fitneler öğrenmese ol çeşm-ı sihr-āmūzdan
5. Meş'al-i gül şevkine seyr idegör şeb-tā-seher
Giceyi fark itmek olmaz şimdi **Yahyā** rūzdan

-197-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Kāmet-i mevzūnuñ mānendi yokdur bir nihāl
Naḥl-i gül kūtāh serv-i bāğ ise bī-i'tidāl
2. 'Ār ider çignetmeden bāri muḥallā eyleñüz
Na'l-i esbin eyleye tākim mişālüm⁴⁵¹ rūy-māl
3. Gülşen-i 'işretde katmer kırmızı gül şanuruz
Bāde-i gül-gūna 'aks itdükçe ol ruḥsār-ı āl

* ŞYD, s.239.

⁴⁵¹ mişālüm: mişāl-i, ŞYD.

4. Hâtır-ı pākine gelmezsem de yārūñ ğam degül
Konmasun mir'ât-i tab'-ı yāre tek gerd-i melāl
5. Söylemezsin diyü eyler miydi **Yahyā** i'tirāz
Ol dehān-ı tengde⁴⁵² bulmasa bir cāy-ı maḳāl

-198-

Yahyā Efendi Hāzretleri*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dil-rübā hercāyi sen āvāre olduñ ey göñül
Bir devāsız derd içün bī-çāre olduñ ey göñül
2. Kanı inşāfuñ nice alsun seni dil-ber⁴⁵³ ele
Varduñca sen de āteş-pāre olduñ ey göñül
3. Senden özge daḥı nesnem var mı yāre çekmege
Gerçi tīğ-i cevri-ile pūr-yāre olduñ ey göñül
4. Tīri āhenden geçer şemşīri taşa kār ider
Tutalum āhen yā seng-i hāre olduñ ey göñül

⁴⁵² teng: yār, ŞYD.

* ŞYD, s. 240.

⁴⁵³ nice alsun seni dil-ber: seni dil-ber nice alsun, ŞYD.

5. Hānķah-ı şevķi⁴⁵⁴ ma‘mūr eyledüñ **Yahyā** gibi
Bu ħarābāt içre kim mey-ħ̣āre olduñ ey göñül

-199-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh*

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. İrdi bahār sen daħı şād olmaduñ göñül
Güllerle ğoncelerle ğüşād olmaduñ göñül
2. Ol şāh-ı ħüsn nice bilür kıymetüñ senüñ
Bāzār-ı ‘aşķ içinde mezād ol[ma]^Dduñ göñül
3. Fevt itme nā-murādılığüñ bāri neşvesin
Çün bāde-nüş-ı bezm-i murād olmaduñ göñül
4. Bī-gānelikle yād ider olmuş raķībi yār
Şükr it Cenāb-ı Hāķķ’a ki yād olmaduñ göñül
5. Ol şāh-ı ħüsnüñ iremedüñ pāy-būsına
Yahyā gibi ki ħāk-nihād olmaduñ göñül

-200-

⁴⁵⁴ şevķ: şehir, ŞYD.

* ŞYD, s. 241.

[Maṭla']⁴⁵⁵

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Diyār-ı gurbete düşdük didük gerçi saḡa yā Hū
Şaḡın devletlü başın-çün unutma ben ḡuluḡ yā Hū

-201-

[Maṭla']⁴⁵⁶

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Harem-i sīneye gel maḡremisin sen cānuḡ
Ki bilürsin şerefi rūḡladur insānuḡ

-202-

Müfred

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Germ olup meclisde dil-ber gögsini açup didi
*Hāzihī cennātu 'Adnin fe 'dhulūhā ḡalidīn*⁴⁵⁷

-203-

⁴⁵⁵ Maṭla': Müfred, N.

⁴⁵⁶ Maṭla': Müfred, N.

⁴⁵⁷ “İşte Adn cenneti budur, ebedî olarak kalmak üzere girin oraya.” Zümer Suresi, 73. Ayet ve Taha Suresi 76. Ayet.

[Maṭla']⁴⁵⁸

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Ne kārūm var idi cānā benim bu dār-ı dünyāda
Seni bulmağ-içün geldüm bu dehr-i miḥnet-ābāda

26a

-204-

[Neṣ'ī]*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Zihī ḥüsrān-ı dīn ü devlet ü neng-i müselmānı
K_ola bir dīv-i ḥunṣā mālīk-i mühr-i Süleymānī
2. Ne dīv efsārı yok bir bār-gīr-i fīl-peyker kim
Ḥar-ı Deccāldür dirdüm eger olaydı⁴⁵⁹ pālānı
3. Dönerdi Nev'ī-zāde gibi şekl-i fīl-i ma'kūsa
G.tinde kīr-i ḥardan olsa ger ḥortum-ı tūlānī
4. Zen ü şevher gibi Şaçla⁴⁶⁰ Dedeyle n'ola cem' olsa
Bu ḳancuḳ dīvdür gūyā ol erkek ḡül-i şehvānī

⁴⁵⁸ Maṭla': Müfred, N.

* SHK, s.85-93.

⁴⁵⁹ olaydı: olsaydı, SHK.

⁴⁶⁰ Şaçla: Şaçlu, SHK.

5. Felek bir böyle boğ şıçmazdı fark-ı rüzgāra ger
G.tin keç yırtmayaydı kelle-i kŭpāl-i Keyvānı
6. Felek kan şıçdı tā yestehleyince şadr-ı a'lāya
Şafağ şanur gören hŭn-ı şikāf-ı kŭn-i devranı
7. Neler itdi ne deŋlŭ fitne peydā oldu 'ālemde
İdince tā vŭcŭdıyla mŭlevveş şadr-ı Dīvānı
8. Tŭtalum kim harīm-i muhteremde perveriş bulmış
Vŭcŭd-ı bī-naẓīri kim bulunmaz aḡa bir şānī
9. Vezīr-i mŭlk-i İslām olmaḡa lāyık mıdur andan
Toḡuz çŭbānı Gürcī Ermenīsi nezk-i⁴⁶¹ Çingānı
10. Sitemdür cümle Gürcistāna ger Gürcī olursa bu
Meded-güster melik işitmesün bu zŭlm ũ bühtanı
11. Tama' bir mertebe zātında mel'unuḡ ki hırşından
Yuṡardı⁴⁶² kıyruḡından bulsa ger hŭk-ı beyābānı

⁴⁶¹ nezk-i: Lezgi, SHK.

⁴⁶² Yuṡardı: Yudardı, SHK.

12. K oparmış kend  yutmuşdur  aşağın hırş-ıla yo sa⁴⁶³
Nice  adım iderler ola  ifr n-i⁴⁶⁴ gir n-c n 
13. Ki şı sa başdurur bo a cib l-i heft-i kl m 
Oşursa lerzen k eyler  ıb b-ı heft-eyv n 
14. G ren tims h-ı m stes  i şanursa n'ola terk bin
Deh nından gel r bo  gibi d yim⁴⁶⁵ b y-ı pinh n 
15. Deh n  bo lu bust n kendid r g y  ki v s atde
Eşek başı gibi bir bir dikilmiş k hne dend n 
16. P r olmuş ol- adar  irk- b-ı b n  v  deh nıyla
Dibi yok  al dur g yiy    h-ı zena d n 
17. Bunun-  n s ylemiş g y  ki   zmi-z de bu beyti
 l h  g rey m⁴⁶⁶  ilminden efz n ola  irf n 
18. Deh n u  ab gab u enfine nisbet p kd r  at  at
K s-i n -p k-ı  ahbe k r-i l t   uşye-i z n 
19. Ser- -p  heykel-i murdarına ba duk a ben amm 

⁴⁶³ yo sa: yoksa, SHK.

⁴⁶⁴ ola  ifr n: b yle  ifr t, SHK.

⁴⁶⁵ d yim: d im, SHK.

⁴⁶⁶ g rey m: g reyin, SHK.

Tehayyül itmedin böyle taşsavvur eylerin anı

20. Mücessem zarfı-i yah-beste-i dīv-i Demāvendī
Muşavver yesteh-i efsürde-i patrik-i⁴⁶⁷ Naşrānī
21. Vezāret kimdedür gör hey Nizāmü'l-mülk hey Āşaf
Olurmuş bir 'acūzeyle nizām-ı devlet-i fānī
22. Kānı ol şadr-ı a'zamlar ki farf-ı fehm ü dānişden
Ararlardı ri'āyet itmege bir şāhib-iz'ānı
23. Huşūşā bir benüm gibi cihān-ārā senā- h ũ āna
Virürlerdi şıla maḥşūl-i baḥr u ḥāşıl-ı kanı
24. Üçünci def'adur bu Hāḫ belāsın vire mel'ūnuḡ
Ki yok yire beni 'azl itdi olmışken senā-h ũ ānı
25. Gelince bu deme her kim vezīr-i a'zam oldıysa
Murādumca bilüp kadrüm boyumca itdi iḥsānı
26. Bir iki şadr-ı a'zam ḥod kemāl-i luṭf-ı ṭab'ından
İderdi gāhī endīšemle güft ü gūy-ı rūḥānī

⁴⁶⁷ patrik: batrık, SHK.

27. Biri ĥod tā bir aylık yoldan itdi cāyizem⁴⁶⁸ iĥsān
Ki bir mektüb-ile gönderdi bir pūr-sīm hemyānı
28. Niçe müftī-i ‘ālī-şān-ki her biri zamānında
İrişdürdi kemāle ictihād-ı fıkḥ-ı Nu‘mānı
29. Baĥa itdükleri ta‘zīm ü tekrīmi göreydi ger
Ölince reşk iderdi İbn Şadrüddīn-i Şīrvānī
30. Ve ĥālā Şeyḥü'l-İslām-ı ḥaḳīḳat-senc [ü] ḥaḳ-gūya
Su‘āl eyle ne dir ḥaḳḳumda gör kilḳ-i dūr-efşānı
31. Vezīr ü müftiyi ḳo pādīşāhān-ı cihāmı gör
Ki yoḳdur gördüğüm iĥsānlarınuĥ ḥadd ü pāyānı
32. İki sulṭān-ı ‘ālī-şān ki faḥr eyler vücūdiyla
Gerek tāc-ı şehinşāhī gerek taḥt-ı cihān-bānī
33. Görürdüm her ḳaṣīde söyledükçe her birisinden
Hem istiĥsān u hem iĥsān u hem luṭf-ı firāvānı
34. Ne ḥidmet itdüğüm ben ḥānedān-ı Āl-i ‘Oṣmāna
Bilür hep şāhidümdür ḳudsiyān-ı ‘arş-ı Raḥmānī

⁴⁶⁸ cāyizem: cā’izem, SHK.

35. Cihānı tutdı nazmumla ser-ā-ser şöhret-i nāmı
Egerçi huṭbeden tarḥ itdiler Sulṭan ‘Oṣmānı

26b

36. Haṭā mı itdi hep bunlar ne b.ḳ yir bu köpek Gürci
Haṭā kendindedür kim bilmez aṣlā ḳadi insānı

37. Vezīr-i a‘zām oldı öyle bir ḥar Gürci-i nādān
Aṇa çok görmedüm aṣlā ben ol dārāt u ‘unvānı

38. O çok gördi baṇa devletle yaḡmāyı menāşımdan
Ḳoca ṣamson gibi ḳapdı elümden bir dilim nāmı

39. Sipāha söz geçer mi diyü ‘öṣr eylerse kızb eyler
Niçün itdi ḥimāyet bir niçe bī-hūde ḥayvānı

40. Baṇa bu güç gelür ammā ḥaḳīḳatde ‘ādaletdür
Niçün ḥarlik idüp medḥ eyledüm bir böyle nādānı

41. Ki ne idrāki var ne rüşdi var ne ḥüsn-i aḥlāḳı
Hīç insān medḥ ider mi böyle ḥırs-ı çengelistanı

42. Cezāsı bu günāhuṇ kendümi hecv itmedür zīrā

Çerā kārī kuned ‘ākıl ki bāzāred peşīmānī

43. Belā budur⁴⁶⁹ Һarlıkde şerīkūmdür iki maҺdūm
Ki zu‘mınca geçinür her biri ‘Örfi vü Hākānī
44. AnuҺ vaşşāfi yā Veysī gerekdür yā bizūm Hengel
Sitemdür bu maҺalde yād idersem ğayrı yārānı
45. Urus-zāde nezāketle oşursa yüzine cā’iz⁴⁷⁰
Katı nāzūkdür ol medhe tenezzül eylemez anı
46. Hele ‘ömrinde Hengel itmemişdür böyle bir Һarlık
Һar-ender-Һarlığında var mı gör⁴⁷¹ VeysīnūҺ aqrānı
47. Ki Etmekci gibi bī-dīni medh itmişdür ol Һar kim
AҺa nisbet dinür bu Һırsa Eflāṭūn-ı şeytānī
48. Hele ben tā’ib oldum hecv ile hem intikām aldum
Eger Veysī o Һarlıkde Һalursa yine erzānī
49. Yazık tīg- zebāna gerçi kim Һarbü'l-meşeldür bu
İderler cānverde tecribe şemşīr-i bürrānı

⁴⁶⁹ budur: bu kim, SHK.

⁴⁷⁰ yüzine cāyiz: burnuna cā’iz, SHK.

⁴⁷¹ midur: mı gör, SHK.

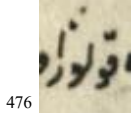
50. Velī ben ‘aksini itdüm bunun gör ‘aql ü idrāki⁴⁷²
Ki hecv itdüm muḳaddem cümle yārān-ı sūḥan-dānı
51. Şonında böyle bir ḥinzīr-ile düşdi ser ü kārūm
Ki çıkmaz dāmen-i endīşeden tā ḥaşre dek kanı
52. Meger bir ḥāmm (?)⁴⁷³ ‘ām idem yine yārān-ı nā-ehle
Kola endīšemün yek-reng dāmān [u] girībānı
53. Bu deḡlü iltifāt itmek de çokdur öyle mel‘ūna
Demidür ṭayy iderse ḥāme ger vādī-i hezyānı
54. Du‘ālar idelüm şıdḡ-ile şimden şonra⁴⁷⁴ Mevlāya
Ki olsun ḥānedān-ı ‘Āl-i ‘Osmānuḡ nıgehbānı
55. Gidersün bu ḡar-ı eb[leh]^D firībi şadr-ı Dīvāndan
Geçürsün yirine bir Āşaf-ı pākīze-iz‘ānı
56. Sütün-ı keştī-i hecv-ile⁴⁷⁵ kāfır (...) ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ olsun

⁴⁷² idraki: idrākūm, SHK.

⁴⁷³ ḥāmm: ḡatl, SHK.

⁴⁷⁴ şıdḡ-ile şimden şonra: Şimden girü şıdḡ-ile, SHK.

⁴⁷⁵ hecv-ile: hecv üzre: SHK.

⁴⁷⁶ , N.

⁴⁷⁷ (...): ḡabluḡa, SHK.

57. Kadīd olsun kazık başında kalsun haşre dek öyle

Qurutsun anı tāb-ı āftāb-ı kahr-ı Yezdānī

-205-

[Müseddes]⁴⁷⁸

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1.

Diñle ey serdār-ı cem'-i hayl-i nirān-ı zamān
Half-i cāhil puşt-ı bī-endām u mazmūm-ı cihān
Yazmada vaşf-ı kabīhūñ 'āciz ü kâşır bütān
Habs-i dāmuñ hod beyān itmekde lāl olur zebān
Mümkün olduğça velī ben ideyüm anı beyān
Tā ola hicvūñ yine dillerde tāze destān

2.

Bed fi'āl ü bed hışāl ü bedrek ü bed-kārsın
Mühmel ü dūn u deni bed hūy-ı bed eṭvārsın
Bī-ḥamiyyet bī-ḥayā bī-ḡayret ü bī- 'ārsın
Şāfī-i havzı gibi müsta' mel ü murdārsın
Gelmedi dehre senūñ gibi geñez dūn u denī

⁴⁷⁸ Bu şiir müseddes nazım şekliyle yazılmış olup mecmuada yalnızca üç bend bulunmaktadır. Şiirin eksik olma ihtimali ve varak değişimi, mecmua sayfaları arasında bir kopukluk olduğunu düşündürmektedir.

Midehed ber mübtezel merdān ‘alāk u küṣteni

3.

Gülşen-i şıdķ u şafāya n'ola virirsen keder

Sen nihāl-i mīşe-i kūh-ı sitemsin (...)⁴⁷⁹

Sende neyler mīve-i mihr ü muḥabbetden eṣer

Dostluķ ḥaķķın bilür mi hīç ‘alāk-ı bī-hüner

Bī-hüner <olan> bilmez cihānda neydügin[i] ḥaķķ u dād

Eyleme dānā isen ey dil-i geñez ittiḥād

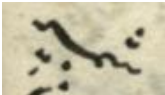
27a

-206-

Sırrī fermāyed

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şehā çeşm-i çerāğ-ı ‘ālem ü nūr-ı başarsın sen
Nazīrün yok senün bir merdüm-i şāḥib-naḫarsın sen
2. Derūnı gonca-veş kan-ile tölmiş ‘andelibem ben
Tarāvet gülsitānında açılmış verd-i tersin sen
3. Ğarīķ-i baḫr-ı ğam ḥāk-i reh-i faķr ü fenāyam ben

479 , N.

Serî-i saltanatda pâdişâh-ı baħr ü bersin sen

4. Görüp ben nâ-tevanuĝ kaçma lütf it ey perî-peyker
Seni görsem vücûdum maħv olur kimden kaçarsın sen
5. Ne bâbüñdur senüĝ ey **Sırri** turmak âsitânında
Karârüĝ yok felekde bir gedâ-yı der-be-dersin sen

-207-

Sırri

mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. Benüm serv-i revānum ser-firāzum şâh-ı ħübānum
'Azîzüm mālîk-i iklîm-i ħüsnüm mäh-ı ken'anum
2. Nihâl-i ser-bülendüm nāzenünüm perverdüm
Efendim şeh-levendüm serv-i nāzum āfet-i cānum
3. Niçe bir âteş-i hicrânla yansun dil ü cānum
Niçe bir ağlasun derd-i ğamuñla çeşm-i giryānum
4. Tūtalum bende yok senden şikāyet kanı inşāfuĝ
Be-hey kâfir hele bir pâre raħm eyle Müselmānum

5. Yatur seng-i felâket yaşdanup ölmüş gibi **Sırrı**

Kerem kıl hâtırın şor anı ihya eyle sulţānum

-208-

Ümîdî*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Nağd-i cān-ısa ğaraż yoluña mebzûl olsun

Kaçma⁴⁸⁰ ey şūh murāduñ ney-ise ol olsun

2. Sīneme hicrūñ-ile çekdüm elifler tā kim

Gelmege şāhid-i derd ü ğama bir yol olsun

3. Şeb-i ğamdan dil-i bīmār hālās isterse

Rişte-i zūlf-i dü-tā boynına meftûl olsun

4. Üstühāñ-ı tenüñi nerd-i ğama zār eyle

Cā-be-cā dāğ-ı siyāhuñ bir iki pul olsun

5. Manşıb-ı vaşluñ **Ümîdî**'ye 'aṭā kıl şāhum

* ÜMD, s. 444.

⁴⁸⁰ Kaçma: Gitme, ÜMD.

Güşe-i hicr ü belâda nice ma'zûl olsun⁴⁸¹

-209-

Miṣālî fermāyed

mef'ûlû fâ'ilâtü mef'â'ilü fâ'ilün

1. Bâğ-ı tenümde her bir elif bir nihâl bes
Güller yirine dâğ-ı dil-i pür-melâl bes
2. Çignetdüğine yâr beni esb-i nâz ile
Yir yir tenümde na'llerüm aña dâl bes
3. Güş eylesen kelāmum eger güş-ı hüş-ile
Bu beyt saña ey dil-i âşüfte-ḥâl bes
4. Bir kimsenüñ tek olmasun üstünde minneti
Dībā yirine egnüñe bir köhne şal bes
5. Ben pehlevān-ı 'arşa-i nazm olduğum görüp
Didi **Miṣālî** cümle-i şāḥib-kemāl bes

-210-

⁴⁸¹ Mecmuamızda 5 beyitlik bir gazel şeklinde yer alan bu şiirin yalnızca 1. ve 2. beyitleri divanda kıtalar başlığı altında yer almaktadır.

Yahyā Efendi*

mef'ūlū fā'ilātū mefā'ilū fā'ilūn

1. Mümkün mi mest-i ğamze-i cānāne olmayam

Mest olanı sevem yine mestāne olmayam

2. Hep rūy-ı luṭfidur görinen ehl-i meclise

Ben şem'-i ḥüsnüğe nice pervāne olmayam

3. Kaşdum bu āşināl⁴⁸² idem ehl-i zevk ile

Erbāb-ı şevkden⁴⁸³ yine bī-gāne olmayam

4. Re'yüm⁴⁸⁴ bu bend-i zülfe çekerse gönül beni

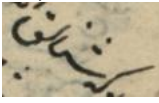
Uymayam aña ben daḥı dīvāne olmayam

5. Kendüm bilelden olam⁴⁸⁵ esīri güzellerün

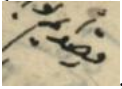
Yahyā olur mı ol şeh-i ḥübāne olmayam

-211-

* ŞYD, s. 263.

 ⁴⁸², N.

⁴⁸³ şevk:zevk, ŞYD.

 ⁴⁸⁴, N.

⁴⁸⁵ olam: oldum, ŞYD.

Yahyā Efendi*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Münevver tal'at-ı ferhundesı bir hūbdur bayrām
Güneş yüzli hilāl ebrulı bir maḥbūbdur bayrām
2. Aḡa küçük büyük bir cāme-i zībāyı ḡazırlar
'Aceb maḡbūl-i 'ālemdür 'aceb merḡūbdur bayrām
3. Görinür rūze-dār-ı hicre ancaḡ yılda bir kerre
Çoḡ eglenmez gider bir dil-ber-i maḡcūbdur bayrām
4. Zamānında degül her ḡüşe hāy u hūydan ḡālī
Cevān-ı fitne-cū maḡbūb-ı şehr-āşūbdur bayrām
5. Seḡer yazmaḡ-içün evşāf-ı Sulṡān Aḡmedi **Yahyā**
Güneşden zer varak peydā ider zer-kūbdur bayrām

27b

-212-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh*

mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

* ŞYD, s. 270.

* ŞYD, s. 265.

1. Şafā-yı hāṭırum oldur seni şafāda görem
Bu ben belā-keşi hicrānuḡa vefāda görem
2. Hemīşe hūrrem ü ḡandān u şādmān olasın
Hemīşe ḡonce-i iḡbālūḡi ḡüşāde görem
3. Hilāl gibi teraḡḡīde māh-ı tābān ol
Fūrūḡ-ı ḡüsnūḡi ḡünden ḡüne ziyāde görem
4. Ne zevḡdür ne <ne> şafādur ne ḡazdur ey sākī
Seḡer ḡumārdan açup ḡözūmi bāde görem
5. Budur du ‘āsı saḡa şubḡ⁴⁸⁶ u şām⁴⁸⁷ **Yahyā**'nuḡ
Seni şafāda vü bed-ḡ[˘]āhuḡı cefāda görem

-213-

Yahyā Efendi*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. ḡayālūḡ-ḡün biri birine girdi ḡünki müjḡānum
O dem aralarından ḡıḡdı eşḡ-i ḡeşḡ-i giryānum

⁴⁸⁶ şubḡ: rüz, ŞYD.

⁴⁸⁷ şām: şeb, ŞYD.

* ŞYD, s. 272.

2. Helāk oldum görince gerdenünjde la‘l-i mengüşuñ
Niçün alursın ey rūḥ-ı revānum boynuña kanum
3. Fiğān kim girye vü zār ile çıkdum dīde vü dilden
Çıkdı bendesin gözden gönülden şāh-ı ḥübānum
4. Beni yerden yere çalmaqla ‘uşşāk içre kūyunda
Ne anlarsın şikest olur mı mir'āt-i dil ü cānum
5. Nazar kı l luṭf idüp āyīne-i ḳalbine **Yahyā**'nuñ
Göre ḥiç senden özge kimse var mı anda sulṭānum

-214-

[Cihānī]

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1.

Niçe bir rāz-ı pinhānum bu ḥalka dāsitan olsun
Niçe bir hem-demüm bezm-i belā içre fiğān olsun
Niçe bir vādī-i ğamda gözüm yaşı revān olsun
Niçe bir tir-i firḳatle şehā ḳaddüm kemān olsun
Ne ‘aşḳum dāsitān olsun ne efgānum ‘ayān [olsun]
Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun

2.

Meded ey gonçe-i zîbâ varup ağıyarı yâr itme
Nazar kıl bu gözüm yaşına bülbül gibi zâr itme
Bu fânî dehr-i dūna ‘ākıl-isen i ‘tibār itme
Benim serv-i revānum adım anđukça ‘ār itme
Kerem kıl hayr işi te’hîr idüp ey meh firār itme
Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun

3.

İder dil bülbülü her dem figān [u] nāle vü zārı
Benüm gül yüzlü dil-dārum gider yanuñdan ağıyarı
Belā-yı derd-i hicründen meded kırtar bu bīmārı
Cihānuñ cānı vü serv-i revānum ‘ömrümün vārı
Meded gel tîğ-i miñnetle eyā şāh-ı cihān bārī
Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun

4.

Ne kılsañ cānuma cevır ü cefā ey dil-rubā yegdür
Ne kim senden gelür hoşdur vefā vü ger cefā yegdür
Yağından çāre yoğ-ısa ırakdan merhabā yegdür
Devā yirine ben dil-ħasteye derd ü belā yegdür
Düşüp ‘aşk u muħabbet tıgına ölmek baña yegdür
Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun

5.

Leb-i la'li ölümlü 'āşıkā rūḥ-ı revānidur

Niçe rūḥ-ı revānı belki 'ömr-i cāvidānidur

Kime dokunsa gāmzesi devlet nişānidur

Cihānī bu cihānuḡ yok beḳāsı çüñkü fānīdür

Benüm devletlü sulṭānum bugün raḥmet zamānidur

Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun

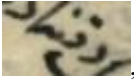
-215-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Rūzgār-ile ğubār olursa da cānā beden
Komayam tenhā ḡayālün dīde-i aġyāra ben
2. Cān uzatmak neydi çarḡun döne⁴⁸⁸ döne cevrine
Nev-cevānum rişte-i cānum ideydi pīrehen
3. Humlar içre bādenün mestāne çūşın seyr idüp
Didüm ey pīr-i muġān yok mı bize ol bādeden

* ŞYD, s. 286.

488 , N.

4. Tāze dāğum gördüğünce yār eyler iltifāt
Reşkden yanup yaqılsa vechi var dāğ-ı kuhen
5. Şi‘r-i **Yahyā**veş olup reng-i tekellüfden berī
Bikr-i ma‘nāyı güzel gösterse mir‘āt-i suhan

28a

-216-

Velehu*

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Umar göñül⁴⁸⁹ nice gündür ki⁴⁹⁰ yār-i gam-ḥ‘ārın
Olursa luṭf-ı ilāhī görür bugün yarın
2. Henüz tıfl idi la‘lin umardum ol māhuṇ
Ḳadīmī ol şeh[e] ben ḥāşılı emek-dārın⁴⁹¹
3. Ne deñlü zār-ı⁴⁹² zebūn var-ise şatılmaḳda
‘Aceb revācda gördüm bu ‘aşḳ bāzārın

* ŞYD, s. 291.

⁴⁸⁹ Umar göñül: Göñül umar, ŞYD.

⁴⁹⁰ Gündür ki: demdür o, ŞYD.

⁴⁹¹ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁴⁹² zār-ı: zār u, ŞYD.

4. Nuḳūd-ı eşkümi yolında dökmeden kaçmam
Yoğ olsun ol kişi kim [saḡa]^D virmeye varın

5. Unutmasun hele **Yahyā'**ya itdügin ol şāh
Revā mı aḡmaya bir öyle 'āşık-ı zārın

-217-

Velehu*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Düşmez ol şāha ki her gāh satar istiḡnā
Gā[h]^D olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiḡnā
2. Kaçma şimden girü kim cānuma yetdi sitemün
Yeter ey şūh kim⁴⁹³ cefā-pīşe yeter istiḡnā
3. Götürür⁴⁹⁴ ḡākdan ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem
Eylese 'āşık eger zerre ḡadar istiḡnā
4. Almada naḡd-i dil-ber⁴⁹⁵ hīç tevaḡḡuf itmez

* ŞYD, s. 34.

⁴⁹³ şuh kim: şuh-ı, ŞYD.

⁴⁹⁴ Götürür: Getürür, ŞYD.

⁴⁹⁵ dil-ber: dili, ŞYD.

Ṭurmaz ol şāhid-i bāzār şatar istiğnā

5. Sitem ü cevri de **Yahyā**'ya tevāzu' görünür

Gerçi her vaż'ı gelür yāre nazār istiğnā

-218-

Velehu*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ṭolaşup kākül-i 'anber-şiken-i cānāne
Ne kadar hātır-ı mecrūḥa⁴⁹⁶ tokandı şāne⁴⁹⁷
2. Bu kadar dilleri mecrūḥ u perişān itme
Degme ey şāne o gīsū-yı 'abīr-efşāne
3. İşigin bekleyelüm ey dil-i şeydā yārūñ
Ḳays yitmez mi bize gitmeyelüm yābāne
4. Çünkü geldün dile⁴⁹⁸ bir pāre ṭur ey nāvek-i yār
Aşinā olmadın olmaḳ ne revā bī-gāne

* ŞYD, s. 381.

⁴⁹⁶ mecrūḥ: mahzūn, ŞYD.

⁴⁹⁷ , N.

⁴⁹⁸ dile: hele, ŞYD.

5. Dil-i **Yahyā**'ya nice şığsa gerek bunca ğumūm
Yār bilmez mi ‘aceb teng idügin ğam-ḥāne

28b

-219-

Ḳaşıde-i Āgehī

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Çekdürüp fırķataṅı bizden ırāğ olduṅ sen
Baḥr-i fırķatde nice furtunalar çekdüm ben
2. Sen yıķarsın bu yaķalarda göñüller şehrin
Dil ü cān mülkini yağma idici sensin sen
3. Bād-i ‘aşķuṅ alavand eyledi şabrum gemisin
İlevend oldu göñül tıflı senüṅ derdüṅden
4. Barbariçan siyeh atlasdan olaldan cānā
Gemici neftilerin ‘āşık-ı zār etdüṅ sen
5. Baḥr-i ‘aşķ içre yürürsem n’ola yelken dorıda
Bir ḥarāmī baķıcı yāre esīr oldum ben

6. Seyr iden yüzüñi deryāda erişür Hızır’a
Kadre uğrar seni bir kerre kadirgāda gören
7. Yār ağyār-ile seyrāna çıkar deryāya
Ehl-i dil ‘āşık olan volta urur gen yaķadan
8. Dūd-ı āhum direk oldu bu zemīn keřtīdür
Bir yeñi yelken olupdur aña gerdūn-i köhen
9. Cānda şuguryaturur derd ü belā renc ü ‘anā
İstifa oldu gönül manķaları miñnetden
10. Geldi çatdı dil ü cān zevraķına derd ü elem
Bizi çignetmege bu fülk-i felek dutdı dümen
11. Rūzgār oldu muķālīf başuma üřdi hevā
Başladı geldi karıntı yine başdan kıçdan
12. Baħr-i ‘aşķa düşeli oldu muķālīf çenber
Korkum oldur ki gele bād-ı belā yapraķdan
13. Eger olduñsa muħabbet denizinde mellāħ
Pusula şevķ gerek ģartı ģam u derd ü miñen

14. ‘Aşk deryāsına salduñsa gönül zevrāķını
Bulımazsın [bu] yaķalarda dilā tıtma mesken

15. Hūblar forsa ķoķup saña kenār olmaz ise
Olma anlardan alarğa bir iki gün ķatan

29a

16. Baħr-i ‘aşk içre olan ‘āşıkā pend [e]y zāhid
Ķaradan alet onarmaķ gibidür geñ yaķadan

17. Götür ırģalyayı olma paçariz ey aģyār
Yāri ben baħr kenārında kenār eyler iken

18. Ķorsan ol ħāşılı dünyādan alarğa olıģör
Bu ħayırsuz adada tırma dilā iso seren

19. Himmetün göncüğün elden şalıverme zinhār
Keştī-yi şabruñı şaķla alavand olmaķdan

20. Alamarģayla yūri yoğısa yel yelkende
Çünki ‘āşık olımazsın hele bārī yelten

21. Ķulzum-i ‘aşķa sefer eylemege ‘azm eyle

Rūzgār ola yūri tenta fora sök yelken

22. Etmek istersen eger bāğ-ı cinānda manca

‘Amel-i zūhd kıomanyasını vāfir yüklen

23. Orsa varsañ çıkamazsın poça varsañ girdāb

Nice kıullansañ atar kıaraya bu keştī-yi ten

24. Olmadın lenger-i ten baħr-i fenāya fonda

Pupa ālāt ile cān kıalyetasını kıullan

25. Ey dirīgā bizi gāfille zebūn etdi havā

Geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmen

26. Yā İlahī bizi girdāb-ı havādan kıurtar

Bize yol vir varalum bir ilimana erken

27. Olsa deryā kıumı mıkdārı kıayurmaz derdün

Sā‘ati var geçer ey **Āgehi** şabret kıatlan

28. Kelimātüm dūr-i deryā-yı haķīkat anlar

Baħr-i ma‘nāda şināverlik iden ehl-i suħān

29. Baħr-i ‘aşķ içre yürürsem n’ola yelken dorıda

Bir  ar m  bak cı y re es r oldum ben

-220-

M fred

mef   l n me   l n me   l n me   l n

1. Beden ke ti resen c n pirehen yelken g n l dery 
S t n  d d-ı  humdur muv f k r zg r ister

29b

-221-

Veysi Efendi*

f   l t n f   l t n f   l n

1. B deye dil-d ra m la m yil z
 a ılı def -i mel le m yil z
2. G  e-i ebr sıdur endi  em z
    r z ince  ay le m yil z
3.  n in -y  m h   ormı lar dimi 
Bir hil l ebr  nih le m yil z
4. Va de-i b s-ı leb nden⁴⁹⁹ yok me  l

* VED, s. 198.

⁴⁹⁹ leb nden: leb nde, VED.

Sözde rūḥum biz me‘āle māyilüz

5. Tālib-i esrār-ı⁵⁰⁰ şāh-ı ‘ālemüz

Teşneyüz āb-ı zülāle māyilüz

6. Veysiyā akrān içinde fahr için

Luṭf-ı şāh-ı Cem-ı şāle māyilüz

-222-

Figānī*

mef‘ūlū fā‘ilātū mefā‘ilū fā‘ilūn

1. Virdüm [dehān-ı]^D dil-bere dil gā‘ibāne ben
Mikdār-ı zerre görmedüm⁵⁰¹ andan nişāne ben

2. Bezm-i belāda şem‘ūṅ özi görünür baṇa
Sūz-ı derūnum aḡlar isem yana yana ben

3. Şaçdum⁵⁰² ümīd-i ḥākine toḥm-ı sirişk[üm]i
Ḥāl-i ‘izār-ı yār[i]^D görüp dāne dāne ben

4. Meclisde la‘l-i dil-beri öpmek dilerse cām

⁵⁰⁰ esrār: eş‘ar, VED.

* FGD, s. 63.

⁵⁰¹ görmedüm: görmedin, VED.

⁵⁰² Şaçdum: ekdüm, FGD.

Ḳanını şu yirine içem ḳana ḳana ben

5. ‘Avn-i ilah reh-ber olursa **Fiğāniyā**

Mülk-i süḥanda beglük idem Ḥüsrevāne ben

-223-

Velehu*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dökmege ḳanını ḥalkuṇ [ki]^D müjeṇ āl eyler

Bize geldükçe toḳınmaz geṇer ihmāl eyler

2. Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv-ḳadi

Yitmiş iki dereden şu getürüp āl eyler

3. Ğam ğubārını elekden geṇürüp ḳılmağa şāf

Tīrūṇ ey ḳaşı kemān sīnemi ğiryān⁵⁰³ eyler

4. Toğrulıḳ itdügüm içün midür ol serv-i revān

Sāye-veş yirlere çalar beni pā-māl eyler

5. Gül yüzüṇsüz idemez ṭab‘-ı **Fiğānī** feryād⁵⁰⁴

* FGD, s. 39.

⁵⁰³ ğiryān: ğırbāl, FGD.

⁵⁰⁴ feryād:efğān, FGD.

Ġazel-i 'İzārī

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Kırtulup ālām-ı miñnetden dil-i gümrahımız
Hamdu'lillāh menzīl-i maķşūda irdi rāhımız
2. Tañ mıdur pertev sala mihr-i 'ināyet başuma
Maṭla'-ı şubḥ-ı sa'ādetden toğupdur mahımız
3. Luṭfı deryāsına müstağrak düşersen vechi var
Bir kerem kânı mürüvvet ma'denidür şāhımız
4. Bir ulu dergāha mensūbuz bu gerdün içre kim
Şaḥn-ı rif'atda kuruldı ḥayme vü ḥargāhımız
5. İstemezse ḥidmetünde yüzümüz āğ olduğın
Rū-siyāh olsun ilahī düşmen-i bed-ḥā'ımız
6. Ağzımız açdırma yoḥsa ey Mesīḥā-dem tutar
Bir nefesde bu toğuz eflāki dūd-ı āhımız

7. Keşf olup rüy-ı ma‘ānī tab‘umuz ma‘lūm olur
Ey ‘**İzārī** feth-i bāb eylerse ger Allāhımız

-225-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh *

fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. Bileli sevdüğümü taşā tatar yār beni
Aña şādam ki diriğ itmez elinden geleni
2. Ne geyerse yaraşur ol gül-i ra‘nā geysün
Gāh gülgün⁵⁰⁵ kabā gāh⁵⁰⁶ libās-ı çemeni
3. Söyler ammā deheni cān gibi nā-peydādur
Hātif-i ğayb dur[ur]^D var ise nāzūk⁵⁰⁵ deheni
4. Yāra mey şunma rakībā baña kan ağlatma
Cām gibi tatar āhır gözümün yaşı seni
5. Cān u dilden sever ol şems-i cihānı **Yahyā**
Nitekim Aḥmed-i Muḥtarı Üveyse’l-Karenī⁵⁰⁶

* TYD, s.481-482.

⁵⁰⁵ nāzūk: anuḡ, TYD.

⁵⁰⁶ Bu şiir divanda 7 beyittir.

Ḳabūlī*

mef'ūlū mefā'īlū mefā'īlū fe'ūlūn

1. Gel naṭ'-ı muḥabbetde şehā bir sen ü bir ben
Şaṭranc oyunın oynayalum māt ola düşmen
2. Ferzīn gibi kej-revlik⁵⁰⁷ iden şāha muḳārin
Ṭoḡru⁵⁰⁸ yūriyen ruḥ gibi [ol]^D baḳar ırakdan
3. At esb-i murāduḡ ruḥ-ı cānāneye ḳarşu
'Ālemde piyāde yūrime merd iseḡ atlan
4. Bir lu'b-ile ruḥuḡ alup⁵⁰⁹ açmaz ḳodı ol şāh
Daḡı ne oyunlar geḫe⁵¹⁰ ey dil saḡa ḳatlan
5. Leclāc ise de lec iderüz naṭ'-ı cihānda
Nādāna **Ḳabūlī** yeḡilür şanma bizi sen

* KBD, s.681.

⁵⁰⁷ kej-rev: kec-rev, KBD.

⁵⁰⁸ Ṭoḡru: Ṭoḡrı, KBD.

⁵⁰⁹ Bir lu'b-ile ruḥuḡ alup: Lu'b ile ruḥuḡ aluban, KBD.

⁵¹⁰ geḫe: geḫer, KBD.

-227-

Velehu*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Māh-ı münîre gice üşüp 'asker-i⁵¹¹ nücüm
Öykünme rüy-ı yâre diyü itdiler hücum

2. Olsun naķāreveş reh-i 'aşkuñda iki şak
Şemşîr-i ğamla çal başumı⁵¹² yoluña kōdum

3. Meyl eyleme nişîmen-i dünyāya ey göñül
Olmaz karārgāh-ı hümā āşyān-ı büm

4. Keşf-i rumüz-ı 'aşka dehānuñ-durur sebab
Bir noķtadur efendi belî mebde'-i 'ulüm

5. Luţf u kerem kapusı kōpandı **Ķabūliyā**
Şimden-girü mürüvveti ğayrı kōpudan um

-228-

Baķi*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

* KBD, s.648-649.

⁵¹¹ 'asker: leşker, KBD.

⁵¹² başumı: serümi, KBD.

* BAD, s. 195-196.

1. Leşker-i fitne saña hayl-i haṭ u hāl yiter
Tīg lāzım degül ol ğamze-i ḳattāl yiter
2. Fitneler ḳaynadup ey dost n'ider hāl u haṭuṇ
Göñül almağa ruhuṇ eyledügi āl yiter
3. Ayahuṇ altına baḳ eyle naẓar ben hāke
Şeh-süvārum yiter itdün beni pā-māl yiter
4. Ğarazuṇ şayd-ise ey dil o hümā-pervāzı
Şāh-bāz-ı naẓar-ı himmetünı şal yiter
5. Ehl-i dil cāme-i dībā ile zībālanmaz
Bāḳıyā 'ārif olan kimseye bir şāl yiter

31a

-229-

Nef'ī*

mef'ülü mefā'ülü mefā'ülü fe'ülün

1. Sahbā yirine zehr-keşān-ı ğam-ı 'aşḳuz
Reşk itme bizüm cāmımuza biz Cem-i 'aşḳuz

* NFD, s. 258.

2. Bir zevk kōmıŝ⁵¹³ hikmet-i Hakk meŝrebimizde
Ki⁵¹⁴ mest-i ğam ārām-ı dil-i ħurrem-i ‘aşkuz
3. Çok mı bu kadar feyz bize ehl-i dilüz hem
Perverde-i ‘uŝŝ[a]k-ı⁵¹⁵ Mesīhā dem-i ‘aşkuz
4. Nāz eyleyemez hīç bize ğamze-i dil-ber
Biz rind-i melāmetzede-i ‘ālem-i ‘aşkuz
5. Bir ğamzeye biñ nāz iderüz istesek ammā
Kīraṭ-ile ma‘kūl bilür sersem-i ‘aŝkuz
6. Dursak ne ‘acep ger şaf-ı müjgāna muḳābil
Başka başına her birimüz Rüstem-i ‘aşkuz
7. Olsa sözüümüzde n'ola teŝīr-i cibillī
Nef‘ī gibi bīġāne degül maḥrem-i ‘aşkuz

-230-

Hāletī Efendi*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

⁵¹³ kōmıŝ: olmuş, NFD.

⁵¹⁴ Kim: Ki, NFD.

⁵¹⁵ ‘uŝŝ[a]k: rindān, NFD.

* AHD, s. 559.

1. Bir gün yaķar elbette çıkup hırmen-i m h 

H  yirde  alur mı g zel m ‘aşıķu   h 

2.   n b -g neh  ld rmekmi  ‘ deti y r  

Bilsek dil-i sevd -zedenu  ney ki g n h 

3.  avv    fat g rmeyicek  av a-  hicr n

Ba r-i  am-  ‘a   bilemez kimse kem h 

4. Bir yirden ider n leleri z mre-i ‘u    

G y   apusında  alınur nevbet-i   h 

5. K’  me⁵¹⁶ nazaru  **H alet **-i b -dile c na

Lu fu  yo - sa b ri cef  eyleme g h ⁵¹⁷

-231-

Velehu*

mef’ l  me     l  me     l  fe   l n

1. Ya   b-  dil a ıtsa n'ola e  -i rev n 

⁵¹⁶   mek: Yatı mak, s k net bulmak. bk: Tarama S zl   , s. 182.

⁵¹⁷   ir divanda 6 beyittir. 2., 3. ve 5. beyit divanda bulunmamaktadır.

* AHD, s. 558.

Dīdārī ‘azīz eyledi ol Yusūf-ı şānī

2. Gezdürse n’ola cānını her dem dil-i bīmār
Bir dil-ber arar virmeg-içün yoluna anı
3. Bī-bāk yatur bāliş-i raḥatda şafāda
Her kim-ki yataḳlandura ol genc-i nihānı
4. Mūdan ten-i pākinde eşer yok dinilürdi
Ol şūḥ-ı cihānun [eger]^D olmasa miyānı
5. Luṭfuṇla ne var **Hāletī**’ye bend ider-iseṇ
Ḳul çokluḡunun pādīşehe var mı ziyānı⁵¹⁸

31b

-232-

Velehu *

mef‘ūlū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilūn

1. Ḳorkutma cevri-i dil-ber ile ey ‘adū beni
Ben cevriini vefā bilürin bilmezin seni
2. Cāy itdi künc-i sīnede gencīne-i ḡamun

⁵¹⁸ Şiir divanda 7 beyittir. 1., 3. ve 5. beyit divanda bulunmamaktadır.

* AHD, s. 573.

Olsa ‘aceb mi ‘aşkuñ ile göñlümüz ğanī

3. Çak cāna geçdi tīşe-i cev̄r ü cefā-yı yār

Çok geçmeden yıkar göresin hāne-i teni

4. Ten hānesinde n’ola hevālansa zaḥm-ı dil

Tirūñ gelince her yaña açıldı revzeni

5. Hammāma girdi düşmen-ile **Hāletī** o yār

Eylersem ihtiyār n’ola künc-i külḥeni

-233-

Velehu *

mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ‘Adū emer leb-i şekker-feşān-ı cānānı

Muḥabbet ehli çekerler ‘azāb-ı rūḥānī

2. Metā‘-ı şabrumı yār aldı çāk idüp sīnem

Benem o h‘āce-i ğam kim açıldı dükkānı

3. ‘Aceb leṭāfeti var yine sāḳī-i bezmün

Añun elinden alan cām aldı meydānı⁵¹⁹

* AHD, s. 558.

⁵¹⁹ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

4. Görün haţāsını ‘aşk ehlinün ki āh iderek
Yüze çıkardılar ol⁵²⁰ zülf-i ‘anber-efşānı

5. Görürse **Hāletiyā** naķş-ı şāhid-i nazmum
Yolunda kıl kalemın hāk-rūb ider Mānī

-234-

Yahyā Efendi sellemehu'llāh*

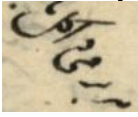
mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. ‘Aklum tağıdur zülf-i siyehkār-ı perīşān
Cem‘iyyet-i hāţır mı ҡor efkār-ı perīşān
2. Esbāb-ı melāḥat nice cem‘ olmuş o şehde
Her bir mey ü gül⁵²¹ ⁵²² başdan o destār-ı perīşān
3. Vā‘ız bu kerāmet saṇa besdür ki hemīşe
Cem‘iyyete bā‘iş ola güftār-ı perīşān
4. ‘Uşşāk-ı perīşān-dile gāhice görünsün

⁵²⁰ ol: o, AHD.

* ŞYD, s. 298.

⁵²¹ Her bir mey ü gül: Ser-ber mi degül, ŞYD.

⁵²² , N.

Çak böyle perişān olmasun⁵²³ ol yār-i perişān⁵²⁴

5. Her gūşede şi'rūḡ⁵²⁵ okınur var ise **Yahyā**

Söyletdi o kākül sana eş'ār-ı perişān

32a

-235-

Taḥmis-i Bākī

mef'ūlū fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1.

Geşt ü güzār-ı bāḡ ne hoşdur nigār-ile
Bir nev-resīde ḡonca-dehen gül-'izār-ile
Çün tāzelendi gülşen-i 'ālem bahār-ile
Hoşdur çemende seyr idelüm tāze yār-ile
Tā düşmenüḡ yūregi yana tāze yarıla

2.

Erkān-ı 'aşka zerk u riyādan ḡalel virüp
Zühd adın anma ṭab'a n'idersin kesel virüp
Bāḡ-ı bihişt çünki bulunmaz⁵²⁶ bedel virüp
Naḡd-i cinān degül mi bu kim devlet el virüp
Vaşl-ı ḡabībe fırsat ola nev-bahār-ile

⁵²³ perişān olmasun: ḡicāb itmesün, ŞYD.

⁵²⁴ Mısranın vezni kusurludur.

⁵²⁵ şi'rūḡ: nazmun,D.

⁵²⁶ alınmaz: bulunmaz, BAD.

3.

Terk eyle zühdi mezheb-i rindân-ı ‘aşka gir
Nağd-i revânı bir büt-i zibâ-cemâle vir
Bir kaç piyâle bâde çeküp deyr-i bâğa ir
Bülbül kitâbın almış ele pendî bu ki dir
Hoşdur piyâle bir şanem-i gül- ‘izâr-ile

4.

Hâtır hârâb u ‘aql müşevveş sen irmeseñ
Gül-zâr-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ
Güller çemende görünür âteş sen irmeseñ
Ey nev-bahâr-ı hüsni Hızır-veş sen irmeseñ
Gülşen gözüme dūzañ olur intizâr-ile

5.

Olsun hezâr zâr u dil-efkâr çâkerün
Kılsun figân u nâleler üftâde-i derün
Dellâl-i hüsni⁵²⁷ mürğ-i çemendür gül-i terün
İncinme âh-ı ‘âşıka cânâ ki güllerün
Artar cemâli revnaķı âh-ı hezâr ile

6.

Virmiş ‘izâr-ı yâra şafâ hatt-ı dil-güşâ
Yazmış ruğında sūre-i Ve’s-şemsi Ve’d-đuhâ
Bulmuş cemâli âyinesi mâh-veş cilâ
Mir’ât-ı hüsne şanma keder irişe dilâ
Nūr âyeti yazılsa hatt-ı müşg-bâr-ile

7.

⁵²⁷ hüsni: hüsni, BAD.

Seyl-āb gibi şaldı belā leşkeri akın
Tīr-i kazāya oldu ber-ā-ber ırak yakın
Seng-i fenāya çaldı hevā şabr zevrağın
Ta‘n itme emr-i Hakkā yūri mūdde‘ī şağın
Ahvāl-i ‘aşq çünki degül ihtiyār-ile

8.

Gül gibi şi‘r-i **Bākī**‘ye bir dem kulağın ur
Derd-i derūnı bülbül-i şūrīde-hāle sor
Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefayı gör⁵²⁸
Şun la‘l-i cān-fezāyı **Selīm**‘e şehā k’olur
Yāruş şafā-yı vuşlatı būs [u] kenār-ile

-236-

[Maṭla‘]⁵²⁹

mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. Dirseğ kimün yanında sa‘ādet degül misün
Ben durduğunca ‘āleme devlet degül misün

32b

-237-

Tahmis-i Bākī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

⁵²⁸gör: kur, BAD.

⁵²⁹Maṭla‘: Müfred, N.

1.

Ne mümkindür nazār bir laḥza ḥüsn-i ṭal‘at-i yāre
[D]egül çünkim müyesser lem‘a-i ḥurṣīde nezzāre
Ġubār-ı dergehin kühl itmedin çeşm-i güher-bāre
Nice tākat getürsin çeşm-i ‘aşıḳ rūy-ı dil-dāre
Getürmez tāb çün bir laḥza berḳ-ı tāb-ı envāre

2.

Çerāğın şem‘-i dāğumdan yaḳar ḥurṣīd-i ‘ālem-gerd
Ocağın sīne-i germüñ fūrüzān eyler āh-ı serd
Ciger pür-zaḥm-ı hicrān şerḥa şerḥa cism-i ğam-perverd
Muḳīm-i ḥānḳāh-ı ‘aşḳ olaldan bu dil-i pür-derd
Olur abdāl-ı miḥnet bağrı yara cismi şad pāre

3.

Ḥayālün taḥtgāhıdur derūn-ı sīne-i rūşen
Sezāvār olmaz ol şadra eger Dārā eger Behmen
Yaraşmaz mesned-i ḥalvet-sarāy-ı dilde illā sen
Tefekkür eylemez bir dem göñül efkār-ı ğayrīden
Bu dil yāruñ serīridür virilmez yol ağıyāre

4.

Egerçi tīg-i bī-dādı derūnum toğradı muḥkem
Akıtdı çeşme-i çeşmüm ğamından nice demler dem
Dil-i mecrūḥa şimşīrinden ayru virmedün⁵³⁰ merhem
Ne çāre çāre andandur dil-i bī-çāreye her dem

⁵³⁰ virmedün: urmadı, BAD.

Çü yara uran oldur yine andan merhem ü çare

5.

Marîz-i 'illet-i 'aşka şarāb-ı la'idür şerbet
Bulur cām-ı vişālinden ölümlü haste[ler] şıhhat
Ġaraż dermān ise **Bākī** yūri var derde kıl himmet
Murād'uñ sözlerinüñ gösterür her harfı bir hikmet
Ne hikmet belki 'ibredür devādur cümle bīmāre

-238-

Rahmī*

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

1. Āhumdan āsmāna yir yir tarāka düşdi
Nergis gibi her encüm göz açdı baķa düşdi
2. Kıaddüñ hayāli ile bāğ içre eşk-i çeşmüm
Serv ayağına ey gül şu gibi aķa düşdi
3. Cismüm hayāl-i fānus cān anda şem'e beñzer
Miñnet şebinde āhum od gibi yaķa düşdi
4. Çün kıur'a şaldı şūfī hūr ile geldi rızvan⁵³¹
Maħbūb u bāde ey dil ehl-i mezāķa düşdi

* BRD, s. 277.

⁵³¹ rızvan: kevşer: BRD.

5. <Ey> Şem‘-i ruḥ-ı vişālin aḡyāra yandırıldan
Hākister oldı **Rahmī** nār-ı firāka düşdi

33a

-239-

Ġazel-i Rahmī*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Muḥabbet sūzişinden zāhid-i nā-dāna virmezler
Ġidā-yı rūḥ-ı insānīdür ol ḡayvāna virmezler
2. Ġurūrın ref‘ kılsun cām-ı ‘irfān isteyen sālīk⁵³²
Bu meclisde şu kim ser-mest ola peymāne virmezler
3. Ma‘ārif ehlinün zevḡine cāhil iremez zīrā
Ḳabā-yı atlas-ı şāhīyi⁵³³ her ‘uryāna virmezler
4. Vücūduḡ maḡv kıl esrār-ı ‘aşḡ istersen ey zāhid⁵³⁴
Anı kendü özinden geçmiyen ḡayrāna virmezler

* BRD, s. 187.

⁵³²sālīk: ‘ārif, BRD.

⁵³³şāhī: şāhīyi, BRD.

⁵³⁴zāhid: abdāl, BRD.

5. Bekā bul **Raḥmiyā** terk [eyle]^D varuṅ zümre-i ‘irfāna⁵³⁵

Fenā peygülesini milket-i ḥākāna virmezler

-240-

Ġazel-i Emrī raḥmetü’llahi aleyh*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Pā ḳomışdur fevk-i⁵³⁶ mihre perçemün

Zerre-i nā-çizde yokdur femün

2. Bu leṭāfetde görirken la’lün

Öykünürmiş⁵³⁷ taş başına ḥātemün

3. Yār şanma kendü_özine ‘aḳlı sen⁵³⁸

Ey göñül ḳanlu yaşındur hem-demün

4. Dilde her dāğ-ı belā<lar> bir topdur

Feth[i] içün ḳal‘a-i derd [ü]^D gamun

5. Āh-ı āteş-nāk zerrīn ser-‘alem

Pādişāhısın sen⁵³⁹ **Emrī** ‘ālemün

⁵³⁵ ‘irfāna: ‘irfān, BRD.

* EMD, s. 147.

⁵³⁶ fevk: fark, EMD.

⁵³⁷ Öykünürmiş: Göñilermiş, EMD.

⁵³⁸ ‘aḳlı sen: ‘aḳluṅı, EMD.

⁵³⁹ sen: be, EMD.

Velehu*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Dür-i eşkümle ruḥ-ı zerdümi kendüm⁵⁴⁰ bezerin
Ele āyīne alursam yine kendüm bezerin
2. Mūy-ı jülīde degül kāmētüm üstinde benüm
Bir gulāmam⁵⁴¹ ki muḥabbet şehi tūğın çekerin⁵⁴²
3. La 'l-i pākün⁵⁴³ benüm ağızuma sögermiş şanemā
Mülk-i ḥüsnün şehisin eyle yüzüne düşerin
4. 'Ārızun üstine şal <o> zülf-i 'abīr-āsānı
Anı tenhāda nezāketle şakınsın emerin
5. Zāhir eyler lebünün vaşfını⁵⁴⁴ eş'ārında
Çıkarur her sözünün **Emrī** nigārā şekerin⁵⁴⁵

33b

* EMD, s. 205-206.

⁵⁴⁰ kendüm: gerçi, EMD.

⁵⁴¹ gulāmam: gedāyam, EMD.

⁵⁴² çekerin: çekerüm, N.

⁵⁴³ pāk: nāb, EMD.

⁵⁴⁴ lebünün vaşfını: lebün evşāfını, EMD.

⁵⁴⁵ Bu şiir divanda 7 beyittir.

-242-

Emrî*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Şadāsı nālemün bülbül fezā-yı sīne bāğumdur
Nihāl üzre gül-i aḥmer elif üstinde dāğumdur
2. Diyār-ı 'aşk şāhıyam sūtün-ı āhum üstinde
Güneşdür ḳal'a-i⁵⁴⁶ zerrīn felek atlas otağumdur
3. Şehīd-i⁵⁴⁷ tīg-ı hicrānam felek türbem meh ü ḥurşīd
Yanar üstümde rūz u şeb iki altun çerāğumdur
4. Ğamuñ dāğına sīnemde idersem n'ola cān<ı> ḳurbān
Muḥibb-i pīr-i 'aşḳam ol benüm eski ocağumdur
5. Şeh-i mülk-i ğamam **Emrî** ḥadeng-i nāle atmağa
Sūtün-ı āhum üstinde güneş altun ḳabağumdur

-243-

Velehu*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

* EMD, s. 94.

⁵⁴⁶ ḳal'a: fülke, EMD.

⁵⁴⁷ Şehīd: Ḳatīl, EMD.

* EMD, s. 193.

1. Kaatre kaatre dürr içinde ebrû-yı ‘anber-feşân
Çevre almışdur hilâli encüm-i seyyâre şan
2. ‘Aşkuñı fâş itmedüm nâr-ı şafakla kızdurup
Tās-ı çarhı başuma geydürdi cellâd-ı zamân
3. Hayrete varmış görüp kıddün nihâlin serv-i bāğ
Öldi diyü kuşlar eyler başı ucında figân
4. Gabgabun çāhı degül bennā-yı kudret eylemiş
Kasr-ı hüsnün kūşesinde murğ-ı cāna āşiyân
5. Ay başında māl-ı nev şanma görinen **Emriyā**
Tālib-i dünyāya barmağ gösterür devr-i zamân⁵⁴⁸

-244-

Rahmī*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Yār bakmaz yüzüme⁵⁴⁹ ahvāl bir yüzden dahı
Tāli‘üm idbārda ikbāl bir yüzden dahı

⁵⁴⁸ zamân: cihân, EMD.

* BRD, s. 290-291.

⁵⁴⁹ yüzüme: hālûme, BRD.

2. Naṭ'-ı gerdün dehr-i lu'bet-bāzinūn şandukıdur
Halka her gün 'arz ider eşkāl bir yüzden daḥı
3. 'Aqlum alan şanma ān-ı ḥüsnidür cānānumuñ
Zülf bir yüzden görünür ḥāl bir yüzden daḥı
4. Yāri görsem diyü reml atdum raḳīb irişdi āh
Ṭālī 'ümde oldu nā-gāh⁵⁵⁰ fāl bir yüzden daḥı
5. Rūy-ı yāre ḥaṭṭ-ı 'anber⁵⁵¹-bār gelmiş didiler
Raḥmiyā dillerde bu aḳvāl bir yüzden daḥı

34a

-245-

Ġazel-i Ḥüsrev fermāyed

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Yeşiller geydigünce ṭūtī-i gūyāya benzersin
Siyeh-pūş olduḡunça Kā'be-i 'ulyāya beñzersin
2. Kaçan kim nāz-ile aḳ sāde geysen ey semen-sīmā
Şadefde ḥāşıl olmuş bir dūr-i yektāya beñzersin

⁵⁵⁰ oldu nā-gāh: geldi nā-geh, BRD.

⁵⁵¹ 'anber: gevher, BRD.

3. Geyüp egnüñe mālī cameler seyr-i çemen itsen
Yem-i ahzarda Hızır'<d>a gökdeki 'İsā'ya benzersin
4. Libās-ı surh-ıla cānā yeşil ferrāce geydükçe
Tarāvet gülşeninde gonca-i zibāya benzersin
5. O gül ruhsārı vaşf itdün 'aceb rengin edālarla
Sözünden **Hüsrevā** sen bülbül-i şeydāya benzersin

-246-

Nāzire-i Sālikī

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Yeşiller geydiğünce sidre-i tūbaya benzersin
Siyeh-pūş olıcağ āb-ı hayāt-efzāya benzersin
2. Kaçan ak cāmelerle 'arz-ı ruhsār eylesen cāna
Melāḥat meclisinde şem'-i bezm-ārāya benzersin
3. Libās-ı al içinde nāz-ıla cevlāna geldükçe
Şafağda āfitāb-ı asumān peymāya benzersin
4. Kaçan kim nāz-ıla egnüne geysen hil'-at-ı mālī

Yem-i aḥzarda ‘aks-ı mihre gökde aya benzersin

5. Ol āfet zıkr ü fikrūn nazm-ı renginünde ey **Sālik**⁵⁵²

Muḥaṣṣal sūzişünden ‘āşık-ı şeydāya benzersin

-247-

Aḥmedi fermāyed

mef‘ülü mef‘āilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Her kim bize ta‘n eyler-ise cins-i beşerden
Ḥaḳ şaḳlasun ‘ālemde anı ḥavf [u] ḥaṭardan
2. Zemm eyleyüben ‘aybumızı ḥalka diyeni
Maḥşerde emīn ide Ḥüdā şūr-ile şerden
3. Her kim ki bizüm ‘aybumızı söyler olursa
Yā Rab pür it ağzını anuḡ şehd ü şekerden
4. Sögmekde ne var dögse ḥelāl eylerüz anı
İncinmeyüben ḥātırımız daḡı beterden
5. Kibr-ile bize kīn ideni Bāri te‘āla
Şefḳat idüben raḥmet ide sürmeye derden

⁵⁵² Başlıkta Sālikī yazmaktaysa da mahlas beytine göre mahlas Sālik’tir.

6. Maḥbūb sever dirler-ise ḥatırımuz hoş
Kimdür çıkara göz göre ol nūrı başardan
7. Her şeyde bizüm gördüğümüz nūr-ı Ḥüdādur
Ger pīr ü cevān ola ve ger gonçe püserden⁵⁵³
8. Her yirde ḥaḳı bir bilmeyen egri nazarlar
Ḳurtarımadı gerdenini tīg ü dü-serden
9. Sizler ne ki zem eyleseñüz aḡla emīrüm
Dil-şād oluruz işidicek kötü ḥaberdan
10. Kāfir dir-iseñ biz degilüz mülḥidi aḡma
Tevḥīde iren kendüñi pāk itdi bulardan
11. Vaḥdet deñizi baḡrisidir Aḡmed'i gel gör
Tevḥīdi ḳomaz kendü geḳer cān ile serden⁵⁵⁴

-248-

Ġazel-i Ḳābūlī taḡmis-i Sehmi fermāyed

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

⁵⁵³ püserden: püserdür, N.

⁵⁵⁴ Başlıkta Aḡmedī yazmaktaysa da mahlas beytine göre mahlas Aḡmed'tir.

1.

Bre sâhîr bire şûh-ı fettân

Bre pür şîve vü pür-nâz u pür-ân

Bre her-câyi bire kavî-i yalan

Bre âfet bire âşûb-ı zamân

Bre zâlim bire fettân-ı cihân

2.

Bre yâ kaşî keman-ı rüstem

Bre ‘uşşâka uran tîr-i sitem

Bre âgyâra iden luţf u kerem

Bre fîtne bire şûh-ı ‘âlem

Bre kıtîl bire bî-emn ü emân

3.

Bre gonçe dehen ü meh-sîmâ

Bre serv ü semen ü nesrîn-sâ

Bre zîbâ bire kıddi tûbâ

Bre gül-ruh bire çeşm-i şehlâ

Bre misk ü bire şacı reyhân

4.

Bre ‘uşşâka cefâlar kılcı

Bre âgyâra vefâ eyleyici

Bre yüze gülici ‘aql alıcı

Bre ferdāya gönüller şalıcı

Bre gönüller idici nālān

5.

Bre bu **Sehmi**'ye luṭf ıssı ḥabīb

Bre mihr eyleyici bī-takrīb

Bre bu ḥaste **Ḳabūli**'ye ṭabīb

Bre şehlikde alan ḥaṭṭ u naşīb

Bre her derde ‘ilāc u dermān

34b

-249-

[Yahyā Efendi]*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. ‘Aqlum ṭağıdur zülf-i siyehkār-ı perīşān
Cem‘iyyet-i ḥāṭır mı ḳor efkār-ı perīşān
2. Esbāb-ı melāḥat nice cem‘ olmuş o şehde
Ser-ber mi degül başdan o destār-ı perīşān
3. Vā‘ız bu kerāmet saṇa besdür ki hemīşe

* ŞYD, s. 298.

Cem‘iyyete bā‘is ola güftār-ı perīṣān

4. ‘Uṣṣāk-ı perīṣān-dile gāhice görünsün
Çak böyle hicāb itmeye⁵⁵⁵ ol yār-i perīṣān
5. Her gūṣede nazmunı okınur var ise **Yahyā**
Söyletdi o kākül sana eş‘ār-ı perīṣān

-250-

[Yahyā Efendi]*

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Görince hod vücūdum mahv olur qalmaz niṣān benden
Ne gördi kaçdı āyā ol meh-i nā-mihribān benden
2. Ne yüzden oldı ise mā-cerā-yı çeṣmi ‘arz eyler
Varur her gün ayağun tozına eşk-i revān benden
3. Ruḥı yādıyla dil-dāruṣ ṣabāh olınca āh itdüm
Harīfāne geçindük ṣem‘ dil-berden duḡān benden
4. Seni çün zülfi bend itdi biraz andan da feryād it
Nice yıldur idersin ey dil-i ṣeydā fiḡān benden

⁵⁵⁵ itmeye, itmesün, ŞYD.

* ŞYD, s.294.

5. Leb-i cān-baḥşını emdirdi tūt kim ḳasd-ı cān eyler
Ne virdi alıma **Yahyā** ‘aceb ol bī-emān benden

-251-

[Muḥyī]*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1.

Cāna te’šīr ide zaḥm-ı ḥār-ı hicrān gitmegil⁵⁵⁶

Yār miḥnet çekmege ḳalmaya imkān gitmegil

Fāş ola aḥir yine bu rāz-ı pinhan gitmegil

Bülbül-āsā nāle ḳıl raḥm ide cānān gitmegil

Ey göñül ol gül-ruḥa kār ide efḡān gitmegil

2.

Niçe bir mecnūn gibi geşt idesin kühsārda

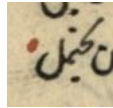
Mest ü bī-ḥūş olasın ki ḥāne-i ḥummarda

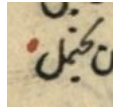
Yoḡ olursın ‘āḳıbet bu çarḥ-ı kec-reftārda

Bir gün evvel ḥāk ol ey dil rāh-ı kūy-ı yārda

Arzūyı seyr⁵⁵⁷ ide o māh-ı tābān⁵⁵⁸ gitmegil

* MHD, s. 172.

⁵⁵⁶ Bu kelime tüm bendlerde şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵⁷ Arzūyı seyr: Arzū-yı seyr, MHD.

⁵⁵⁸ māh-ı tābān: māh-ı pinhan, MHD.

3.

Başladı bülbül çemende nâlişe gül şevkine
Dāğ yakdı lāle şahrāda karanfûl şevkine
Sineçāk itdi semen gülşende sünbül şevkine
Cām şun sākī bize ol ruḥları gül⁵⁵⁹ şevkine
Māni ‘-i ‘ayş u şafā ola bu devrān gitmegil

4.

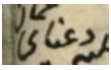
Ḥirmen-i şabra şalup āteş cefā-yı ḥārdan
Ḥāk olup rāh-ı belā[da] geç ten-i bīmārdan
Akıdup seylāb-ı eşki dīde-i ḥūn-bārdan
Eksük itme bād-ı āhı gülşen-i dil-dārdan⁵⁶⁰
Meyl ide şāyed ki dil serv-i ḥırāman gitmegil

5.

Muḥyīyā bīdār olup ref‘eyle gaflet ḥ‘ābını
Mirsad-ı ḥāk ide çarḥuṅ gözle izmihlālını
Döndürüp āhuṅla her dem yaşıṅuṅ tolabını
Dem-be-dem akıtma **Ḥatmī** eşküṅün seylābını
Cüş idüp ġarḳ eyleye [dünyāyı]^{D561} ‘ummān gitmegil⁵⁶²

⁵⁵⁹ Cām şun sākī bize ol ruḥları gül: Cām devr eydür bize sākī, MHD.

⁵⁶⁰ dil-dārdan: dil-dārda, MHD.

⁵⁶¹ , N

⁵⁶² Gitmegil olarak okuduğumuz redif Mustafa Hatmî Beg divanında “muhtemel” şeklindedir.

-252-

[Yahyā]*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Sünbüllerüñ-çün oldı perîşân dimâğ-ı dil
Zâhir olursa lâle-şıfat n'ola dâğ-ı dil
2. Gül-ruhlarıñ muhabbeti düşdi derûnıma
Her dem bahâr olursa n'ola bâğ u râğ-ı dil
3. Yağdı fetîl-i dâğumı ol âteşin 'izâr
İrince rûz-ı haşr söyünmez çerâğ-ı dil
4. Âb-ı revân-ı hançer-i hûn-rîz-i yâr ile
Güller bitürdi hurrem olup yine bâğ-ı dil
5. Mühr urdı dâğ-ı gam göricek 'aşkı⁵⁶³ ile pür
Bir dahı mümkün olmadı **Yahyâ** ferâğ-ı dil

43a

-253-

* ŞYD, s. 243.

⁵⁶³ 'aşkı: 'aşkıñ, ŞYD.

[Bākī]*

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Benzetdiler māha diyü mihr-i enveri
Biri birine koydı figānum felekleri
2. Çekdi çevürdi sāķī-i meclis piyāleyi
Āl-ile öpdi diyü leb-i la'l-i dil-beri
3. 'Āşık güşāde-meşreb olur cām-ı mey gibi
Hem-dem idinse kendüsine tañ mı sāğarı
4. Yāruñ rakībi gibi iti görmedüm dahı
Olmaya gerçi eşk-i revānum gibi çeri
5. **Bākī** ħarīr-i⁵⁶⁴ kıl-k-i bedāyi '-nigārdur
Şeh-bāz-ı dest-i fikretümün şayd-ı⁵⁶⁵ şeh-peri

-254-

[Bākī]*

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

* BAD, s. 413-414.

⁵⁶⁴ ħarīr: sarīr, BAD.

⁵⁶⁵ şayd: şīt, BAD.

* BAD, s. 195-196.

1. Leşker-i fitne saña hayl-i haṭ [u] hāl yiter
Tīg lāzım degül ol ğamze-i kıattāl yiter
2. Fitneler kıaynadup ey dost n'ider ol hāl u haṭuṅ
Göñül almaga ruḥuṅ eyledügi āl yiter
3. Ayauṅ altına baḵ eyle<r> nazar ben hāke
Şeh-süvārum yiter itdün beni pā-māl yiter
4. Ğaražuṅ şayd ise ey dil o hümā-pervāzı
Şāh-bāz-ı nazar-ı himmetünı şal yiter
5. Ehl-i dil cāme-i dībā ile zībālanmaz
Bākıyā ‘arif olan kimseye bir şāl yiter⁵⁶⁶

43b

-255-

Nazire-i Fevrī

mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün

1. Emvāc-ı kılzüm-i ‘aşḵ bu nüḥ kıbāba şıḡmaz
Ehl-i dile ne maḥfī deryā ḥabāba şıḡmaz

⁵⁶⁶ Bu şiir 31b’de bazı farklılıklarla tekrarlanmıştır.

2. Gencîne-i muḥabbet ka‘r-ı zemîne girmez
Āşüfte-dil anun-çün cism-i ḥarāba şıgmaz
3. ‘Aşk içre sergüzeştüm benden şorarsa<η> yārān
Kangı birin diyem kim ḥadd ü ḥisāba şıgmaz
4. Ben bendeḡe kapuḡdan ḥışm u ‘itāb olunmaḡ
Hey şāhum āsitān-ı devlet-me‘āba şıgmaz
5. **Fevrī** ḥadīs-i ‘aşkı ben nice şerḥ idem-kim
Bir bābını yazarsam yüz biḡ kitāba şıgmaz

-256-

Za‘fī

mef‘ūlü fā‘ilātün mef‘ūlü fā‘ilātün

1. ‘Aşkuḡ ḥadīši zāhid fasl-ile bāba şıgmaz
Zīrā maḡāl-i ‘āşık hergiz kitāba şıgmaz
2. Gelmez şümāra derdüm şerḥ eylesem tamāmı
Kankı birin diyem kim ḥadd ü ḥesāba şıgmaz
3. Meydān-ı ‘aşk içinde çalınsa ṭabl-ı sīnem
Şīt ü şadāsı anuḡ bu nūh kübāba şıgmaz

4. Teşbîh bûy-ı zülfün müşk-i Hıta'ya ey gül
Hālî degül haṭadur rāh-ı şavāba şıgmaz
5. **Ẓa'fī** telāṭum-ı 'aşk her dilde mümkün olmaz
Meşhūrdur bu ma'nā deryā ḥebāba şıgmaz

-257-

Ġazel-i Tālibī

mefā'ılün mefā'ılün fe'ülün

1. Alan gönlüm afetdür bir āfet
Bugün ḳaddüm o ḳāmetdür o ḳāmet
2. Düşenler vādī-i 'aşḳa dimişler
Felāketdür felāketdür felāket
3. Çıḳarsañ baḥr-i 'aşḳdan bir kenāra
Selāmetdür selāmetdür selāmet
4. Şorarsañ şonı[η] 'aşḳuñ diñle benden
Nedāmetdür nedāmetdür nedāmet
5. Muḥabbet gerçi gücdür **Tālībiyā**

Halâş olmak sa'âdetdür sa'âdet

43/1a

-258-

‘Atāyī*

meḡ'ülü me ḡāīlū meḡā'īlū fe ḡlūn

1. Gönderdi haber bâğa lebün ğonca-ı terle
Şeb-nem n'ola pür itse dehānını güherle
2. Esrār-ı haṭuṇ fıkı-i lebün dilde dem-ā-dem
Benzer şu ğubāra ola ālūde şekerle
3. Māh-ı nev ile mihr degül çarḡ-ı sitem-kār
Üstüme<me> yürür şām u seher tıġ u teberle
4. Ey hasta göñül ister-iseñ derdüñe çāre
Germ-ābe-i ‘aşkıñda o yārün daḡı terle
5. Bir sīm-beden şehr-i melāḡatde ‘Atāyī
Tartılmadı ol Yūsuf-ı pākīze-güherle

-259-

* NAD, s. 236.

‘Aṭāyī*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Devr uşūlin tūtdılar cev̄r itmede dolablar
Seyr idem diyü o māhı eylemez bir dem qarār
2. ‘İyd-gehde raḳşa başlar cān bulup⁵⁶⁷ taht-ı revān
Her kaçan rūḥ-ı revānum nāz-ile olsa süvār
3. Bir döner taşvīri çok fānūsa beñzer fi’l-meşel
Şevḳ-i şem‘-i rūy⁵⁶⁸ ile raḳş urur⁵⁶⁹ leyl ü nehār
4. Dil-berünj taht-ı revānda devrini seyr eyleyen
Olur elbette ‘Aṭāyī gibi ser-gerdān u zār
5. ‘İyd-ı ekber saña besdür ey dil-i şūrīde kim
Olasın ‘abd-i kemīn-i dāver-i gerdūn vaḳār⁵⁷⁰
6. Ol gül-i bāğ-ı fażīlet kim dem-i luṭfin⁵⁷¹ Hūdā
Eylemiş maḥ[s]ūd-ı ‘ıyd u reşk-i eyyām-ı bahār

* NAD, s. 156-157.

⁵⁶⁷ bulup: bulur, NAD.

⁵⁶⁸ Şevḳ-i şem‘-i rūy: Şem‘-i rūyı şevkine, NAD.

⁵⁶⁹ Şevḳ-i şem‘-i rūy ile raḳş urur: Şem‘-i rūyı şevkine raḳş itmede, NAD.

⁵⁷⁰ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁵⁷¹ luṭfin: luṭf-ı, NAD.

7. Bu du‘āmuz kim ola devr eyledükce mäh-ı ‘ıyd
‘İzz ü rıf‘at müstedām u ‘ömr-i devlet⁵⁷² pāy-dār⁵⁷³

43/1b

-260-

‘Aṭāyī*

mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Nigāra dāğını dil gösterüp vefā ister
Gedā ki şehlere gül ‘arż ide ‘aṭā ister⁵⁷⁴
2. Bugün o Yūsuf-ı şānī iner terāzūdan
Metā‘-ı vaşla anuṣṣün ağır bahā ister
3. Tekellüm eylemez almayıcak göñül naḡdin
O gonca-leb var-ise agzına kirā ister
4. Muḥabbet ehli ki cānlar virür belālarıḡa
Dönerşu ṭālibe kim manşıb-ı ḡazā ister
5. ‘Aṭāyī pister-i ḡamda ider vişālünj ümīd

⁵⁷² ‘ömr-i devlet: ‘ömr ü devlet, NAD.

⁵⁷³ Şiir divanda 10 beyittir.

* NAD, s. 169.

⁵⁷⁴ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

Ölmeli hasta iken derdine devā ister⁵⁷⁵

-261-

Velehu *

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ol 'izār-ı pākde olmak neden hatt-ı ğubār
Nev-civānum ābd[a] naqş <ruhsāruñ o saçma beñleri [olmaz
iken bir karar]^D
2. Geldi başdı hatt-ı ruhsāruñ o saçma beñleri
Dānelerden zāhir oldı 'ākıbet⁵⁷⁶ bir sebzēār
3. Beñzedürdüm ruḥda hatṭa zīr-i zūlfünḡe ruḥa
Sebze gülden lāle sūnbūlden ol idi aşikār⁵⁷⁷
4. Nüşa-ı mihr ü muḥabbetdür ki konmış āteşe
Gūyiyā ruhsār-ı āl üzre o hatt-ı müşg-bār
5. Şafḥa-ı ruhsārdan n'ola kazıtsa ol perī
Ey 'Atāyī neylesün yañlışdur ol hatt-ı 'izār

44a

⁵⁷⁵ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

* NAD, s. 180.

⁵⁷⁶ 'ākıbet: gūyiyā, NAD.

⁵⁷⁷ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

[Muhammes-i]⁵⁷⁸ ‘Ālī*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1.

Süzilsün çeşm-i mestün devlet-i bî-dārı görsünler

Bozılsun bend-i zülfün bendeler dîdārı görsünler

Çözilsün dügmeler⁵⁷⁹ mir’at-ı pür-envārı görsünler

Çıkar pîrāhenün tā kudret-i Settārı görsünler

Meded rūḥ-ı muşavver nic’ olurmuş bārı görsünler

2.

Lebünden buse almak mürde cān bulmak kadar vardur

Şaçun koçmak hayāt-ı cāvidān bulmak kadar vardur

Miyānun kuçmacık genc-i nihān bulmak kadar vardur

Vişālün cāna almak rāygān bulmak kadar vardur

Ne var bir himmet it şeydālar ol āşārı görsünler

3.

Ruḥun zülf içre⁵⁸⁰ gösterdün kıyāmetden nişānsın sen

Günün mağribde toğmış⁵⁸¹ fitne-i āḥir zamānsın sen

⁵⁷⁸ Nüshada şiirin başlığında tahmis yazmaktadır.

* GAD, s. 382.

⁵⁷⁹ düğme: tügme, GAD.

⁵⁸⁰ Ruḥun zülf içre: Kad-i bālānı, GAD.

⁵⁸¹ toğmış: doğmuş, GAD.

Ser-ā-pā dehri vīrān eyleyen genc-i nihānsın sen
Ne māhiyyetsin āyā yā neden nā-mihribānsın sen
Müneccimler osunlar ayrı sen mekkārı grsnler⁵⁸²

4.

Meger⁵⁸³ bir kāse-i [pr]^D-mşk-i⁵⁸⁴ terdr hrz i cānı
Yaod mlk-i melāat āhınu tu-ı perānı
onupdur baua yāod humā-yı bat-ı sultānı
ınanmaz grmeyen a badan ol⁵⁸⁵ -ı cihān anı
'Araq-n ıar ol trra-i tarrārı grsnler

5.

O meh-r bat-ı ' gibi addār olma istermi
Kerem semtinden el ekmi sitem-kār olma istermi
ırup 'āıqların cellād-ı h-hār olma istermi
Muaal ulme meyl itmi cefā-kār olma istermi
Yitinler meded tādeler yalvarı grsnler⁵⁸⁶

45a

-263-

Mfred

⁵⁸²  bendin sıralaması divandan farklıdır.

⁵⁸³ Meger: Dilā, GAD.

⁵⁸⁴ mşk: misk, GAD.

⁵⁸⁵ ol: ey, GAD.

⁵⁸⁶ Beinci bendin sıralaması divandan farklıdır.

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Serverā gerdiş-i sipihr-i kebūd
Her dem olmaz muvāfık [u] musaddık

-264-

[Maṭla']

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ey hilāl eyleme sen yār-ile da'vā-yı cemāl
Tırnağın kesse olur nice senün gibi hilāl

-265-

Müfred

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ol perī çehre görünmez deyü kılma şekvā
Gözünjı aç saña bir gün katı zībā görünür

-266-

Müfred

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Perī peykerleri ehl-i ğināya rām iden oldur

Ele girseydi billāh yüzün bozardum altunuñ

-267-

[Maṭla']⁵⁸⁷

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. İstiḳāmet şatmalar ey serv-ḳadd hep lāf mı
Şalınup ağıār-ile seyr eylemek inşāf mı

-268-

Nazīre-i Bāḳī⁵⁸⁸

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Pādişāhum va 'de-i luṭfuñ bize hep lāf mı
'Āşık-ı şūrīdeden şabr istemek inşāf mı

-269-

Müfred

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ğayrılar sineñi ister baña bir buse yeter
Kāmil ayakda ḳalır cāhil olan şadra geçer

⁵⁸⁷ Maṭla': Müfred, N.

⁵⁸⁸ Bu beyit Bâkî divanında bulunmamaktadır.

-270-

[Maṭlaʿ]

mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün

1. Ferāġat kıl şu dil-berden ki vardır nice evbāşı
Geç ol serv-i sehīden kim haremnden taşrad[ur başı]

-271-

[Maṭlaʿ]⁵⁸⁹

mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün

1. Vefādan ben elüm çekdüm beḳādan çek elün sen de
Alup ʾaşkunı vir gönlüm senün sende benüm bende

-272-

[Maṭlaʿ]⁵⁹⁰

mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün mefā ʾilün

1. Şakın şayyād-ı ʾālemden kemāli hīle kurmuşdur
Nice çāpüklere ġaflet kemānından oğ urmuşdur

-273-

⁵⁸⁹ Maṭlaʿ : Müfred, N.

⁵⁹⁰ Maṭlaʿ : Müfred, N.

[Maṭla']⁵⁹¹

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Felekden fi'l-meşel taş yağsa yire
Doğunmaz kimseye illā faķīre

-274-

[Maṭla']⁵⁹²

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Cān naķd ise kaşduñ eyā şūh-ı dil-sitān
Luţf it bu gice sīneme gel naķdüñ al hemān

-275-

Feyzī-i Kefevī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Haṭuñ gördükçe ağılsam dime bāṭıl 'ameldür bu
Begüm aķ aķçe kara gün içindür bir meşeldür bu⁵⁹³

-276-

'Afī-i Kefevī

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

⁵⁹¹ Maṭla': Müfred, N.

⁵⁹² Maṭla': Müfred, N.

* FKD, s. 522.

⁵⁹³ Divanında yer alan bir gazelin matla beytidir.

1. Şeb-i hicrāna şubḥ ummaḵ dim ṭul-ı emeldür bu

45b

-277-

Ḥayretî*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Leb midür bu sākıyā ya cām-ı bezm-ārā mıdur
Söz midür bu bilmezem yā rūḥ-ı⁵⁹⁴ rūḥ-efzā mıdur
2. Dökülür şalınduğınca şīvelerden mīveler
Naḥl-i dil-keş mi bu yā Rab yā ḳad-i bālā mıdur
3. Dostum maḳşūduḡ öldürmek midür⁵⁹⁵ 'āşıḳları
Ehl-i⁵⁹⁶ ḥüsnüḡ muḳteżāsı nāz u istiḡnā mıdur
4. Men' idersin vech-i zībādan bizi ey müdde⁵⁹⁷ 'ī
Aḥsen-i taḳvīme inkār eylemek taḳvā mıdur
5. Her sözüḡ cān gūşına bir gevher-i yekdānedür

* HYD, s. 117-118.

⁵⁹⁴ rūḥ: rāḥ, HYD.

⁵⁹⁵ midür: durur, HYD.

⁵⁹⁶ Ehl-i: Yoḥsa, HYD.

⁵⁹⁷ müdde⁵⁹⁷ 'ī: müttakī, HYD.

Bilmezem ey **Hayretî** tab‘uñ⁵⁹⁸ senüñ deryâ mıdur⁵⁹⁹

-278-

‘**Âlî***

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. ‘Ömrüm oldukça vefâsuzlara cânân diyemem
Cân gibi cisme yakışmayana ben cân diyemem
2. Cevri çokdur diseler saña dirüm⁶⁰⁰ gerçektür
Mihri yokdur diyenüñ kavline yalan diyemem
3. Söyleseñ nâz-ile nuṭkum⁶⁰¹ tutilur gonca gibi
Ḥande kılsañ utanup⁶⁰² güllere ḥandân diyemem
4. Toğrusın dimege varmaz dilüm ey tâze nihâl
Ḳaddüñe karşı senüñ serv-i⁶⁰³ ḥırāmân diyemem
5. Nev-bahâr oldı giribānuñı çāk itmezseñ⁶⁰⁴
Hele ‘**Âlî** saña ben ‘āşık-ı nālân diyemem

⁵⁹⁸ tab‘uñ: göñlüñ, HYD.

⁵⁹⁹ Şiir divanda 7 beyittir.

* GAD, s. 960.

⁶⁰⁰ dirüm: dirin, GAD.

⁶⁰¹ nuṭkum: nuṭkı, GAD.

⁶⁰² utanup: utanur, GAD.

⁶⁰³ serv-i: serve, GAD.

⁶⁰⁴ itmezseñ: itmezsın, GAD.

Ümîdî*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Bağlayup gönlümüz ol kākül-i 'anberfāma
Āh kim murğ-ı dili yine düşürdün dāma
2. Ğam-ı zülfünle beyābān-ı muḥabbetde göñül
Beñzer ol rāh-reve qalmış ola aḥşama
3. Biñ bir ibram-ile bir bñsesin alduḡ yāruñ
Ḥūblar şimdi igen döymezi imiş ibrāma
4. Ḥalka esrār-ı mey-i la 'lūñi fāş itme⁶⁰⁵ diyü
Dil uzatsa n'ola meclisde şurāḥî cāma⁶⁰⁶
5. Yazmağa levḥa-i ḥurşīde **Ümîdî** şî'rin
Destine aldı 'uṭārid yine zerrīn ḥāme

* ÜMD, s. 158-159.

⁶⁰⁵ itme: itdi, ÜMD.

⁶⁰⁶ cāma: cāmı, ÜMD.

-280-

‘Atāyī*

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘lū fā ‘ilün

1. Hüsünü ziyāde itse n'ola müşg-bār haṭ
Virdi cemāle şöhreti cāna ğubār haṭ
2. Sultān-ı ‘aşk tezkiresin virdi ‘ākıbet⁶⁰⁷
Dirlik kıomadı bendeñe ey şehr-yār haṭ
3. Ol hüsn-i haṭla kıt‘a-ı yāķūtdur lebün
Ya mühr-i la‘ldür kim ide āşikār haṭ
4. Virse şifā lebün n'ola dil-ḥasta-ı ğama
Yazdı kadeḥ du‘āsın aña ey nigār haṭ
5. Mir‘āt-i cānı tutsa ‘aceb mi ğubār-ı ğam
Gördüm ‘Atāyī ‘ārız-ı dil-berde var haṭ

-281-

* NAD, s. 196.

⁶⁰⁷ Divanda bu mısra yerine başka bir msra yer almaktadır.

Hüdāyī*

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Ey kaşı yā hadeng-ile s̄inem nişāne dik
Nāzik nihāl-i servdür ol bāğ-ı cāna dik
2. Ey cān ṭabībi tığ-ı ğamuṣ s̄inem itdi çāk
Gel sūzen-i müjeṇle yine nāzikāne dik
3. Tīrūṇle s̄inemi yiter itdūṇ delük delük
Şimden girü 'aşāyı dil-i nā-tüvāna dik
4. Gül dikme bāğa 'arız-ı dil-ber biter diyü
Serv ü çenār geldi bugün bağbāna dik⁶⁰⁸
5. 'Uşşāk içinde eyle **Hüdāyī'**yi ser-firāz
Ey Yūsuf-i zamāne başın kes sināna dik

47b

-282-

'Ālī*

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

* HKD, s. 167-168.

⁶⁰⁸ dik: dek, HKD.

* GAD, s. 813.

1. Niçe bir va‘de-i ferdā niçe bir lāf u güzāf
Şefkatün merḥametün yok mıdur inşāf inşāf
2. Hāke göz yaşı döküp baña keder virme dime
N’ideyüm⁶⁰⁹ ḥāl-i mükedder degülem ḥātır-ı şāf
3. Naḳd-i gam cem‘in ider bir yaña sūdāger-i dil
Bir yaña dīde kılur naḳd-i sirişküm işrāf
4. Şoyayın zer-kemerün ḥüsn-i⁶¹⁰ mu‘ammā ideyin
Kucayın mūy-ı miyānuḡ ideyin⁶¹¹ nükte-şikāf
5. Vaşf-ı güftār-ı dürer-bāruḡ iderken ‘Ālī
Nazm-ile Husrev olur neşr-ile güyā Vaşşāf⁶¹²

-283-

Bākī*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ey şabā dil raḡtın ol gīsūy-ı ‘anber-bāre⁶¹³ çek

⁶⁰⁹ N’ideyüm: N’ideyin, GAD.

⁶¹⁰ ḥüsn: ḥall, GAD.

⁶¹¹ ideyin: olayın, GAD.

⁶¹² Şiir divanda 7 beyittir.

* BAD, s. 257.

⁶¹³ ‘anber-bār: müşgīn-tār, BAD.

‘Āşık-ı dīvāneyi zencīr-i zūlf-i tāre⁶¹⁴ çek

2. Ola kim bir pāre yaşın diñdürüp kanın kese

Ĥāk-pāyuñ tütīyā-yı⁶¹⁵ dīde-i hūn-bāre çek

3. Cām-ı gül-gūn al ele nūş eyle bī-pervā bugün

Ĥuvvet-i bāzūñ-ile bir dil-ber-i meh-pāre çek

4. Dür dişi vaşfunḡa ey dil bağla bir ‘ıkd-ı güher

Lü’lū-yı lālā-yı nazmuñ rişte-i efkāre çek

5. Sīne bir eglenceden ḡālī gerekmez **Bāḡiyā**

Yāre sen ḡādir degülsin bārī miskīn yara [çek]^D

48a

-284-

Ġazel-i ‘Ūlvī*

mef‘ülū meḡā ‘ilū meḡā ‘ilū fe ‘ülün

1. Ol dil-ber-i nev-ḡaṭṭ seni çok⁶¹⁶ fūrḡate şaldı

Ġam çekme göñül kim çoğı gitdi azı ḡaldı

⁶¹⁴ tār: yār, BAD.

⁶¹⁵ tütīyā-yı: tütīyāsın, BAD.

* DUD, s. 769-770.

⁶¹⁶ çok: çün, DUD.

2. Gitdükçe gönül t̄alib olur genc-i vişāle
Cürm-ise⁶¹⁷ ziyād olmada ‘ömr ise azaldı
3. Ğark olacağın anmadı bī-çāre gönül āh
Ğavvāş-şıfat ka‘r-ı yem-i fūr̄kate⁶¹⁸ taldı
4. K̄an derleyerek tıġ-ı müjeñ keştī-i tenden⁶¹⁹
Cān lengerini dil deñizinden çeküp aldı
5. Meydān-ı muḥabbetde serin eyleyeli t̄up
Çevgān-ı kazā ‘Ulvī’yi yirden yire çaldı

-285-

Ğazel-i Mecdī*

mef‘ülü mefā‘lū mefā‘lū fe ‘ülün

1. Ey ‘āşıkını öldürici şāh levendüm
Vey⁶²⁰ bendesinüñ ḥāline raḥm itmez efendim
2. Reftāruña güftāruña destāruña baḳdum
Bu şīveyi⁶²¹ bu cünbüş[i]⁶²² bu tarzı begendüm

⁶¹⁷ Cürm: Hırş, DUD.

⁶¹⁸ fūr̄kat: ‘aşkuñ, DUD.

⁶¹⁹ tenden: tende, DUD.

* MCD, s. 377.

⁶²⁰ Vey: Ey, MCD.

⁶²¹ şīveyi: şīve vü, MCD.

⁶²² cünbüşi: cünbüş ü, MCD.

3. Pā-der-gil-i endūh [u]^D ğamam aldum ayakda
Dāmānua irişmez el ey serv-i bülendüm
4. Bir mertebe germiyyeti var āteř-i ‘aşun
Ser-tā-be-adem şem‘-i pür-āteř gibi yandum
5. İnkār idemez **Mecdī**‘yi güldür⁶²³ gerek öldür
Allāh‘ı seversen şeh-i⁶²⁴ sultānum efendim

-286-

[Hüdāyī]

mef‘ūlū fā ‘ilātū mefā ‘īlū fā ‘ilūn

1. ‘Üřřāı görse yolda nazār eylemez o yār
Dimez ki yoluma gelür ol şu-ı řīve-kār
2. şaldum çü zevra-ı dili deryā-yı ‘aşa ben
Girdāb-ı ğamda aldı göñül nice rūzigār
3. Zülfünle ‘arızun ğoreli dil-berā senün
Bir yirde itmez oldu dil-i mübtelā arar

⁶²³ güldür: řāhum, MCD.

⁶²⁴ Allāh‘ı seversen şeh-i: Vallāhī sevüpdür seni, MCD.

4. Döndürdi nāle-i cismümi ol yār-ı bī-vefā
Göz yaşları dökerse göñül hāme-veş ne var
5. Olmaz güşāde ʔālī‘-i nā-şadı dostum
Eyler **Hüdāyī** şeş-der-i miñnetde āh u zār

-287-

[Nev‘ī]*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Cām-ı mey⁶²⁵ nūş itmede bir yār-ı mahrem bulmaduk
Biz bu dehrüñ⁶²⁶ sāğar-ı mihrinde ‘ālem bulmaduk
2. Çok perī-şūret görüp seyr-i⁶²⁷ temāşā eyledük
İçlerinde līk adam gibi ādem bulmaduk
3. Kālb-i meyyālüm gibi pergār-ı ‘ālem münkalib
Nokta-veş şābit-kadem bir yār-ı hem-dem bulmaduk
4. Muttaşıl eksilmede bezm-i sürürüñ neş’esi
Līk cām-ı mihnetüñ keyfiyetin kem bulmaduk

* NVD, s. 363.

⁶²⁵ mey: ğam, NVD.

⁶²⁶ dehr: devr, NVD.

⁶²⁷ görüp seyr-i: melek-sīret, NVD.

5. Tāb-ı hürşīd-i cefā āfākı tutmuş **Nev'īyā**
Sāyesine varacak bir naḥl-i hurrem bulmaduk

48a

-288-

Yahyā*

mef'ūlū fā 'ilātū mefā 'ilū fā 'ilūn

1. Ol gonce tāb-ı bāde-i gül-fāma döymedi
Çāk itdi sīnesin bir iki cāma döymedi
2. Hūn-ı dili düketdi o hūn-ḥār ḡamzeler
Bir şīşe iki mest-i mey-āşāma döymedi
3. Telḥ itmedi raḡībe uyup yār bezmimüz
Kaldı bizümle bir gice ibrāma döymedi
4. Leylā ḡamıyla⁶²⁸ virdi fenāya [vü]cūdını
Bī-çāre Ḳays miḥnet-i eyyāma döymedi
5. **Yahyā** o şāha sūz-ı dilüm yazmaḡ istedüm
Yandı tutuşdı māye-i⁶²⁹ ḡam ḥāme döymedi

* ŞYD, s. 431.

⁶²⁸ ḡamıyla: ḡam ile, ŞYD.

⁶²⁹ māye:nāme, ŞYD.

Yahyā*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Zülfüne bağlandı dil zencire hâcet kalmadı
Kaldı uşlanmağdan⁶³⁰ o tedbire hâcet kalmadı
2. Karşu vardum şol-kadar şemşirüne nâz eyledün
Nâzuñ öldürdi beni şemşire hâcet kalmadı
3. Derd-i 'aşkun bir dükenmez genc imiş ey şâh-ı hüsn
Aña vâsıl olalı iksire hâcet kalmadı
4. Kaşlaruñ kavı-i kazâ her bir müjeñ tîr-i belâ
Devr-i hüsnünde kemân u tîre hâcet kalmadı
5. Heybet-i 'aşk urdı **Yahyâ** ağzına mühr-i sükût
Yâr bildi hâlünjî takrîre hâcet kalmadı

48b

* ŞYD, s. 426.

⁶³⁰ uşlanmağdan o: ol uşlanmadan, ŞYD.

Raḥmī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Beni zülfünle ḳaddün ḳöldürürse derd ü ḡamlarla
Mezārum hep müzeyyen ola 'Abbāsī 'alemlerle
2. Ḳara yazılı [dil]^D şol deḡlü aḡlar⁶³¹ künc-i ḡam⁶³² içre
Şıḡışmaz defter ü dīvāna yazılsa ḳalemlerle
3. Baḡa raḡm eylemez ādemlik idüp ol perī-peyker
Raḡīb-i dīvi gerçi yād ider luṭf u keremlerle
4. Ḳad ü zülf ü dehānı ḡasreti ol bī-vefā yārün
Helāk itse beni dāyim 'aceb midür⁶³³ 'alemlerle
5. İşitme ṯa'n-ı aḡyārı felekden ilme ey **Raḡmī**
Yüri 'ayş it cihān içre melek-sīmā şanemlerle

-291-

[Maṯla']⁶³⁴

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

* BRD, s. 253.

⁶³¹ aḡlar: inḡer, BRD.

⁶³² ḡam: 'aşḡ, BRD.

⁶³³ beni dāyim 'aceb midür: 'aceb midür beni her dem, BRD.

⁶³⁴ Bu beyit mecmuada bir sonraki şiirin matla beyti olarak verilmiştir. Ancak vezin ve kafiye farklılığı sebebiyle bu şiire ait olmadığı anlaşılıp müstakil beyit olarak alınmıştır.

1. Dānelerdür hāl-i miskīnün kara zülfündür ağ
Murğ-ı cānı şayd ider dāyim anuñ-çün ol duzāğ

-292-

[Velehu]⁶³⁵

[Raḥmī]*

mef'ūlū fā 'ilātū mefā 'ilū fā 'ilūn

1. Dil vormeyem⁶³⁶ muḥabbetüne ey 'arūs-ı dehr
Kat kat yükün gerekse yürü⁶³⁷ sen yukarı yığ⁶³⁸
2. Ğamzeñ ḥarāmi başını tırup belde dāyimā⁶³⁹
Bir baş kesici⁶⁴⁰ kan dökücü ḥançerüne⁶⁴¹ tığ
3. Ber-bād kıldı şarşar-ı āhum felekleri
Olur şabāy-ile nitekim pāre pāre mīg⁶⁴²
4. **Raḥmī** ḥadīs-i la'lünjı kılsa n'ola beyān

⁶³⁵ Velehu ibaresi bir önceki beytin başlığı olarak yer almaktaysa da bu beyit bu şiire ait olmadığından ve Raḥmī'ye de aitliği kesin olarak bilinmediğinden bu ibare söz konusu beyitten kaldırılıp buraya eklenmiştir.

* BRD, s. 212-213.

⁶³⁶ Dil vormeyem: Meyl itmeyem, BRD.

⁶³⁷ yükün gerekse yürü: gerek ise yükünjı, BRD.

⁶³⁸ Şiir divanda 5 beyit olmakla beraber matla beyti nüshada yer almamaktadır. Matla beyti divanda şu şekildedir: Deryā-yı 'ışk-ı dil-beri sandum görince sığ / Engine saldı felek dili nā-gehān dirīg, BRD.

⁶³⁹ Ğamzeñ ḥarāmi başını tırup belde dāyimā: Şol ince belde hançeri cânlar alup revān, BRD.

⁶⁴⁰ Bir baş kesici: Başlar kesici, BRD.

⁶⁴¹ ḥançerüne: bir ḥarāmi, BRD.

⁶⁴² mīg: tığ, BRD.

49a

-293-

Ahmedî

fâ'ilâtün fâ'ilün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Ey büt-i şîrîn zebân dil-ber-i serv-i revân
Bir gicecik olasıñ bizüm ev<de>de mihmân⁶⁴³
2. Pek yapışam bilüñe ite ite koyayum
Taşradan içerü hürmet-ile ba'dez-an⁶⁴⁴
3. Sen geçüp oturasın ben tırup az az koyam
Bir kadehün içine şâfî mey-i erguvân
4. Andan ey dil-ber tıram diz çöküben oturam
Bir kadeh-i pür şarâb tâ sen içesin hemân
5. Ser-hoş olup yatacak dünle durup eyleyem
Sirkelice şorbacık mahmûr içesin revân

⁶⁴³ Mısrânın vezni kusurludur.

⁶⁴⁴ Mısrânın vezni kusurludur.

6. Key katı şād oluram her agıscak arduna
İki bölük saçunı sünbül-i zülf-i girān
7. İki tutam bir qarış egilivir şokayum
Lāle ile nergisi başuḡa ey nev-cevān
8. Şöyle durayum içerü hiç kılmaya taşrada⁶⁴⁵
Düşmenüḡüḡ qarşına ḡaḡer-i tīg-i bürān
9. Her şabahın gelesin **Aḡmedī'**[ye] viresin
Ḥ`āce selāmu `aleyke şāhum `aleyküm-selām⁶⁴⁶

-294-

Bāḡi*

mef`ülü fā`ilātü mefā`ilü fā`ilün

1. Elṡāf u ḡüsn ü ḡulk [u] melāḡat kemālde
Endām u şekl ü ḡāmet ü ḡadd i`tidālde
2. Mużmer ḡayāl-i la`l-i lebün her laṡifede
Müdḡam miyān-ı bī-bedelün her ḡayālde

⁶⁴⁵ Mısranın vezni kusurludur.

⁶⁴⁶ Mısranın kafiyesi kusurludur.

* BAD, s. 379.

3. Dil mübtelā-yı künc-i ğam-ı fūrkat [ü] henüz

Hātır hayāl-i ‘ışret-i bezm-i vişâlde

4. Biñ meşķ iderse şafha-i çarḥ üzre ger hilāl⁶⁴⁷

Ebrū-yı yāre öykünebilmez mişâlde

5. **Bākī** leṭāfet-i ğazel-i āb-dāruḡı

Ḥaḳḳā budur ki görmedük āb-ı zülālde⁶⁴⁸

49b

-295-

Velehu*

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Cūy-ı fenāyı ḥalk birer ikişer geđer

Baḡr-i belādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer

2. Reşķ-i zülāl-i ḥançeri ḥalkuñ bilin bükür

Şehr-i dile gelince hezārān kemer geçer

3. İrmez gözini sāġar-ı meyden habāb-vār

Her rüzġār-dīde ki şāḥib-naẓar geçer

⁶⁴⁷ ger hilāl: mäh-ı nev, BAD.

⁶⁴⁸ Şiir divanda 6 beyittir.

* BAD, s. 184.

4. Yollarda görse ağladugum baña taş atar
Gāhī o⁶⁴⁹ çeşm-i eşk-feşānı siler geçer
5. Halk-ı cihānı nakşuğa⁶⁵⁰ eyler firīfte
Nakḳāş-ı rūzgār ‘aceb renkler geçer
6. Geçmez tena‘umından o kim bezm-i ‘ālemün
Cām-ı fenāyı ‘ākıbetü’l-emr içer geçer
7. Gülzār-ı cāna şu ağıdur şanki **Bāḳiyā**
Dilden sinān-ı ğamzeleri şöyle ter geçer

-296-

Velehu*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Dil-i hūnīnün o tīr-i müje dem-sāzı geçer
Nīze-i ğamzesinün ‘āşıkına nāzı geçer
2. Kimse pervāz uramaz ‘aşkı hevāsında anuḡ
Gördüğün şūh-ı cihān Rūm ili şeh-bāzı geçer

⁶⁴⁹ o: bu, BAD.

⁶⁵⁰ nakşuğa: nakşına, BAD.

* BAD, s. 201-202.

3. Lebler ile nice zībā dirilür mürdeleri
Gerçi üftâdeleri ğamze-i ğammâzı geçer
4. Başına mürğ-i çemen gibi üşer nâlelerüm
Dūd-ı dil bāğ-ı ğamuñ serv-i ser-efrâzı geçer
5. Nice aġyār gibi aġzı kara var gerçi
İtlerinüñ seg-i tâzî gibi mümtâzı geçer⁶⁵¹

50a

-297-

[Hayālî Bey]*

mef'ûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Yoluñda ser virüp şu ki serverlik eyledi
Meydân-ı 'aşk içinde dilâverlik eyledi
2. Her kim⁶⁵² bu çarh-ı pîr-zene mâ'il olmadı
Merdâneler içinde bugün erlik eyledi
3. Zünnâr-ı zülfin eyledi bî-dîn raķîbe 'arz

⁶⁵¹ Şiir divanda 6 beyittir ve mahlas beyti de bulunmaktadır.

* HBD, s. 421.

⁶⁵² Her kim: Kim ki, HBD.

Gördüğ mi ol şanem nice kâfirlik eyledi

4. Peykân-ı yâr sîneme geldi yüreklenüp
Dil deldi cânım aldı ciger-dârlık eyledi
5. Dilden **Hayālî** şüret-i idrâki kazıyup
Dīvâne-meşreb oldu kalenderlik eyledi

-298-

[Yahyâ]*

müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün müstef'ılün

1. Urdüğ cefâ taşın dile dīvâne mi şandüğ beni
Zencîrüne bend eyledüğ uşlana mı şandüğ beni
2. Ma'mûr idüp mülk-i dili yapmadüğ eski menzili
Ta'mîre kâbil olmayan vîrâne mi şandüğ beni
3. İhsâna dermân yok didüğ gayrı güzeller çok didüğ
Her şem'-i bezme tolaşur pervâne mi şandüğ beni
4. Feryādumı işitme[dü]ğ rāh-ı vefāya gitmedüğ
Bir aşınālık itmedüğ bî-gâne mi şandüğ beni

* ŞYD, s. 465.

5. **Yahyā**'ya eylersin cefā feryādın anlarsın hevā
Sākī mey-i engūr ile mestāne mi şanduñ beni

-299-

[Yahyā]*

mef'ülü fā ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Pervāne gibi yanmayıcağ nār-ı 'aşka ten
Ol şem'-i hüsne vaşl olımazsın cihānda sen
2. Sāgar dönerdi⁶⁵³ üstine pervāne-veş anuñ
Gice şurāhī olmuş-idi şem'-i encümen
3. Pervānedür ki bāl ü perin yaqdı āteşe
Şem'-i ruḥuñda ḥālūñ eyā serv-i sīm-[t]en
4. Şevk-i ruḥuñla şem'-i şeb-ārādur kamer
Pervāne aña her taraf⁶⁵⁴ encüm felek legen
5. **Yahyā**'yı yaksa nār-ı elem yāre ğam degül
Pervāne şem'[e] derd-ile pervāne yanmadan

* ŞYD, s. 289.

⁶⁵³ dönerdi: da yandı, ŞYD.

⁶⁵⁴ aña her taraf: her taraf aña, ŞYD

[Ahmed]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1.

Külbe-i hum-ḥānede ey dil bize hem-ser mi yok

Cām-ı 'aşkı şevk-ile nūş itmege bir er mi yok

Bezmümüzde yoḥsa bir sākī-yi sīmīn-ber mi yok

'Aşka kābil dil mi yok yā şehir içre⁶⁵⁵ dil-ber mi yok⁶⁵⁶

Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok

2.

Bir gönül yokdur ki derd-i 'aşka mu'tād olmaya

Var mı bir Hüsrev leb-i Şīrīn'e Ferhād olmaya

Gülsitān içre kanı bir serv āzād olmaya

Gönce-i dil açılup ḥātır niçün şād olmaya

Bāgda güller mi yok gülşende bülbüller mi yok

3.

Kanı bir söz ehli ṭab'a sözleri kār eyleye

'Arif-i billāh ola izhār-ı esrār eyleye

⁶⁵⁵ yā şehir içre: şehir içre yā, ŞYD.⁶⁵⁶ Mısranın vezni kusurludur, divandaki şekli doğrudur.

Mantiku't-tayrı tekellüm hemçü 'Attār eyleye
Görmezüz bir dil ki tūtī gibi güftār eyleye
Söyledür mi yok cihānda bilmezem söyler mi yok

4.

Hātırında var ise gerd-i kuduretden eşer
Ol ğubārı sil koma mir'āt-ı ıab'unđan gider
Bir nazarla ehl-i dil toprağı eyler sīm ü zer
Sengden dil kem mi yā seng-i siyāhı la'l iden
Āfitāb-ı feyz-bağşā-yı bülend-ağter mi yok

5.

Aḥmed[ā] enfās-ı Rūḥullāh'dır elķāb-ı nazm
Vehb'dür güftār-ı etfāl-i dil-i aşḥāb-ı nazm
Zāde-i ıab'a gıdā-yı rūḥdur ādāb-ı nazm
Niçün ebķār-ı ma'āni beslemez erbāb-ı nazm
Yohsa **Yahyā** gibi üstād-ı suḥan-perver mi yok

-301-

Li-muḥarririhi

mef'ūlü mefā'ilü mefā'ilün fā'

1. Gel eşki dilā sübha-yı mercān eyle
Sencide-i ser-rişte-i müjgān eyle

Çün sālīk-i iklīm-i haḳīḳat olduḡ

Geç ṭāḳ-ı mecāzı özüḡ insān eyle

-302-

[Maṭla']⁶⁵⁷

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

51a

1. Derūnī āşinā ol taşradan bīgāne şansınlar
'Aceb zībā revişdir 'āḳil ol dīvāne şansınlar

-303-

Ġazel-i Raḥmī*

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Kuyunḡa güneş olduḡuḡün ḡāke berāber
Anuḡün irişdi boyı eflāke berāber⁶⁵⁸
2. Cānā çekerin sīne-i şad-çāke berāber⁶⁵⁹
Tā kim ola ol ḳāmet-i çālāke berāber

⁶⁵⁷ Maṭla': Müfred, N.

* BRD, s. 198.

⁶⁵⁸ Divanda farklı bir matla beyti yer almaktadır.

⁶⁵⁹ berāber: elifler, BRD.

3. Bir görmeye ağıār-ile üftādeñi ey dil<ber>⁶⁶⁰

Bülbüllerüñi itmeye hāşāke berāber

4. Bir kerr[e] görem diyü hayāliyle cemālün

Ḳalbüm olur āyīne-i idrāke berāber

5. **Raḥmī** o mehün kūyna o⁶⁶¹ dem eşer itmez

Āhum irüşürse ser-i eflāke berāber

-304-

Ġazel-i Nev'ī Efendi Rahmetu'llāh aleyh*

mef'ūlū fā'ilātün mef'ūlū fā'ilātün

1. Tāli' bu vech ile dūn serkeş nigār böyle

Bī-çāre 'āşıkı gör baht öyle yār böyle

2. Vuşlatda bīm-i hicrān hecrinde mihnet-i cān

Derd-i firāk böyle vaşl [ü]^D kinār böyle

3. Ol serv-i ḥ'oş-ḥırāmı tenhā bulup ne çāre

Ol bī-ḳarār böyle ben şerm-sār böyle

⁶⁶⁰ dil: gül, BRD.

⁶⁶¹ o: her, BRD.

* NVD, s. 494.

4. Dil-dār tünd ü serkeş ağıār ise cefā-cū
N'itsün [ya]^D bülbul-i dil gül böyle hār böyle
5. Ten zevrākın düşürme girdāb u ıztırāba⁶⁶²
Şabr [it]^D gönül ki kıalmaz bu rüzgār böyle
6. Nev'ī nice getürsin hicrān yükine tākāt
Cism-i nizār böyle <vü> cān-ı figār böyle

-305-

Ġazel-i Raḥmī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Miyānuḡ mūya teşbīh eylemekde kıl ü kāl itdüm
Hilāle beñzedüp ebrūlaruḡ egri ḡayāl itdüm
2. Başında devleti varmış fenā deştinde Mecnūn'ıuḡ
Seg-i Leylāyı buldum kellesinden bir sıfāl itdüm
3. Ta'āla'llāh ne ḡāletdür⁶⁶³ gelüpdür şüret-i⁶⁶⁴ Yūsuf
Ruḡuḡ yādıyla her Muşḡaf ki açdum anda fāl itdüm

⁶⁶² girdāb u ıztırāb: girdāb-ı ıztırāb, NVD.

* BRD, s. 236.

⁶⁶³ ḡāletdür: ḡikmetdür, BRD.

⁶⁶⁴ şüret: sūre, BRD.

4. Aristo lāl olup açmadı ağızın ey Mesîhâ-dem
Kitâb-ı ‘ilm-i ihyâda lebünden bir su‘âl itdüm
5. Ma‘ârif ehli geymeziş kabâ-yı atlas-ı şâhî
Anuğun **Rahmiyâ** ben de libâsum köhne şâl itdüm

51b

-306-

Tahmis-i Bâkî*

fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1.

Rāyet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cū begler

Uşdılar yanına her şūh-ı cefâ-hū begler

Bir yire geldi nice gamzesi cādū begler

Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler

Gözi āhūlaruñ ālāyına yā Hū begler

2.

Kaydanup nār-ı gam-ı aşk-ıla hūn-ı cigeri

Gözlerümden akıdur kendü görünmez o perī

Şanmañuz nev‘-i beşerden gele bu şīveleri

* BAD, s. 98-99.

Bir perī içün aķar iki gözüm çeşmeleri
Şaķınınuñ bilmiş oluñ ılıdur ol şu begler

3.

Cān yidürseñ eger ol hüsrev-i şīrīn-dehene
Ġālib olsañ reh-i ‘aşķda anuñ⁶⁶⁵ Kūh-kene
Ne ķadar naķd-i revānuñda revān⁶⁶⁶ olsa yine
Bī-vefālīķlar ider yolına cān[lar]^D virene
‘Acabā böyle mi olur dünyede hep bu begler

4.

Pāk-rū tāze-cevāndur baña cānumdan e‘az
Gelmedi yanuma zen kısmı meger duķter-i rez
Baķmadum aķlas u dībāsına ķarķuñ⁶⁶⁷ bir kez
Raķt [u] baķtum götüri oda urursañ⁶⁶⁸ dütmey
Bir iki gün bizi⁶⁶⁹ bu dünyede maķbūb egler

5.

Boynuña hīle kemendin biri baķlar nā-gāh
Çıķarur toĝrı⁶⁷⁰ yoluñdan seni⁶⁷¹ eyler güm-rāh

⁶⁶⁵ ‘aşķda anuñ: ‘aşķında bu gün, BAD.

⁶⁶⁶ revān: nişār, BAD.

⁶⁶⁷ ķarķuñ: dehrūñ, BAD.

⁶⁶⁸ urursam: urursañ, BAD.

⁶⁶⁹ bizi: beni, BAD.

⁶⁷⁰ toĝrı: toĝru, BAD.

⁶⁷¹ seni: biri, BAD.

Bu belāya bulamaz⁶⁷² çāre ne dervīş ü ne şāh
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh
Zülf-i bī-dīn-ile ol ğamze-i cādū begler

6.

Bākiyā gel olalum Ka‘be-i dil yolına peyk
Diyelüm sem‘a nidā iricek āhır Lebbeyk
Girelüm rāh-ı Hudā'ya diyüp e's-sa‘yü ileyk
Ne **Necātī** ne güzeller ne selām⁶⁷³ ne ‘aleyk
Fāriġuz eylemezüz kimseye tapu begler

-307-

Müfred

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Hased-i kalb-i ‘adū luṭf-ile zāyil olmaz
Sengde muzmer olan āteşe āb itmez eşer

-308-

Müfred

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Hayāl-i zülf-i yār olunca gözde girye lāzımdur

⁶⁷² bulamaz: bulımaz, BAD.

⁶⁷³ selām: selāmün, BAD.

Yazıkdur şîşe-i âb içind[e] öyle sünbüller

-309-

[Maṭla‘]⁶⁷⁴

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Vefâlar itdi dil-ber halka-i zikre girüp bade
Beni öldürdi ol ‘İsî-nefes dün gice ihyâda

54a

-310-

Kemâl Paşazâde⁶⁷⁵

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Ne elüm var senün miyânunda
Ne dilüm var senün dehânunda
2. Devr-i hüsnünde cümle il giryân
Kim gülerin güzelüm zamânunda
3. ‘Āşık öldürmek-ile pâdişâhum
Hañçerün yir idindi yanunda

⁶⁷⁴ Maṭla‘ : Müfred, N.

⁶⁷⁵ Bu şiir Kemâl Paşazâde divanında bulunamamıştır.

4. Hüsni yāruñ bir an idi ammā

Bilmedi adrümi ol anuñ da

5. Yo yire cān virür dehānuñ içün

Dil ne aşşuñda ne ziyānuñda

-311-

Şakirī

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Ey göñül merd-iseñ itme zen-i dünyāya heves

Heve[s] idenleri ‘ana iken eyler meges⁶⁷⁶

2. Megesün nāle vü nālišini işit ki nedür

Hazer it nefse uyup nefsünjı idinme feres

3. Feres-i nefsi gider cāme-i fahrı çıkar at

Ki anuñla iremez menzil ü maşūdına meges

4. Kes ta‘alludan elün dāmenüñe çek ayauñ

Hem-dem-i ha olıgör var-iken azuñda nefes

⁶⁷⁶ Mısranın vezni kusurludur.

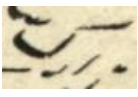
5. Nefesün haqla (...) ⁶⁷⁷ **Şakirî** gel egle beni
Ger naşihatsa murād[un] sağa bu deñlü de bes

-312-

Fuzûlî*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hüsñüñ olduqça füzün 'aşk ehli artuq zār olur
Hüsñ ne miqdār olursa 'aşk ol miqdār olur
2. Cennet içün men' iden 'aşıkları dīdārdan
Bilmemiş kim cenneti 'aşıklarun dīdār olur
3. 'Aşk derdinden olur 'aşık mizācı müstaķīm
'Aşıkuñ derdine tīmār ⁶⁷⁸ itseler bīmār olur
4. Zāhid-i bī-ħod ne bilsün zevķını 'aşk ehlinün
Bir 'aceb meydür muħabbet kim içen huş-[yār]^D olur
5. 'Aşk sevdāsına şarf eyle[r]^D **Fuzûlî** vārını ⁶⁷⁹
Bilmezem bu ħ'āb-ı ğafletden kaçan bīdār olur

⁶⁷⁷ , N.

* FUD, s. 446.

⁶⁷⁸ tīmār: dermān, FUD.

⁶⁷⁹ vārını: 'ömrini, FUD.

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Şikār itdi gönül murğını bir şūh-ı siyeh-çerde
Anuñ şeh-bāz-ı sevdā-yı vişālīdür uçan serde
2. Tolaşdum dāmına ġāfil o gendüm-gün perī-rūnuñ
Tutıldum dāne-i ġāline ġālī şandugum yirde
3. Ser-āmed lāle-ġad bir serv-i bālā-ġaddür⁶⁸⁰ el-kışşa
Anuñcün mā’ il oldum cān u dilden ol cevānlarda⁶⁸¹ merde
4. Tılısmin ġall idüp ger sīnesi gencine el ursam
Sürüp zevķin⁶⁸² kazardum sikke-yi ‘ālemde mermerde
5. Vişāl el vermeyüp ger fetḥ-i bāb olmazsa ey ‘Ālī
Şakın gitme işiginden ‘ilāc ol⁶⁸³ derde[dür]^D derde

* GAD, s. 1088-1089.

⁶⁸⁰ ġad: kād, GAD.

⁶⁸¹ cevānlarda: cevān-merde, GAD.

⁶⁸² zevķin: zevki, GAD.

⁶⁸³ ‘ilāc ol: ‘ilācdur, GAD.

6. Şanasın üsküf-i zerrini bir kuyruklu yılduzdur
Hezārān fitne bir⁶⁸⁴ bā' işdür ol çerh-i bed-ahterde

-314-

Yahyā Efendi

sellemehu'llāh *

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Hişsedār olmazsa 'āşık tālī '-i firūzdan
Nice şād u hürrem olsun⁶⁸⁵ 'ıydden nev-rūzdan
2. Neylesün nev-rūz [u] 'ıyduñ geldüğün erbāb-ı 'aşk
Āteş-i ğam gitse kânūn-ı dil-i pür-sūzdan
3. Cāme-i in 'ām ehl-i cāha kıomaz ihtiyāc
Şākirüz elṭāf-ı hūrşīd-i cihān-efrūzdan
4. Ğarbdan dağı yakında geldi bād-ı nev-bahār
Kıomadı bir nesne zīr-i ḥākde meknūzdan
5. Ğonce tıflın açmadı **Yahyā** hezāruñ nağmesi

⁶⁸⁴ fitne bir: fitneye, GAD.

* ŞYD, s. 302.

⁶⁸⁵ olsun: olur, ŞYD.

Bî-ḥaberdür dahı ol ‘uṣṣāḳdan nev-rūzdan

55a

-315-

Tārīḥ-i Bākī Efendi

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Eyledi ‘azm-i beḳā bākī [fenā] dünyādan
N'ola pür olsa cihān nāle [vü] vāveylādan
2. Eşeri nāmı gibi bākī iken ‘ālemde
Şanma ma‘dūd ola ol merd-i hüner [ma‘n]ādan
3. Nice vāşıl ola erbāb-ı hüner rütbesine
Görinür şî‘r-i teri berter anuḡ Şî‘r’ādan
4. Geliḡüz rūḥ-ı revānına du‘ā eyleyelüm
Umaruz raḥmet ola bārek-i Mevlādan
5. İşidüp didi vefâtı[nı] **Hüsāmī** tārīḥ
İntikāl eyledi Bākī bu fenā dünyādan

-316-

Tārīḥ-i diger-i vey

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Cān u dilden meyl idüp Bākī huzūr-ı hāzrete
Gitmege hāzırlanurken oldı nāgeh muhtaşar
2. Kendüye ol-dem hitāb idüp didi tārīhini
Eyledüñ Bākī bugün bu dehr-i fāniden sefer

-317-

Tārīh-i diger-i vey

mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. Ol şāh-ı mülk-i ma'nī Bākī Efendi ya'nī
İtdi vedā' fānī 'uqbāya biñ sekizde

-318-

Tārīh-i diger-i vey

mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Koyup bu 'ālem-i fānide nām-ı nīkūyı
Beķāya gitdi çeşm-i hırş-ile bakmadı dünyāya

-319-

[Müfred]

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

2. Gidince pes bu tārīhi didüm mevtine ey **Veysi**

Ƙodı Bākī cihānuŋ 'izz ü cāyın gitdi 'uqbāya

-320-

(...)-i⁶⁸⁶ Ƙādī

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Virdi lisānın aǵzımuza dil-sitānımız

Güç-ile geldi yirine bir pāre cānımız

-321-

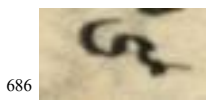
Şemsī Paşa

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Dürr dişlerünle l'alüŋi söyler dehānımız

Gevherler-ile ıolsa 'aceb mi dehānumuz

-322-

686 , N.

نشدیم و مال تو عا در کرم از تو
نشدیم و مال تو عا در کرم از تو

-323-

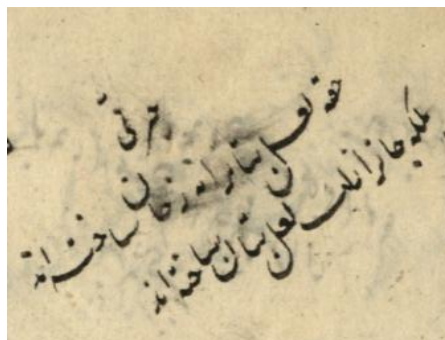
نشدیم و مال تو عا در کرم از تو
نشدیم و مال تو عا در کرم از تو

55b

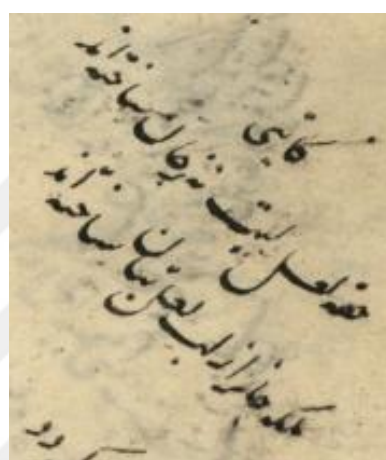
-324-

نشدیم و مال تو عا در کرم از تو
نشدیم و مال تو عا در کرم از تو

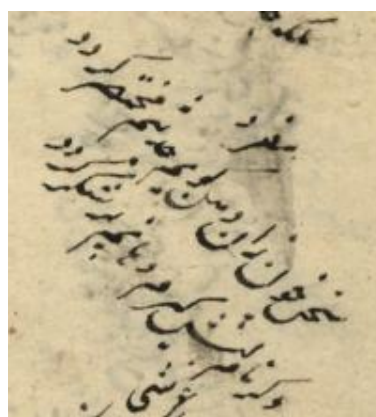
-325-

-326-

-327-

-328-

‘Arşī

fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. ‘Aražuñ var-ise fi'l-cümle eger cān da senüñ
Ne tekellūf şanemā ben de senüñ cān da senüñ

-329-

Keşfī

mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn

1. Hayāt efzā-yı ‘ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın
Hemān ben ḥastanuñ cānı degil [sen] cān-ı ‘ālemsin

-330-

Fürūġī

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Gitdi şabrum gibi ol ārām-ı cānum gelmedi
Ol gidelden ḥaḳ bilür yirine cānum gelmedi

-331-

Hüdayī*

fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

* HKD, s. 140.

1. Gitdi ‘aqlum gibi ol rūḥ-ı revānum gelmez

Yine ḥaşr olmayıcaḡ sīneye⁶⁸⁷ [cānum]^D gelmez⁶⁸⁸

-332-

[Yahyā]*⁶⁸⁹

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Baṇa yetmez m[i] bu devlet ki cefā eyleyesin

Vāy aṇa kim ne cefā vü ne vefā eyleyesin

2. Pādişāhum umarum bir gün ola ben ḡuluṇı⁶⁹⁰

Himmete lāyık u iḥsāna sezā eyleyesin

-333-

[Ḳıṭ‘a]*⁶⁹¹

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Söz degül dürr [ü] ḡüher nazm itsem

Ḳadr ü ḡıymet bilenünḡ bendesiyüz

⁶⁸⁷ sīneye: sīneme, HKD.

⁶⁸⁸ Divanında bulunan bir gazelin matla’ beytidir.

* TYD, s. 399.

⁶⁸⁹ Taşlıcalı Yahya’nın bir gazelinden alınan iki beyit mecmuada rubai başlığı ile verilmiştir.

⁶⁹⁰ bir gün ola ben ḡuluṇı: umarın ben ḡuluṇı bir gün ola, TYD.

* BAD, s. 443.

⁶⁹¹ Ḳıṭ‘a: Rubā‘ī, N.

2. Hâk-şinâs ehl-i nazar yârânun

Ayağı tozı ser-efgendesiyüz

-334-

[Maṭla‘]

mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

1. Şahn-ı çemende elde kadeh sâķī intizār

Mestâne gözlerin süzerek öpdı o yār

-335-

Müfred*

[Hālisi]

mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

1. Dirdüm ki bir bahâne ile seyr idem yüzün

Hîç bulmadum bahâne o gonca-dehâna ben

-336-

Kıṭ‘a

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Seheriden ğıdānı ekl eyle

* HÇT, s. 324.

Benden al ehl-i keyf isen pendün

2. Çek başuñ ḥ'āb-ı ğaflet içre biraz

Uyanup nūr içinde bul kendün

56a

-337-

Bakī Efendi

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Nolduñ ey Emrī ne bu gülersin

Bilmezem saña ne belā irdi

2. Karuñ a..a çaldıgum s..ler

Var-ısa hep kulağıña girdi

-338-

[Kıṭ'a]^{692 693}

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Söz degül dürr [ü] güher nazm itsem

Ḳadr ü kıymet bilenün bendesiyüz

⁶⁹² Kıṭ'a: Rubā'ī, N.

⁶⁹³ Kıta 55b'de tekrarlanmıştır.

2. Hâk-şinās ehl-i nazar yārānuḡ
Ayağı tozı ser-efgendesiyüz⁶⁹⁴

-339-

[Maṭla']⁶⁹⁵

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Dil-ber el<ün> şun derde dermān ideyin
Nice bir hicrūḡ elinden baḡrumı ḡan ideyin

-340-

Bāḡī Efendi*

mef'ülü fā'ilātü mef'ülü fā'ilün

1. Mestāne düşmişin bu gice sāḡar üstine
Sāḡī-i bezm didi yüzün ḡüller üstine
2. Peykān-ı dost ḡala diyü zaḡm-ı sīnede
Görseḡ nihāl-i tiri nice döner⁶⁹⁶ üstine
3. Ṭurraḡdan indi ḡamzeḡe cān-bāz-ı dil [yine]^D

⁶⁹⁴ Kıta 55b'de tekrarlanmıştır.

⁶⁹⁵ Maṭla': Müfred, N.

* BAD, s. 366.

⁶⁹⁶ döner: dıtrır, BAD.

Çenberden atdı kendüsini hançer üstine

4. Lâyık budur ki vaşf-ı ruḥuṅ mihr-i āsmān

Altun kalemle yaza meh-i enver üstine

5. Nūşın lebinde ḥaṭṭını kim görse **Bāḳiyā**

Şirīnlik yazıldı şanur şekker üstine

-341-

Bāḳī Efendi*

mefā'ülün mefā'ülün fe'ülün

1. Riyāz-ı cennetün ey reşk-i ḥūrī

Bulınur kūyuṅa nisbet kuşūrı

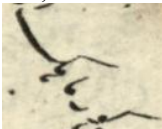
2. Deger bir kez yüzün görmek⁶⁹⁷ o māhuṅ

Güneş gibi kūrşı⁶⁹⁸ yüz biṅ filori

3. Hezārān mülk ü māl ü cāhdan yig

Cihānda bir nefes kalbün ḥuzūrı

* BAD, s. 417-418.

⁶⁹⁷ , N.

⁶⁹⁸ gibi kūrşı: kūrşı gibi, BAD.

4. Düşürdi efser-i iķbāli serden
İçüp bī-hūş olan cām-ı gurūrı
5. Cihān mülkine⁶⁹⁹ ey **Baķī** ne hāşıl
Bilürsin behre-i Behrām-ı Gūrı⁷⁰⁰

56b

-342-

Nef'ī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Nice mest olmasun 'āşık felek peymāne ğam şahbā
Münāsib bezm-i 'aşķa hāķ bu hem peymāne hem şahbā
2. Ne feyz alur sifāl-ı bādeden pīr-i muġan bilse⁷⁰¹
Çekerdi reşkden ķandil-ile Şeyhü'l-ħarem şahbā
3. Ħumār öldürdi hem ğam cānımızdan eyledi bīzār
Meded yok mu bize ey sāķī-i şāķib-kerem şahbā
4. Ğam-ı rindān-ı 'ālemdür benüm de çektiġüm yoķsa⁷⁰²
Yegāne ħün-ı dil nūş eylerin ger bulmasam şahbā

⁶⁹⁹ mülkine: mülkinden, BAD.

⁷⁰⁰ Şiir 15b'de tekrarlanmıştır.

* NFD, s. 237.

⁷⁰¹ bilse: -, NFD.

⁷⁰² yoķsa: yoksa, NFD.

5. 'Acep tiryāk-i nāfi'dür cihānuḡ zehr-i ḡahrına
Ḳoma Nef'ī elünden rind iseḡ mānend-i Cem ṣahbā

6. Hem eyle dāimā himmet ki ḡālī ṭurmasun⁷⁰³ yārān
Ḳurulsun cā-be-cā meclis çekilsün dem-be-dem ṣahbā

-343-

Şabri*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Açar sāḡī dil-i 'uṣṣāḡı sürse ṣubḡ-dem ṣahbā
Olur ḡüyā ki destinde kilīd-i ḡufl-i ḡam ṣahbā
2. Ne dil-ber içmek isterdi ne rind-i 'aşḡ olmasa
Niyāz-efrüz-ı 'āṣıḡ 'işve-pīrāy-ı ṣanem ṣahbā
3. Bu ḡülşenden⁷⁰⁴ ḡaraḡ berg-i neṣāṭ ise⁷⁰⁵ [v]ir⁷⁰⁶ ey sāḡī
Bize peymāne devr-i ḡül bahār-ı 'ayṣ u dem ṣahbā
4. Gedā-yı küllḡan-ı ḡam bir şererde bulduḡın bulmaz

⁷⁰³ ṭurmasun: durmasun, NFD.

* SBD, s.299-300.

⁷⁰⁴ ḡülşenden: ḡülşende, SBD.

⁷⁰⁵ ise: itse, SBD.

⁷⁰⁶ vir: yeter, SBD.

Çekerse cām-ı zerle ger şeh-i şāhib-ḥašem şahbā

5. Göñül bir zevk buldı bezm-i istignāda kim şimdi

Şikest eylerdi cāmın ger aḡa şunsaydı Cem şahbā

6. Şunar bir mey ki çeşm-i ‘ayşa⁷⁰⁷ gerd-efşān olur [derdi]^D

Eger sākī-i devr-i [pür]^D-sitemden istesem şahbā

7. Ketersüz bir şafā mümkün midür ‘ālemde ey Şabri

Ṭutılmaz⁷⁰⁸ rind-i bezm-i ‘aşka bī-derd ü elem şahbā

57a

-344-

‘Aṭāyī*

mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. Ḥ‘āb üzre iken қоçdı dimişsin o miyānı

Ḥayr ola düşünse eger ey Yūsuf-ı sānī

2. Bī-çāre olup derd-ile қалmadı mecālüm

Sākī berü gel қalduralum rıtl-ı girānı

⁷⁰⁷ ‘ayşa: cāna, SBD.

⁷⁰⁸ Ṭutılmaz: Şunılmaz, SBD.

* NAD, s. 253-254.

3. Teb-ḥāle degül cān-ile hem-şīredür ol leb

Gördükde dil-i zārı hemān kaynadı k̄anı

4. Ḥaḳḳā ki eger ‘āşıkı[na] rāst gelürse

Kālā-yı vişāle vire naḳd-i dil ü cānı

5. Şeftālū recā itdüm idi yolda ‘Atāyī

Ol naḥl-ı revān didi degül şimdi zamānı⁷⁰⁹

-345-

Velehu*

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Beni bīmār iderse gözlerün maḥmūrdur dirler

Şafā virse lebün mest-i mey-i engūrdur dirler

2. Ne māhiyetsin āyā çeşm-i ‘uşşāka görünmezsın

Anuñçündür kimi perrī kimi ḥūrdur dirler⁷¹⁰

3. Temennā-yı vişāl eylerse ‘āşık aña incinme

Efendi mest-i rüsvānuñ sözi ma‘zūrdur [dirler]^D

⁷⁰⁹ Bu gazel 5b’de tekrarlanmıştır.

* NAD, s. 169.

⁷¹⁰ Divanda bu beyit yerine başka beyit bulunmaktadır.

4. Fitil-i dāğı yaksañ sīneñ üzre bāde şevkiyle
Yakar hırşide karşı penbeyi billürdür dirler
5. ‘Aṭāyī gam degül halk-ı cihān göñlün yıkarlarsa
Bi-ḥamdüllah hele erbāb-ı dil ma‘mürdür dirler

57b

-346-

‘Aṭāyī*

mef‘ülü mefā’lū mefā’lū fe ‘ülün

1. Cān küştesi dil bende-i fermānı ‘Ali’nün
Oldum dil [ü] cāndan kulı kurbānı ‘Ali’nün
2. Kūyında n'ola sāye-şifat yollara düşse
Ten ḥāk-i reh-i serv-i hırāmān[1]^D ‘Ali’nün
3. Dil murğı yuvasına döner şāḥ-ı gül üzre
Destinde kaçan kim tura fincānı ‘Ali’nün
4. Derdünle şehā cān viricek meşhedüm⁷¹¹ üzre
Yārān yazalar küşte-i hicrānı ‘Ali’nün

* NAD, s. 201.

⁷¹¹ meşhedüm: meşnedüm, NAD.

5. Kayd eyle kuluḡ defterüñe tā ki disünler

Ben zāre ‘**Atāyī**’-i suḡandānı ‘Ali’nün

-347-

[**Maṭla**] ⁷¹²

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Dānelerdür ḡāl-i miskīnün ḡara zülfündür aḡ

Murḡ-ı cāmı şayd ider dāyim anuḡ-çün ol duzāḡ

-348-

Raḡmī

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Dil virmeyem ⁷¹³ muḡabbetüñe ey ‘arūs-ı dehr

Ḳat ḡat yükünḡ gerekse yürü ⁷¹⁴ sen yuḡarı ıḡ ⁷¹⁵

2. Ğamzeñ ḡarāmi başını ṡurup belde dāyimā ⁷¹⁶

Bir baş kesici ⁷¹⁷ ḡan döküci ḡaṡerüne ⁷¹⁸ tıḡ

⁷¹² Bu beyit mecmuada bir sonraki şiirin matla beyti olarak verilmiştir. Ancak vezin ve kafiye farklılığı sebebiyle bu şiire ait olmadığı anlaşılıp müstakil beyit olarak alınmıştır.

⁷¹³ Dil virmeyem: Meyl itmeyem, BRD.

⁷¹⁴ yükünḡ gerekse yürü: gerek ise yükünḡ, BRD

⁷¹⁵ Şiir divanda 5 beyit olmakla beraber matla beyti nüshada yer almamaktadır. Matla beyti divanda şu şekildedir: Deryā-yı ‘ışk-ı dil-beri sandum görince sıḡ / Engine saldı felek dili nā-gehān dirḡ, BRD.

⁷¹⁶ Ğamzeñ ḡarāmi başını ṡurup belde dāyimā: Şol ince belde ḡaṡeri cānlar alup revān, BRD.

⁷¹⁷ Bir baş kesici: Başlar kesici, BRD.

⁷¹⁸ ḡaṡerüne: bir ḡarāmi, BRD.

3. Ber-bād kıldı şarşar-ı āhum felekleri
Olur şabāy-ile nitekim pāre pāre mīg⁷¹⁹
4. **Raḥmī** ḥadīṣ-i la'lüñi kılsa n'ola beyān
Zīrā kelām-ı ehl-i feṣāḥat olur belīg⁷²⁰

58a

-349-

[Bāḳī]*

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Nev-bahār iriṣdi vü gitdi şitā
Keyfe yuḥyi'l-arza ba'de mevtiḥā
2. Lebleründe ḥaṭṭuñ ey şīrīn-dehen
Mūrlar cüllāba düşmiş gūyiyā
3. Yār aḡyārı şavar düşnām-ile
Def[°] olur şan-kim du'ā ile belā
4. Dest-i miḥnetden alınmaya yaḳam
Ger olursa iki 'ālem bir yaṇa

⁷¹⁹ mīg: tīg, BRD.

⁷²⁰ Bu şiir 49b'de tekrarlanmıştır.

* BAD, s.108.

5. İki⁷²¹ çeşmüm yāre ‘arz itdüm didi

Baḳiyā ma‘lūm oldı mā-cerā

-350-

[Baḳī]*

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Şanma iḳlīm-i tene ḥākim olan cānumdur

Sīnede tīr-i ḡam-ı ḡamze-i cānānumdur

2. Ḥ‘āb-ı ḡafletde yatur baḥt-ı siyāhum ammā

Giceler ‘ālemi bī-dār iden efḡānumdur

3. Görinen encüm ü⁷²² eflāk degüldür ey meh

Dūd-ı āh-ı şerer-ālūd-ı dil ü cānumdur

4. Ney-şeker vaşf-ı lebün yazduḡum işi[t]di meger

Ki kemer-beste-i kil-k-i şeker-efşānumdur

5. Zāhirā gerçi gedā-şūretem ammā **Baḳī**

Maḥzen-i genc-i ma‘ānī dil-i vīrānumdur

⁷²¹ İki: Eşk-i, BAD.

* BAD, s.174.

⁷²² encüm ü: encüm-i, BAD.

-351-

Bākī**fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün*

1. Devr-i gül eyyām-ı 'ayş u nüş-ı şahbādur yine
Mevsim-i gül-geşt-i bāğ u seyr-i şahrādur yine
2. Turre-i müşgīn⁷²³ sünbül 'arız-ı rengīn⁷²⁴ gül
Şubh-dem ruhsār-ı 'ālem şöyle zībādur yine
3. Günbed-i eflāke çıkdı gulğul-i mürgān-ı bāğ
Dem-be-dem başında servün şūr [u] gavgādur yine
4. Kayd-ı 'ālemden hālās ol cām-ı mey nüş eyle kim
Nice[ler] nā-būd olur dünyā bu dünyādur yine
5. Leblerün vaşında şekker-rīz olup güftār ider
Bākī-i şīrīn-suhan tūtī-i güyādur yine⁷²⁵

-352-

* BAD, s.381-382.

⁷²³ müşgīn: müşgīni, BAD.

⁷²⁴ rengīn: rengīni, BAD.

⁷²⁵ Gazel, divanda 6 beyittir.

[Bākī]*

mefā ilün fe ilātün mefā ilün fe ilün

1. 'Avām okur seni teşhīr içün hemīşe havās
Bu muhlisün işi dāyim muḥabbet ü ihlās
2. Olurdu pūte-i 'aşkuṇda yanmağa rāzī
Bulaydı şaşt-ı ḡamuṇdan dil-i fikende ḡalās
3. Alındı 'aşkuṇ<d>a dil ḡaldı fikr-i bī-hāşıl
Sipāhī gibi [ki]^D tīmārını iderler ḡaş
4. O dūrri vaşf ide[ri]n ḡarşu baḡr-i nazmumda
Sözüm ḡüherlerine ser-fürü ider ḡavvās
5. Elünde ḡātem-i faẓl u belāḡat ey **Bākī**
'Adū-yı kec-naẓar inkār iderse ḡözine baş

59a

-353-

[Bākī]*

fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün

* BAD, s.235.

* BAD, s.372.

1. Düşe⁷²⁶ gönlüm n'ola ol hançer-i hün-efşāna
Müjeñ oğlarınuñ eylükleri batdı cāna
2. Zülf[i] zencīrine āşüfte göñül bende geçer
Kendüsin lāyık-ı hıdmet şanur ol dīvāne
3. Bir Xul oğlunuñ esīr oldu kapusunda göñül
İntisāb itdi gedā bār-geh-i sultāna
4. Zer devātın taqınur⁷²⁷ çıkısa evinden seherī
Āfitāb aña ber-ā-ber gelemes meydāna
5. Cān nişār eyledi **Baķī** bilini kuçmaķ için
Der-miyān itdi bugün varını dervişāne

-354-

[Baķī]*

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Nergis-i mest bezm-i gülşende
Çeşmüñe bende-i ser-efgende

⁷²⁶ Düşe: Düşse, BAD.

⁷²⁷ taqınur: taqınup, BAD.

* BAD, s.374-375.

2. Zülfünün boynı bağı kulları çok
Geçmedi⁷²⁸ kimse kalmadı bende

3. Hüner ehli zamānede gülmez
‘Ākil itmez ‘abeş yire hānde

4. Terkin urdum ‘aşā ile tācuñ
Geyeli pīr-i ‘aşkdan jende

5. Bulamaz dest-res bu dāyireye
Bākiyā şimdi degme gūyende

59b

-355-

[Bāki]*

mef ‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Gül gülse dāyim ağlasa bülbul ‘aceb degül
Zirā kimine ağla dimişler kimine gül

2. Pākīze-ṭab‘ u şāf-dil ü pāk<īze>-meşrebüz

⁷²⁸ Geçmedi: Geçmedük, BAD.

* BAD, s.287.

Ḥüsnün güline⁷²⁹ düşse n'ola jāle-veş gönül

3. Bezm-i şafā vü 'ayşa şafādur⁷³⁰ bilenlere

Şīt u şadā-yı bülbül ü berg ü nevā-yı gül

4. Ḥüsn-i ruḥuṅla luṭf-ı lebünden ḥaber virür

Hep āb u tāb-ı cevher-i cām u şafā-yı mül

5. **Bākī** 'acūz-ı dehre [er]^D olmaz zebūn olan

Merdān-ı rāh-ı 'aşk dimezler aṅa racül

-356-

[Bākī]*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Bāğ-ı⁷³¹ ğam naḳd-ı dīl [ü]^D raḥt-ı revānum gözedür

Dīde-bān oldı meger ḥāne-i cānum gözedür

2. Ğamzeler tīg-zen olmışdur ol ebrū kavvāş

Rāh-ı 'aşkı bugün ol ḳaşı kemānum gözedür

⁷²⁹ , N.

⁷³⁰ şafādur: salādur, BAD.

* BAD, s.142.

⁷³¹ Bāğ: Dāğ, BAD.

3. Hirmen-i cān u dile āteş urup bir giñden⁷³²

Şerer-i āh-ile ālūde duhānum gözedür

4. Gözeden ‘ālemi müjgānuñ-ile ğamzeñdür

Dime ey şāh-ı cihān tīg u sinānum gözedür

5. Çeşm-zaḥm-ı felegi n’eyledi gör ey **Bāḳī**

Dime bir daḥı beni şāh-ı cihānum gözedür

60a

-357-

[Remzī]*

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Revnaḳ ḳomayan gülde ruḥ-ı yāsemenüñdür

Ḥayretde ḳoyan ser[v]-ḳad-i nārvenüñdür

2. Öldür severem dise ḳanı ḳarma⁷³³ günāhın

Zīrā⁷³⁴ ki şuc öldürenüñ olmaz ölenüñdür

3. Bin nāz-ile ḥüsn atına bel bağla cefāya

Zīrā [ki]^D ḳılıç ḳuşananuñ at binenüñdür

⁷³² giñden: giñ yirden, BAD.

* RMD, s. 232-233.

⁷³³ Öldür severem dise ḳanı ḳarma: Öldürme severem diyeni ḳırma, RMD.

⁷³⁴ Zīrā: Dirler, RMD.

4. Sevdāya şalup nāfe-i Tātārı dem-ā-dem

Āvāre kılan turre-i ‘anber-şiken[üŋ]dür

5. Kul lâzım iken yok⁷³⁵ diyü red itme efendi

Luţf eyle (...) ⁷³⁶ kerem eyle hele [Remzî]⁷³⁷ de kuluñdur

-358-

Müfred

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Muhtāc oluban gezme şaķın der-be-der ey dil

Şād ol yürü ‘ālemde ki el-rızķu al'allāh

-359-

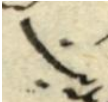
[Kıta]

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Niçün ey serv kâmetüm böyle

Alçaga sāye gibi mâyilsin

⁷³⁵ Kul lâzım iken yok: Kullarum igen çok, RMD.

⁷³⁶ , N.

⁷³⁷ Mahlasta Rezmî yazılmışsa da şiir Remzî Divanında yer almaktadır, yanlış yazıldığı düşünülmektedir.

2. Gerçi zībā güzelsin ammā kim

Nideyin māyil-i erāzilsin

-360-

[Müfred]

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

1. Da'vā-yı zühd iderse zāhid saña ne ey dil

Țut sen miyān-ı yārı haķ inceler üzölmez

-361-

[Maṭla']

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

1. Yürütmeñüz 'araķı meclis içre bāde ile

Harām-zādeyi koşmañ o helāl-zāde ile

-362-

[Maṭla']

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Bey' ü şırayı şorma şaķın alıcaķ şarāb

İçinde hürmeti biledür olsa yarı āb

-363-

Müfred

[Seyyid Muştafa Nazîf]⁷³⁸

mefâ ‘ilün fe ‘ilātün mefâ ‘ilü fe ‘ilün

1. Neler çeker güzelüm nerdübân-ı ‘aşkuñda
Çıkınca kaşr-ı vişâle kadem [kadem] ‘âşık

60b

-364-

Kıt’a

(...)⁷³⁹

1. Cānum sen beni uyur mı şandun
Uyķular gözūme girmez neyleyelūm
2. Yatur dizūme baķar yüzūme
Yüzūmi yüzūne sürmez neyleyeyūm
3. Çeker ĥançerini beni vurmaga
Baķar yüzūme kıymaz neyleyeyūm

⁷³⁸ Mecmua içerisinde 19. yüzyıla ait olduğu tespit edilen üç şiirden biridir; sonradan eklendiği düşünölmektedir. bk: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazif-kamilizade-seyyid-mustafa>

⁷³⁹ Herhangi bir aruz kalıbına da hece ölçüsüne de uymamaktadır.

Naẓīfū'l-Mevlevī

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Gelür mest-i mey-i 'işve ol âfet pîç [ü] tâb almış
'Araḡ-rîz-i telâş olmuş cemâlini ḡabâb almış
2. Bugün gülşende 'ıyd oldı şedâ-yı şavḡ-ı bülbülden
Meger ki ḡoncadan ḡod-rû varup bû-yı gül-âb almış
3. Kemendüm bendine düşen dimiş cāna vedâ' itsün
Esîri ṡurre-i 'aşḡuḡ bugün şāfî cevâb almış
4. Döküp ruḡsāra çin-i zülfünü ḡat ḡat niḡâb itmiş
Mişâli şems-i raḡşânı ser-[a]-pâ bir seḡâb almış
5. ḡayālünle ḡurup işret-geh-i mināyı sür'atle
Naẓīfâ vaşfına ḡüyâ iken çeşmini ḡ'âb almış

61a

[Maṡla']⁷⁴⁰

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

⁷⁴⁰ Maṡla': Ḳıı'a, N.

1. Kaşı vaşfindan göñül gitdi kad-i dil-cūsına
Egr[i] söylerken ‘acebdür yañılur togrusına

-367-

[Maṭla‘]⁷⁴¹

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Dehānı olduğı ğāyıb miyānı nā-peydā
Ne bulduñ ayrılamazsın sen ey dil-i şeydā⁷⁴²

-368-

[Maṭla‘]⁷⁴³

mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. Hevā-yı dāne-yi hāl-i lebün terk eylemem cāna
Degirmen yürüdirlerse başumda cūybār-asā

-369-

[Maṭla‘]⁷⁴⁴

mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

⁷⁴¹ Maṭla‘: Müfred, N.

⁷⁴² Mısranın vezni kusurludur.

⁷⁴³ Maṭla‘: Müfred, N.

⁷⁴⁴ Maṭla‘: Kıt‘a, N.

1. Gül ruhlarını öpmege virmez didilerdi
Biñ nāz-ile ol gönca dehānum güli virdi

-370-

[Maṭla']⁷⁴⁵

meṣ'ülü meṣā'ülü meṣā'ülü fe'ülün

1. Şahnuñ yirine şimdi muzāf oldu bir āfet
Hakḳā ki yaraşdı aña ol 'örf ü izāfet

-371-

Ḳıṭ'a

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Rīze-i elmāsdur her ḳaṭresi içme 'arāk
Dāyim elden ḳoma yāḳūt-ı müferrihdür şarāb
2. Biri[si] ḳātil birisi cān-ver iken sāḳiyā
Birisi<dür> 'ālemde hiç tizāb-ile la'l-i müzāb

-372-

[Rubā'ī]^{* 746}

⁷⁴⁵ Maṭla': Ḳıṭ'a, N.

^{*} NAD, s. 288.

⁷⁴⁶ Rubā'ī: Ḳıṭ'a, N.

[Aṭāyī]

mef'ülü mefā'īlū mefā'īlū fe'ül

1. Şol-dem ki ola⁷⁴⁷ tūṭī-i cān ebkem ü lāl⁷⁴⁸
‘Arz ide ādeme ‘arız-ı[n] āyine-mişāl
Yā Rab nefesüm bağla benüm cānumı⁷⁴⁹ al
Tek görmeyeyin⁷⁵⁰ ol āyinede jeng-i melāl

-373-

[Maṭla']^{* 751}

[Aṭāyī]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Müdde'ī ol ḥalka-i zülf-i mu'anberden geçer
Güiyā kelb-i⁷⁵² mu'allemdür ki çenberden geçer

-374-

[Naẓm]⁷⁵³

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

⁷⁴⁷ ola: -, NAD.

⁷⁴⁸ lāl: vālih, NAD.

⁷⁴⁹ cānumı: cānum, NAD.

⁷⁵⁰ görmeyeyin: görmeyeyüm, NAD.

* NAD, s. 291.

⁷⁵¹ Maṭla': Kıt'a, N.

⁷⁵² kelb-i: gelüp, NAD.

⁷⁵³ Naẓm: Kıt'a, N.

1. Bilürüm kūyuṇda ğamdan her gün āh eksük degül
Ādemilik şehā ḳuldan günāh eksük degül
2. Yaseminüñ çün şabā ḳapdı külāhın gül didi
Kelle sağ olsun cihānda bir külāh eksük degül

-375-

Ḳıṭ‘a

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. ‘Oṣmaniyānda ‘ādet ü ḳānūn budur hemīn
Dāyim yanımca yol yürü dir dāmenüm gibi
2. S.....ni adam iderler s....n
Ḳalur ayakda oṇmaduḳ olur benüm gibi

-376-

Müfred

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. Gen-i zībāya meyl idüp ekṣer
Tüfeng-endāz olur yeñiçeriler⁷⁵⁴

⁷⁵⁴ Mısranın vezni kusurludur.

-377-

‘Ālī Efendi

mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. Ne var ‘arz itse varın sīm-tenler
Seḥā ‘ayn-ı sa‘ādetdür dimişler

2. Güzellik manşıbında gice gündüz
Der-āmed eksik olmaz ardı işler

-378-

‘Ulvi

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Şahn-ı çemende elde kadeḥ sāḳī intizār⁷⁵⁵
Mestāne gözlerin süzerek öpdi o yār⁷⁵⁶

-379-

Ḥālīşī

mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

⁷⁵⁵ Bu beyit 55b’de tekrarlanmıştır.

⁷⁵⁶ Mısranın vezni kusurludur.

1. Dirdüm ki bir bahāne ile seyr idem yüzün
Hîç bulmadum bahāne o ğonca-dehāna ben⁷⁵⁷

-380-

Ḥaylī

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Öykünürse şalınup kāmētüne serv-i çemen
Bilmez ol şīve-i reftāruḡ efendi yūri sen

-381-

[Maṭla']⁷⁵⁸

mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. Eger cān görmek istersen bedensiz
Yūri cānānı seyr it pirehensiz

-382-

Derviş Semā'ī

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Tekye-i ğamda olup abdālun
Şoyunup 'aşkuḡa 'üryān olayın

⁷⁵⁷ Bu beyit 55b'de tekrarlanmıştır.

⁷⁵⁸ Maṭla': Müfred, N.

2. Cümleden kaç‘-ı nazar sulṭānum
Gūşe-i çeşmüñe kurbān olayın

-383-

Bākī⁷⁵⁹

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Cevre katlanmak olurdı n’idelüm ey **Bākī**
‘Ahd-i hūbān gibi yok şabrumuzun bünyādı

-384-

‘Abdī

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Nağmeler itdi yār koynumda
İşiden didi sīne bülbulüdür

-385-

‘Aṭāyī^{*}

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

* BAD, s. 423.

⁷⁵⁹ Mecmuada müfred olarak görünse de beyit, Bākī’nin bir gazelinin mahlas beytidir.

* NAD, s. 201.

1. Dil-berüñ ğamzesi ħūnī gözi mestāne gerek
Kendi kız naķşı güzel cünbişi merdāne gerek
2. Göz ucıyla gice meclisde nice nāz u niyāz
İltifātı kılına ħāşılı rindāne gerek⁷⁶⁰
3. Ĥāne-perverleri ķo ĥūr-ı cinān ise daķı
Yār dünyāda hemān şūĥ u levendāne gerek⁷⁶¹
4. Bezm-i meyde güzelüñ şem‘-i cemālin tolanup
‘Āşık-ı sūĥte dil ĥidmete pervāne gerek⁷⁶²
5. Āllāh ‘aķlın alur dil viren üftādelerüñ⁷⁶³
Meyl iden yār ‘Aṭāyī gibi dīvāne gerek⁷⁶⁴
6. Faşl-ı gül meclis-i mül dil-ber şūĥ u şengül
Bundan özge daķı ey ‘āşık-ı şeydā ne gerek⁷⁶⁵

62a

-386-

⁷⁶⁰ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁷⁶¹ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁷⁶² Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁷⁶³ Mısranın vezni kusurludur.

⁷⁶⁴ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁷⁶⁵ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

Müseddes-i Huzûrî fermāyed

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1.

Saṇa hicrān belāsı hep bu çarḥ-ı bî-vefānuḡdur
Şefā'at merḥamet şefkat Rasûl-i Kibriyā'nuḡdur
'Aṭā vü redd-i baḡşış Ḥalîk-ı kevn [ü] mekānuḡdur
Dilā bî-hûde şanma sen bu sözler nükte-dānuḡdur
Erenlerden ümîdüḡ kesme himmet evliyānuḡdur
Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Ḥüdā'nuḡdur

2.

Firākından şafā kesb eyle yāruḡ olma bî-gāne
Derūnuḡ derdini cānuḡda şakla açma nā-dāna
Çerağ-ı sîneḡi yandur getir şevk-ile meydāne
Göḡül rāh-ı muḥabbet[dür] eger düşdüḡ[se] yabana
Erenlerden ümidüḡ kesme himmet evliyānuḡdur
Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Ḥüdā'nuḡdur

3.

Belā vādîsinüḡ Mecnûn[ı] olma bî-ser ü bî-pā
Recāyı kaṭ' idüp hicrāndan itme kimseye şekvā
Olursaḡ cān-ile ṭālib seni maḥrûm ide ḡāşā
Eger başuḡda ['aḡlun] var-ise ey 'āşık-ı şeydā

Erenlerden ümidüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Hüdā'nuñdur

4.

Ġam u hicrān beni öldürdi gördüm ġayra yok tedbīr
Varup ağladum itdüm bir ġayra hālūmi takrīr
Fırāk eyyāmınuñ hep ser-güzeştin söyledüm bir bir
Bu derde çāre olmaz mı didüm didi baña ol pīr
Erenlerden ümidüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Hüdā'nuñdur

62b

-387-

Figānī*

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. Yüz virmesün meded diñüz ol mäh-pāreye
Şol hāl [ü] haṭ diyen bir iki yüzi qaraya
2. Tīġuñ şu deñlü zaḥmuma kan ağladur ki āh
Sīnemde açar⁷⁶⁶ oldı begüm yara yaraya

* FGD, s. 109.

⁷⁶⁶ açar: acır, FGD.

3. Baħr-i ğamuḡda⁷⁶⁷ mevc-i belā dil sefīnesin
Cānā havā-yı zūlfūḡ-ile urdı ħaraya
4. Kūyuḡda ħatre ħatre sirişkūm benūm hemān
Ey meh felekde beḡzedi yer yer sitāreye
5. Ķurtulasun **Figānī** zevālden gözüḡ yaşı⁷⁶⁸
Kim ħoşdı⁷⁶⁹ yāri sāye diyen yüzi ħaraya

-388-

Civānī

mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn

1. Şehā 'āşıkıların gör kim döyer cevruḡ belāsına
N'ola meyli vefā kılsa güzeller mübtelāsına
2. Ķaralar giymiş ol dil-ber meger 'āşıkı ölmüşdür
Yürür āheste āheste gider 'āşıkı yasına
3. Münācāt eylegil dilden ilāhī şaķlasun yāri
Melekler gökde amīn dir el açduķda du 'āsına

⁷⁶⁷ Baħr-i ğamuḡda: Ğarķ eyler idi, FGD.

⁷⁶⁸ Ķurtulasun Figānī zevālden gözüḡ yaşı: Mihrūḡ zevālden başı ħurtulmaz Figāniyā, FGD.

⁷⁶⁹ ħoşdı: ħoġdı, FGD.

4. Benüm-çün cān dirīġ eyler dir-imış saña ol düşmen
Cemālün muşhafı haqqı **Civānī** ey perī peyker⁷⁷⁰
5. İnanma ey gülüm balum raķībün iftirāsına
Ölüm haddine irmişdür demidür başla yasına

-389-

Baķī*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'lū fā 'ilün

1. Kıaddün katında kāmēt-i şimşād pest olur
Zülfün yanında revnaķ-ı 'anber şikest olur
2. Tāb-ı ruķunla la'lün ağan 'aķlın aldurur
Şevķ-ile içse kişi mey[i] katıvmest olur
3. Reftāra gelse kāmēt-i 'ar 'ar-ķırām-ile
Bālā-yı yāre serv-i çemen zīr-dest ol
4. Zinhār eline āyine virmeñ o kāfirün
Zīrā görince şüretini büt-perest olur
5. **Baķī** çeker mi bāde-i engūr minnetin

⁷⁷⁰ Mısranın kafiyesi kusurludur.

* BAD, s. 160.

Her kim ki mest-i cür'a-i cām-ı Elest olur

63a

-390-

Raḥmī*

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Sirişküm al idüp fūrķat vüçüdum itdi zer ḥasret
Ne reng itdi baña fūrķat neler itdi⁷⁷¹ neler ḥasret
2. Birisi ğam-güsārumdur⁷⁷² birisi yar-ı<m> ğārumdur⁷⁷³
Meded bendey cüdā olmaz⁷⁷⁴ eger fūrķat eger ḥasret
3. Qadīmī ḥānedānıdır meger⁷⁷⁵ bu devr-i ḥādisden⁷⁷⁶
Dil-i vīrānuma [dāyim]^D kıomaz⁷⁷⁷ fūrķat göçer ḥasret
4. Melāmet cāmesini dest-i⁷⁷⁸ fūrķat çāk çāk itse
Anı ser-rişte-i müjgān ile ol-dem dıker ḥasret
5. Vüçüdum tīg-i fūrķat **Raḥmiyā** çāk itse ser-tā-ser

* BRD, s. 156-157.

⁷⁷¹ itdi: geçdi, BRD.

⁷⁷² ğam-güsārumdur: yār-ı ğārumdur, BRD.

⁷⁷³ yār-ı ğārumdur: ğam-güsārumdur, BRD.

⁷⁷⁴ cüdā olmaz: helāk itdi, BRD.

⁷⁷⁵ meger: bugün, BRD.

⁷⁷⁶ devr-i ḥādisden: devr-i ḥādisde, BRD.

⁷⁷⁷ kıomaz: kıonar, BRD.

⁷⁷⁸ Melāmet cāmesini dest: Ten-i pūr-yāremi ger tīg, BRD.

Ana karşı tutup⁷⁷⁹ bu sînemi eyler siper hasret

-391-

Velehu *

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Ğark olaldan kanlu yaşum içre cism-i nâ-tüvân
Vâdi-i hayretde kaddüm oldı şâh-ı erguvân
2. Oklar-ile sînemi zeyn ideli⁷⁸⁰ ol kaşı yâ
Bülbül-i dil gūyiyâ ney içre kıldı âşyân
3. Dil lebünden büse alurken ider zülfün hücum
Gerçi dirler şu içerken âdemi şokmaz yılan
4. Kanda gitsem dâmenüm elden komaz Zâl-i zamân
Derd ü miñnetle beni beñzer toğurdı tev'emân
5. Rûy-ı zerdüm sürh-i eşkümle müzeyyen olalı
Rahmiyâ oldum belâ bāğında mîr-i 'âşıkân

-392-

⁷⁷⁹ tutup: çıkup, BRD.

* BRD, s. 238-239.

⁷⁸⁰ ideli: eyledi, BRD.

Bākī*

mefûlû fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. Dergāh-ı Hakkā derd-ile 'āşık niyāzda
Bâtıl taşavvur itmede zāhid namāzda
2. 'Uşşāk-vār şevk-ile huccāc rāks ider
Âheng-i âh u nâlelerümden Hicāz'da
3. 'Aşkuñla Zühre çarhdur⁷⁸¹ gerdün semâ'da
Hurşid ü mâh şevk-ile sūz u güdāzda⁷⁸²
4. Üftâdeler şikeste vü mecrûh u pây-mâl
Hübân semend-i nāza binüp türktāzda
5. **Bākī** karīn-i fūrkatün olmak revā mıdur
Akran içinde böyle iken imtiyāzda

63b

-393-

Nev'î*

mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

* BAD, s. 376.

⁷⁸¹ çarhdur: çarhda, BAD.

⁷⁸² güdāz: güzār, N.

* NVD, s.538.

1. Vişāle va‘de itmişdün ferāmūş eyledün gitdi
Meded rūḥ-ı revānum ölmedin gel va‘demüz yetdi
2. Eger güldür eger ḥār u⁷⁸³vcefā redd eylemez ‘āşık
Hemān luṭf eyle ey ḡonca göñülden her ne kim bitdi
3. Bizümle şüretā olduñ mülāyim va‘dede ammā
Dirīgā ey gül-i ter ḥār u ḥasler ḳavli berkitdi
4. Vişāle irmez imiş ‘āşık-ı bī-sīm olan bildük
Ḳapunḡa ağlayu ağlayu cānā işümüz bitdi
5. Oḳuyup yanunā tutsañ el üzre yaraşur anı
Senünçün kendüsin dillerde⁷⁸⁴ Nev‘ī dāsītān [itdi]^D

-394-

Aḥmed Paşa*

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ol şanem kim Leyle-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūn'ına tedbīr-i zencīr eylemiş

⁷⁸³ ḥār u: ḥār-ı, NVD.

⁷⁸⁴ dillerde: illerde, NVD.

* APD, s. 207.

2. Didüm ey dil-ber bu haṭ yüzünde neyler did[i] kim
Lāciverd-ile benefşe bāğa taḥrīr eylemiş
3. Āh-ı ‘āşıkdan şaḳınmazduḡ dirīgā kim haṭuḡ
Dūddur ki āyīne-i ḥüsnünde te'sīr eylemiş
4. Ḥācibüḡ devrinde ḥaddüḡ haṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş
5. Haḳ livā-yi ‘aşkı⁷⁸⁵ şubh-i ezelden⁷⁸⁶ **Aḥmed**'üḡ
Mihr-i ḥüsnüḡ gibi ey meh āsūmān-gīr eylemiş

-395-

Miṣālī

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ol perī göstermeyüp rüyın tutar şandum niḳāb
Şonra bildüm haṭṭ-ı ruḥsārından eylermiş ḥicāb

-396-

[Maṭla‘]

⁷⁸⁵ ‘aşkı: ‘aşkıını, APD.

⁷⁸⁶ ezelden: ezelde, APD.

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Didüm ahır haṭ gelür o la 'l-i ḥandān üstine
Didi ol rūḥ-ı revān gelsün n'ola cānvüstine

-397-

[Müfred]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Tatlu dillerle **Misālī**'nün girüpdür göñlüne
Gūyiyā bir dil-ber-i şirin zebāndur ḥançerün

64a

-398-

‘Aṭāyī*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Leb-i cūya toḳınup dem-be-dem enfās-ı bahār
Pür-şadā oldı neyistān nitekim mūsikār
2. Ḥār derdin[den]^D ider bülbul-i şeydā nāle
Gerçi⁷⁸⁷ urmaz gül ile anı nihāl-i gülzār

* NAD, s. 165.

⁷⁸⁷ Gerçi: Yoḥsa, NAD.

3. Hattıña dil uzadur sebze diyü sāye degül
Yiri aldı yüzine sille urup berg-i enār
4. Gül-i bādāmuñ olursa ne ‘aceb zehresi āk
Haber-i gamzeñi irgürdi nesīm-i ecār
5. Ey ‘Aṭāyī geçemem cām-ı leb-i dil-berden
Bāde-i miḥnet-ile geri [ki]^D oldum evgār⁷⁸⁸

-399-

Velehu*

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ol ‘izār-ı pākde olma neden ḥaṭṭ-ı ğubār
Nev-civānum ābda naş olmaz-iken bir arār
2. Geldi badı ḥaṭṭ-ı ruḥsāruñ o sama beñleri
Dānelerden zāhir oldı ‘āıbet⁷⁸⁹ bir sebzēār
3. Beñzedürdüm ruḥda ḥaṭṭa zīr-i zūlfün̄de ruḥa
Sebze gülden lāle sūnbül̄den olaydı āikār⁷⁹⁰

⁷⁸⁸ evgār: evkār, NAD.

* NAD, s. 180.

⁷⁸⁹ ‘āıbet: ğūyiyā, NAD.

⁷⁹⁰ Divanda bu beyit yerine baka beyit yer almaktadır.

4. Nüşha-ı mihr ü muhabbetdür ki konmış âteşe
Güyyiā ruhsār-ı āl üzre o haṭṭ-ı müşg-bār

5. Şafha-ı ruhsārdan n'ola kazıtsa ol perī
Ey 'Aṭāyī neylesün yaṅlışdur ol haṭṭ-ı 'izār

-400-

Bākī⁷⁹¹

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Qadd-i bālāḡa eger öykünür-ise 'ar'ar
Sen üşenme güzelüm bād anı silker şarşar

2. Dāğlar sīne sīne yaqdı nice dāğ⁷⁹²
Şanma âteş görinen her gice cānā yer yer

3. Pāy-ı būsūḡ aḡa ḡammāmda el virmez-idi
Qatı yüz bekleyeni eylemiş-idi mermer

4. Meded öldürdi beni derd-ile Mirrīh-şıfat
Tīğ-i ser-tīz-ile başlar kesici bir berber

⁷⁹¹ Bākī divanında yer almayan bu şiir Hasan Kaplan'ın bir makalesinde yer almaktadır. Bk.: Kaplan, Hasan (2018). "Bākī'nin Basılı Divanlarında Yer Almayan Şiirleri ve Divanının Bir Nüşhası Üzerine Bazı Notlar". International Journal of Language Academy. C. 2 s. 238.

⁷⁹² Mısranın vezni kusurludur.

5. Şi'r ü inşâ ile **Bâkî** ele girmez maşşûd
Hûblar vaşlına bir çäre dilerseñ zer zer

64b

-401-

Ḥayretî*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1.

Niçe bir zülfi gibi ḥāk ile yeksān olalum
Niçe bir turraları gibi perīṣān olalum
Açılalum leb-i dil-ber gibi ḥandān olalum
Cür'adānı getür abdāl yine ḥayrān olalum

2.

Silelüm gel berü āyīne-i ḳalbün tozını
Açalum kuḥl-i ğubār ile yine cān gözini
Ḳulağa koymayalum ḥāce faḳīḥün sözini
Cür'adānı getür abdāl yine ḥayrān olalum

3.

* HYD, s. 94.

Vā‘izūñ huşgi⁷⁹³ bizümle ger⁷⁹⁴ iderse cengi
Budalāyuz biz anuñ olımazuz⁷⁹⁵ hem-rengi
Göremez cān gözi çāk olmayıcağ kör bengi
Cür‘adānı getür abdāl yine hayrān olalum

4.

Qalmayup gülşen-i dilde eser-i hār-ı melāl
Yeridür açıla yer yer güle⁷⁹⁶ gülzār-ı hayāl
Müftī-i ‘aşq çü fetvā virüben didi helāl
Cür‘adānı getür abdāl yine hayrān olalum

5.

Yıķuban zühd [ü] ğamuñ⁷⁹⁷ mülkini vīrān idelüm
Girelüm cān u gönül şehrini seyrān idelüm
Cem‘ olup bir araya şöhet-i rindān idelüm
<Niçe bir bāde-i hamrā gibi rengīn olalum>
[Cür‘adānı getür abdāl yine hayrān olalum]

6.

Niçe bir āyine-i cām ile hōd-bīn olalum
Niçe bir bāde-i hamrā ile⁷⁹⁸ rengīn olalum

⁷⁹³ Vā‘izūñ huşgi: Vā‘iz-i huşg, HYD.

⁷⁹⁴ ger: biñ, HYD.

⁷⁹⁵ biz anuñ olımazuz: olımazuz biz anuñ, HYD.

⁷⁹⁶ güle: gül-i, HYD.

⁷⁹⁷ vera‘: ğamuñ, HYD.

⁷⁹⁸ ile: gibi, HYD.

Şöyle⁷⁹⁹ yek-beng⁸⁰⁰ gedālar gibi şirīn⁸⁰¹ [olalum]

Cür‘adānı getür abdāl yine hayrān olalum

7.

‘Aşk esrārınun anlamağa⁸⁰² keyfiyyetini

Ni‘met-i h̄ ān-ı ğamun almağ için lezzetini

Hayretī’nün dahı arturmağ-içün hayretini

Cür‘adānı getür abdāl yine hayrān olalum

65a

-402-

Ṭarzī

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sākī⁷⁹⁹-yi ‘aşkun görürken elde cām-ı miḥnetin
Kim çeker rıtl-ı girān-i bezm-i dehrün şıkletin
2. Benzemek kâbil midür ebrū-yı dil-dāra hilāl
Anun erbāb-ı nazar a‘lā bilür māhiyyetin
3. Tāzedür bilmez o hūnī ‘āşık öldürmek yolın
Yohsa çokdan ihtiyār eylerdi anun zaḥmetin

⁷⁹⁹ Şöyle: Gel e, HYD.

⁸⁰⁰ yek-beng: yek reng, HYD.

⁸⁰¹ şirīn: miskīn, HYD.

⁸⁰² anlamağa: anlamaya, HYD.

4. Şatsa istiğnā n'ola ol hā'ce-i bāzār-ı nāz

Çarsū-yı 'aşkınun gördi kemāl-i keşretin

5. Āteş-i āh-ı şerer-bārumdan eylerdi hāzer

Bilse ey **Ṭarzī** derūn-ı sīnenūn germiyyetin

-403-

'Ulvi*

mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn mefā 'ilūn

1. Hümā-veş yüksek uçar şeh-süvārum baña meyl itmez

Diriğ ol kıdd-i bālāya⁸⁰³ elüm irmez gücüm yitmez

2. Görüp germiyyet-i sūz-ı derūnum nerm olur kalbi

Beni gördükçe anuñ-çün o mäh<a>⁸⁰⁴ yā kaşların çatmaz

3. Cebīnūñle⁸⁰⁵ 'izāruñ⁸⁰⁶ vaşf idüp⁸⁰⁷ dil nāle kıldukça

Hezārān 'andelībi lāl ider tūṭiyi söyletmez

* DUD, s.482.

⁸⁰³ bālā: tūbā, DUD.

⁸⁰⁴ mäh: şeh, DUD.

⁸⁰⁵ , N.

⁸⁰⁶ Cebīnūñle 'izāruñ: Ruḥuñ mir'atını, DUD.

⁸⁰⁷ idüp: eyleyüp, DUD.

4. Benüm [şol] eşküme merdümlik it⁸⁰⁸ rahm eyle sultānum
Serīr-i ma‘delet serverleri mazlumu ağlatmaz
5. Cihānuñ yügrügisin menzil al eglenme ey ‘Ulvi
Semend-i tab‘uğa rāh-ı suḡanda kimseler yitmez

65b

-404-

Rūḫī*

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Dil-ber odur⁸⁰⁹ ki ide ‘āşık-ı dīdāra nazar
Farz-ı ‘ayn ola yanında [o]^D dil-i bīmāra nazar
2. Düşde irmek gibidür mertebe-i a‘lāya
Manşib-ı dehr-i denī devlet-i bīdāra nazar
3. Kimi görse⁸¹⁰ nazar-ı luṭfına muḥtāc geçer
Yār bilmez ki ide ḳanḳı dil-fikāra nazar
4. Rūy⁸¹¹ dildāra nazar ḳılmasa zāhid ne ‘aceb

⁸⁰⁸ Benüm [şol] eşküme mürevvetlik it: Mürüvvet ḳıl yetīm-i eşküme, DUD.

* RHD, s.523.

⁸⁰⁹ odur: oldur, RHD.

⁸¹⁰ görse: görseñ, RHD.

⁸¹¹ Rūy: Rūḫi, RHD.

Çeşm-i ma'lûl idemez mihr-i pür-envāra nazar

5. Hāsīd inşāfa gelüp **Rūhī**'ye tahsīn eyler

Çeşm-i Hāk-bīn-ile i[de]rse⁸¹² bu güftāra nazar⁸¹³

-405-

Yahyā Efendi*

fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilātūn fā 'ilūn

1. Acı sözler niyyet eylerseñ de olmam bī-ḥuzūr

Çünkü eyler ol dehān-ile⁸¹⁴ o leblerden şudūr

2. Artuğ olur bīm-i cān 'āşıqlara hikmet nedūr

Her kaçan ḥūnī gözün̄de ḥüsrevā olsa fütur

3. Bir cemālūñ⁸¹⁵ bā-kemālūñ olmuşuz meftūnı kim

Bakduğı mir'āt ider ḥurşīd gibi feyz-i nūr

4. Korkarın cennetde de 'uşşāk rāḥat görmeye

Ögrenürse şīve-i ḥübān-ı İstanbul'ı ḥūr

⁸¹² iderse: eylerse, RHD.

⁸¹³ Şiir divanda 8 beyittir.

* ŞYD, s. 79.

⁸¹⁴ dehān: zeban, ŞYD.

⁸¹⁵ cemālūñ: cemāl-i, ŞYD.

5. Serv-ḳaddinden bizi Ḥak itmeye **Yahyā** cüdā⁸¹⁶

Üstümüzden sāye-i luṭf-ı Ḥudā olmaya dūr⁸¹⁷

-406-

Velehu*

mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Cihānda 'āşık-ı mehcūr[a] şanma rāḥat olur

Neler çeker bu göñül söylesem şikāyet olur

2. Ölünce demreni ḳalsun çıkarmañuz dilden

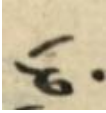
Taḥammül eyleyemem olda bir cerāḥat olur

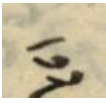
3. Bu rūzgārda bir berg-i 'ayş girmez ele

Felek müsā'ade itmez ne⁸¹⁸ bī-mürüvvet olur

4. Kimine⁸¹⁹ rencīş-i ḥāṭır virür kerem itmek

Muḳayyed olmasun erbāb-ı dilde⁸²⁰ zaḥmet ol[ur]

⁸¹⁶ , N.

⁸¹⁷ , N.

* ŞYD, s. 85.

⁸¹⁸ itmez ne: itmezse, ŞYD.

⁸¹⁹ Kimine: Le'īme, ŞYD.

⁸²⁰ dilde: dille, ŞYD.

5. Yakında kūy-ı harābāta uğradum **Yahyā**

Ne hūb cāy-ı şafā gūşe-i ferāgat olur

66a

-407-

Bākī*

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Devrān ayağın şöyle şikest itdi şarābuñ

Güyā ki mey-i nāba gözi degdi habābuñ

2. Keyfiyyet-i esrāra dōşendi zarafā hep

Yārān ayağın almada hayrān mey-i nābuñ

3. Esbāb-ı tarab seyl-i mey-i nāb ile gitdi

Āvāzı boğıldı giderek çeng ü rebābuñ

4. Peymāne şikest oldı yatur haylī zamāndur

Yanup yaqılur hātır-ı mecrūhı⁸²¹ kebābuñ

5. **Bākī** yine saçıldı nemek bāde-i nāb[a]

Bilsek 'acebā aşlı nedür bu şeker-ābuñ

* BAD, s. 266.

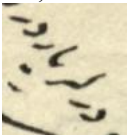
⁸²¹ hātır-ı mecrūhı: hātır-ı mecrūh, BAD.

Yahya*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Müydan ince meyan-[ı] dil-rubādur⁸²² var ise
Yok dehānından nişān<e> sırr-ı Hudādur var ise
2. Nice günlerdür ki hīç nām u nişānı yok dilün
Bir kemend-i cān-şikāra mübtelādur var ise
3. Hīç söz yokdur dehānında⁸²³ dimiş erbāb-ı dil
'Āşık-ı dil-ḥaste-i hicre şifādur var ise
4. Cevher-i ḥāk-i derün⁸²⁴ ümmīdine düşmüş gönül
Olmadı sa'y u taleble kīmyādur var ise
5. Dostum Yahyā'ya da bir niyyetüm vardur didün
Neydügin bildirmediün kaçduñ cefādur var ise

* ŞYD, s. 365.

⁸²² , N.

⁸²³ dehānında: dehānından, ŞYD.

⁸²⁴ derün: derin, ŞYD.

Velehu*

mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Gözüm ısırdı görince ol⁸²⁵ la'l-i ḥandānı
Nişānladum lebinüñ yaresiyle cānānı
2. Kim ola karşı tura ḥūb-rūlar içre aña
Meger ki āyīnede 'aks-ı rüy-ı rahşānı
3. Taşavvur itmedi mi bī-mişāl taşvīrūñ
Ne şūret ile çıkardı ki naqşını Mānı
4. Cebīni çin ile mıstarlı şahifedür⁸²⁶ yazmış⁸²⁷
Debīr-i⁸²⁸ ḥüsn aña dībāce-i Gülistānı
5. Ğazelde ol mehi **Yahyā** lebiyle vaşf itsün
Şekerle besle[s]ün ol tūttī-i suḥan-dānı

66b

-410-

* ŞYD, s. 459.

⁸²⁵ ol: o, ŞYD.

⁸²⁶ şahifedür: şafḥadur, ŞYD.

⁸²⁷ Mısranın vezni kusurludur.

⁸²⁸ Debīr: Derbīr, ŞYD.

Yahya*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Sihr eyledi alınca ele yār sāğarı
Bir zerre içre itdi nihān mihr-i enveri
2. Tīrūnle⁸²⁹ toğrılup gelicek şadr-ı sīneye
Peykānu[un] yürekde şehā bellidür yiri
3. Benzetdi serv-ḳaddūnı naḥl-i şanevbere
Bağlandı tār-ı zülfüne ḳalb-i şanevberī
4. Sāḳī başaḳ düşürse bizi şaḥne-i zamān
Cām-ı 'araḳ şunuḡ aḡa oldur ayaḳ teri
5. **Yahyā** nūḳūd-ı eşk-ile⁸³⁰ kim i 'tibār ider
Ol mihre naḳd-i encüm ile māh müşteri

-411-

Velehu*

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

* ŞYD, s. 440.

⁸²⁹ Tīrūnle: Tīrūn ki, ŞYD.

⁸³⁰ eşk-ile: eşküne, ŞYD.

* ŞYD, s. 355.

1. Virdi kemāl-i ḥüsn Ḥaḳ ol mäh-pāreye
Bedr oldu ṭālī ‘ümde nazar kı l sitāreye
2. Ḥaḳ şaḳlasun göñüldeki āteş belürmesün
Döyme z cihān u ḥaḳ-ı cihān bir şerāreye⁸³¹
3. Ağızlarını merhem-i luṭfuḡla ṭutmasaḡ
Söylerdi sīnem üzre benüm yāre yāreye
4. Zülfüḡ biri birine ḳatardı göñülleri
Gāḥice girmeyeydi eger şāne araya
5. **Yaḥyā** ne ḥāl var nazar-ı ehl-i ‘aşḳda
Virdi ‘aḳıḳ ḥāletini seng-i ḥāreye

-412-

Velehu⁸³²

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yār açıl sa biraz bāde-i nāb olsa bize
Gelse sākī sebeb-i ref‘-i ḥicāb olsa bize
2. Tāc-ı Dārā'da olan gevheri biz neyleyelüm

⁸³¹ şerāreye: şerāyeye, ŞYD.

⁸³² ŞYD, s. 332.

Cām-ı Cem'de konılan la'ı-i müzāb olsa bize

3. Bāde-i ḥum-ı mecāzī bize te'sīr itmez

Eski mey-ı ārelerüz köhne şarāb olsa bize

4. Ehl-i dil düşmeni ḥussāda 'aceb biz nitdük⁸³³

Ḥaz ider⁸³⁴ her biri biḡ⁸³⁵ gūne 'azāb olsa bize

5. Kānda var tāze güzel diyü sorardık **Yahyā**

Yār tenhā bulıcaḡ sonra⁸³⁶ cevāb olsa bize

67a

-413-

'Aṭāyī⁸³⁷

mef'ūlū fā'ilātü mefā'ilū fā'ilün

1. Bāzār-ı 'aşḡ içinde olalı derem-feşān

Ancak seni alur gözüm ey Yūsuf-ı zamān

2. Keşf eyledi bize yine esrār-ı la'lüñi⁸³⁸

Miftāḥ-ı ḡaybdur meger ey ḡonca ol zamān⁸³⁹

⁸³³ biz nitdük: nitdük biz, ŞYD.

⁸³⁴ Ḥaz ider: Şād olur, ŞYD.

⁸³⁵ biḡ: bir, ŞYD.

⁸³⁶ Yār tenhā bulıcaḡ sonra: Şonra tenhā bulıcaḡ yār, ŞYD.

⁸³⁷ NAD, s. 221.

⁸³⁸ Keşf eyledi bize yine esrār-ı la'lüñi: Gencīne-i cevāhir-i esrārı fetḥ ider, NAD.

⁸³⁹ zamān: dehān, NAD.

3. Dönmişdi cism-i zerd ile bir şem‘-i mürdeye
Mecnûn idince murgâ başı üzre âşiyân

4. Pâ-mâl idüp semend-ile bu cism-i zerdümi
Bir sikke koydı⁸⁴⁰ şimdi o sultân-ı kâmrân⁸⁴¹

5. Yitmez mi ey ‘Aṭāyî bize cev-r-i ğamzesi
Ḥaṭṭ-ı leb[i] ‘aceb niçün olur hırâş-ı cân⁸⁴²

-414-

Velehu⁸⁴³

fâ ‘ilātün fâ ‘ilātün fâ ‘ilātün fâ ‘ilün

1. Gör şafâyı bâğ pür-şît-i hezâr olsun hele
Vaktine şabr it şalâ-yı sebzâr olsun hele

2. Eski taḳvîme döne köhne kitâbı vâ‘izün
Yazılur ḥaṭṭ-ı çemen⁸⁴⁴ fasl-ı bahâr olsun hele

3. Leşker-i sermâ ider mi şahñ-ı gülşende qarâr

⁸⁴⁰ koydı: kodı, NAD.

⁸⁴¹ kâmrân: hüsn ü ân, NAD.

⁸⁴² Şiir divanda 6 beyittir.

⁸⁴³ NAD, s. 229-230.

⁸⁴⁴ Yazılur ḥaṭṭ-ı çemen: Rûz-ı nev-rûz irişüp, NAD.

Bayrak-ı gül-gün-ı lāle āşikār olsun hele

4. Sünbül-i gülzār dūd-ı micmere ʔan eyleye
Hākler ‘anber hevālar müşg-bār olsun hele

5. ʔurmaduñ yolda ‘Aṭāyī şād-kām olsun diyü
Katlan ey çāpük-süvār şīve-kār olsun hele⁸⁴⁵

67b

-415-

Velehu*

mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. Eyle niyāz o şem‘e hīç aldanma nāzına
Yumşar baķup dilüñ yine sūz u güdāzına
2. İçmez geçerse zāhid eger cām-ı bādeyi
Aķtar şürāhī⁸⁴⁶ gibi güç-ile⁸⁴⁷ boğazına
3. Şemşirün-ile ʔogra dilerseñ başum dise⁸⁴⁸
Aldanmasun o yār ‘adūnuñ piyāzına

⁸⁴⁵ Mısranın vezni kusurludur.

* NAD, s .238-239.

⁸⁴⁶ Aķtar şürāhī: Aķıt sebū-yı mey, NAD.

⁸⁴⁷ güç-ile: ʔutup, NAD.

⁸⁴⁸ dise: dirse, NAD.

4. Şūfīnūñ aldı ‘aqlını ğamzeñ qazā-ile
Tutsun anı efendi o geçmiş namāzına
5. Vaşf eyle ey ‘Aṭāyī haṭ-ı rūy-ı dil-beri
Ehl-i şafā ğazellerüñi tā ki yazana

-416-

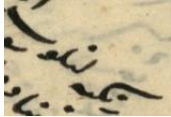
Velehu *

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Yine bu cāy-ı şafā-baḥşı⁸⁴⁹ gelüp seyrāne
Şoyınup ‘aşq-ile ey dil girelüm meydāne
2. Yiridür tekyelenüp⁸⁵⁰ olsa mücāvir yārān
Var mı dünyāda bunun gibi misāfir-ḥāne
3. ‘Ālemün şāhıdur ol rind-i gedā⁸⁵¹-meşreb kim
Gele yārān ile ‘işret kıla⁸⁵² dervīşāne

* NAD, s.231.

⁸⁴⁹ baḥşı: baḥşa, NAD.

⁸⁵⁰ , N.

⁸⁵¹ rind-i gedā: ‘ārif-i Cem, NAD.

⁸⁵² yārān ile ‘işret kıla: ‘işret kıla yārān ile, NAD.

4. Lāle-i bāğ-ı fenādur teni dervīşlerün
Tīg-i ‘aşk-ile olup çāk boyanmış kâne
5. Ey ‘Aṭāyī buradan biz didük āḥir yā Hū
Ḥāşılı ‘aşk iderüz şonra gelen yārāne

-417-

Nāmī

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Sākī bezm-i <pür> şafa derd ehline sāgar şunar
Payumuz virmez bize gelse kadeh ayak tolar

-418-

Rūḥī-i Bağdādī⁸⁵³

mef‘ülü mefā ‘ilün mefā ‘ilün fā ‘

1. Ey meh mihr-i şikeste-i cefāsın gūyā
Āzürde-i yār-ı bī-vefāsın gūyā
Her şubh nedür sende bu deḡlū teb ü tāb
Bir māh-liḡāya mübtelāsın gūyā

-419-

⁸⁵³ Şiir Bağdatlı Ruhî divanında bulunmamaktadır.

Bezmî

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

1. Kısmet olıcağ 'ārif ü rinde mey ü şāhid
Tebbīh ile seccāde virilmiş saña zāhid

-420-

Balî

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

1. Ne lutf itdün bana kahrınla garrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ğayrı

-421-

Velehu

mef'ülü fā'ilātü mefâ'ilü fā'ilün

1. Bāğun güli vü sünbülü serv [ü] benefşesi
Yār gelür diyü qodılar gözci nergisi

-422-

Enverî*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. İki destüm tolu mey destümi şındurma benüm
Tutalum iki elüm kıanda imiş kıanı kerem

-423-

[Müfred]

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Her yaña bûy-ı kākül tārümār ider
Kalmaz şabāya itdüğü bu rûzgārdur

-424-

[Enverî]*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. N'ideyin şahñ-ı çemen seyrini cānānum yok
Bir yanumca şalınur serv-i hırāmānum yok

* GŞT, s. 114.

* END, s. 119.

2. [Bağrumun]^{D854 855} başına dāğ-ı ğamuñ⁸⁵⁶ odlar yaqalı

Qaldum ayaqda qara başuma dermānum yoq⁸⁵⁷

-425-

Şun 'ī*

meḥ'ülü me ḥā'ülü me ḥā'ülü fe 'ülün

1. Hatm eyleyen ey ḥ'āce menem⁸⁵⁸ muşḥaf-ı 'aşkı

Ve'l-leyliye dek oqıdı⁸⁵⁹ ancak anı Mecnūn

-426-

[Maṭla']*

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Qankı 'āşık ki ğubār-ı reh-i cānān olmış

Tahtını yel götürür⁸⁶⁰ kendü Süleymān olmış

-427-

[Müfred]*

⁸⁵⁴ Bağrumun: Bunun, N.

⁸⁵⁵ Vezin ve anlam gereği divandaki şekli alınmıştır. bk: KURNAZ-TATCI, 2001, s. 119.

⁸⁵⁶ ğamuñ: ğamı, END.

⁸⁵⁷ Şiir Enverî divanında bulunan bir gazelin iki beytidir.

* GSD, s. 94.

⁸⁵⁸ menem: benüm, GSD.

⁸⁵⁹ oqıdı: oqumış, GSD.

* GSD, s. 73.

⁸⁶⁰ götürür: götürüp, GSD.

* GSD, s. 94.

mef'ülü me fâilü me fâilü fe 'ilün

1. Ey Hüsrev-i hübân seni arayı arayı
Kān derleyüb[en]^D çıkdı ayağdan⁸⁶¹ mey-i gül-gün

-428-

Hüsrevî*

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Yanuğa alup rakibi eyledün seyr-i çemen
Yanuğa kalur mı ey serv-i sehî seyr eyle sen

-429-

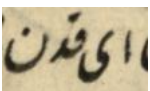
[Müfred]

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Kākül-i yār-ile oldum dir imişsin hem-bū
Ey benefşe ne dir il [bakma] kulağ ar[d]ıña қо

-430-

[Maṭla']

⁸⁶¹ , N.
* HÇT, s. 331.

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Öldürme hasta-ḥālünjı cevrü cefāñla
Böyle dirilme sevdicegüm Mübtelāñla

-431-

[Maṭla']

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Ey sāḳī cām-ı meyde görinen degül ḥabāb
La'lün ğamıyla dökd[i] ecel derleri şarāb

-432-

[Müfred]

mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. Komadılar şanavberi yanuçca şalına
Ol derd-mendün ayağına balta urdılar

68b

-433-

Kātibī

mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. Nāz-ile çemen seyrine ‘azm eyle hırāmān
Şaf şaf tura tā serv-i hırāmān duta dīvān

-434-

Velehu

meḡ‘ūlū fā ‘ilātū meḡā ‘īlū fā ‘ilūn

1. Tan itdüğini ‘āşıkā mescidde vā ‘izūñ
Mey-hāne içre aḡma mesāvī yiri degül

-435-

Velehu

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Devr-i rūyuñda çemende bulmasun mı dil-ferāḡ
Serv gibi pāy-bend ü lāle-veş yüzünde ḡan

-436-

Velehu

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Rāh-ı pīç-a-pīç-i zūlfinde ḡalurdı ḡaste-dil
Şem‘-i rūyı leyle-i tār içre tutmasa çerāḡ

-437-

Velehu

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Yüzini sürmezdi dāyım sâ'id-i sīmīnūḡe
Kullarun yan virmeseydi dostum bālīnūḡe

-438-

Keşfī

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. O yāruḡ ḡāba varmış çeşm-i pür ḡışmı çatup kaş
Uyur şehbāz-ı vahşidür kanadına çadup baş

-439-

Velehu

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Şalınup girdükçe bu zülf-i perīşān koynına
'Anberinedür ki girdi şanki la'l-i bedehşān koynına
2. Fikr-i la'lün koynına girse raķībün n'ola kim
Girdi seng-i ḡārānun la'l-i bedahşān koynına

-440-

Velehu

mef'ülü mefā'īlū mefā'īlū fe'ülün

1. Derdünle 'andelīb-i <çemen> muhabbet ecelidür⁸⁶²

Ġāfil yürüme aç gözüñi gün gecelidür

-441-

[Müfred]

mef'ülü fā'ilātü mefā'īlū fā'ilün

1. Müjgān tīr ile göricek çeşm-i kātılūñ

Şayd itdi murğ-ı cānı o şehbāz-ı felek

-442-

[Müfred]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. Ehl-i diller göricek āyīnede tasvīrūñi

Bağrına başmıñ yatur 'İsāyı Meryem şandılar

-443-

[Nazm]

⁸⁶² Mısranın vezni kusurludur.

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Bahār irdi şafā kesb idicek demdür çemenlerde
Huşūşā şalına yanuçca serv-i sīm-tenlerde
2. Sarılup her gül-endāma çeker pehlūya meh-rūyı
Ne hāletler nezāketler kōmıř Hāk pīrehenlerde

69a

-444-

[Maṭla']

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Āfet-i devrān ruḥundur 'ārız-ı dil-cūyuy āb
Sen bu yüzden māk-rūlar içre olduḡ āftāb

-445-

[Maṭla']

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Haṭṭun ol āfet-durur kim āftāb üstindedür
Zülfüy altında 'ızāruḡdur seḥāb altındadır

-446-

[Maṭla']

mefā 'ilün fā 'ilātün mefā 'ilün fā 'ilün

1. Geldükçe bizi sîne[ye] dil murğı şād olur
Şād olmasun mı her birisi kōl kânād olur

-447-

[Maṭla']

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Yolunda cān virem gibi derūnumda 'alāmet var
Şehīd-i tiğ-i 'aşk olmağa göñlümde şehādet var

-448-

[Maṭla']

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. İşüm altun eyledi sāķī gümüş peymāneler
Kĩmyādur var ise hāk-ı der-i mey-hāneler

-449-

[Müfred]

fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. Germ olup öykündüğüçün 'arız-ı gül-nāruṇa

Şem‘-ile muhkem tutuşdı bu gice pervânerler

-450-

[Aḥmed]

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Ol şanem ki Leylî-i zülfin girihgîr eylemiş
Raḥm idüp Mecnûnına tedbîr-i zencir eylemiş
2. Hâk liva-i ‘aşkıñı şubḥ-ı ezelde **Aḥmed**’ün
Mihr-i ḥüsnün gibi ümme meh âsümāngîr eylemiş

-451-

[Maṭla‘]

fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. Var ise meydân-ı ‘aşkuñ bir dil-âver serveri
İşte meydân işte er merdüm diyen gelsün beri

-452-

[Maṭla‘]

fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. Öykünürse şalınup kâmetüne serv-i çemen

Bilmez ol şīve-i reftāruṅ efendi yūri sen⁸⁶³

69b

-453-

Raḥmī*

mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Tecerrüd 'āleminde her kim isterse ma'āş itmek
Sirişk-ile muḥabbet dāğı besdür aṇa aş itmek
2. Dil alur tīr-i dil-ber başı yūnlü bir dil-āverdür
Revādur ceyş-i hicrāna anı bağrında⁸⁶⁴ baş itmek
3. Yiridür çarḥa tutsa tīg-i āhın ger dil-i şeydā
Raḳībūṅ kellesini ister anuṇla tırāş itmek
4. N'ola ceyş-i muḥabbet ġālib olsa dāğ-ı hicrāna
Kızılbaş-ile āsān oldı 'Osmānī firāş itmek
5. Seg-i dil-ber gibi kūy-ı belāda **Raḥmiyā** her şeb
Saṇa mı kaldı sīneṅ nāḥun-ı ġamla tırāş itmek

⁸⁶³ Bu beyit 61b'de tekrarlanmıştır.

* BRD, s. 221.

⁸⁶⁴ bağrında: bağrumda, BRD.

Rūhī*

fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

1. Halka kīn eyleme var-ise belāgat sende
Seni zemm eyleyeni⁸⁶⁵ sen medh-ile kıl şermende
2. Kimseye ağlama hālūn baḡa rahm eyle diyū
Cehd kıl eylesesūn üstūne 'ālem ḡande
3. Ehl-i 'irfān-ile kılḡanda geḡinmek yegdür
Cūhelā ile şafā eylemeden gūlşende
4. Pest ider ḡadrini āḡir kişinūn serkeşlūk
Ser-firāz olur ol⁸⁶⁶ 'ārif ki ola efgende
5. Sākin-i künc-i tevekkül olagör⁸⁶⁷ ey **Rūhī**
Nefs içün 'ārif olan cāhile olmaz bende

70a

* RHD, s. 976.

⁸⁶⁵ zemm eyleyeni: ḡadh ideni, RHD.

⁸⁶⁶ olur ol: ola o, RHD.

⁸⁶⁷ olagör: olğör, RHD.

[Bākī]*

fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. Tıfl iken dāyesi [ku]cağında
Gül idi kōpmadı⁸⁶⁸ budağında
2. Leb-i cānāne gibi ğonca-i ter
Kōpmadı dağı dehr bāğında
3. Ruḥuñuñ lāle baş açuḳ delüsi
Ḥālī sevdāsı var dimāğında
4. Şadāḳat u zekāt-ı⁸⁶⁹ çeşmüñdür
Sīm ü zer nergisüñ çerāğında
5. Bāde ḥaylī alındı meclisde
Öpdiler sākīyi dudağında
6. Sākī rez duḥterinüñ ol engüşt
Sīm ḥalḥāl ider⁸⁷⁰ ayagında
7. İki ḥançer taḳınmış ey **Bākī**

* BAD, s. 363.

⁸⁶⁸ kōpmadı: kōpmaduk, BAD.

⁸⁶⁹ Zekāt u: zekāt-ı, BAD

⁸⁷⁰ ḥalḥāl ider: ḥalḥāl idür, BAD.

Hasta çeşmi şolında şağında

-456-

Naẓīfū'l Mevlevī

fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. Ruhı gülçinelerün 'aşkına şahbā çekelüm
Mest-i bī-hūş olalum bāde-yi hamrā çekelüm
2. Der-i mey-hāneye yüzler sürelüm sāye gibi
Kılalum şekl-i melāmet nice pervā çekelüm
3. Gül gibi cām-ı mey[i] koyma ki fırsat demidür
Zen-i dünyāda hay(ı)f-kim ğam-ı ferdā çekelüm
4. Ne revā dāyire-yi 'aşka gire her cühelā
Bu bezm-i 'aşka gelün 'ārif [ü] dānā çekelüm⁸⁷¹
5. **Naẓīfā** nev ğazel inşā ider erbāb-ı suhan
Biz anuñ lafzla mażmunına ma'nā çekelüm

70b

-457-

⁸⁷¹ Mısranın vezni kusurludur.

[‘Aṭāyī]*

fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. Cān virüp oldum ğam-ı zülf ü zenaḥdāndan ḥalāş
Deynini viren olur zencīr ü zindāndan ḥalāş
2. Ğarḫ olam gibi hevā-yı ‘aşḫ-ile göz yaşına
Müşkil olur rûzgār olinca ‘ummāndan ḥalāş
3. Dāğ-ı sīne māni‘ olmaz ğamze-i dil dūzuna
Gül seper tutsa olur mı tīr-i bārāndan ḥalāş⁸⁷²
4. Kim bilür şeyṭān ḳazāsıdur tokına nā-gehān
Olmağa sa‘y eyle seng-i ta‘n-ı nādāndan ḥalāş
5. Ey ‘Aṭāyī cāna geçdi ta‘n-ı düşmen cevri dost
Hīç ne bundan emīn olduḫ ne ḥod andan ḥalāş

-458-

İnsān-ı⁸⁷³ kāmīl gofte

fe ‘ilātūn mefā ‘ilūn fe ‘ilūn

* NAD, s. 195.

⁸⁷² Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁸⁷³ , N.

1. Suhen-i dil neşât-ıla şorusı
Sözlerün eñ iyisi dik durusı
2. Ötme derbend tavulı dañ u dañ dañ
Çalma ıñık babaña yuf borusı
3. Ėazel erbāb-ı manşıba şāhum
Karın ağırsı vü göbek burusı
4. Şerer-i āh düşse karlı tağa
Böyle parlar yanar yaşı kurusı
5. Gürkdür insān (...) ⁸⁷⁴ ahū
Hať-ı nev-ẖāstun anun kurusı

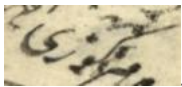
-459-

[‘Aťāyī]*

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Ruħlarun-ile dil-figār alınur
İki şāhidle bir ħişār alınur

⁸⁷⁴

* NAD, s. 178.

2. Sākiyā tolu şun ki anuñla
Būse-i yār-ı gül-‘izār alınır⁸⁷⁵

3. Nağd-i cān ile müşterī olsam
Tuyup ol şūh-ı şīve-kār alınur

4. ‘Arşa-ı ğamda niceler şatılur
Gāh olur kim nice şikār alınur

5. Ey ‘Aṭāyī gelürse⁸⁷⁶ nağş-ı murād
Şeş-der-i ‘ālem içre yār alınur

-460-

[Bakī]*

fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. Olsa zülfi o gül-‘izāra nikāb
Olur āşüfte sünbül-i sīr-āb

2. Dūd-ı āhum ruḥuñ hevāsıyla
Ebr olur yağdurur cihāna gül-āb

⁸⁷⁵ Divanda bu beyit yerine başka bir beyit yer almaktadır.

⁸⁷⁶ gelürse: olursa, NAD.

* BAD, s. 112-113.

3. Tāb-ı⁸⁷⁷ mihr ü muḥabbetüñdendür

Güher-i āfitāb-ı ‘ālem-tāb

4. Qaddüm ey şeh-süvār-ı ḥüsn itdi

Pāy-būsuñ ḥayāli şekl-i riḳāb

5. Ğam-ı dünyāyı dūna virme göñül⁸⁷⁸

Bāḳiyā ol hemīşe mest ü harāb^{879 880}

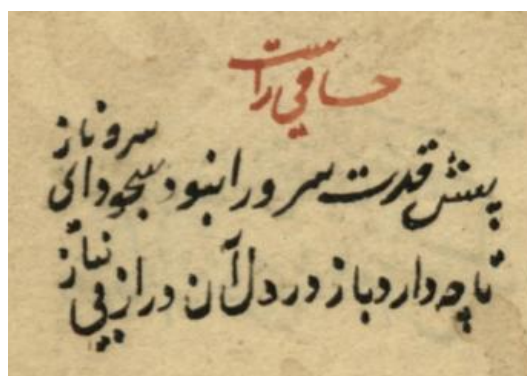
⁸⁷⁷ Tāb: Kān, BAD.

⁸⁷⁸ Ğam-ı dünyāyı dūna virme göñül: Ğam-ı devrān-ı dūnı çekme yūri, BAD.

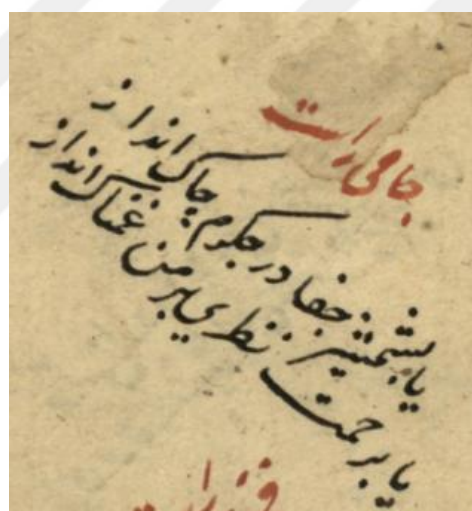
⁸⁷⁹ Şiir divanda 6 beyittir.

⁸⁸⁰ Şiir bazı farklılıklarla 8a’da tekrarlanmıştır.

-461-

-462-

-463-

-464-

کشتی مادر شیطانی
بیا و بگویم در جان شیخ و شایب
غریب و ولوله در جان شیخ و شایب
شیر آب انداز

-465-

ما فطار است
خیز در گاسه زر آب طرباک انداز
بیش از آن دم که شود گاسه سرخاک

-466-

نواهی را
در بجزان بقوه آب طرباک انداز
ابربان غافل در کینه افلاک انداز

-467-

ربیع
نهایی است
پنجمین بر رخ نوبان نظر پاک انداز
هر جا دیده الووه بود خاک انداز

-468-

انصاف
وله
ای سوزناز
عشاق را نیاز تو هم خطه

-469-

فی حریفین
قاسم راست
سید و سادات عالم غیر از انسان
زاهد افسرده دل از خود میزنند قوس

52b

-470-

اوصی راست
 در بیمر مانیکجذ بغیر از دوست
 مرد و عالم را بدشمن ده که مار دو

-471-

سکمان
 مستی بغای می تو فاضل
 مستی میخند صبا این صبح کارست

-472-

جانی
 عید شدم کس را عیدی دارد پس
 عید ما و عیدی ما دارد پس

-473-

ولایقا
از عیدم
روین دیدم وایت
زیرب خدیو با بر و
ریاضی

-474-

ریاضی
ای دن غیر عشق مکن نشویم
کز آفرینش تو غزل عشق بود و

-475-

بنای راست
مستم و چون اهل تقوی نشستم
دور جام از قطره نای داده ام

-476-

حایه
 مکتوب
 کسبی دارد و چرخ میزدایم
 ای ماه نور شید غرض ما تر داریم
 ۱۲۹۰

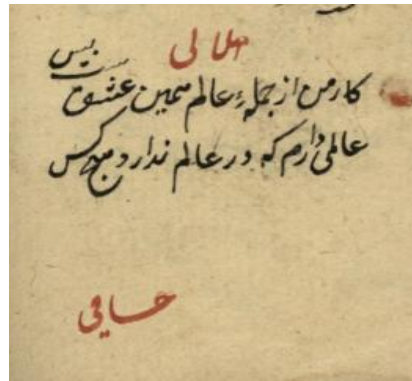
-477-

ای ماه
 جانی
 مکتوب
 چون بندم دل یکی گز دوستان
 چون صراحی و قند یکدل نمی بینم دو

-478-

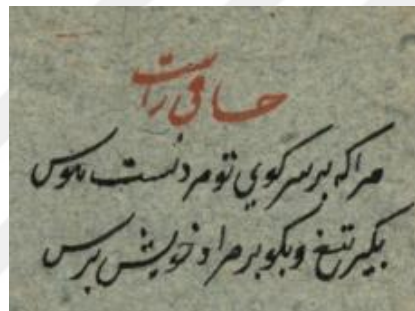
سنجی
 مکتوب
 عشق یار و ترک
 ترک میگذرم مباداراز او
 سز سستی مباداراز او

-479-

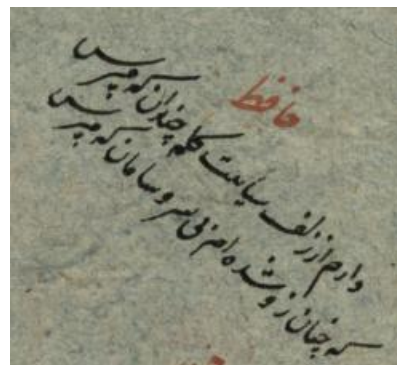
35a

-480-

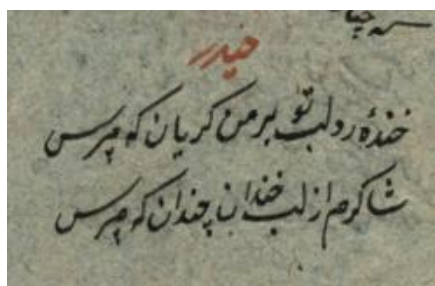

881

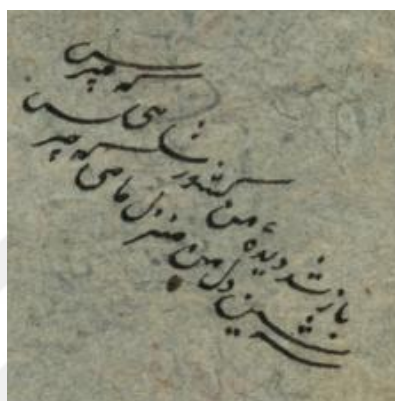
-481-

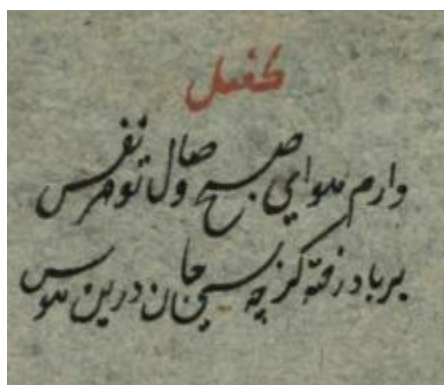
-482-

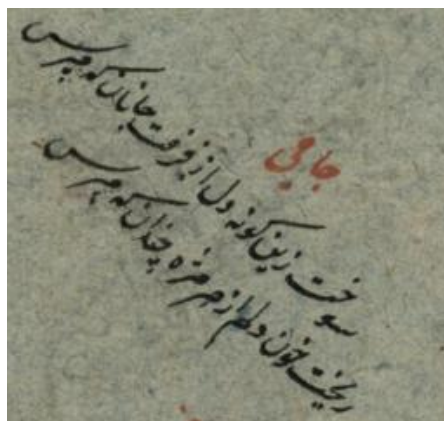
-483-

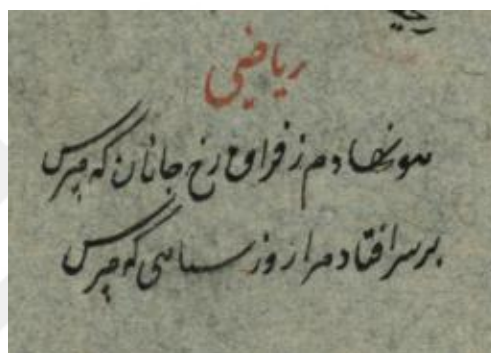
-484-

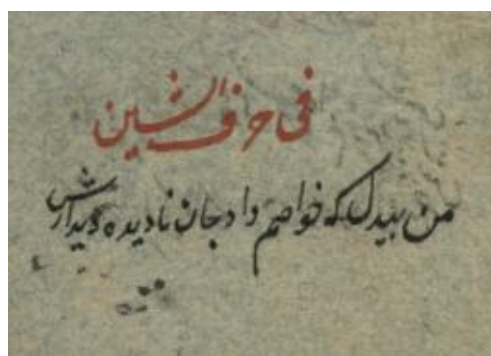
-485-

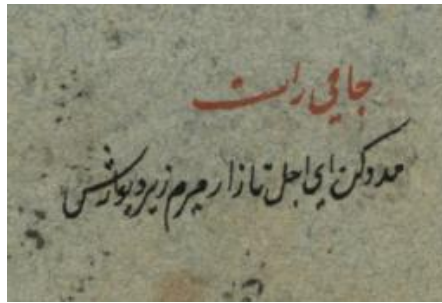
-486-

-487-

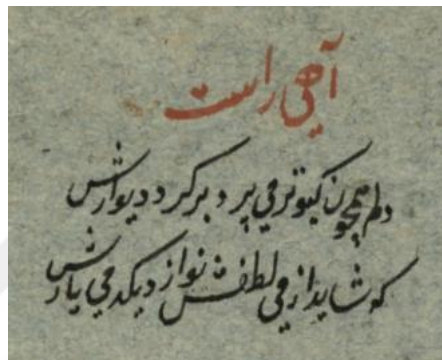

-488-

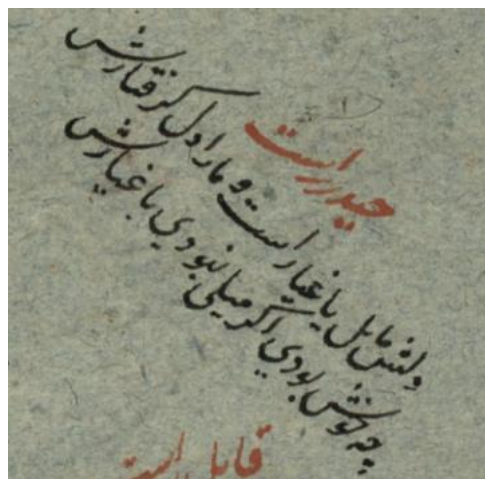

35b

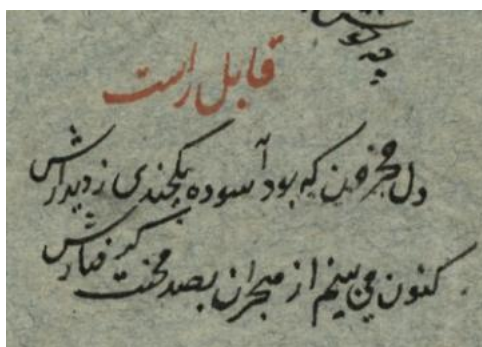
-489-

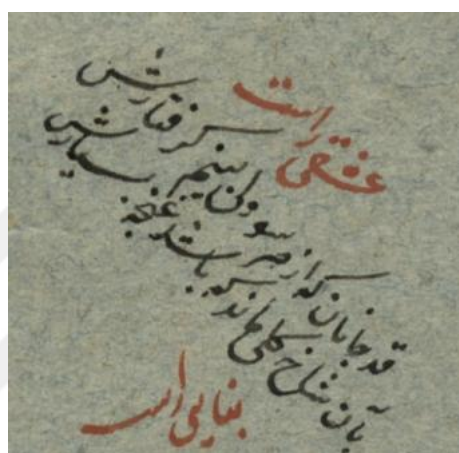
-490-

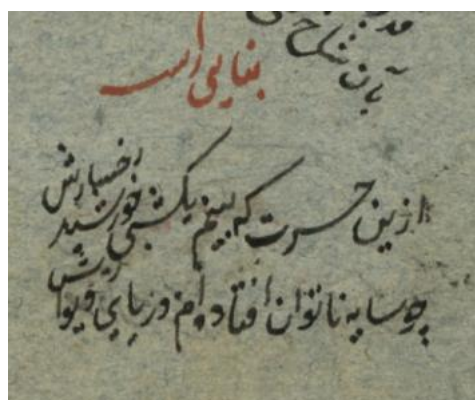
-491-

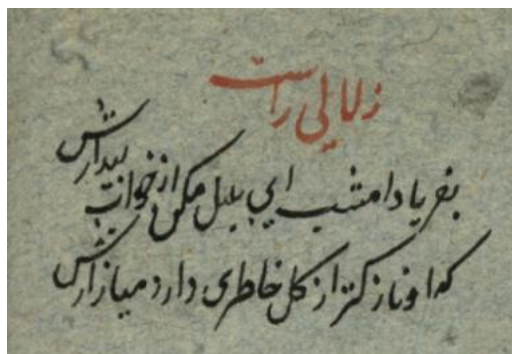
-492-

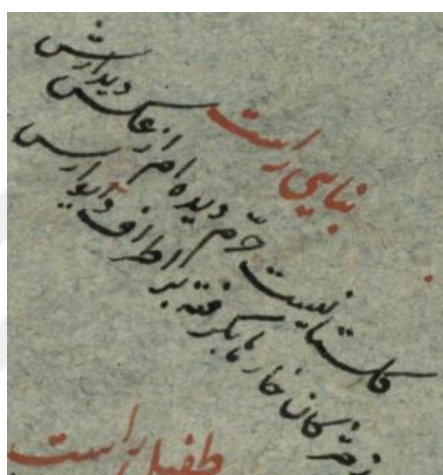
-493-

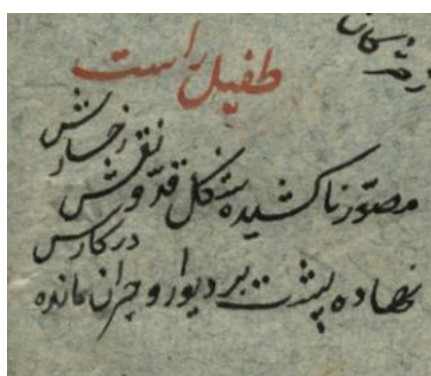
-494-

-495-

-496-

-497-

سین است
 خان رنیده آمد خط
 سه میگردید بهر سوی
 هزاران دل رفته

-498-

فدای است
 فکن ای بخت که راه استخوانم زیر دوشش
 که غوغای شکان سازد و حال من چو

36a

-499-

فطا
 دوش پنهان گفت ما من کار دانه پیش
 کز شما پوشیده توان داشت رازی مرو

-500-

نسخه
 باطن صافی ندارد صوفی پشیمانی پوشش
 دست ما و دامن دردی نشنیده باده

-501-

کهای
 تازمستی جوغم باده نیایی در پوش
 کوپهر ششم بسویت نکند باده قروش

-502-

مهابون
 سروي کرمین صد بار در پیش
 نیایی در چمن زنگدستم بر قد و بالایش

-503-

سپید بالایش
نه از مست چندين بهر وفور
بکاه جوی پیچیده زلف بر کس

-504-

سکال
یار خمن سوز من کوروی کند من
ورنه تو اهد خوش خمن هر عقل

-505-

نبای
کلج کال بیل شیدی زنی پروا نیت
کردید کار پروا زنی که کل بکند

-506-

حاشی
مقري کنون که بر سر و دست
دریای سر و باد به بیانک بلند نوی

-507-

ضعی
پاورد و چون سر و روان را خجل
صدای آب به ناله زنجیر دریا

-508-

بنایی
بود روزی که نیم طلعت خورشید
نمیدانم چرا بر دردمندان نیست پرورش

36b

-509-

جنتی
خوبی سرودارستی باقیه بالایش
که کلهای جنم است می افتد در

-510-

چند
خوش آن مستی که چون در طعنه آید و بالایش
بیشتر به هم
فرا

-511-

بسیار
فلند
بیستان پینود بر زمین از نخل بالایش
نخال افتاده روی از پی بوسیدن پاش

-512-

کافی
چو خاکم میدید بر باور زلف عجب زلفش
در آب رویه زلفش میزد چو زلفش

-513-

در آب رویه زلفش
چو قمری هر که عشق گشت بر سر و فرا
خی آید فراهم تا ابد چاک تر بیانش

-514-

سایری
بستان چون سحر در طبع آید قدر غنا
بر آید بر سر مهر مثل گل مهر عاشقش

-515-

اسامی
 اگر چون سایه دردم آفتابم باز در بیاش
 چو سر بردارم از خاک به

-516-

چو سر بردارم
 دلی
 خنک مشک نشسته از سینه دل گرفت
 بهوم هانی که ناراضی و دیگرند داماش

-517-

نجوی
 تر از یاقوتی این دین مانده چشمت
 که سر بر منبر خورشید مهر و از کردت

-518-

سکه سبزه
ریخی
دل دیوانه دارم بزلف عجز افش
سرمویی نمیدانم من از حال پریش

37a

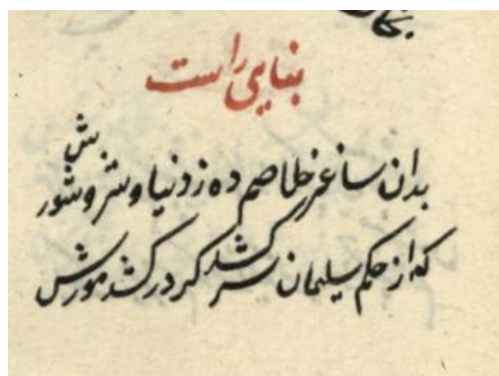
-519-

جایی راست
صبا درم مکن هر لحظه زلف عجز افش
که دلها بسته دارم در خم زلف پریش

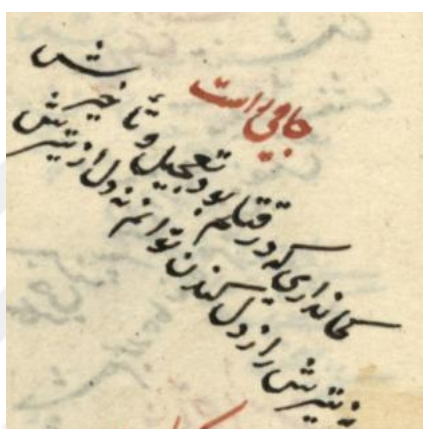
-520-

سجده است
این سکنی که چینی به بنفلس
بخاک میکده کردند خوابان

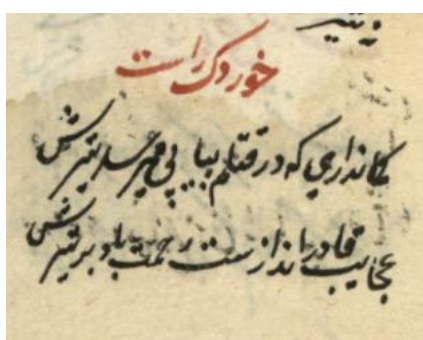
-521-

-522-

-523-

-524-

حافظ است
 شراب تلخ میخوام که مردا فکن بود
 که نالکدم برآسایم ز دنیا خوش و خوش

-525-

جایی است
 نگار من که باشد خانه از کوی وفادارش
 نه بینم خانه ز و نه در دوار زفته و خوش

-526-

حالی است
 کمانداری که در قلم نباشد هیچ تقصیر
 بروی سینه نعل دارم از دندان نه ترش

-527-

مسعودی است
 کمان بروی تن نادر دل آید
 چشم از پی برش
 شایسته یی

-528-

میرزا است
 ازان بر مجاهد بود بخت کلاه بجزش
 که ناخود حلقی دارد از او آذین برش

37b

-529-

حرقی است
 چرا از حلقه چشم نمی سازند برش
 که باری بر مراد دلش چشم برش

-530-

جانی راست
 سر و ناز من که در جیب خنک من است
 خاک راه او شوم باشد که در دم من است
 خاک راه او شوم باشد که در دم من است

-531-

خاک
 خدایی راست
 آرزو دارم که کردم خاک راه شومش
 لیک میترسم ز من کردی رسد بدو اس

-532-

ضمیمه
 سر و ناز من که در جیب خنک من است
 خاک راه او شوم باشد که در دم من است
 خاک راه او شوم باشد که در دم من است

-533-

چو باد از
شاکری است
تار سازد بلیق کردون چومه سویی
نیست تباب آنکه بینم زیر بار چو شش

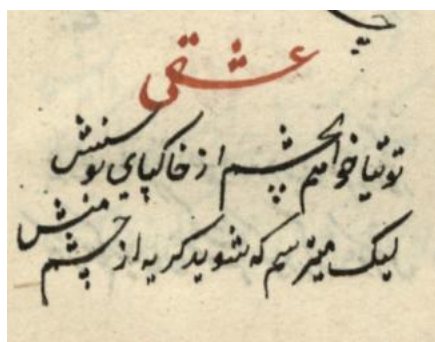
-534-

اهلی است
کره شد بردم صدر زو از رنگ خورش
که او از زخم پیکان مردوم از حشر

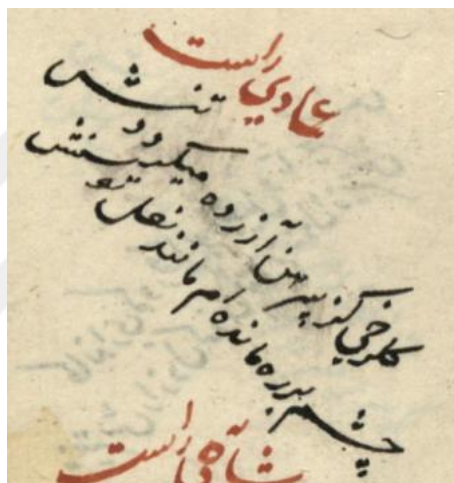
-535-

ریاضی است
آنکه میخوانند مردم مردوم است
چشم من روشن بروی است

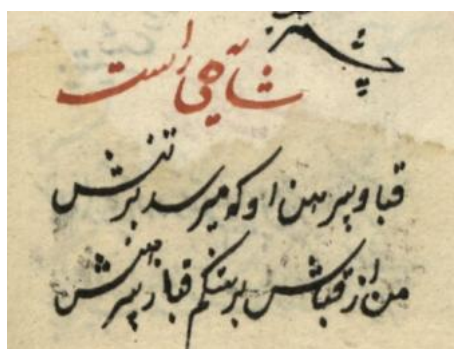
-536-

-537-

-538-

38a

-539-

شاهی
درین کلشن سپرد بلیل از زاری فرما
که سوی عاشقان میل نذار و سر و ازادش

-540-

عشق
پنهان در عشقی جو کرد با دل جو بریدش
که نایب اله از احس و اسودی یادش

-541-

بیضایی
بزدان چون کرد لیلی ناری دست
بدست خوشتن ز بحر سازد بهر

-542-

موزی
 کل خوشی ز درد بیدار
 کل خوشی ز درد بیدار
 کل خوشی ز درد بیدار
 کل خوشی ز درد بیدار

-543-

پس آن باریم پنهان عشق را
 که شد راز دلم فیهان چشم پر از
 که شد راز دلم فیهان چشم پر از
 که شد راز دلم فیهان چشم پر از

-544-

کاشنی
 تن چون کوهن کز سنک خست بود
 کسوف کاشنی شده کز ضعف مر سوبد
 کسوف کاشنی شده کز ضعف مر سوبد
 کسوف کاشنی شده کز ضعف مر سوبد

-545-

نخعی
 پویرون آید از خانه خاندان سرور ازادش
 نخل سرور امانده مر سویی بر دباوش

-546-

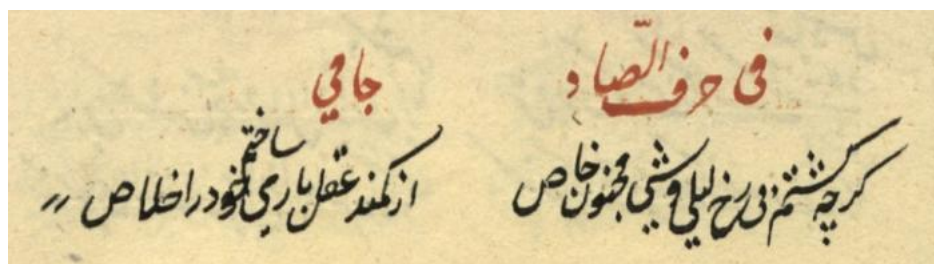
نخل
 طفیلی
 میگویش
 مروتون و ردل و سغیر بکام از لعل
 اگر قد بدست من بیکدم منچورم خوش

-547-

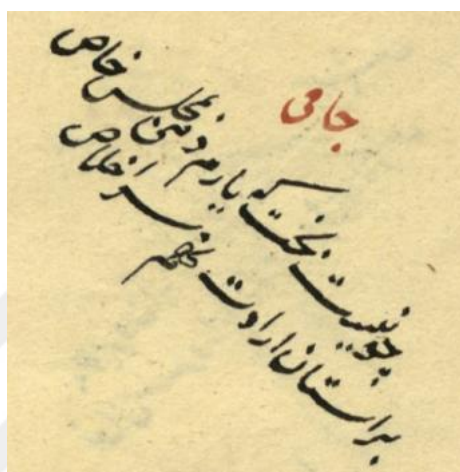
نخل
 خرد
 خرد کوی او را که کند از ان شکر میوزو
 رنج الله فکر از آب جویان ریخت پیرو

38b

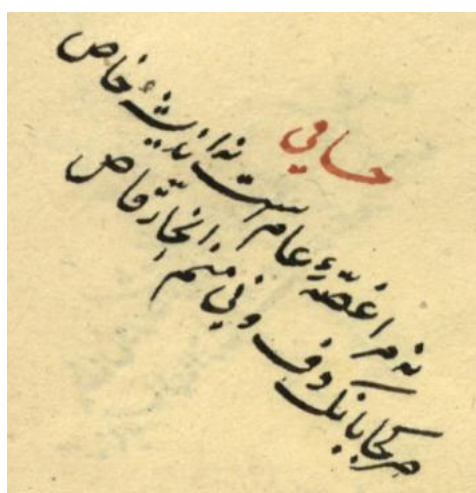
-548-

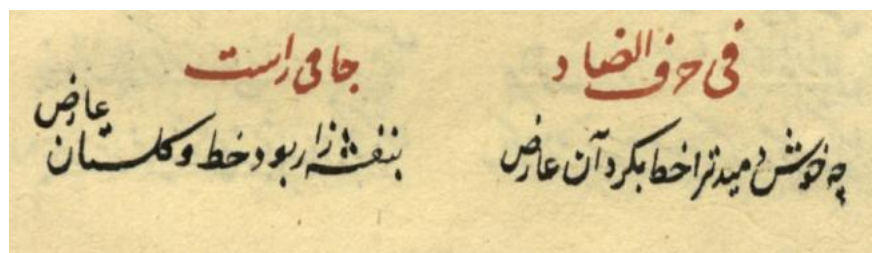
-549-

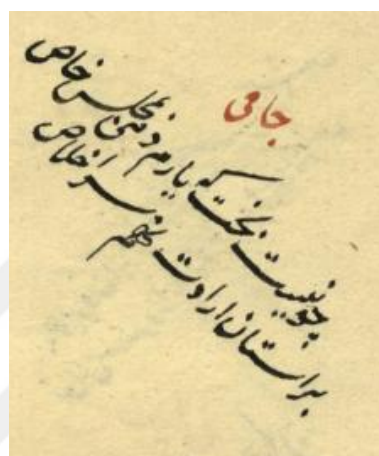
-550-

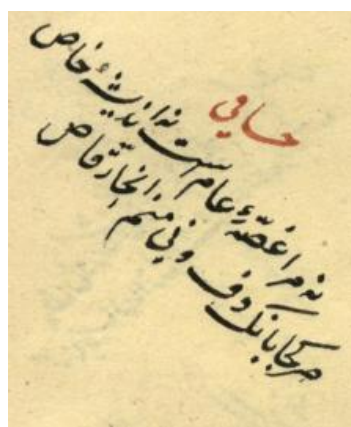
-551-

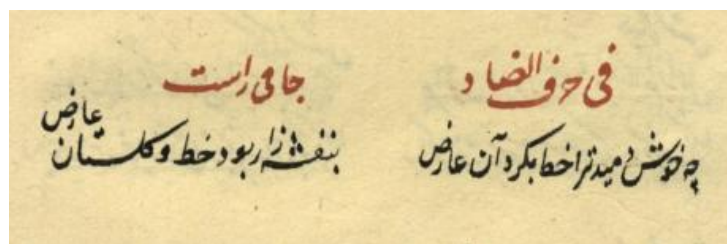
-552-

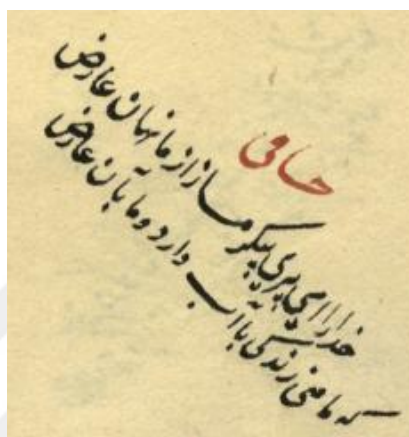
-553-

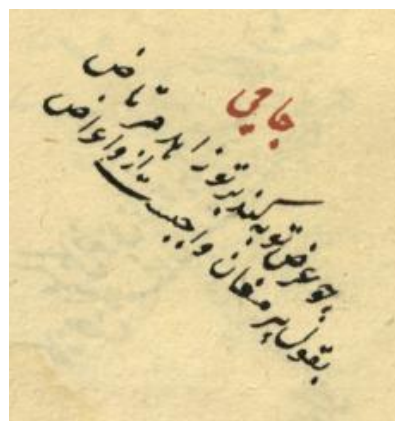
-554-

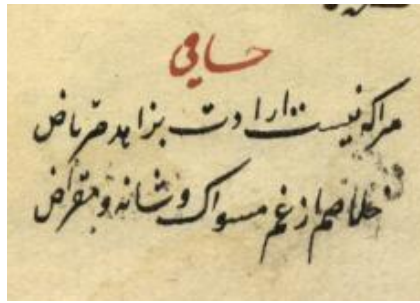
-555-

-556-

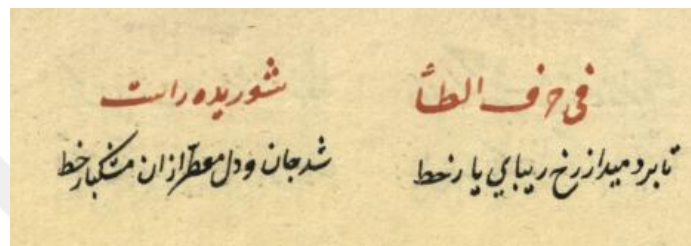

-557-

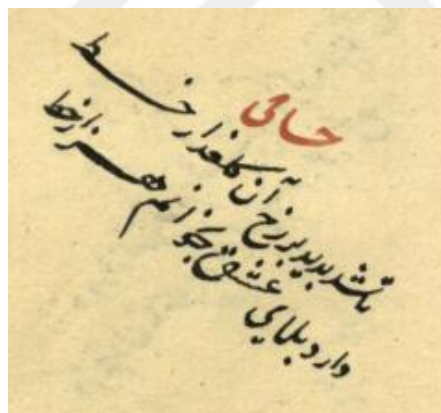

39a

-558-

-559-

-560-

نعلالی
 کرم ز شوق خویش بوسیم بیار خط
 یک خط از آن روشو در سزار خط

-561-

مردی
 بیدار چو تاختی من بر عسکر خط
 دادم بپندگی تو جان را مستزار خط

-562-

فی حرف العین
 در وفا بی عشق نوشتن هو خوبانم
 حافظ راست
 شب نشین کوی سربازان و در نیمه جمیع

39b

-563-

نسخی راست
 بهر شد عشقت علم ز درشته جانم چو شمع
 اشک شد یکسر تنم در دیده میرانم چو شمع

-564-

فکری راست
 دلم را در آتش عشق تو سوزانم چو شمع
 با خیالات صریح تار و کمر یانم چو شمع

-565-

معلایی
 مکه از سوز تو در کمر تو را بزم چو شمع
 جز از سوختن تو بشنم ندایم چو شمع

-566-

وفاي
دوران مهر شنبی روز یکم چو شمع
وزغم دل تاسحر سر در کربانم چو شمع

-567-

جملشتی
ماه من دوران زخمت مهرم کربانم چو شمع
وزغم دل تاسحر سر در کربانم چو شمع

-568-

حانی
نی کفش و عصا دارم و نی دلش مر
ساقی خبری کوی ز میهای صرع

-569-

شویده
از راه و کلاشت چمن باز
وقت که بر بزمه چمنی ام

-570-

حاجی
بیت و منیر از غلو
نشت باز به تخت دلم غم

-571-

طیفلی
ساقی چون گل از دست اند روی خویش
بایدی مرقوم در ساغر مرصع

40a

-572-

فی حرف الغین
سحر بوی گلستان غمی شدم در بیان

حافظ راست
که تپه چو میلان بیدل کس نم علاج دمان

-573-

عزتی
دین تو کز نیست سرباغ
بیشتر از شایان و شایسته
جاست دعا

-574-

امیلی
دلم ز کلمه افغان کز جانب باغ
که ز بیم کلمه ای رسد بدماغ

-575-

بیشتر
نزد کسی
بیاغ باز چو کل بر فروخت لاله جان
کشید ز کس عبا بروی سبزه ایان

-576-

حدر است
ای از نسیم زلف تو ام عزیز دماغ
در چشم من ز پر نور روی تو صد جان

-577-

ز انج بی مانند بست خوشن چشم و چرخ
و که خواهد بخت جان عالمی از دست

-578-

فی حرف الفاء
که تو بجان و دل کنی بندگی شد
قبولی است
از سر سلطنت بود بر تم کس از نطفه

40b

-579-

جایی است
اصحت زایر الک شیخته النخف
بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف

-580-

حافظ راست
طالع اگر مدد کند دانشش آردم کیف
ارکشد ز بی طرب و یکشدم ز بی

-581-

جایی است
کفتم تو به نیم جام می زلف
مطلب ز دین ترا که می نوشی

-582-

جایی است
عمد کستی بی خطبش روی غلف
مست و بی که میرود روز و شب از غلی

-583-

سہیلی راست
خوبان اگرچہ کہ ہر طرف میکشند
تو در میان جان منی جملہ بر طرف

-584-

حسی راست
باغیر ماچہ میروی ای شوخ ہر طرف
کرنیست حال ما بتو معلوم ہر طرف

-585-

تا کی دویم از پلن شوخ ہر طرف
آن کہ میل صحت با نیت ہر طرف

-586-

فی حریف القاف
ایں سرم از موای خست بخت
انان جابی رحمت
در مردل زماہ خست غارت خست

-587-

اهلی
داریم کرد غم بدل از رهنما عشق
مهره درد آمده ایم از دیار عشق

-588-

خجالی
خاطی بی ملامت من در دیار عشق
ایشان بکار نوشتن و من بکار عشق

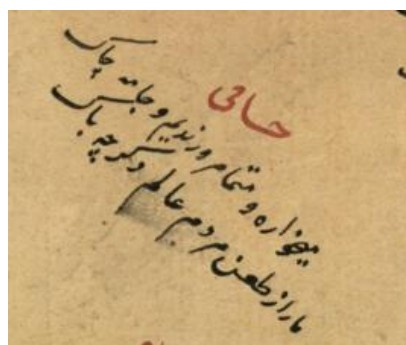
-589-

فی حرف الکاف
حافظ شیرازی
مزار دشمنم از میکند قصد ملک
کرم تو دوستی از دشمنان چه پاک

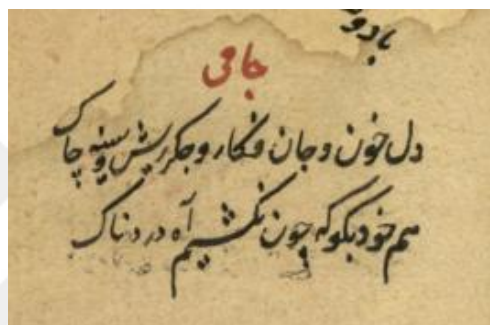
-590-

فاسم
شستیم و جهان سوز جامه پاک
زینم و کفر و فساد
بادلت کفر و فساد
36

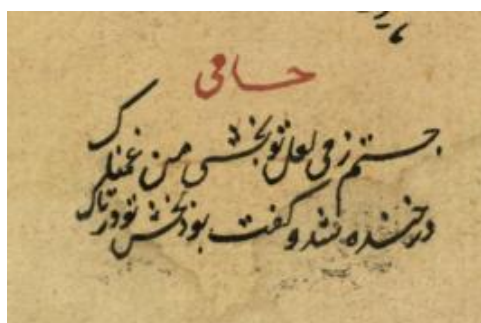
-591-

-592-

-593-

41b

-594-

عصمت
مر سو مروای جان ز پی مردمنی پاک
دورست بس این روشن از عالم دراک

-595-

نسبی است
ز اصل جوهر اکبرین شرف بودی پاک
شراب لعل بعد از خشتی بر خاک

-596-

دولت وصل تر یا فتنه ام و جنگ
منظور خدایا فتنه ام در جنگ

-597-

چاکر حیدر زار نشدم در کینک
ناقلند صفتی بارش در کینک

-598-

کشته یکتا همه ز بهر خدا در کینک
عاشقانت همه رنند و کد در کینک

-599-

ما شنیدم سخن از فضل خدا در کینک
مست و مجنون شده ام در کینک

-600-

تا که رفت آن صنم ماه نقاد کینک
خون دل می رود از دیده ما در کینک

-601-

تا کی ز کردش فلک ابرکینه رنگ
بر ابرکینه خانه و ملات زینم سنگ

-602-

نور چنگ
چون صبح بر فراشت ز مشرق
منصور گشت حسرو چمن بر پناه رنگ

42a

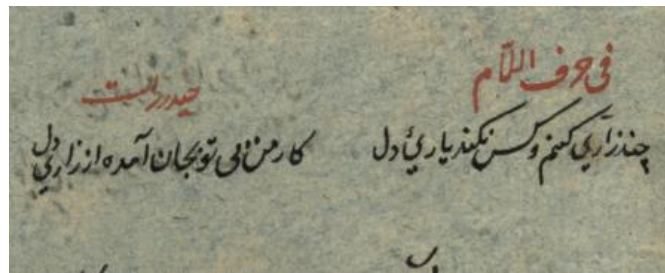
-603-

رومی راست
اینست در نظر این چرخ نیل رنگ
کز دود آه اسل محبت گرفته رنگ

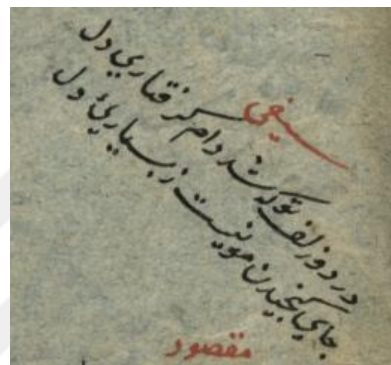
-604-

کدایی راست
ای در محیط معرکه تیغ تو چون نهنگ
در نیم شکست کشتی اعدا بر درنگ

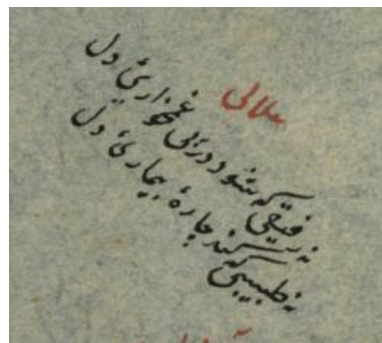
-605-

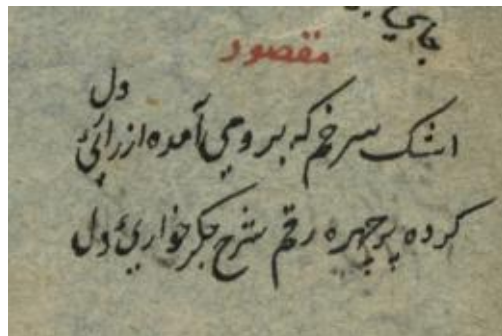
-606-

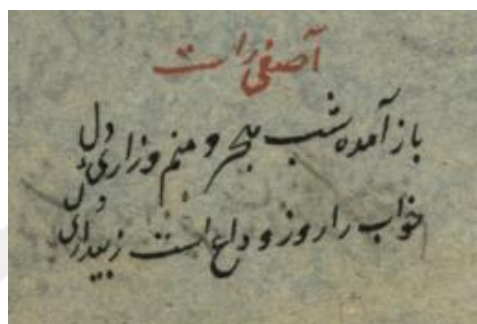
-607-

-608-

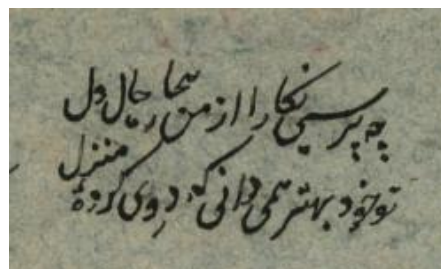

-609-

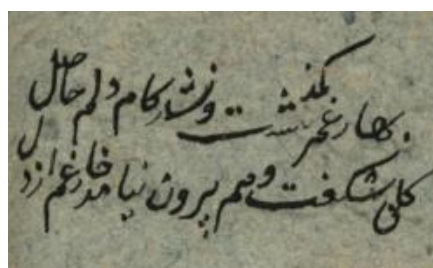

42b

-610-

-611-

-612-

که هم کام زایش صعب است و هم خطر زشت
مسلمانان هم از چاره آن شوق شکستند

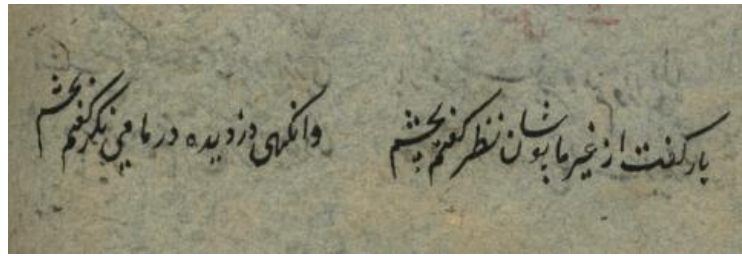
-613-

که جان دادن بود آسان و دل برداشتن
مرآت جان بود از بهر آن که برین ایدم دلشکل

-614-

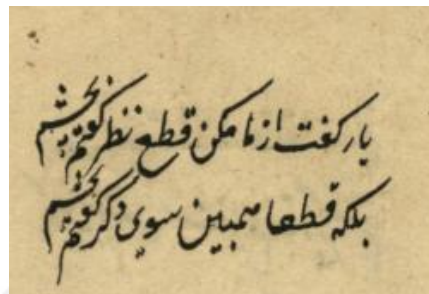
مجدور از رخ و زلفش قوارص بر از دل چه
که این بسیار دشوار است از چو

-615-

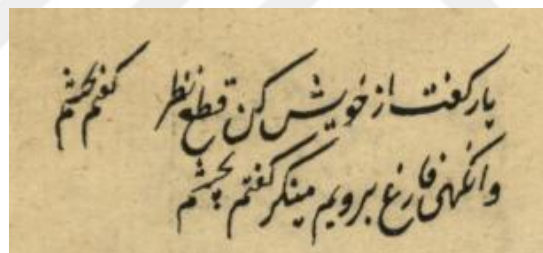

53a

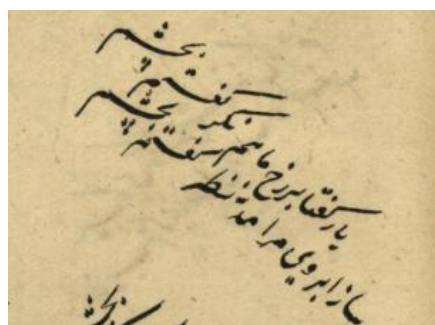
-616-

-617-

-618-

-619-

ماه من تقا مکن مر سوئی در غم
سوی من بین و بین سوی در غم

-620-

کفت جانان سوی من بگذر سرم
کفت ترک جان کن و در ماکر غم

-621-

بگیرم ز غم پیوسف کل هر غم
بهر این کل عطر بر انداز

-622-

بوی پراهن بویوسف
کجاکمزد بویوسف
بویوسف کل بویوسف

-623-

ز تالش بجران که اخت تنم
کتن شد اخگر و خاکستر ست پرتم

-624-

رود و آه سیکشت پراهن تنم
چو در و فای تو بمرم همی بود غم

53b

-625-

ز بس که اخگر غم هر بود درون تنم
هوکوره میزند آتش بانه از دهنم

-626-

چنان ز بحر تو شد زار و ناتوان بدخ
که فویش را نشناسم ز تار پرستم

-627-

نشد زار و ناتوان بدخ
که فویش را نشناسم ز تار پرستم

-628-

نشد زار و ناتوان بدخ
که فویش را نشناسم ز تار پرستم

-629-

بسان شمع ز سوز درون که اکتتم
نمودرشته جان همچو تار پرستم

بلبلانرا همه شب خوابید از بیم
که مبادا بر دبر کلان دهنم

-634-

ما بصد محنت و دردم درین شهر
آه اگر یار فراموش کند عهد قدیم

BÖLÜM 3:

1.1. MESTAP TABLOSU

Nüsha Tavsifi:

		Yer Nu.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY10712 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası					
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b		Bir egri iki yüzlü münâfıktır efendi Dür itme beni hânçer-i bürranın ucundan		Müfred		--./--./-- ./--	
1b	Yahyâ	Mescidde riyâ pîşeler itsün ço riyâyı Mey-hâneye gel sen ne riyâ var ne mürâyî		Matla'		--./--./-- ./--	Bu beyit Ş. Yahyâ'nın divanındaki bir gazelin ilk beyitidir. Mecmuada yalnızca ilk beyiti yer almaktadır.
1b	Yahyâ	Nâşihâ pendün kabul olmaya şâyed diyesin Hayf kim pîr-i muğānuñ tutmadum irşādını		Müfred		-.--/-.-/- .-/-.-	Bu beyit Ş. Yahyâ'nın divanındaki bir gazelin dördüncü

							beyitidir. Mecmuada yalnızca bir beyiti yer almaktadır.
1b		Ķatline Ķařd itmesün her dem içen ‘ařıĶlaruę Beklesün yanını yüzi şuyu ile Ķaņęerüę		Matla’		-.--/-.-/- .-/-.-	
1b	Yahyā	řāf-meşreblerle pür bir cāy-ı Ķālet baĶřdur Zāhid-i nādān velī Ķāli şanur mey-Ķāneyi		Müfred		-.--/-.-/- .-/-.-	Bu beyit ř. Yahyā’nın divanındaki bir gazelin ikinci beyitidir. Mecmuada yalnızca bir beyiti yer almaktadır.
1b		Vā ‘iz komaz isem ben eger rehne kitābı Ķāfir şapusında bulayım cām-ı şarabı		Matla’		--./.-.-/. ./.-	
1b		Ya Rabb nice ‘ayyārdır ol Ķāmze-i Ķāfir İki göz arasında kim itdi dil ü cānı		Müfred		--./.-.-/. ./.-	

1b		Şûret-i yâr-ıla dil hânesini deyr eyle Yâri her gûşede bir şûret ile seyr eyle		Matla'		..--/..--/..- -/..--/..-	
1b	Yahyâ	Didüm unutma barmağın bend it rişte-i cânı O şüh-ı dîl-sitânım tolamış barmağına anı		Matla'		.---/..---/..- --/..---	Bu beyit Ş. Yahya'nın Divan'ında Müfredatlar başlığı altında yer almaktadır.
1b		Kalbünî şâf eyle şûfî al ele cām-ı şafâ Bâde nûş it cûşa gel 'âlem ayağ üstindedür		Müfred		-.---/..--/..- ..--/..-	
1b		Zâhidi hâşret-i mey şöyle za 'îf eyledi-kim Elde tesbîh ü 'aşası sa[l]avat ile yürür		Müfred		..--/..--/..- -/..-	
1b		Söz açsam 'aşk-ı dil-berden günaha meyl ider dersin Sen ey şûfî bir ahmaqsın sözi g.tünden anlarsın		Müfred		.---/..---/..- --/..---	
1b		Sîm-i eşkim yâre şarf itsem n'ola Harçdur elbette kendün gösterür		Müfred		-.---/..--/..- .-	
2a	Şâfî	Toğduğum gibi niçün atmadı yabana beni Taş toğuraydı toğurmakdan ise ana beni	Komasa mahlaş-ı Şâfî gibi ayakda ne var Bâri fi'l-cümle qarîn eylese yârâna beni	Gazel/5		..---/..--/..- -/..-	

2a	‘ Ālī	Bildi bir dürr idüğün atmadı yābāna seni Toğduğun gibi şarup şarmaladı ana seni	Maḥlaşuñ Şāfī ise gıll u gışı terk eyle İrgüre himmet-i ‘ Ālī dahı ihsāna seni	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..--	
2a		Bir beyāz bir kırmızı bir beyāz Esmerden ārzūm aldum Şatamadum bir beyāz aman aman		Māni			
2a		‘Uşşāk gerçi bir büselik itdiler ricā Ġayrı maḳām çalup o şehnāza başladı		Müfred		--./-.-./-- ./-.-	
2a		Ey çeşm-i siyāhum <nekim var iken sende> o levendāne bakışlar Tākat mi ḳor ādemde <o> ḡazelāne bakışlar		Maṭla‘		--./-.-./-- ./-.-	
2b	Nāmī	Ġam degül a’dā cenabunda beni çok görseler İçtinabum yok gül-ābundan ne deḡlü ursalar Kaçmazam ḥalk-ı cihān seng-i melāmet ursalar Defterüm divān-ı ‘aşḳunda ḳayurmam dürseler Āsitān-ı ḡayra baş egmem kapuḡdan sürseler Dönmezem yoluḡda ölmekden eger öldürseler	Anladum Nāmī gibi cām- muḥabbet ḥāletin İhtiyār itdüm ḥumār-ı derd-i ‘aşḳuñ zahmetin N’eyleyin dünyā-yı dūnuḡ ‘izz ü cāḥ [u] rıf atin Virmezsin dünyāya ölsem asitānuḡ ḥıdmetin Āsitān-ı ḡayra baş egmem kapuḡdan sürseler Dönmezem yoluḡda ölmekden eger öldürseler	Müseddes/5		-.--/-.--/-.-- .-./-.-	

3a	Fevrî	Göñülde nice derdüm var ğam-ı dil-ı ħāndan ğayrı Kimesne derdümü bilmez benüm Allāh'dan ğayrı	Garīb ü bî-kes ü bî-ħūş olupdur şimdi ve'l-ħāşıl Penāhı yok cihānda Fevrî'nün sen şāhdan ğayrı	Gazel/5		---/---/- --/---	
3a	Ħayretî	Lebünden buse almadı kimesne cāmdan ğayrı Şoyup koynına kōmadı seni ħammāmdan ğayrı	Bî-ħamdi'llāh hele ey Ħayretî bed-nām-ı 'ālemsin Nesi kalur şonında kişinün bir nāmdan ğayrı	Gazel/5		---/---/- --/---	
3a	Behiştî	Müşg-būluk saçına kalmışdur Fitnelik beğlerine kalmışdur	Gitdi dil ey Behiştî yāre revān Bilmezem cān nesine kalmışdur	Gazel/5		---/-.-/- --/---	
3b	Ħāletî	Olmaduñ sîne-be-sîne bu dil-i ğam-ħār-ile Cāna cān olmağ revā mı saña hîç aġyār-ile	Sūz-ı 'āşıkdan-ki şu dil-ber ħaber-dār olmaya Farkı yokdur Ħāletî hîç şūret-i divār-ile	Gazel/5		---/-.-/- --/---	
3b	'Ālî	Niçe bir va'de-i ferdā niçe bir lāf-ı güzāf Şefkatün merĥametün yok mıdur inşāf inşāf	Vaşf-ı güftār-ı dürer-bāruñ iderken 'Ālî Nazmla Ħüsrev olur neşr-ile gūyā vaşşāf	Gazel/7		---/-.-/- -/-	
3b	Şānî	Meylüm ol nāzenine kalmışdur Talebüm būsine kalmışdur	Zemm-i aġyārdan ne ğam Sānî Yāve-gūdur diline kalmışdur	Gazel/8		---/-.-/- --/---	
4a	Bākî	Gel bāğa temāşā ide gör āb-ı revānı Seyr eyle nedür sür'at-i 'ömr-i güzerānı	Bākî gider endîşe-i dünyāyı göñülden Degmez bu kadar raġbete bu menzil-i fānî	Gazel/5		--/---/--- ./--	
4a	Bākî	Rindler cāmuñ ħabāb-āsā yüzine baqdılar Mey gibi sākî-i bezmün ayağına aqdılar	Bākıyā kılsun mu 'attar bezm-i āfākı nesīm Pādişāhuñ micmer-i 'adlinde şandal yaqdılar	Gazel/5		---/-.-/- --/---	
4b	Ķabūlî	Ey tıfl-ı sirişküm kıatı kākıardıñ -a dıñ dıñ Ħalvā-yı leb-i dil-beri andıñ yine dıñ dıñ	Raĥm eyler idi yaşumuza yār Ķābūlî Aġyār geçüp karşumuza gülmese ġıñ ġıñ	Gazel/5		--/---/--- ./--	

5a		Gül- 'izāruḡ vaşlına ruḡşat diler çün 'andelib Sen gül[i] ḡālī mi qorlar ḡār olan bī-gāneler		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	
5a		Ġam-ı hierūḡle cānum çıksa cism-i nā-tüvānum[dan] Temennā-yı vişālūḡ gitmeye ruḡ-ı revānumdan		Matla'		.---/-.--/- --/-.-	
5b	'Atāyī	'Aşkına nūş idicek dil-berümūḡ sāḡarını Didi cānlar meze meclisde şunup leblerini	Fikr-i la'l ile şu demler ki 'Atāyī ola ḡāk Teb-i ḡam-ḡastasına içüreler cevherini	Gazel/5		..--/..--/- -/-.-	
5b	Atāyī	Ḥ āb üzre iken koçdı dimişsin o miyānı Ḥayr ola düşüḡse eger ey Yūsuf-ı sānī	Şeftālū recā itdüm idi yolda 'Atāyī Ol naḡl-ı revān didi degül şimdi zamānı	Gazel/5		--/-.-/- ./.-	
6a	Bākī	Dem-i şubḡ irdi getür bādeyi şoḡbet demidür Mey-i nāb-ile pür it sāḡarı 'işret demidür	Miḡneti dil ser-i zülfinde çeker ey Bākī Kāfiristāna düşen kimsede miḡnet-demidür	Gazel/5		..--/..--/- -/-.-	
6a	Bākī	Dil milketini yaqdı ḡayāl-i dehān-ı yār Virdi fenāya gösgötüri şehri pür şirār	Bākī yanardı tāb-ı teb-i hecr-i yār-ile Şu sepmeyeydi yüzüḡe ş'i-r-i ābdār	Gazel/5		--/-.-/- ./.-	
6b	Yahyā	Süz-ı dilden bī-ḡaberdür şanmaḡuz cānāneyi Şem 'i yaḡmaz mı ol āteş kim yaḡar pervāneyi	Virdi Yahyā'ya tevāzu 'la selām ol şāḡ-ı ḡüsn Hep pesend itdi gören bu vaz '-ı dervīşāneyi	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
6b	Yahyā	Belki āzürde ide pāy-ı ḡayāl-i yāri Kaş kirpiklerüm olmasa ḡalendervārī	Baş açık 'āşık-ı şūrīde geçermiş Yahyā Girev-i bāde-i nāb eylesesün destārı	Gazel/5		..--/..--/- -/-.-	
7a	Bākī	Kemāl ü fazl-ile 'ālemde iftiḡārüm yok Melāmet eylese 'aşḡuḡ cihāna 'ārum yok	'Adem diyārına çokdan giderdüm ey Bākī Şarāb-ı 'aşḡ-ile reftāra iḡtidārüm yok	Gazel/5		.-.-/..--/- .-/-.-	

7a	Fazlî	Sen bu kemâl-i hüsn-ile mihr-i felek misin nesin Nev‘-i beşerde görmedük yoḥsa melek misin nesin	Lezzetini kelâmuñuñ ehl-i mezāk olan bilür Yoḥsa be- Fazlî sözde sen kân-ı nemek misin nesin	Gazel/5		.../.../... .../...-	
7a	Bakî	‘Âlemde zerre deḡlû degülken vücûdumuz Müşkil budur ki zerreden artuk ḥasûdumuz		Maṭla‘		--./.../... ./...-	
7a	Zatî	Şahrâda kaçdı benden ol âhû çayır çayır Yaḡsa ‘aceb mi daḡları âhum bayır bayır	Dil baḡla bend-i zülfine yâruñ yûri yûri Billâhi Zatî kaydını kum kum ḡayır ḡayır	Gazel/5		--./.../... ./...-	
7a	Emrî	Ne ‘anḡâyuz ki âb u tu‘meden ihmâlümüz vardır Hevâmuz yoḡdur uçmaḡda[n] ferâḡ-ı bâlümüz vardır	Bugün şehr-i belâḡatde biz Emrî hâ‘ce-i nazmuz Metâ‘-ı şî‘r alur şatur niçe dellâlümüz vardır	Gazel/5		.---/.../... --/...---	
7a	‘Ulvi	Şarâb-ı la‘lûni nûş eyleyen ḡatırda ḡam n‘eyler Şafâ kesb idicek demler-durur dilde elem n‘eyler	Nihâl-i baḡa bakmaz serv ḡaddûñ vaşf idüp ‘Ulvi Şu söz kim levḡ-i dilde yazılır aḡa kalem n‘eyler	Gazel/7		.---/.../... --/...---	
7a	Bakî	Naḡamât eylemege başladı şanma anı sen Ehl-i süzuñ şanemâ âteşin üfler ney-zen	Bakî ‘ye ‘işret ü ‘ayş itmege hecründe yiter Nâle ney göz yaşı mey fikr-i vişâl[ün] gülşen	Gazel/5			
7b							
7b	Fiḡanî	Yüzüm zerd ü yaşum al oldu dirsem yâra âl anlar Miyânun fikri mû kıldı tenüm dirsem ḡayâl anlar	Fiḡanî süz-ı Ḥüsrev‘den yaḡarsın şem‘-i eş‘arı Nezâketde Ḥasan sensin ḡayâlâtün Kemâl anlar	Gazel/7		.---/.../... --/...---	
7b	Bakî	Berg-i gülden ruḡı ol lâle-‘izârün terdür Nükte fehm eyle begüm ḡaylîce rengîn yirdür	Cûy-ı hüsn-âbı düşüp çıkmış o servün biline Bakıyâ şanma miyânında duran ḡançerdür	Gazel/5		.../.../... -/...-	

7b	Rahmî	Ne kanlar dökdüğün ‘arz itse çeşmüm yâre âl anlar Tenüm gamdan hilâle döndi dirsem bir hayâl anlar	Sühân bezminde Câmîdûr bugün keyfiyyet-i hâlüm Hayâlât-ı kelâmum Rahmiyâ ancak Kemâl anlar	Gazel/7		---/---/- --/---	
7b	Bâkî	Ten pây-mâl ü serde gam-ı ‘aşk-ı yâr ise Ayakda kaldı elde degül ihtiyâr ise	Bâkî cihânda resm-i vefâdan nişâne yok Yâr adın anma ‘akluñ eger saña yâr ise	Gazel/5		--/././-- ./.-	
7b	Üsküplü İshak Çelebi	Mecnûn-ı gam muhabbet-i ‘aşkuñ neden bilür Bu bir belâ dur[ur]D bunı şâhum çeken bilür	İshak hak bilür ki cemâl-i nigârsuz Gönlüm behiştî gûşe-i Beytû’l-Hazen bilür	Gazel/6		--/././-- ./.-	
7b		Taglar taşlar yarıldı itdügüm feryâddan Tâli‘üm taş yarmada birdür benüm Ferhâd'la		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	
7b		Hübân-ı cihân gösgötürü bî-kerem oldu Hiç mihr ü vefâ kalmadı ‘âlem sitem oldu		Matla‘		--/././-- ./.--	
7b		Virse hak devlete irişse elüñ Kef-i ihsânüñ aç ehibbâya	Gör-e lütfum zerreye güneşüñ Nazar a‘ladan olur ednâya	Kıt‘a/2		..--/..--/..-	
7b		Câhilüñ başı göklere irse Kâmilüñ hâki-pâyine degmez	Devlet ü ‘izzetine nâdânüñ ‘Âkil olan cihânda baş egmez	Kıt‘a/2		..--/./.-/..-	
8a	Beligî	Dilimüz anlayamaz şûfî bizim kâl ehli Bî-zebân söyleşelüm var ise bir hâl ehli	Bir dem âl-ile Beligî öper ol serv ayağın Görmedüm hûn-ı sirişküm gibi bir âl ehli	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	

8a	Şuhūdī	Ejder-i nefsi iki şakḳ itmege Ḥaydar gerek Şirk-i ye'cücine sed yapmağa İskender gerek	Ey Şuhūdī Ḥayber-i şirki yine feth itmege Dīn-i Aḥmed içre bir Ḥaydar mişāli er gerek	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
8a	Sālik	Sīnesin reşk-i ruḥuṅ-ıla yine çāk eyledi gül Ḥasret-i zūlfuṅ-ile oldı perīşān sūnbül	Vaşfuṅı ister-isen Sālik ide bülbul-veş Açılup gonca-şifat ey yüzi gül yüzine gül	Gazel/5		..--/..--/..- -/-.-	
8a	Bāḳī	Olsa zūlfı o gül-‘izāra nikāb Olur āşüfte sūnbül-i sīr-āb	Ġam-ı devrān-ı dūnı çekme yūri Bāḳıyā ol hemīşe mest ü harāb	Gazel/5		..--/..--/..- -/-.-	
8b	Yetīm ‘Alī	Şuyı bardaḳda dimişler (...) kağıdda Bizden evvel bu cihānı seyr iden ehl-i vuḳūf		Müfred			
8b	Sevādī	Tā bāḡ-ı cemālūnde gönül bülbul olupdur Gülşen gözime kül-ḥan olup gül kül olupdur	Ḥaṭṭı nitekim afet-i cān oldı Sevādī Bir fitne-i devrān daḥı ol kakül olupdur	Gazel/5		--./..--./..- ./.-	
8b		Gözi yaşına raḥm eyle faḳīrūṅ Senūṅ de ḥālūne raḥm ide ḥālīḳ	Dimişler eylūgi eyle şuya şal Bilür Ḥālīḳ n'ola bilmezse balīḳ	Kıt’a		..--/..--/..- -	

8b		Ġazap vaktünde şābır ol ziyāde Eli incitmede sen düşme güb güb	Dilüñ tut kimseye düş-nām kılma Küpe küp diyecek küp dāhı dir düb	Kıt'a		.---/.---/.- -	
8b	Faķır (?)	Faķırā kılma faķründen şikāyet Cihān içre anuñla eyle faķrī	Şafālar kesb idüp andan ziyāde Dimiş faķr-i cihān <i>el-faķru fa</i>	Kıt'a		.---/.---/.- -	
8b	Nūrī	Şehā ağlayı geldüm 'āleme ağlayı gitdüm ben Şan ol nilüferüm kim şuda bitdüm şuda yitdüm ben		Matla'		.---/.---/.- --/.---	
8b	'Ulvi	Nedür bu servi қaddlik lāle-ḡaddlik māh-peykerlik Nedür bu sīm-tenlik nāzenīnlik nāz-perverlik	Belā vādīlerin seyr eyleyenler post-püş olsun Yaraşur 'Ulviyā seyyāḡ olanlara қalenderlik	Gazel/5		.---/.---/.- --/.---	
8b	Zātī	Deryādan āb istesem ābı serāb olur Altuna yapışursam o sa'āt turāb olur		Gazel			
8b	'Alī	Aldı cān naқdini ḡālūñ ruḡ-ı zībāya ne borç Saṅa dil virdümse zūlf-i semen-sāya ne borç	Ġam-ı hicrānuñı tenhāda çekerken 'Alī Bir bölük düşmen-i bed-ḡāhına ifşāya ne borç	Gazel/5		..---/..---/..--- -/..-	

8b	Ḥayretī	Göñül virme bu zāl-i dehre ey dil erkek [ol] ^D erkek Tek ü tenhā yūri bir қаһbeye cüft olma şāhum tek	Bile şalınsa şemşīrūñ gibi yanuçca olmaz mı Қулуңdur Ḥayretī meydānda şāfī-dil қусағı pek	Gazel/5		---/---/- --/---	
8b	Yetīm ‘Ali	Uyandım hā~b-ı gāfletden cihānı bir haţar gördüm		Mısra		---/---/- --/---	
9a	‘Atāyī	‘İyd-ı vaşl-ıla dil-i ğamġinimi şād eylesen Ey mu‘allim luţf idüp ol servi āzād eylesen	Ey ‘Atāyī evc-i istiġnādudur ol mest-i nāz Gūşına girmez eger biñ kerre feryād eylesen	Gazel/5		---/---/- ---/---	
9a	‘Atāyī	Vişāl içün şunar ol yāre her fütāde ğazel Dürüg-ı maşlaḥat-āmīz olur arada ğazel	Virür qarār dil-i bī-sūkūna gāyetde ‘Atāyī şī‘ri gibi bir qarār-dāde ğazel	Gazel/5		---/---/- ---/---	
9b	‘Atāyī	Geh mihr ü vefā gāh cefā vü sitem eyle Raḥm eyle dil-i ‘āşık-ı zāre kerem eyle	Ḥāl ü haţı cevriñi ḥisāb eylemek-içün Dāğ-ıla eliflerle ‘Atāyī raqam eyle	Gazel/5		---/---/- ---/---	
9b	‘Atāyī	Şīrīn lebūñi būs ideli dil-berā kabāk Bir boynı baġlu bende olupdur saña kabāk	Ġaltān-ı kūy-ı pīr-i muġāndur ‘Atāyī -veş Olmış esīr-i ‘işret-i bezm-i şafā kabāk	Gazel/5		---/---/- ---/---	
10a	Yahyā	La‘lüne meylüm görenler mey-perest aņlar beni İşiden feryādumı yollarda mest aņlar beni	Luţfını ol mū-miyānuñ gör ki bir cevri eylese Şarılur Yahyā hemān ḥaţır-şikest aņlar beni	Gazel/5		---/---/- ---/---	

10a	Yahyā	Ümmīd-i ẖ'āb 'āşıkā olmaz hayāl-imiş Bī-çāre yāri düşde [de] ^D görmek muhāl imiş	Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān Yahyā -yı haste-ḥāl 'aceb bī-mecāl-imiş	Gazel/5		--./-./.-- ./-.-	
10b	Feyzī Efendi Kefevī	Söylese gıncaya gülse gül-i ḥandāna döner Yürise nāz-ile bir serv-i ḥırāmāna döner	Dil-i Feyzī n'ola rakşitse ruḥuṇ devrinde Yanmağa āteş-i ruḥsāruṇa pervāne döner	Gazel/5		...-/...-/...- -/...-	
10b	Nūrī Çelebi	Nāz-ile kılsa tekellüm gül-i ḥandāna döner Ḥande kıldıkça o meh āfet-i devrāna döner	Nūrī 'nün cān u dili yansa n'ola şevkünden Şem'-i ruḥsāruṇa cāna nice pervāne döner	Gazel/5		...-/...-/...- -/...-	
11a	Bakī	Metā'-ı bāde-i gül-reng şimdi ayakda Ḳumāş-ı zühd ü riyā tırmayup satılmaḳda	Semend-i ṭab'a süvār oldu 'azm ider Bakī Belāḡat ehline yā Hū göñüller alçaḳda	Gazel/5		.-./...-/...- .-./...-	
11a	Bakī	Elṭāf u ḥulḳ u ḥüsn ü melāḥat kemālde Endām u şekl ü kāmēt ü ḳadd i'tidālde	Bakī letāfet-i ḡazel-i āb-dāruṇı Ḥaḳḳā budur ki görmedük āb-ı [zü]ālde	Gazel/6		--./-./.-- ./-.-	
11b	Nūrī Çelebi	Dilā ḥam-der-ham olmuş zülfi yaruṇ dāl u cīm-asā Dehānı şanki bir nā-yābdur la'linde mīm-asā	Vefā eylerdi ey Nūrī saṇa ol yā Rabbi raḥmūṇ Velī münfek degil aḡyārı yanından recīm-asā	Gazel/5		.-.../...-/...- --./...-	

11b		‘Acebdür ‘acebdür Hûda’nın işi Dünyâyı yaratmış erkekli dişi Erkek dişiye sokar bir şîşi Dişiden çıkar bir çıplak kişi		Murabba		-.--/-.--/-. .-	
11b	Bākī		Cihân efsânedür aldanma Bākī Ġam u şādī hayāl-i hā’ba beñzer			..---/..---/..- -	
11b	Necāti Bey	Sevin ey dil ki seni dest-i ğam-ı yār yıkar Ne ğam ol hāne içün kim anı mi’ mār yıkar		Matla		..---/..---/..- -/..-	
11b		Vefāsızlık cihānda yāra mirās Ĥased şeytandan aġyāra mirās		Matla		..---/..---/..- -	
12a	Fevrī	Şarābum bezm-i ğamda eşk-i çeşm-i hūn-feşānumdur Mey-i hamrā diyüp nūş itdügüm hep kendü kınumdur	Felekde gördüğün kıvs-ı kızaħdur şanma Ey Fevrī Ĥadeng-endāz-ı ‘aşkıum çarħa aşılımış kemānumdur	Gazel/5		..---/..---/..- --/..---	
12a	Bākī	Yıldı bir açılır ancak şen olur bāġda gül Kıanı ol ġonca-i ĥandān gibi şūh-ı şengül	Dūd-ı āhın yine Bākī şerār-ālūd itdi Yāre ‘arz eyledi bir dāne zer-efşān sūnbül	Gazel/5		..---/..---/..- -/..-	

12a	Yahya Efendî	Göñül zülfindeki her bir şikenden nâ-ümîd olmaz Bu sevdâlar anı seyyâh-ı Çîn itmek ba'îd olmaz	Gül-i ra'nâ figân-ı bülbül-i nalânı güş itmez Ne-değlü âh u feryâd eylese Yahya müfîd olmaz	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
12b	Yahya Efendî	Câmı kullâb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña Güşe-i çeşmün ne var olsa şehâ benden yaña	Çorkarım Yahya ki pulad olsa da te'sîr ider Tîr-i âhun kim var[a] ^D ol albi âhenden yaña	Gazel/6		-.--/-.--/- .-/-.-	
12b		Ey bād-ı şabā tez iriş ol yāra ben öldüm Bir bir di benüm hālūmi dil-dāra ben öldüm Bülbül gibi feryādum iki 'ālemi tıttı Aḥvālūmi di ol yüzi gül-zāra ben öldüm		Rubā'î		--./--./-- ./.--	
12b	Emrî	Didiler Zātî'ye birkaç ğammāz Bākî-i zāğ uğurlar sözüñi	Didi ol bülbül-i gülzār-ı sūḥan Besle argayı ıkarsun gözünñi	Kıt'a		..--/..--/..-	
12b	Emrî	Pend idüp Bākîye babası dimiş B.k [yimek] yegdür bu şi'iri dimeden		Müfred		-.--/-.--/- .-	
12b		Olumazsın bülbül-i bāğ-ı suḥan arğa oğlı argasın ey yürisen		Müfred		-.--/-.--/- .-	

12b		Baḡa yitmez mi bu devlet ki cefā eylesesin Vāy aḡa kim ne cefā vū ne vefā eylesesin	Pādiṣāhum ölürem [yolına] her gün kılın Himmete lāyık u iḡsāna sezā-vār eylesesin	Nazm		..--/..--/..-- -/..--	
12b		(...)¹ kargā oḡlı Bākī'[yi] Saydım olmışken kaçırđum nāḡihān	Gösterücek s..ün etin[i] aḡa Karşu geldi kaç kaç diyü hemān	Kıt'a		-.--/-.--/-.-- .-	
12b	Bākī	Emrīnün iki avratı hīç evde oturmaz O ḡidmeti hep öyle ider kendü eliyle	Oḡlancıḡı yestehleyecek [kalḡar] ^D o miskīn Kendüsi siler b..ını saḡ u saḡalıyla	Kıt'a		--./--./-- ./.--	
13a	Bākī	Aḡlayup inlemeden derd-ile dolāb gibi Oldı çihremde yaşum yolları mīzāb gibi	Şāyed ol servi kenāre getürem ey Bākī Varayın yüz süreyin ayaḡına āb gibi	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..--	
13a	Fuzūlī	Olsaydı bendeki ḡam Ferhād-ı mübtelāda Bir āh-ile virürdi biḡ bī-sütünü bāda	Ger görmemek dilerseḡ resm-i cefā Fuzūlī Olma vefāya tālīb dünyā-yı bī-vefāda	Gazel/5		--./--./-- ./--	
13a	Fuzūlī	Bāḡa gir ḡülşene arz-ı ḡül-i ruḡsār eyle Yık ḡülün 'ırzını bülbul gözine ḡ'ār eyle	Kes Fuzūlī ṡama'unḡ ḡayrı temennālardan Kanda olsaḡ taleb-i devlet-i dīdār eyle	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..--	

13a	Miṣālī	Ḥāne-i 'aşkı iderken bünyād Baṇa ırğadlık iderdi Ferhād	Cān virirken göreyidi yāri Rūḥı olurdu Miṣālī 'nün şād	Gazel/5		..--/..--/..-	
13a	Yahyā Efendī	Yaklaşdı diyü hattını geçme o özelden Kim gördi ki evvel öle bir kimse ecelden	Yārūḡ ki meyānındadır ol ḥaṇçer-i zerrīn Şimden-girü Yahyā geçemezsin sen o belden	Gazel/5		--./--./-- ./--	
13a	Yahyā Efendī	Şıma āyīne-i ḳalbüm hazer kıl inkisārumdan Beni ḥāk-ile yeksān eyleme şaḳın ḡubārumdan	Ricām oldur Ḥudā'dan ol ḳıyāmet ḳaddi gösterson Şu dem kim gözüm açup tıram ey Yahyā mezārumdan	Gazel/5		..---/..---/..- --./---	
13b	Yahyā Efendī	Olur gül gül kaçan şeftālular alsam i'zārından Bu bağuḡ meyvesi evvel irişirmiş bahārından	Yatur deşt-i belāda tāb-ı ḡamdan teşne-leb Yahyā İçürmez mi o ḡūnı [daḡı] ^D tīḡ-i āb-dārından	Gazel/5		..---/..---/..- --./---	
13b	Yahyā Efendī	Düketdi şabrını göḡlüm o la'l-i nāba düşelden Ḳomadı varını harc eyledi şarāba düşelden	Ḥicāb-ı vuşlat-ı yār anladum vücūdumı Yahyā Ne ḥālet idecegüm bilmem ol ḥicāba düşelden	Gazel/5		..---/..---/..- --./---	
13b	Fuzūlī	Kerem kıl kesme sākī iltifātūḡ bī-nevālardan Elüḡnden geldüḡi ḡayrı dirīḡ itme gedālardan	Fuzūlī nāzenīnler görseḡ izḡār-ı niyāz eyle Teraḡḡum umsa ayb olmaz gedālar pādīşālardan	Gazel/5		..---/..---/..- --./---	
13b	Fuzūlī	Bülbül-i dil ḡülşen-i ruḡsāruḡ eyler ārzū Ṭūṭī-yi cān lā'l-i şekker-bāruḡ eyler ārzū	Ārzūmend-i vişālūḡdür Fuzūlī haste-dil Vaşluḡ ister devlet-i dīdāruḡ eyler ārzū	Gazel/5		-.--/-.--/..- .-./.-	

13b	Bākī	Yārdan cev̄ ü cefā luṭf u kerem gibi gelür Ġayrdan mihr ü vefā derd ü elem gibi gelür	Bākıyā ḳanḳı göñül şehrine gelse ol şeh Dile endüh u belā ḥayl u ḥaşem gibi gelür	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
13b		Ne sanursın ki senüñ cev̄rūñ (?) ile ḥicrānuñ Unudur mı bu göñül yā seni yā iḥsānuñ	Pādişāhı da olursam bu fenā dūnyanuñ Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ	Kıt'a		..--/..--/..-- -/..-	
13b		Bu la'l-i gevher-bār-ile billāh kim sevmez seni Bu zülf-i 'anber-sār-ile billāh kim sevmez seni Bu şīve-i reftār-ıla billāh kim sevmez seni Gel sen de inşāf eyle gel billāh kim sevmez seni		Murabba/1		-.--/-.--/-.-- .-/-.-	
14a	Fuzūlī	İy kemān-ebrū şehīd-i nāvek-i müjgānuñam Bulmuşam feyz-i nazar senden senüñ ḳurbānuñam	Ey Fuzūlī āteş-i āh-ile yandurduñ beni Ġālibā şanduñ-ki şem'-i kulbe-yi aḥzānuñam	Gazel/5		-.--/-.--/-.-- .-/-.-	
14a	Işlī	Maraż-ı 'aşḳı gör şifā yerine Alı-gör derdimü devā yerine	Müft mesken şanur cihānı kişi Naḳd-i 'ömrin virir kirā yerine	Gazel/5		..--/..--/..--	
14b	Gelibolulu 'Alī	Şimdi Laḥza ḳulı ḥākimlerine itdüğini Ehl-i İslāma anı Malta'da itmez küffār	Ḥazret-i Ḥaḳ'dan umaram eyüyse Raḥmet ide Ḥazret-i bārī her bār	Kaside/27		..--/..--/..-- -/..-	

15a	Yahya Efendî	Hayālün-çün biri birine girdi çünki müjgānum O dem aralarından çıkdı eşk-i çeşm-i hūn-bārum	Nazar kıl lutf [idüp āyīne-i qalbine] Yahyā 'nuñ Gör e hîç senden özge kimse var mı anda sulţānum	Gazel/4		.---/.---/.- --/.	
15a	Emrî	Pāymāl eyleme gīsū-yı 'abîr-efşānuñ Kuyruğın başma nigārā uyur ejderhānuñ	Emrîyā sanma şafaq sille-i āhum-ıla seher Yüzini kana yudum mihr-i cihān-ārānuñ	Gazel/5		.../.../... -/..	
15b	Bākî	Riyāz-ı cennetün ey reşk-i hūrî Bulınur küyuña nisbet kuşûrî	Cihān mülkinden ey Bākî ne haşıl Bilürsin behre-i Behrām-ı Gūrî	Gazel/5		.---/.---/.- -	
15b	Bākî Bākî	Sākıyā qalmaz imiş çünki bu şohbet bākî Mey-i gül-gün içelüm bāde-i cennet bākî	Bākî ölsün yoluña pādîşehüm sen sağ ol Baht pāyende Hudā yār sa'ādet bākî	Gazel/5		.../.../... -/..	
16a	Yahyā	Ümmîd-i h'āb 'āşıkā olmaz hayāl-imiş Bî-çāre yāri düşde [de] ^D görmek muḥāl-imiş	Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān Yahyā -yı haste-ḥāl 'aceb bî-mecāl imiş	Gazel/5		--/.../... ./.-	
16a	Yahyā	Ṭolaşup kākül-i 'anber-şiken-i cānāne Ne kadar ḥātır-ı mecrūḥa toḳandı şāne	Dil-i Yahyā 'ya nice şıgşa gerek bunca gümüm Yār bilmez mi 'aceb teng idüğün ğam-ḥāne	Gazel/5		.../.../... -/..	

16b	Rūḥī-yi Bağdādī	Şanmañuz rüsvāluğdan ğam çeker ferzāneyüz Taşa çalmış şīşe-i nāmūsı bir dīvāneyüz	Rūḥīyā zarfı olan gelsün şalādur ‘āleme Biz mey-i vahdet-ile mālāmāl bir ħum-ḥāneyüz	Gazel/5		.-../.-../.- .-../.-	
16b	Yahya Efendi	Şikār itmek dilerse ‘āşık-ı nā-şāddan kaçma Seni şeh-bāzum el üzre tutan sayyāddan kaçma	Eger pākīze-gülük tarzını öğrenmek istersen İşit cān-ile Yahyā 'nuñ sözün üstāddan kaçma	Gazel/5		.---/.---/.- ---/.---	
17a	Derzi- zāde ‘Ulvi	Ne dilde zevk-i sürür u ne cānda rahāt var Ne ṭālī’ oldı müsā’id ne başda devlet var Ne kīsede zer ü sīm ne elde vüs‘at var Ne bende cevre taḥammül ne sende şefkat var Ne ḥālüm aňmağa kudret ne şabra ṭākat var Efendi ḥāl mükedder ziyāde ḥayret var	Sitem-ile geçdi günüm cümle mäh u sālümde[n] Kime şikāyet ideyüm bilmezin melālümden Zamāna yüz çevirüp ‘ Ulviyā kemālümden Netīce düşdi bu güftār ḥasb-i ḥālümden [Ne ḥālüm aňmağa kudret ne şabra ṭākat var Efendi ḥāl mükedder ziyāde ḥayret var]	Müseddes		.-../.-../.- .-../.-	
17a	Derzi- zāde ‘Ulvi	Sevdüñ ey dil yine bir tāze gül-i ra‘nāyı Arturursañ n’ola bülbül gibi vāveylāyı Mesken it künc-i ḥarābatı olup rüsvāyī Def’-i ğam kılmak içün al elünje şahbāyı ‘İyş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdāyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyāyı	‘ Ulviyā hırka giyüp cismüñi ‘uryān eyle Dest-i şevk-ıla çeküp çāk-i girībān eyle Ber-қarar olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle Her gice kendüñi bir küşede miḥmān eyle [‘İyş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdāyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyāyı]	Müseddes		..--/.--/.-- -/.--	

17a	Tacirî (?)	Sensin 'âlemde bugün Mısr-ı melaḥat şāhı Hîç düşer mi ya senüñ şānuña almak āhı Ger severseñ sözümi dut şanemā Allāh'ı Demidür meclisimüz rüşen iderseñ gāhī Bezme gel bu gice ey 'âlem-i ḥüsnüñ māhı Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi	Dime bu sırrı 'adüya ide şāyed ki ḥased Görmesün geldüğünü kimse cihān içre meded Kıldığın Tacirî 'ye (?) cev[r] senüñ yokdur 'aded Bāri luṭf eyle be-geç sözimi gel eyleme red [Bezme gel bu gice ey 'âlem-i ḥüsnüñ māhı Yohsa yirden göge dek incinür vallāhi]	Müseddes		..--/..--/..-- -/..--	
17b		Belā vü miḥnet ü derd ü ḡamunḡan oldı ey dil-ber Ciger büryān u göz giryān u dil nālān u ten lāḡar	Ḥayāl-i vaşl u fıkr ü ḥüsn ü şevḡ-i rüy [u] la'lünle Göñül şendür revān gülşen derün rüşen zāmīr enver	Gazel/11		..---/..---/..--- ---/..---	
17b	Gelibolulu Mustafa Ali	Yine bir şāha esīr itdi beni devr-i zamān Yine bir āteş-ile oldı vücūdum ḡayrān Ne naḡīri bulunur ne olur aḡa akrān İ'tikādum bu durur mişli bulunmaz elān Nedür ol ḡāmet-i bālā nedür ol nāz ol ān Ṭoḡrısın söyleyeyin aḡa ḡıyās eyle hemān Hecr-i Yūsuf'da benüm Yūsuf'umı görse 'ayān Giryeden el yur idi Ḥazret-i Pīr-i Ken'ān	Ṭotalum şīve [vü] nāz ile helāk ide seni Düşmege gerdenünge kākül-i 'anber-şikenı Dem-i vuşlatda girüp aramuza pīreheni Ḳoymaya sīneye şarmaḡa o nāzük bedeni O maḡalde baḡa yüz virmeye vech-i ḡaseni Ne beni ḡoya anuñ ḡamzesi ḡālī ne anı Yine hîç cev[r] [ü] cefāsından anuñ ağlamazam Terk idüp ol şanemi ḡayrıya dil bağlamazam			..---/..---/..--- -/..--	Bu şiir klasik kafiye yapısı dolayısıyla müsemmen nazım şekline uymamakta dır fakat beyit sayısı

							olarak terkib-i bend'e de uymadığı için nazım şeklini tespit etmekte tereddüt ettik.
18a	Yahya Efendî	‘Aşka kâil dil-mi yok şehir içre [yā] ^D dil-ber mi yok Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok	Niçün ebkār-ı ma‘ānī beslemez erbāb-ı nazm Yohsa Yahyā gibi üstād-ı suḥan-perver mi yok	Gazel/5		-.--/-.-/- .-/-.-	
18a	Rusūhî	Şehrimüzde ‘aşka mā’il dil de var dil-ber de var Mest-i ‘aşkuz meclis içre mey de var şāgar da var	Rum ilidür bunda ebkār-ı me‘ānī beslenür Bu Rusūhî bendeñüz gibi süḥan-perver de var	Gazel/5		-.--/-.-/- .-/-.-	
18a	Vālihî	Ġam-ı zülfünle siyeh şāle bürünsün yürüsün Sāye-veş ‘aşk eri yanuçca sürünsün yürüsün	Yād kıl Vālihiyā vaşf-ı ḥaṭ u reftārın Ġazelün ger diler-isen ki okunsun yürüsün	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
18a	Nev‘î	Baṇa ‘ayn-ı sa‘ādet göz ucıyla bir selāmuñdur Bütün dünyāca ‘izzet yarım ağız bir kelāmuñdur	Şorarsañ kim-durur Nev‘î diyü keyfiyyet-i ḥālın Ḳapuñda ḥizmete bel bağlamış bir kem ḡulāmuñdur	Gazel/5		..---/..---/- ---/----	

18a	Yahyā Efendi	Rûy-ı ‘âşık gibi ey berg-i hazān kim zerdsin Var-ise ol nahl-i bâğ-ı hüsni için pür-derdsin	Rûy-ı ‘âşık gibi ey berg-i hazān kim zerdsin Var-ise ol nahl-i bâğ-ı hüsni için pür-derdsin	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
18a	Yahyā	Yerümde şābitüm gelse ḥadeng-i cān-sitān senden Nişān-i tirūḡ olmaḡdan kaçan bulmaz nişān senden	Ne lâzım ‘aşḡda ben ġalibüm Ḳays'a dimek Yahyā Bir iki gün muḡaddemdür hele ol nā-tüvān senden	Gazel/5		.---/---/- --/---	
18b	Yahyā Efendi	Göḡül umar nice demdür ki yār-i ġam-ḡ arın Olursa luṡf-ı ilāhī görür bugün yarın	Unutmasun hele Yahyā 'ya itdüğün ol şāh Revā mı aḡmaya bir öyle ‘âşık-ı zārın	Gazel/5		.-./---/- .-/..-	
18b	Yahyā Efendi	Baḡmaz yüzime dīde-i ḡün-bārı ne bilsün Gelmez yanuma eyledigüm zārı ne bilsün	Yahyā ṡatalum eyler eṡer yāre ġubāruḡ Ol mest-i mey-i nāz bu esrārı ne bilsün	Gazel/5		--./---/- ./--	
18b	Bākī	Müşḡil imiş ki dil-rübā ṡıfl ola dil-sitān ola ‘Āşık-ı zār u mübtelā pīr ola nā-tevān ola	Bākī 'ye sākīyā feraḡ virse fezā n’ola teraḡ Şol meyi şun-ki bir ḡadeh pīr içe nev-cevān ola	Gazel/5		---/---/- ..-/----	
18b	‘Adlī	Ḥayf ola pīr-i nā-tüvān mürteşi-i cihān ola Vaşf-ı ṡama‘-ıla her zaman mübtezel-i zamān ola	‘Adlī -i ‘adl-perverüz dāver-i dād ġüsterüz Bu sözi aḡa söylerüz aḡlaya nükte-dān ola	Gazel/5		---/---/- ..-/---/-	

18b	Lām'î	Ey şeyh başa keşf ü kerāmât gerekmez Kurtar meni bu varıdan âfât gerekmez	Ger Lāmi'î nün himmeti olursa delîli Zulmâta girürse aña mişkât gerekmez	Gazel/9		--./--./-- ./--	
19a	Figânî	Hâk iderse beni sevdâ-yı saçun ey yüzi gül Dikeler kabrimün etrâfına yer yer sünbül	Bitmedi bağ-ı melâhatde Figânî fi min ba'd Saçlı-zâde gibi bir kâmeti bâlâ yüzi gül	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
19a	Bahârî	Hîç bilmem gözimün yaşı ne-vaktin yeñile Kalmadı yüzüm el içre sile sile yeñ-ile	Dâmen-i yâr[i] Bahârî koma elden ola kim Raḥm idüp sile gözün yaşını bir kez yeñ-ile	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
19a	Nef'î	Kimdür benümle fenn-i me'ânide bahş iden Bilsün ki aña ḥaml-i ṭab'ım belâ yeter	Ol Rüstem-i kemân-keş-i nazımum ki ṭab'ıma Terkeş muḳaṭa'ât-ı Sihâm-ı Qazâ yeter	Kıt'a/2		--./--./-- ./..-	
19a	Nef'î	Gör ne mazmûnlar kıpar yârân eline şunmağa Kışt-zâr-ı ma'niye toḥm-ı şekâ ekdim yine	Reh-güzârumdan şavulsun rind olan erbâb-ı dil Kim şaf-ı a'dâya şimşîr-i zebân çekdüm yine	Kıt'a		-.--/-.--/-. .-/-.-	
19a		Mihr-i mâhın görüp aldanma gel ey bî-çâre İki yüzlüdür inanma felek-i ğaddare		Matla'		..--/..--/..- -/..-	
19a	Veysi	Ṭurrelerün ruḥlarına kıl nikâb Eyler-iseñ baktuğumuzdan ḥicâb	Diḳḳat-ile vaşf-ı ḥattun yazsalar [Her] sözi Veysi' nün olur bir kitâb	Gazel/5		-.--/-.--/-. .-	

19a	Hâfız Paşa	İtmezse o şeh 'arz-ı cemāline bahāne Görmekle feraḥ ḥāşıl olur dāde-i cāna	Dergāh-ı kerem bahşına Hâfız sürelüm yüz Cān tuḥfesin ihdā idelüm şāh-ı cihāna	Gazel/5	Medhiye	--./--./-- ./--	
19b	Taşlıcalı Yahya	Baḥr-i 'ālemde eyā kendüyi görmiş gevden Olma evrāk-ı ḥazān gibi hevāya yelken	Baḥr-i nazmındaki Yahya gibidür ma'nî-i dūr Şuya seccāde salan pîr-i velî şeyḥ-i köhen	Kaside/24		..--/..--/..- -./..-	
20a	Fevrî	N'ola sen germ olup dersin mu'anber kākülüm vardır Benüm de dūd-ı āhumdan başumda sünbülüm vardır	Ḥaṭuṇ irişmeden sen zulm idüp Fevrî'yi öldürme Benüm 'ömrüm benim cānum benüm rûḥum ölüm vardır	Gazel/5		.---/---/- --/---	
20a	Fevrî	Görenler dir ḥayāl-i yār-ıla gönlüm beden içre Şarılmış yād-ıla 'āşık yatur bir pîrehen içre	Ḥayālî ol iki la'lüḡ gelür her dem dile Fevrî Ḥulûl itmiş degül gerçi iki cān bir beden içre	Gazel/5		.---/---/- --/---	
20a	Fevrî	Gel ey şehbāz-ı dil ḥākî (?) kafesden 'azm-i pervāz it Fezā-yı lâ-mekān seyrine 'anḳa-veş ser-āğāz it	Kemāle ırgürüp şî'ri zamānuḡ Ḥâfız'ı olduḡ Gel ey Fevrî diyār-ı Rûmı şimden gerü Şirāz it	Gazel/5		.---/---/- --/---	
20a	Fevrî	'Aşk eyleyeli cānı derd ü ḡamuḡa mu'tād Şaḥrāda benem Mecnûn taḡlarda benem Ferhād	Esrār-ı ḡam-ı 'aşkı Fevrî kime şerḥ itsün Mecnûn ise bir cāhil Ferhād-ise bir ırgād	Gazel/5		--./---/-- ./---	
20a	Yahya Efendi	Bir güzel sev kim aḡa her nev-cevān reşk eylesün Cān gibi sîneḡde yer itsün cihān reşk eylesün	Çeşme-i ḥayvānuḡ aḡzı şuyın akıtsun sözüḡ Ḥızır işitsün anı Yahya her zamān reşk eylesün	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
20a	Yahya Efendi	Şeh-bāz gözüḡ şayd-ı dil ü cāna süzülsün Zülfüḡdeki dil-besteler ey māḥ çözülsün	Ḳalmaya keder 'aşkuḡ ola belki şafāsı Yahya gel inen ivmeyelüm bāde süzülsün	Gazel/5		--./---/-- ./--	

20b	Yahyā Efendi	Söylemez diyü yirilmez o büt-i sîm-endām Zerrece söz yiri yok anda budur haqq-ı kelām	Şimdi yanmakta gam-ı haṭṭun ile Yahyā -veş Dağı çok puhte olur pâdişehim ‘anber-i hām	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
20b	Yahyā Efendi	El virse vişālî bana dil-dār elin öpsem Bir devlete irsem yine hünkâr elin öpsem	Nerm eylese Yahyā o cevānuḡ dil-i saḡtın Bir himmet ider şeyḡ-i mededkâr elin öpsem	Gazel/5		--./--./-- ./--	
20b	Fevrî	Dehānuḡ mîm ü zülfüḡ cîm ü kaşuḡ nûn olmuşdur Seni ey zülff[i] Leylî her gören Mecnûn olmuşdur	Eger teşhîr idem dirseḡ cihānuḡ her perî-rüyın Okı eş ‘âr-ı Fevrî ’[yi] ki hep efsûn olmuşdur	Gazel/5		.---/---/..- --/---	
20b	Fevrî	Gel ey deşt-i belada (...) görinen Mecnûnı Gör ol leylî veşüḡ hicrinde ben bîmâr u maḡzûnı	Görelde muşhaf-ı ḡusnünde Fevrî şekl-i ebrûḡı Düşürmez hiçbir laḡza dilinden sûre-yi Yunıs’ı	Gazel/5		.---/---/..- --/---	
20b	Fuzûlî	Qıldı ol serv-i sehî nâz-ile ḡammâma hırâm Şem ‘-i ruḡsârı ile oldu mûnevver ḡammâm	Müjde ḡammâm[a] Fuzûlî virürem cân naḡdin Qılmasun şarf-ı zer ol serv-ḡad-i sîm-endām	Gazel/9	Hamâm iyye	..--/..--/..- -/..-	
21a	Yahyā Efendi	‘Andelîbüḡ kanına girmekle mesrûr oldu gül Reng virdi kendüye ḡusnine maḡrûr oldu gül	Sen tıyurduḡ ḡusnini dünyāya Yahyā dil-berün Bülbül-i şurîdenüḡ ‘aşkıyla meşḡur oldu gül	Gazel/5		-.--/-.--/..- .-/-.-	
21a	Yahyā Efendi	Ġamze özler dil yâ kâkûl ikiden ḡalî degül Tîġ lâzım aḡa yâ ḡull ikiden ḡalî degül	Yâ irem ḡaddine (...) yâḡud olam pây-mâl Yâ teraḡḡî yâ tenezzül ikiden ḡalî degül	Gazel/5		-.--/-.--/..- .-/-.-	
21a	Yahyā Efendi	Sîne bir vîrānedür genc-i nihānîdür göḡül Gevher-i ‘aşḡ isteyen bilsüḡ ki kânîdür göḡül	Eylemez Yahyā siham-ı ḡamzesinden bî-naşîb Ol kaşı yānuḡ meger ḡatır-nişānıdur göḡül	Gazel/7		-.--/-.--/..- .-/-.-	
21a	Yahyā Efendi	Seyr-i ḡülşende iken yâr büyüklenme iḡen Hele her cânibi bir boylaya ey serv-i çemen	Yâr Yahyā ’ya dimiş vaḡt-i gül ü bülbüldür Subḡ-dem ‘azm idelüm ḡülşene bir sen bir ben	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	

21a	Yahyā Efendi	Bār olmada gıtdükçe rakīb-i ḥar-ı nā-dān Bu böyle alur mı götürür mi bunu devr�n	Yahy� n'ola n�-�z ise de g�nli büyükdür anma ele almak anı �hum ola �s�n	Gazel/5		--./--./-- ./--	
21b- 24a	Veys�	B�rek-Allah zih� n�me-i i 'c�z-t�r�z Ser-i ser bestesid�r perde-g���yende-i r�z	�hid-i gül ruh-ı ma���-ı mur�dı gülsün '�mr-i devlet uzasın '�k�beti ḥayr olsun	Terkib-i bend		..--/..--/..-- -/..-	21b'de başlayan şiirin arasına farklı şiirler girmiş olup bu şiirin devamı23a' da devam etmektedir. Kopukluğu önlemek amacıyla şiir bu bölümde verilmiştir.
22a	Fuz�l�	Ey mu�avvir y�r tim��aline ��ret virmedün Zülf � ruh ekd�n vel� t�b u �ar�vet virmedün	Ey Fuz�l� öldün <öldün> e���n itmed�n rahmet sağa Raḥm kıldın ḥalk� e���nu�la zahmet virmedün	Gazel/5		-.--/-.--/-.-- .-/-.-	

22a	‘Ubeydī	Ol naḥl-i tāze serv-i ḥırāmān olup gider Dil sāye gibi ḥāk-ile yeksān olup gider	‘Aqlın taḡutmasun mı ‘Ubeydī ki rüzgār Zülfī hevāsıyla perīṣān olup gider	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
22a	‘Ubeydī	Nergisün ‘aynı çeşm-i meftūnū Sidrenün dalı ḳad-i mevzūnū	Vaşf-ı seylāb-ı eşk-i çeşmümde Dili durmaz ‘Ubeydī ceyhūnū	Gazel/5		.../.../...-	
22a	Fuzūlī	Ey tegāfūl birle her sā‘at kılan şeydā beni Vāḳıf ol kim öldürür bir gün bu istiḡnā beni	Ey Fuzūlī bir şanem zülfine göñlüm bağladum Çekdi zencīr-i cünūna ‘ākıbet sevdā beni	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
22a	Yahyā	‘Aşk elinden gül perīṣān lāle de dāḡ-ı derūn Goncenūn dünyāyı daḡı görmemiş[ken] ^D baḡrı ḥūn	Pençesin meydān-ı istiḡnāda kimse burmadı Ḳuvvet-i bāzū-yı ‘aşḳun itdi Yahyā ‘yı zebūn	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
22a	Yahyā	Mey midür sākī midür mest-i ḥarābı iñleden Sen misün yā ‘aşḳ mı muṭrıb rübābı iñleden	Bir gözi bīmāruñ ey Yahyā teb-i hicrānıdur Pister-i ḡamda dil-i pūr-ıztırābı iñleden	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
22b	Yahyā	Getür cām-ı sürūr-encāmı diller şād-kām olsun Tamām itdi bizi ḡam sākīyā ḡam da tamām olsun	Şalınmak olmadı Yahyā ile bir kerre kūyuñda Ne olmaz işdür olsun ey tezerv-i hoş-ḥırām olsun	Gazel/5		...-/...-/...- --./---	
22b	Yahyā	Ḳomayup tāḳatim feryāda nālān olmasun dirsün Gözüm yaşını alursın da giryān olmasun dirsün	Nice ḳul olmasun Yahyā saḡa ey pādīṣāh-ı ḥūsn Yolumda senden öḡze kimse kurbān olmasun dirsün	Gazel/5		...-/...-/...- --./---	
22b	Fuzūlī	Şāmlar encüm şayaram şubḡa dek Ey şeb-i hecrūn baḡa rüz-ı ḥisāb	Yār su‘āl itse ki ḡālūñ nedür Ḥasta Fuzūlī ne virürsen cevāb	Gazel/5		..-/...-/...- .-	

22b	Rahmî	Geçüp meyden gönül mey-hāneden gerçi ayak çekdi Kemend-i şevk ile yine hārābāta ‘arak çekdi	Dür-i mengüşî[ıı] ^D Rahmî çemende şöyle vaşf itdi Kālander-vār güller güş idüp bir bir kulaç çekdi	Gazel/5		.---/.---/- ---/---	
22b	‘Ulvi	Ey dil olalum mahrem-i pīrān-ı muhabbet Cāndan geçelüm çün budur erkān-ı muhabbet	‘Ulvi şehe iklīm-i suhandur n'ola itse Tertīb-ile eş ‘ārını dīvān-ı muhabbet	Gazel/5		--./--./-- ./--	
22b		Olur olmaz yire ‘uşşāka cefā Olmaz ey şāh-ı cihān-bān olmaz	‘Abd-i ‘aşı ki günāh eylemeye Lāyık-ı rahmet-i rahmān olmaz	Kıt’a		.../.../... .../.../...	
22b		Biz ki ‘ayyās-ı zümre-i beşerüz ‘Ays-i ‘işret deminde biñ beşerüz (?)	Döşerüz pāy-ı Cem’de eski haşır Kanda görsek şarābı küb düşerüz	Nazm		.../.../... .../.../...	
24a		Ne deñlü virmedün gönlün nigāra eyledün ārām Çıkardı Kānī ‘ī ahır seni başdan bu kāküller		Müfred		.---/.---/- --/---	
24a		Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun N'itsün dil-i miñnet-zede biñ pāre mi olsun		Matla’		--./--./-- ./--	
24a	Yahyā	Bī-çāre bülbüle bu idi ārzū-yı dil Gülşende aña göstere bir gonçe rüy-ı dil	Mestāne çeşmi ehl-i dilün kanın içmede Dā'im toluş boşalmada Yahyā sebū-yı dil	Gazel/5		--./--./-- ./--	
24a	Yahyā	Hercāyiye dil virme ki āvāre olursun Dermān bulımazsın katı bī-çāre olursun	Hūnī gözi kim hançer ile tīg ile oynar Yahyā aña ulaşma ki pür-yāre olursun	Gazel/5		--./--./-- ./--	
24a	Yahyā	Menzil [al] dil ‘aşk ile pür-tāb u göz pür-āb iken Teşne-leb yolda kalur sālīk olan bī-tāb iken	Şüret-i ikbāl-i dünyā aldatur gāfilleri ‘İşret anlarlar anı Yahyā hayāl-i h ‘āb iken	Gazel/5		-.-/-.-/- .-/-.-	
24b	‘Aşık Çelebi	Yürekde āteş-i ‘aşk-ıla yanar tāze dāğum var Er ocağı gibi dāyim söyünmez bir çerāğum var	Sipihri-nāzda gün gibi bir māhum var ey ‘Aşık Fürüg-ı āfītāb-ı ‘ālem-ārādan ferāğum var	Gazel/5		.---/.---/- --/---	

24b	Maḳālī	Kime varup derūnum derdinūḡ dermānını şorsam Helākūm ḳaşdına ol-dem şunar bir kāse-i pūr-sem	Maḳālī başuḡı ṭub eyle meydān-ı muḥabbetde Şorarlarsa eger çevḡān zūlfūḡden diyem ḡüyem	Gazel/5		---/---/- --/---	
24b	Nev'ī	Kimisi ḡamdan ider ḡazḡı kimi şādīden Zevḡ alur ehl-i cūnūn her biri bir vādīden	Nev'iyā ḡavf u recā ḡaydına dūşdı zāhid Geçdiler ehl-i fenā ḡuşşā ile şādīden	Gazel/5		..--/..--/.. -/-	
24b	Fuzūlī	Yiter ey felek bu cefā yitūr men-i zāre serv-i revānumı Meh-i ṭal'at-ile mūnevver it dil [ü]. dīde-yi nigerānumı	Nice ay [u] yıl geče görmeyem o perī-şıfatlu civānumı Ola mı o ḡün ki ḡörüp yüzün ideyin fedā aḡa cānumı	Kıt'a		..-./ ..-./ ..-./ ..-.-	Klasik kıta kafiyesinde olmamakla beraber, bu şekilde bir nazım şekli olmadığı için kıta olarak adlandırdık.
24b	Ḥazret-i Şeyh 'Adlī Efendi	Müje ey şeh-i sitem ü cefā nice bir yire töke ḡanımı Be revā mıdur bu belā ile beni öldürüp ala cānumı	Kār itdi dile ḡamuḡ āteşi seza mıdur yaḡa cānumı Bu firāk-ıla niçe bir yanam ḡöre diyüben o civānumı	Kıt'a		..-./ ..-./ ..-./ ..-.-	Klasik kıta kafiyesinde olmamakla beraber, bu şekilde bir nazım şekli olmadığı için kıta olarak adlandırdık.

25a	Yahyā	Şīve-i reftārunı serv-i çemende görmedük Bu ser-āmed kām̄eti bir nārvene görmedük	Şerh iderse ders-i ‘aşkı yine Yahyā şerh ider Bir maḥall kalmış mıdır zīrā bu fende görmedük	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
25a	Yahyā	Ādem sayılmaz oldu kapuḡda gedālaruḡ Yok mı ḥesābı pādīşehūm mübtelālaruḡ	Yahyā ’dan özge kimseye tek eyleme vefā Kā’ildür ol ne deḡlū olursa cefālaruḡ	Gazel/5		--./-./.- ./.-	
25a	Yahyā	Umulmaz mı o tıfl-ı şūḡdan şeftālūler virmek Cihānda şimdi mi oldu nihāl-i tāze ber virmek	Hümā-yı ‘aşk besdür āşiyān-sāz-ı ser-i Yahyā Ne lāzım kendūsine Kays-āsā derd-i ser virmek	Gazel/5		.---/---/- --/---	
25a	Yahyā	Sākī-i bezmūḡ alınmadı elinden cām-ı mül Kopmadı şāḡ-ı gül-i ümmīdden bir dāne gül	Şām-ı vaşluḡ isterüm Yahyā dırāz olduḡunu Zülf-i yāri oḡşayup dāyim dirüm yā leyl tūl	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
25a	Yahyā	Maḡām-ı hūbdur gülşen o gül-ruḡsār diḡlensün Nevāya başlasun dil bülbul-i gülzār diḡlensün	Oḡı şīrīn-lebi vaşfındaki eş ‘āruḡ ey Yahyā Biraz meclisde tūṭī-i şeker-güftār diḡlensün	Gazel/7		.---/---/- --/---	
25a		Gelmedi çün dil-i miskīne ḡatından mektūb Umarız bārī lebinden gele aḡız ḡaberi		Müfred		..--/..--/..- -/..-	
25a		Bir serv besledüm niçe yıl bāḡbān olup Ser-keşlik itdi ol dāḡı dāmen-keşān olup		Matla’		--./-./.- ./.-	
25a		Dāḡlar sīnemde deflerdür elifler nāylar İḡlesem dem dem ‘aceb mi meclis-i dil-dārda		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	
25a		Yārdan dūr olanuḡ olur işi maḡzūnlık Ne muşībet ne belā bu ne ḡatı maḡbūnlık		Matla’		..--/..--/..- -/..-	
25b	Yahyā	Ḥişsedār olmazsa ‘āşık tālī’-i firūzdan Nice şād u ḡurrem olur ‘ıydden nev-rūzdan	Ḡonce tıflın açmadı Yahyā hezāruḡ naḡmesi Bī-ḡaberdür daḡı ol ‘uşşāḡdan nev-rūzdan	Gazel/5	Nevruz iyye	-.--/-.--/- .-/-.-	

25b	Yahyā	Mihrbānlık gördi hürşid-i cihān-efrūzdan Germ olup bülbül nevāya başladı nev-rūzdan	Meş'al-i gül şevkine seyr idegör şeb-tā-seher Giceyi fark itmek olmaz şimdi Yahyā rūzdan	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
25b	Yahyā	Ḳāmet-i mevzūnuḡ mānendi yokdur bir nihāl Naḡl-i gül kūtāh serv-i bāḡ ise bī-i'tidāl	Söylemezsin diyü eyler miydi Yahyā i'tirāz Ol dehān-ı tengde bulmasa bir cāy-ı maḡāl	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
25b	Yahyā	Dil-rübā hercāyi sen āvāre olduḡ ey göḡül Bir devāsız derd içün bī-çāre olduḡ ey göḡül	Ḥānḡah-ı şevḡi ma'mūr eyledüḡ Yahyā gibi Bu ḡarābāt içre kim mey- ḡāre olduḡ ey göḡül	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
25b	Yahyā	İrdi bahār sen daḡı şād olmaduḡ göḡül Güllerle ḡoncelerle ḡüşād olmaduḡ göḡül	Ol şāh-ı ḡüsnüḡ iremedüḡ pāy-būsına Yahyā gibi ki ḡāk-nihād olmaduḡ göḡül	Gazel/5		--./-../-- ./.-	
25b		Diyār-ı ḡurbete düşdük didük gerçi saḡa yā Hū Şaḡın devletlü baḡın-çün unutma ben ḡuluḡ yā Hū		Matla'		.---/-.---/- --/.	
25b		Ḥarem-i sīneye gel maḡremisin sen cānuḡ Ki bilürsin şerefi rūḡladur insānuḡ		Matla'		...-/...-/.. -/..	
25b		Germ olup meclisde dil-ber göḡsini açup didi Hāzihī cennātu 'Adnin fe'dḡulūḡā ḡalidīn		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	
25b		Ne kārum var idi cānā benim bu dār-ı dūnyāda Seni bulmaḡ-içün geldüm bu dehr-i miḡnet-ābāda		Matla'		.---/-.---/- --/.	
26a- 26b	Nef'ī	Zihī ḡüsrān-ı din ü devlet ü neng-i müselmānı Ḳola bir dīv-i ḡunḡā mālik-i mühr-i Süleymānī	Ḳadīd olsun ḡazık başında ḡalsun ḡaşre dek öyle Ḳurutsun anı tāb-ı āftāb-ı ḡahr-ı Yezdānī	Kaside	Hicviy ye	.---/-.---/- --/.	
26b		Diḡle ey serdār-ı cem'-i ḡayl-i nirān-ı zamān Ḥalf-i cāhil puşt-ı bī-endām u mazmūm-ı cihān Yazmada vaşf-ı ḡabīḡuḡ 'āciz ü ḡāşır bütān Ḥabs-i dāmuḡ ḡod beyān itmekde lāl olur zebān	Gülşen-i şıdḡ u şafāya n'ola virirsen keder Sen nihāl-i mīşe-i kūh-ı sitemsin (...) Sende neyler mīve-i mihr ü muḡabbetden eser Dostluḡ ḡaḡḡın bilür mi ḡiç 'alaḡ-ı bī-hüner	Müseddes	Hicviy ye	-.--/-.--/- .-/-.-	Şiir müseddes nazım şekliyle

		Mümkün oldukça velî ben ideyüm anı beyân Tâ ola hicvün yine dillerde tâze destân	Bî-hüner <olan> bilmez cihânda neydüğün[i] haqq u dād Eyleme dānā iseñ ey dil-i geñez ittiḥād				yazılmış olup mecmuada yalnızca üç bend bulunmakta dır. Şiirin eksik olma ihtimali ve varak değişimi, mecmua sayfaları arasında bir kopukluk olduğunu düşündürm ektedir.
27a	Sırrî	Şehā çeşm-i çerāğ-ı ‘âlem ü nūr-ı başarsın sen Nazîrün yok senün bir merdüm-i şāhib-naẓarsın sen	Ne bābüñdur senün ey Sırrî tırnak āsitânında Qarāruñ yok felekde bir gedā-yı der-be-dersin sen	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
27a	Sırrî	Benüm serv-i revānum ser-firāzum şāh-ı hūbānum ‘Azîzüm mālîk-i iqlîm-i hüsnum māh-ı ken‘ānum	Yatur seng-i felâket yaşıdanup ölmüş gibi Sırrî Kerem kıl ḥatırın şor anı ihya eyle sultānum	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
27a	Ümîdî	Naqd-i cān-ısa garaż yoluña mebzûl olsun Qaçma ey şûḥ murāduñ ney-ise ol olsun	Manşib-ı vaşluñ Ümîdî ye ‘atā kıl şāhum Güşe-i hicr ü belāda nice ma‘zûl olsun	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	

27a	Miṣālī	Bāğ-ı tenümde her bir elif bir nihāl bes Güller yirine dāğ-ı dil-i pür-melāl bes	Ben pehlevān-ı ‘arṣa-i nazm olduğum görüp Didi Miṣālī cümle-i şāhib-kemāl bes	Gazel/5		--./-./- ./-.-	
27a	Yahyā	Mümkin mi mest-i ğamze-i cānāne olmayam Mest olanı sevem yine mestāne olmayam	Kendüm bilelden olam esīri güzellerün Yahyā olur mı ol şeh-i hūbāne olmayam	Gazel/5		--./-./- ./-.-	
27a	Yahyā	Münevver tal‘at-ı ferhundesı bir hūbdur bayrām Güneş yüzli hilāl ebrūlı bir maḥbūbdur bayrām	Seher yazmağ-ıçün evṣāf-ı Sultān Aḥmedi Yahyā Güneşden zer varak peydā ider zer-kūbdur bayrām	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
27b	Yahyā	Şafā-yı hātırum oldur seni şafāda görem Bu ben belā-keşi hicrānuḡa vefāda görem	Budur du‘āsı saḡa şubḡ u şām Yahyā ’nuḡ Seni şafāda vü bed-hā huḡı cefāda görem	Gazel/5		.-./-.-/- .-./-.-	
27b	Yahyā	Ḥayālün-çün biri birine girdi çünki müjgānum O dem aralarından çıkdı eşk-i çeşm-i giryānum	Nazar kıl luṭf idüp āyīne-i ḡalbine Yahyā ’nuḡ Göre hıç senden özge kimse var mı anda sultānum	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
27b	Cihānī	Niçe bir rāz-ı pinhānum bu ḡalka dāsitan olsun Niçe bir hem-demüm bezm-i belā içre fiḡān olsun Niçe bir vādī-i ğamda gözüm yaşı revān olsun Niçe bir tir-i firḡatle şehā ḡaddüm kemān olsun Ne ‘aşḡum dāsitān olsun ne eḡgānum ‘ayān [olsun] Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun	Leb-i la‘li ölümlü ‘āşıka rūḡ-ı revānıdur Niçe rūḡ-ı revānı belki ‘ömr-i cāvidānıdur Kime dokunsa ğamzesi devlet nişānıdur Cihānī bu cihānuḡ yok beḡāsı çünkü fānīdür Benüm devletlü sultānum bugün raḡmet zamānıdur Beni öldür vücūdumdan ne nām ü ne nişān olsun	Müseddes		.---/.---/- --/.---	
27b	Yahyā	Rüzḡār-ile ḡubār olursa da cānā beden Ḳomayam tenhā ḡayālün dīde-i aḡyāra ben	Şi‘r-i Yahyā -veş olup reng-i tekellüfden berī Bikr-i ma‘nāyı güzel gösterse mir‘āt-i suḡan	Gazel/5		.-./-.-/- .-./-.-	

28a	Yahyā	Umar gönül nice gündür ki yār-i ğam-ḥā' rın Olursa luṭf-ı ilāhī görür bugün yarın	Unutmasun hele Yahyā 'ya itdüğün ol şāh Revā mı aṇmaya bir öyle 'āşık-ı zārın	Gazel/5		.-./.-./.- -/..-	
28a	Yahyā	Düşmez ol şāha ki her gāh satar istiğnā Gā[h] ^D olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiğnā	Sitem ü cevri de Yahyā 'ya tevāzu' görünür Gerçi her vaż' ı gelür yāre nazar istiğnā	Gazel/5		..-./.-./.- -/..-	
28a	Yahyā	Ṭolaşup kākül-i 'anber-şiken-i cānāne Ne kadar ḥātır-ı mecrūḥa tokandı şāne	Dil-i Yahyā 'ya nice şıḡsa gerek bunca ğumūm Yār bilmez mi 'aceb teng idüğün ğam-ḥāne	Gazel/5		..-./.-./.- -/..-	
28b 29a	Āgehi	Çekdürüp fırkatānı bizden ırāğ olduṅ sen Baḥr-i fırkatde nice furtunalar çekdüm ben	Baḥr-i 'aşk içre yürürsem n'ola yelken dorıda Bir ḥarāmī baqıcı yāre esīr oldum ben	Kaside/29		..-./.-./.- -/..-	
29a		Beden keşti resen cān pirehen yelken gönül deryā Sütünü düd-ı āhumdur muvāfiḡ rūzgār ister		Müfred		..-./.-./.- -/..-	
29b	Veysi	Bādeye dil-dāra māla māyilüz Ḥaşılı def'-i melāle māyilüz	Veysi yā akrān içinde faḥr içün Luṭf-ı şāh-ı Cem-ḥışāle māyilüz	Gazel/6		.-./.-./.- .-	
29b	Fiḡānī	Virdüm [dehān-ı] ^D dil-bere dil ḡā'ibāne ben Mikdār-ı zerre görmedüm andan nişāne ben	'Avn-i ilah reh-ber olursa Fiḡānī yā Mülk-i sūḥanda beglük idem Ḥüsrevāne ben	Gazel/5		--./.-./.- ./.-	

29b	Fiğānī	Dökmege kanını halkuñ [ki] ^D müjeñ āl eyler Bize geldükçe toqınmaz geçer ihmāl eyler	Gül yüzüñsüz idemez tab‘-ı Fiğānī feryād Gülşenüñ bülbulini faşl-ı hāzān lāl eyler	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
30a	‘İzārī	Qurtulup ālām-ı miñnetden dil-i gümrahımız Hamdu‘lillāh menzīl-i maqşūda irdi rāhımız	Keşf olup rüy-ı ma‘ānī tab‘umuz ma‘lūm olur Ey ‘İzārī feth-i bāb eylerse ger Allāhımız	Gazel/7		-.--/-.--/-.-- .--/-.--	
30a	Yahyā	Bileli sevdüğümü taşa tutar yār beni Aña şādam ki diriğ itmez elinden geleni	Cān u dilden sever ol şems-i cihānı Yahyā Nitekim Aḥmed-i Muḥtarı Üveyse‘l-Karenī	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
30b	Qabūlī	Gel naṭ‘-ı muḥabbetde şehā bir sen ü bir ben Şatranc oyunın oynayalum māt ola düşmen	Leclāc ise de lec iderüz naṭ‘-ı cihānda Nādāna Qabūlī yeñilür şanma bizi sen	Gazel/5		--./-.--/-.-- ./-.--	
30b	Qabūlī	Māh-ı münīre gice üşüp ‘asker-i nücūm Öykünme rüy-ı yāre diyü itdiler hücum	Luṭf u kerem qapısı qapandı Qabūliyā Şimden-girü mürüvveti ğayrı qapudan um	Gazel/5		--./-.--/-.-- ./-.--	
30b	Bākī	Leşker-i fitne saña ḥayl-i ḥaṭ u ḥāl yiter Tīg lāzım degül ol ğamze-i kıttāl yiter	Ehl-i dil cāme-i dībā ile zībālanmaz Bākıyā ‘ārif olan kimseye bir şāl yiter	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
31a	Nef‘ī	Sahbā yerine zehr-keşān-ı ğam-ı ‘aşkuz Reşk etme bizim cāmımuza biz Cem-i ‘aşkuz	Olsa sözüümüzde n'ola teşīr-i cibillī Nef‘ī gibi bigāne degül maḥrem-i ‘aşkuz	Gazel/7		--./-.--/-.-- ./-.--	

31a	Hāletī	Bir gün yaķar elbette çıkup hırmen-i māhı Hı yirde alur mı güzelüm ‘aşıķu āhı	K’şme nazaru Hāletī -i bī-dile cāna Lufu yoğ-ısa bāri cefā eyleme gāhı	Gazel/5		--./--./-- ./--	
31a	Hāletī	Ya ‘ķb-ı dıl aķıtsa n’ola eşk-i revānı Dīdārı ‘azīz eyledi ol Yūsf-ı şānı	Lufula ne var Hāletī ’yi bend ider-ise ul okluğunu pādişhe var mı ziyānı	Gazel/5		--./--./-- ./--	
31b	Hāletī	orkutma cevri-i dıl-ber ile ey ‘adı benı Ben cevriini vefā bilrin bilmezsin seni	ammāma girdi düşmen-ile Hāletī o yār Eylersem iħtiyār n’ola künc-i klheni	Gazel/5		--./--./-- ./--	
31b	Hāletī	‘Adı emer leb-i şekker-feşān-ı cānānı Muħabbet ehli ekerler ‘azāb-ı rhānı	Görürse Hāletiyā naķş-ı şāhid-i nazmum Yolunda ıl alemin ħāk-rb ider Mānı	Gazel/5		.-./--./-- .-./--	
31b	Yahyā	‘Aķlum tağıdır zülf-i siyehkār-ı perīşān Cem ‘iyyet-i ħātır mı or efkār-ı perīşān	Her gşede şi ‘rn oķınur var ise Yahyā Söyletdi o kākl sana eş ‘ār-ı perīşān	Gazel/5		--./--./-- ./--	
32a	Bāķı	Geşt güzār-ı bāğ ne ħoşdur nigār-ile Bir nev-resīde gonca-dehen gl-‘izār-ile n tāzelendi gülşen-i ‘ālem bahār-ile oşdur çemende seyr idelüm tāze yār-ile Tā dşmenn yregi yana tāze yarıla	Gl gibi şi ‘r-i Bāķı ’ye bir dem ulağnr Derd-i dern bülbül-i şrīde-ħāle sor Gel bir kenāra meclis-i mihr vefayı gr Şn la ‘l-i cān-fezāyı Selīm ’e şehā k’olur Yārn şafā-yı vşlatı bs [u] kenār-ile	Tahmis		--./--./-- ./--	
32b	Bāķı	Ne mümkindür nazar bir laħza ħüsn-i tal ‘at-i yāre [D]egl çünkim müyesser lem ‘a-i ħrşīde nezzāre bār-ı dergehin kühl itmedin çeşm-i güher-bāre Nice tākāt getürsin çeşm-i ‘aşıķ ry-ı dıl-dāre	Marīz-i ‘illet-i ‘aşķa şarāb-ı la ‘lidr şerbet Bulur cām-ı vişālinden lml ħaste[ler] şıħhat arāz dermān ise Bāķı yri var derde ıl himmet Murād ’n szlerinn gösterür her ħarfı bir ħikmet	Tahmis		---./---./- ---./---	

		Getürmez táb çün bir lahza berķ-ı táb-ı envāre	Ne hikmet belki ‘ibretdür devādur cümle bīmāre				
32b	Rahmī	Āhumdan āsmāna yir yir tarāka düşdi Nergis gibi her encüm göz açdı baķa düşdi	<Ey> Şem‘-i ruķ-ı vişālin aģyāra yandıraldan Ĥākister oldı Rahmī nār-ı firāķa düşdi	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
33a	Rahmī	Muħabbet sūzişinden zāhid-i nā-dāna virmezler Ėidā-yı rūķ-ı insānīdür ol ĥayvāna virmezler	Beķā bul Rahmiyā terk [eyle] ^D varuķ zümre-i ‘irfāna Fenā peygūlesini milket-i ĥākāna virmezler	Gazel/5		.---/.---/- --./---	
33a	Emrī	Pā ķomışdur fevk-i mihre perķemūķ Zerre-i nā-ķizde yoķdur femūķ	Āķ-ı āteş-nāk zerrīn ser-‘alem Pādişāhısın sen Emrī ‘ālemūķ	Gazel/5		-.--/-.-/- .-	
33a	Emrī	Dür-i eşķümle ruķ-ı zerdümi kendüm bezerin Ele āyīne alursam yine kendüm bezerin	Zāhir eyler lebūķūķ vaşfını eş‘ārında Çıķarur her sözünūķ Emrī nigārā şekerin	Gazel/5		.../.../... -/..-	
33b	Emrī	Şadāsı nālemūķ bülbül fezā-yı sīne bağumdur Nihāl üzre gül-i aķmer elif üstinde dāģumdur	Şeh-i mülk-i ĥamam Emrī ĥadeng-i nāle atmaģa Sütün-ı āhum üstinde güneş altun ķabaģumdur	Gazel/5		.---/.---/- --./---	
33b	Emrī	Ėatre ķatre dürr içinde ebrū-yı ‘anber-feşān Çevre almışdur hilāli encüm-i seyyāre şan	Ay başında māķ-ı nev şanma görinen Emriyā Tālib-i dünyāya barmaķ gösterür devr-i zamān	Gazel/5		-.--/-.-/- .-/-.-	
33b	Rahmī	Yār baķmaz yüzüme aķvāl bir yüzden daķı Tāli‘üm idbārda iķbāl bir yüzden daķı	Rüy-ı yāre ĥaţı-ı ‘anber-bār gelmiş didiler Rahmiyā dillerde bu aķvāl bir yüzden daķı	Gazel/5		-.--/-.-/- .-/-.-	

34a	Hüsrev	Yeşiller geydiğünce tütî-i güyâya benzersin Siyeh-püş olduğunça Kâ'be-i 'ulyâya benzersin	O gül ruhsârı vaşf itdün 'aceb rengîn edâlarla Sözün'den Hüsrevâ sen bülbül-i şeydâya benzersin	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
34a	Sâlikî	Yeşiller geydiğünce sidre-i tûbaya benzersin Siyeh-püş olıcağ âb-ı hayât-efzâya benzersin	Ol âfet zıkr ü fikrün nazm-ı rengînünde ey Sâlik Muhaşşal süzişün'den 'âşık-ı şeydâya benzersin	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
34a	Ahmedî	Her kim bize ta'n eyler-ise cins-i beşerden Hâk şaklasun 'âlemde anı havf [u] haţardan	Vaḥdet denizi bahr'sidir Âhmed 'i gel gör Tevhîdi kımaz kendü geçer cân ile serden	Gazel/11		--/.--/.-- ./.--	
34a	Sehmî	Bre sâhîr bire şüh-ı fettân Bre pür şîve vü pür-nâz u pür-ân Bre her-câyi bire kıavl-i yalan Bre âfet bire âşüb-ı zamân Bre zâlim bire fettân-ı cihân	Bre bu Sehmî 'ye lutf ıssı ḥabîb Bre mihr eyleyici bî-takrîb Bre bu haste Kabûlî 'ye tabîb Bre şehlikde alan haţ u naşîb Bre her derde 'ilâc u dermân	Tahmis		.../.../... .../.../...	
34b	Yahyâ	'Aqlum tağıdur zülf-i siyehkâr-ı perîşân Cem'iyet-i hâţır mı kıor efkâr-ı perîşân	Her güşede nazmuñ okınur var ise Yahyâ Söyletdi o kâkül sana eş'âr-ı perîşân	Gazel/5		--/.--/.-- ./.--	
34b	Yahyâ	Görince ḥod vücûdum maḥv olur kıalmaz nişân benden Ne gördi kıaçdı âyâ ol meh-i nâ-mihribân benden	Leb-i cân-baḥşını emdirdi tut kim kıasd-ı cân eyler Ne virdi alıma Yahyâ 'aceb ol bî-emân benden	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
34b	Muhyî	Câna te'sîr ide zaḥm-ı hâr-ı hicrân gitmegil Yâr miḥnet çekmege kıalmaya imkân gitmegil	Muhyîyâ bîdâr olup ref'eyle gaflet ḥ'âbını Mîrsad-ı ḥâk ide çarḥuñ gözle izmihlâlini	Tahmis		-.--/-.--/- .-/-.-	

		Fāş ola āhir yine bu rāz-ı pinhān gitmegil Bülbül-āsā nāle kıl rahm ide cānān gitmegil Ey göñül ol gül-ruḥa kār ide efgān gitmegil	Döndürüp āhuṇla her dem yaşınuṇ tolabını Dem-be-dem akitma Ḥatmī eşküñün seylābını Cüş idüp ğarḳ eyleye [dünyāyı] ^D ‘ummān gitmegil				
34b	Yahyā	Sünbüllerüñ-çün oldı perīṣān dimāğ-ı dil Zāhir olursa lāle-şıfat n'ola dāğ-ı dil	Mühr urdı dāğ-ı ğam göricek ‘aşkı ile pür Bir daḫı mümkün olmadı Yahyā ferāğ-ı dil	Gazel/5		--./-./-- ./.-	
43a	Baḳī	Beñzetdiler o māha diyü mihr-i enveri Biri birine koydı figānum felekleri	Baḳī ḥarīr-i kilḳ-i bedāyi’-nigārdur Şeh-bāz-ı dest-i fikretümün şayd-ı şeh-peri	Gazel/5		--./-./-- ./.-	
43a	Baḳī	Leşker-i fitne saḡa ḫayl-i ḫaṭ [u] ḫāl yiter Tīğ lāzım degül ol ğamze-i ḳattāl yiter	Ehl-i dil cāme-i dībā ile zībālanmaz Baḳıyā ‘ārif olan kimseye bir şāl yiter	Gazel/5		.../.../... -/..-	
43b	Fevrī	Emvāc-ı ḳulzüm-i ‘aşḳ bu nüh ḳıbāba şıgmaz Ehl-i dile ne maḫfī deryā ḫabāba şıgmaz	Fevrī ḥadīs-i ‘aşkı ben nice şerḥ idem-kim Bir bābını yazarsam yüz biḡ kitāba şıgmaz	Gazel/5		--./-./-- ./.-	
43b	Za‘fī	‘Aşḳuñ ḥadīs-i zāhid fasl-ile bāba şıgmaz Zīrā maḳāl-i ‘āşık hergiz kitāba şıgmaz	Za‘fī telātum-ı ‘aşḳ her dilde mümkün olmaz Meşhūrdur bu ma‘nā deryā ḫebāba şıgmaz	Gazel/5		--./-./-- ./.-	
43b	Ṭalibī	Alan göñlüm afetdür bir āfet Bugün ḳaddüm o ḳāmetdür o ḳāmet	Muḫabbet gerçi güçdür Ṭalibiyā Ḫalāş olmak sa‘ādetdür sa‘ādet	Gazel/5		.---/---/... -	
43/1a	‘Atāyī	Gönderdi ḫaber bāğa lebün gonca-ı terle Şeb-nem n'ola pür itse dehānını güherle	Bir sīm-beden şeh-i melāḫatde ‘Atāyī Ṭartılmadı ol Yūsuf-ı pākīze-güherle	Gazel/5		--./-./-- ./.-	

43/1a	‘ Atāyī	Devr uşūlin tūtdılar cev̄r itmede dolablar Seyr idem diyū o māhī eylemez bir dem qarār	Bu du ‘āmuz kim ola devr eyledükce māh-ı ‘ıyd ‘İzz ü rıf‘at müstedām u ‘ömr-i devlet pāy-dār	Gazel/7		-.--/-.--/-. .-/-.-	
43/1b	‘ Atāyī	Nigāra dāğını dil gösterüp vefā ister Gedā ki şehlere gül ‘arz ide ‘atā ister	‘ Atāyī pister-i ğamda ider vişālūñ ümīd Ölmeli ğasta iken derdine devā ister	Gazel/5		.-./.-.--/-. .-/..-	
43/1b	‘ Atāyī	Ol ‘izār-ı pākde olmağ neden ğaṭṭ-ı ğubār Nev-civānum ābd[a] nağş <ruḥsāruñ o şaçma beñleri> [olmaz iken bir qarar] ^D	Şafḥa-ı ruhsārdan n'ola qazıtsa ol perī Ey ‘ Atāyī neylesün yañlışdur ol ğaṭṭ-ı ‘izār	Gazel/5		-.--/-.--/-. .-/..-	
44a	‘ Ālī	Süzilsün çeşm-i mestün devlet-i bī-dārı görsünl Bozılsun bend-i zūlfūñ bendeler dīdārı görsünler Çözılsün dügmeler mir‘āt-ı pūr-envārı görsünler Çıkar pīrāhenūñ tā kudret-i Settārı görsünler Meded rūḥ-ı muşavver nic‘ olurmış bārı görsünler	O meh-rū baḥt-ı ‘ Ālī gibi ğaddār olmağ istermiş Kerem semtinden el çekmiş sitem-kār olmağ istermiş Kırup ‘aşıkların cellād-ı ḥūn-ḥār olmağ istermiş Muḥaşşal zulme meyl itmiş cefā-kār olmağ istermiş Yitişsünler meded üftādeler yalvarı görsünler	Muhammes		..---/..---/-. --/..---	
45a		Serverā gerdiş-i sipihr-i kebūd Her dem olmaz muvāfıḳ [u] musaddık		Müfred		..---/..---/..-	
45a		Ey hilāl eyleme sen yār-ile da‘vā-yı cemāl Tırnağın kesse olur nice senūñ gibi hilāl		Maṭla‘		-.--/-.--/-. .-/..-	
45a		Ol perī çehre görünmez deyū kılma şekvā Gözünji aç saña bir gün qatı zībā görünür		Müfred		..---/..---/..- -/..-	

45a		Perī peykerleri ehl-i ğināya rām iden oldur Ele girseydi billāh yüzün bozardum altunuñ		Müfred		.---/.---/.- --/.---	
45a		İstiķāmet şatmalar ey serv-ķadd hep lāf mı Şalınup aġyār-ile seyr eylemek inşāf mı		Maṭla‘		-.--/-.--/- .--/-.-	
45a	Baķī	Pādişāhum va‘de-i luṭfuñ bize hep lāf mı ‘Āşık-ı şūrīdeden şabr istemek inşāf mı		Maṭla‘		-.--/-.--/- .--/-.-	
45a		Ġayrılar sineñi ister baña bir buse yeter Kāmil ayaķda ķalur cāhil olan şadra geķer		Müfred		...--/...--/...- -/...-	
45a		Ferāġat kıl şu dil-berden ki vardır nice evbāşı Geķ ol serv-i sehīden kim haremnden taşrad[ur başı]		Maṭla‘		.---/.---/.- --/.---	
45a		Vefādan ben elüm çekdüm beķādan çek elüñ sen de Alup ‘aşķuñı vir göñlüm senüñ sende benüm bende		Maṭla‘		.---/.---/.- --/.---	
45a		Şaķın şayyād-ı ‘ālemden kemāli hīle ķurmuşdur Nice çāpüklere ġaflet kemānından oķ urmuşdur		Maṭla‘		.---/.---/.- --/.---	
45a		Felekden fī'l-meşel taş yaġsa yire Doķunmaz kimseye illā faķīre		Maṭla‘		.---/.---/.- -	

45a		Cân naqd ise kaçduñ eyâ şüh-ı dil-sitân Luţf it bu gice sîneme gel naqdûñ al hemân		Maţla‘		--./-./.- ./-.-	
45a	Feyzî	Haţuñ gördükçe ağılsam dime bâtıl ‘ameldür bu Begüm aķ aķçe kara gün içindür bir meşeldür bu		Maţla‘		.---/---./- --/---	
45a	‘Affî	Şeb-i hicrâna şubh ummak dime tûl-ı emeldür bu		Mısra		.---/---./- --/---	
45b	Hayretî	Leb midür bu sâkıyâ ya cām-ı bezm-ārâ mıdur Söz midür bu bilmezem yâ rûh-ı rûh-efzâ mıdur	Her sözün cân güşına bir gevher-i yekdânedür Bilmezem ey Hayretî tab‘uñ senün deryâ mıdur	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
45b	Âlî	‘Ömrüm oldukça vefâsuzlara cânân diyemem Cân gibi cisme yaşımayana ben cân diyemem	Nev-bahâr oldı giribânunı çāk itmezsen Hele ‘ Âlî saña ben ‘âşık-ı nālân diyemem	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
45b	Ümidî	Bağlayup gönlümüz ol kākül-i ‘anberfâma Âh kim murğ-ı dili yine düşürdün dâma	Yazmağa levha-i hırşide Ümidî şî‘rin Destine aldı ‘utârid yine zerrîn hâme	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
46a	‘Atâyî	Hüsnün ziyâde itse n'ola müşg-bâr haţ Virdi cemâle şöhrati cāna gubâr haţ	Mir'ât-i cânı tutsa ‘aceb mi gubâr-ı ğam Gördüm ‘ Atâyî ‘arız-ı dil-berde var haţ	Gazel/5		--./-./.- ./-.-	
46a	Hüdâyî	Ey kaşı yâ hadeng-ile sînem nişâne dik Nâzik nihâl-i servdür ol bâğ-ı cāna dik	‘Uşşāk içinde eyle Hüdâyî ’yi ser-firâz Ey Yûsuf-i zamâne başın kes sinâna dik	Gazel/5		--./-./.- ./-.-	

47b	‘ Âlî	Niçe bir va‘de-i ferdâ niçe bir lâf u güzâf Şefkatün merhametün yok mıdur inşâf inşâf	Vaşf-ı güftâr-ı dürer-bârın iderken ‘ Âlî Nazm-ile Husrev olur neşr-ile güyâ Vaşşâf	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
47b	Bâkî	Ey şabâ dil rahtın ol gîsûy-ı ‘anber-bâre çek ‘Âşık-ı dîvâne-yi zencîr-i zûlf-i târe çek	Sîne bir eglenceden hâlî gerekmez Bâkî yâ Yâre sen kâdir degûlsin bârî miskîn yara [çek] ^D	Gazel/5		-.--/-.--/-.-- ..--/..--	
48a	Ulvî	Ol dil-ber-i nev-htaṭṭ seni çok fûrkate şaldı Ġam çekme göñül kim çoğı gitdi azı kaldı	Meydân-ı muḥabbetde serin eyleyeli tûp Çevgân-ı kaẓâ ‘ Ulvî ’yi yirden yire çaldı	Gazel/5		--./..--/..-- ./..--	
48a	Mecdî	Ey ‘âşıkını öldürici şâh levendüm Vey bendesinün hâline raḥm itmez efendim	İnkâr idemez Mecdî ’yi güldür gerek öldür Allâh’ı severseñ şeh-i sulṭânüm efendim	Gazel/5		--./..--/..-- ./..--	
48a	Hüdâyi	‘Uşşâkı görse yolda naẓar eylemez o yâr Dimez ki yoluma gelür ol şûḥ-ı şîve-kâr	Olmaz güşâde tâli‘ -i nâ-şâdı dostum Eyler Hüdâyi şeş-der-i miḥnetde âh u zâr	Gazel/5		--./..--/..-- ./..--	
48a	Nev‘î	Câm-ı mey nûş itmede bir yâr-ı mahrem bulmaduk Biz bu dehrün sāğar-ı mihrinde ‘âlem bulmaduk	Tâb-ı ḥurşîd-i cefâ âfâkı tutmuş Nev‘î yâ Sâyesine varacak bir naḥl-i ḥurrem bulmaduk	Gazel/5		-.--/-.--/-.-- ..--/..--	
48a	Yahyâ	Ol gonce tâb-ı bâde-i gül-fâma döymedi Çâk itdi sînesin bir iki câma döymedi	Yahyâ o şâha sûz-ı dilüm yazmağ istedüm Yandı tutuşdı mâye-i ġam ḥâme döymedi	Gazel/5		--./..--/..-- ./..--	

48a	Yahyā	Zülfünge bağlandı dil zencîre hâcet kalmadı Kaldı uşlanmağdan o tedbîre hâcet kalmadı	Heybet-i ‘aşk urdı Yahyā ağzına mühr-i sükût Yâr bildi hâlünî takrîre hâcet kalmadı	Gazel/5		-.--/-.--/-. .-./.-	
48b	Rahmî	Beni zülfünle kıddün öldürse derd ü gamlarla Mezârum hep müzeyyen ola ‘Abbāsî ‘alemlerle	İşitme ta‘n-ı ağıyarı felekden ilme ey Rahmî Yüri ‘ayş it cihân içre melek-sîmâ şanemlerle	Gazel/5		.---/.---/.- --/.---	
48b		Dânelerdür hâl-i miskînün kâra zülfündür ağ Murğ-ı cânı şayd ider dâyim anuñ-çün ol duzâğ		Maṭla‘		-.--/-.--/-. .-./.-	
48b	Rahmî	Dil vormeyem muḥabbetünge ey ‘arūs-ı dehr Kât kât yükün gerekse yürü sen yukarı yığ	Rahmî ḥadîs-i la‘lünî kılsa n’ola beyân Zîrâ kelâm-ı ehl-i feşâḥat olur belîğ	Gazel/4		--./.-./.-- ./.-	
49a	Aḥmedî	Ey büt-i şîrîn zebân dil-ber-i serv-i revân Bir gicecik olasın bizüm ev<de>de mihman	Her şabaḥın gelesin Aḥmedî ‘[ye] viresin Ḥā‘ce selâmu ‘aleyke şāhum ‘aleyküm-selâm	Gazel/9		-.--/-.--/-. -/.-	
49a	Bâkî	Elṭâf u ḥüsn ü ḥulk [u] melâḥat kemâlde Endām u şekl ü kâmet ü kıdd i‘tidâlde	Bâkî letâfet-i ğazel-i âb-dârunı Ḥaḳḳâ budur ki görmedük âb-ı zülâlde	Gazel/5		--./.-./.-- ./.-	
49b	Bâkî	Cüy-ı fenâyı halk birer ikişer geçer Baḥr-i belâdan ehl-i tecerrüd yüzer geçer	Gülzâr-ı cāna şu ağıdur şanki Bâkıyâ Dilden sinân-ı ğamzeleri şöyle ter geçer	Gazel/7		--./.-./.-- ./.-	
49b	Bâkî	Dil-i ḥününün o tîr-i müje dem-sâzı geçer Nîze-i ğamzesinün ‘âşıkına nâzı geçer	Nice ağıyar gibi ağzı kâra var gerçi İtlerinün seg-i tâzî gibi mümtâzı geçer	Gazel/5		.../.../... -/..	

50a	Ḥayālī	Yoluṇda ser virüp şu ki serverlik eyledi Meydān-ı ‘aşk içinde dilāverlik eyledi	Dilden Ḥayālī şüret-i idrāki kazıyup Dīvāne-meşreb oldu ʔalenderlik eyledi	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
50a	Yahyā	Urduṇ cefā taşın dile dīvāne mi şanduṇ beni Zencīrūṇe bend eyledūṇ uşlana mı şanduṇ beni	Yahyā 'ya eylersin cefā feryādın anlarsın hevā Sākī mey-i engūr ile mestāne mi şanduṇ beni	Gazel/5		--./-./-- .-/--.-	
50a	Yahyā	Pervāne gibi yanmayıcak nār-ı ‘aşka ten Ol şem ‘-i ḥüsne vaşl olımazsın cihānda sen	Yahyā 'yı yaksa nār-ı elem yāre ğam degül Pervāne şem ‘[e] derd-ile pervāne yanmadan	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
50b	Aḥmed	Külbe-i ḥum-ḥānede ey dil bize hem-ser mi yok Cām-ı ‘aşkı şevk-ile nūş itmege bir er mi yok Bezmümüzde yoḥsa bir sākī-yi sīmīn-ber mi yok ‘Aşka kâbil dil mi yok yā şehr içre dil-ber mi yok Mest yok meclisde bilmem mey mi yok sāgar mı yok	Aḥmed [ā] enfās-ı Rūḥullāh’dır elḳāb-ı nazm Vehbīdür güftār-ı etfāl-i dil-i aşḥāb-ı nazm Zāde-i tab ‘a gıdā-yı rūḥdur ādāb-ı nazm Niçün ebkar-ı ma ‘āni beslemez erbāb-ı nazm Yoḥsa Yahyā gibi üstād-ı suḥan-perver mi yok	Tahmis		-.--/-.--/- .-/--.-	
50b		Gel eşki dilā sübha-yı mercān eyle Sencīde-i ser-rīşte-i müjgān eyle Çün sālīk-i iḳlīm-i ḥaḳīḳat olduṇ Geç tāḳ-ı mecāzı özün insān eyle		Ruba’i		--./-./-- -/-	Şiirin başlığında “ Li- muḥarririhi ” ibaresi yer almaktadır.
50b		Derūnī āşinā ol taşradan bīgāne şansınlar ‘Aceb zībā revīşdir ‘āḳil ol dīvāne şansınlar		Maṭla‘		.---/---/- --/---	

51a	Raḥmī	Kuyunḡa güneş olduḡuḡün ḡāke berāber Anuḡcün irişdi boyı eflāke berāber	Raḥmī o mehūḡ kūyına o dem eḡer itmez Āhum irüşürse ser-i eflāke berāber	Gazel/5		--./--./-- ./--	
51a	Nev'ī	Ṭālī' bu vech ile dūn serkeş nigār böyle Bī-ḡāre 'āşıkı gör baḡt öyle yār böyle	Nev'ī nice getürsin hicrān yükine ṭāḡat Cism-i nizār böyle <vü> cān-ı figār böyle	Gazel/6		--./--/-- ./--	
51a	Raḥmī	Miyānuḡ müya teşbīḡ eylemekde kıl ü kāl itdüm Hilāle benzedüp ebrūlaruḡ egri ḡayāl itdüm	Ma'ārif ehli geymezmiş ḡabā-yı atlas-ı şāḡī Anuḡcün Raḡmiyā ben de libāsum köhne şāl itdüm	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
51b	Bāḡī	Rāyet-i fitne çeküp ol ḡad-i dil-cū begler Uşdılar yanına her şūḡ-ı cefā-hū begler Bir yire geldi nice ḡamzesi cādū begler Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler Gözi āhūlaruḡ ālāyına yā Hū begler	Bāḡiyā gel olalum Ka'be-i dil yolına peyk Diyelüm sem'a nidā iricek āḡır Lebbeyk Girelüm rāh-ı Ḥudā'ya diyüp e's-sa'yü ileyk Ne Necātī ne güzeller ne selām ne 'aleyk Fāriḡuz eylemezüz kimseye ṭapu begler	Tahmis		...-/...-/... -/..-	
51b		Ḥased-i ḡalb-i 'adū luṭf-ile zāyil olmaz Sengde muzmer olan āteşe āb itmez eḡer		Müfred		...-/...-/... -/..-	
51b		Ḥayāl-i zūlf-i yār olunca gözde girye lāzımdur Yazıkḡur şīşe-i āb içind[e] öyle sūnbüller		Müfred			

54a	Kemāl Paşazāde	Ne elüm var senüñ miyānuñda Ne dilüm var senüñ dehānuñda	Yok yire cān virür dehānuñ için Dil ne aşşuñda ne ziyānuñda	Gazel/5		.../-./-/-	
54a	Şakirî	Ey gönül merd-iseñ itme zen-i dünyāya heves Heve[s] idenleri ‘anķā iken eyler meges	Nefesün hākla (...) Şakirî gel egle beni Ger naşihatsa murād[un] saña bu deñlü de bes	Gazel/5		.../-./-/- -./-/-	
54a	Füzüli	Hüsñüñ oldukça füzün ‘aşk ehli artuķ zār olur Hüsñ ne miķdār olursa ‘aşk ol miķdār olur	‘Aşk sevdāsına şarf eyle[r] ^D Füzüli vārını Bilmezem bu ẖāb-ı ğafletden kaçan bīdār olur	Gazel/5		-./-./-/- -./-/-	
54b	‘Ālî	Şikār itdi gönül murğını bir şüh-ı siyeh-çerde Anuñ şeh-bāz-ı sevdā-yı vişālīdür uçan serde	Şanasın üsküf-i zerrīni bir kuyruķlı yılduzdur Hezārān fitne bir bā‘iśdür ol çerh-i bed-aķterde	Gazel/6		.../-./-/- -./-/-	
54b	Yahyā	Hışsedār olmazsa ‘āşık tālī ‘-i firūzdan Nice şād u hurrem olsun ‘ıydden nev-rūzdan	Ġonce tıflın açmadı Yahyā hezāruñ nağmesi Bī-ħaberdür daħı ol ‘uşşāķdan nev-rūzdan	Gazel/5		-./-./-/- -./-/-	
55a	Hüsāmî	Eyledi ‘azm-i beķā bākî [fenā] dünyādan N'ola pūr olsa cihān nāle [vü] vāveylādan	İşidüp didi vefātı[nı] Hüsāmî tārīh İntikāl eyledi Bākî bu fenā dünyādan	Gazel		.../-./-/- -./-/-	
55a		Cān u dilden meyl idüp Bākî ħuzūr-ı ħazrete Ġitmege ħāzırlanurken iken oldı nāgeh muħtaşar	Kendüye ol-dem ħiṭāb idüp didi tārīhini Eyledün Bākî bugün bu dehr-i fānīden sefer	Kıt’a/2	Tarih	-./-./-/- -./-/-	

55a		Ol şāh-ı mülk-i ma'ni Bākī Efendi ya'ni İtdi vedā' fānī 'uqbāya biñ sekizde		Müfred	Tarih	--./--/-- ./--	
55a		Qoyup bu 'ālem-i fānīde nām-ı nīkūyı Beqāya gitdi çeşm-i hırş-ile bakmadı dünyāya	Gidince pes bu tārīhi didüm mevtine ey Veysī Qodı Bākī cihānuñ 'izz ü cāyın gitdi 'uqbāya	Kıt'a/2	Tarih	.---/.---/- --/---	
55a	(...)-i Qādī	Virdi lisānın ağızımuza dil-sitānımız Güç-ile geldi yirine bir pāre cānımız		Matla'		--./--./-- ./--	
55a	Şemsi Paşa	Dürr dişlerünle l'alüñi söyler dehānımız Gevherler-ile tolsa 'aceb mi dehānumuz		Matla'		--./--./-- ./--	
55b	'Arşī	'Arazuñ var-ise fi'l-cümle eger cān da senüñ Ne tekellüf şanemā ben de senüñ cān da senüñ		Matla'		..---/..---/..- -/..-	
55b	Keşfi	Hayāt efzā-yı 'ālem rūḥ-baḥş-ı mürde-i ğamsın Hemān ben ḥastanuñ cānı degil [sen] cān-ı alemsin		Matla'		.---/.---/- --/---	
55b	Fürüḡī	Gitdi şabrum gibi ol ārām-ı cānum gelmedi Ol gidelden ḥaḳ bilür yirine cānum gelmedi		Matla'		-.---/-.---/- .---/-.--	
55b	Hüdayī	Gitdi 'aqlum gibi ol rūḥ-ı revānum gelmez Yine ḥaşr olmayıcaḳ sīneye [cānum] ^D gelmez		Matla'		..---/..---/..- -/..-	

55b	(Taşlıcalı) Yahyâ	Başa yetmez m[i] bu devlet ki cefâ eyleyesin Vây aña kim ne cefâ vü ne vefâ eyleyesin	Pâdişâhum umarum bir gün ola ben kuluñı Himmete lâıyık u ihsâna sezâ eyleyesin	Nazm		..--/..--/..- -/..-	Taşlıcalı Yahyâ divanında bulunan bir gazelin ilk iki beytidir.
55b	Bâkî	Söz degül dürr [ü] güher nazm itsem Kadr ü kıymet bilenün bendesiyüz	Hak-şinâs ehl-i nazâr yârânun Ayağı tozı ser-efgendesiyüz	Kıt'a		..--/..--/..-	
55b		Şahn-ı çemende elde kadeh sâkî intizâr Mestâne gözlerin süzerek öpdı o yâr		Matla'		--./-./- ./-.-	
55b	Hâlişî	Dirdüm ki bir bahâne ile seyr idem yüzün Hîç bulmadum bahâne o gönca-dehâna ben		Müfred		--./-./- ./-.-	
55b		Şeheriden gıdânı ekl eyle Benden al ehl-i keyf iseñ pendün	Çek başun ħ'âb-ı ħaflet içre biraz Uyanup nûr içinde bul kendün	Kıt'a		..--/..--/..-	
56a		Noldun ey Emrî ne bu gülersin Bilmezem saña ne belâ irdi	Karun a..a çaldığım s..ler Var-ısa hep kulağuna girdi	Kıt'a/2		..--/..--/..-	
56a	Bâkî	Söz degül dürr [ü] güher nazm itsem Kadr ü kıymet bilenün bendesiyüz	Hak-şinâs ehl-i nazâr yârânun Ayağı tozı ser-efgendesiyüz	Kıt'a/2		..--/..--/..-	
56a		Dil-ber el<ün> şun derde dermân ideyin Nice bir hicrün elinden bağrumı kan ideyin		Matla'		-.-/-.-/- .-/-.-	
56a	Bâkî	Mestâne düşmişin bu gice sāğar üstine Sâkî-i bezm didi yüzün güller üstine	Nüşin lebinde ħattını kim görse Bâkiyâ Şîrinlik yazıldı şanur şekker üstine	Gazel/5		--./-./- ./-.-	

56a	Bākī	Riyāz-ı cennetün ey reşk-i hūrī Bulınur küyuğa nisbet kuşurı	Cihān mülkine ey Bākī ne hāşıl Bilürsin behre-i Behrām-ı Gūrı	Gazel/5		---/---/- -	
56b	Nef'ī	Nice mest olmasun 'aşık felek peymāne gam şahbā Münāsib bezm-i 'aşka hağ bu hem peymāne hem şahbā	Hem eyle dāimā himmet ki hālī turmasun yārān Kurulsun cā-be-cā meclis çekilsün dem-be-dem şahbā	Gazel/6		---/---/- ---/---	
56b	Şabri	Açar sākī dil-i 'uşşākı sürse şubh-dem şahbā Olur güyā ki destinde kilid-i kufl-i gam şahbā	Kedersüz bir şafā mümkün midür 'ālemde ey Şabri Tutulmaz rind-i bezm-i 'aşka bī-derd ü elem şahbā	Gazel/7		---/---/- ---/---	
57a	'Atāyī	H̱āb üzre iken koçdı dimişsin o miyānı Hayr ola düşünse eger ey Yūsuf-ı şānī	Şeftālū recā itdüm idi yolda 'Atāyī Ol nağl-ı revān didi degül şimdi zamānı	Gazel/5		--/./--/.. ./--	
57a	'Atāyī	Beni bīmār iderse gözlerün maḥmūrdur dirler Şafā virse lebün mest-i mey-i engürdür dirler	'Atāyī gam degül halk-ı cihān gönlün yıkarlarsa Bi-ḥamdüllah hele erbāb-ı dil ma' mūrdur dirler	Gazel/5		---/---/- ---/---	
57b	'Atāyī	Cān küştesi dil bende-i fermānı 'Ali'nün Oldum dil [ü] cāndan kulı kurbānı 'Ali'nün	Ḳayd eyle kulun defterüne tā ki disünler Ben zāre 'Atāyī-i suḥandāmı 'Ali'nün	Gazel/5		--/./--/.. ./--	
57b		Dānelerdür hāl-i miskīnün ḳara zūlfūndur ağ Murğ-ı cānı şayd ider dāyim anuñ-çün ol duzāğ		Matla'		-.--/-.--/- .-/-.-	
57b		Dil vermeyem muḥabbetüne ey 'arūs-ı dehr Ḳat kat yükün gerekse yürü sen yukarı yığ	Raḥmī ḥadīs-i la'lünḳı ḳılsa n'ola beyān Zīrā kelām-ı ehl-i feşāḥat olur belīg	Gazel/4		--/./--/.. ./.-	
58a	Bākī	Nev-bahār irişdi vü gitdi şitā Keyfe yuḫyi'l-arza ba'de mevtiḥā	İki çeşmüm yāre 'arz itdüm didi Bākīyā ma'lūm oldı mā-cerā	Gazel/5		-.--/-.--/- .-	
58a	Bākī	Şanma iklīm-i tene ḥākim olan cānumdur Sīnede tīr-i gam-ı gamze-i cānānumdur	Zāhirā gerçi gedā-şüretim ammā Bākī Maḥzen-i genc-i ma'ānī dil-i vīrānumdur	Gazel/5		..--/..--/.. -/..-	
58b	Bākī	Devr-i gül eyyām-ı 'ayş u nūş-ı şahbādur yine Mevsim-i gül-geşt-i bāğ u seyr-i şahrādur yine	Leblerün vaşında şekker-rīz olup güftār ider Bākī -i şīrīn-suḥan tūṭī-i güyādur yine	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	

58b	Baḳī	‘Avām okur seni teşhīr içün hemīşe havāş Bu muhlisün işi dāyim muḥabbet ü iḥlās	Elūḡde ḥātem-i faẓl u belāḡat ey Baḳī ‘Adū-yı kec-naẓar inkār iderse gözine baş	Gazel/5		.-./.-./.- .-./.-	
59a	Baḳī	Düşe göḡlüm n’ola ol ḥançer-i ḥün-efşāna Müjeḡ oklarınuḡ eylükleri batdı cāna	Cān nişār eyledi Baḳī bilini kuçmak içün Der-miyān itdi bugün varını dervişāne	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
59a	Baḳī	Nergis-i mest bezm-i gülşende Çeşmüḡe bende-i ser-efgende	Bulamaz dest-res bu dāyireye Baḳiyā şimdi degme güyende	Gazel/5		..--/..--/..--	
59b	Baḳī	Gül gülse dāyim ağlasa bülbul ‘aceb degül Zīrā kimine ağla dimişler kimine gül	Baḳī ‘acüz-ı dehre [er] olmaz zebün olan Merdān-ı rāh-ı ‘aşḡ dimezler aḡa racül	Gazel/5		--./.-./.-- ./.-	
59b	Baḳī	Bāḡ-ı ḡam naḡd-ı dil [ü] raḡt-ı revānum gözedür Dīde-bān oldı meḡer ḥāne-i cānum gözedür	Çeşm-zaḡm-ı felegi n’eyledi gör ey Baḳī Dime bir daḡı beni şāh-ı cihānum gözedür	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
60a	Remzī	Revnaḡ ḡomayan gülde ruḡ-ı yāsemenüḡdür Ḥayretde koyan ser[v]-ḡad-i nārvenüḡdür	Ḳul lāzım iken yoḡ diyü red itme efendi Luṡf eyle (...) kerem eyle hele [Remzī] de ḡuluḡdur	Gazel/5		--./.-./.-- ./.--	
60a		Muḡtāc oluban gezme şaḡın der-be-der ey dil Şād ol yūri ‘ālemde ki el-rızḡu al'allāh		Müfred		--./.-./.-- ./.--	
60a		Niçün ey serv ḡāmetüm böyle Alḡaḡa sāye gibi māyilsin	Gerḡi zībā güzelsin ammā kim Nideyin māyil-i erāzilsin	Kıt’a		..--/..--/..--	
60a		Da‘vā-yı zūhd iderse zāhid saḡa ne ey dil Ṭut sen miyān-ı yāri ḡaḡ inceler üzülmez		Müfred		--./.-./.-- ./.--	
60a		Yürütmeḡüz ‘araḡı meclis içre bāde ile Ḥarām-zādeyi ḡoşmaḡ o helāl-zāde ile		Matla’		..--/..--/..-- --./.--	

60a		Bey' ü şırayı şorma şakın alıcak şarāb İçinde hürmeti biledür olsa yarı āb		Matla'		--./-./.-	
60a		Neler çeker güzelüm nerdübān-ı 'aşkuñda Çıkınca kaşr-ı vişāle kadem [kadem] 'āşık		Müfred		.-./-./.-	
60b		Cānum sen beni uyur mı şanduñ Uyıklar gözüme girmez neyleyelüm	Çeker hañçerini beni vurmaga Bağar yüzüme kıymaz neyleyeyüm	Kıt'a/3			Herhangi bir aruz kalıbına da hece ölçüsüne de uymamakta dır.
60b		Gelür mest-i mey-i 'işve ol āfet pīç [ü] tāb almış 'Arağ-rīz-i telāş olmuş cemālini ḥabāb almış	Ḥayālünle kurup işret-geh-i mināyı sür'atle Naẓīfā vaşfına güyā iken çeşmini ḥ'āb almış	Gazel/5		.-./-./.-	
61a		Kaşı vaşfindan göñül gitdi kad-i dil-cūsına Egr[i] söylerken 'acebdür yañılur toğrusına		Matla'		.-./-./.-	
61a		Dehānı olduğı ġāyīb miyānı nā-peydā Ne bulduñ ayrılamazsın sen ey dil-i şeydā		Matla'		.-./-./.-	
61a		Hevā-yı dāne-yi ḥāl-i lebün terk eylemem cāna Degirmen yürüdirlerse başumda cūybār-asā		Matla'		.-./-./.-	
61a		Gül ruḥlarını öpmege virmez didilerdi Biñ nāz-ile ol gonca dehānum güli virdi		Matla'		--./-./.-	

61a		Şahnuş yirine şimdi muzâf oldu bir âfet Hakkâ ki yaraşdı aña ol ‘örf ü izâfet		Matla’		--./--./-- ./--	
61a		Rîze-i elmâsdur her kaşresi içme ‘arağ Dâyim elden kıma yâkût-ı müferrihdür şarâb	Biri[si] kâtil birisi cân-ver iken sâkiyâ Birisi<dür> ‘âlemde hiç tizâb-ile la‘l-i müzâb	Kıta’		--./--./-- ./--	
61a		Şol-dem ki ola tûfî-i cân ebkem ü lâl ‘Arz ide âdeme ‘arız-ı[n] âyine-mişâl Yâ Rab nefesüm bağla benüm cânımı al Tek görmeyeyin ol âyinede jeng-i melâl		Ruba’i		--./--./-- ./--	
61a		Müdde’î ol halka-i zülf-i mu‘anberden geçer Güyyâ kelb-i mu‘allemdür ki çenberden geçer		Matla’		-.--/-.--/- .-/-.-	
61a		Bilürüm küyünğâ gâmdan her gün âh eksük degül Âdemilik şehâ kıldan günâh eksük degül	Yaseminüñ çün şabâ kapdı külâhın gül didi Kelle sağ olsun cihânda bir külâh eksük degül	Kıt’a		-.--/-.--/- .-/-.-	
61a		‘Osmaniyânda ‘âdet ü kânûn budur hemîn Dâyim yanımca yol yûri dir dâmenüm gibi	S.....ni adam iderler s....n Kıalır ayakda oñmaduk olur benüm gibi	Kıt’a/2		--./--./-- ./.-	
61a		Gen-i zîbâya meyl idüp ekşer Tüfeng-endâz olur yeñiçeriler		Müfred			
61b	‘Âlî	Ne var ‘arz itse varın sîm-tenler Sehâ ‘ayn-ı sa‘âdetdür dimişler	Güzellik manşıbında gice gündüz Der-âmed eksik olmaz ardı işler	Kıt’a/2		.-../.-../.- -	
61b	‘Ulvi	Şahn-ı çemende elde kadeh sâkî intizâr Mestâne gözlerin süzerek öpdî o yâr		Matla’		--./--./-- ./.-	
61b	Hâlişî	Dirdüm ki bir bahâne ile seyr idem yüzün Hiç bulmadum bahâne o gönca-dehâna ben		Müfred		--./--./-- ./.-	

61b	Haylî	Öykünürse şalınup kâmetünge serv-i çemen Bilmez ol şîve-i reftârın efendi yûri sen		Matla'		..--/..--/..-- -/..-	
61b		Eger cân görmek istersen bedensiz Yûri cânânı seyr it pîrehensiz		Matla'		..--/..--/..-- -	
61b	Dervîş Semâ'î	Tekye-i gâmda olup abdâlun Şoyunup 'aşkuña 'üryan olayın	Cümleden kaç'-ı nazar sultânun Güşe-i çeşmüne kurban olayın	Kıt'a/2		..--/..--/..--	
61b	Bâkî	Cevre katlanmak olurdu n'idelüm ey Bâkî 'Ahd-i hûbân gibi yok şabrumuzun bünyadı		Müfred		..--/..--/..-- -/..-	Mecmuada müfred olarak görünse de beyit, Bâkî'nin bir gazelinin mahlas beytidir.
61b	'Abdî	Nağmeler itdi yâr koynumda İşiden didi sîne bülbülüdür		Müfred		..--/..--/..--	
61b	'Atâyî	Dil-berün gâmzesi hûnî gözi mestâne gerek Kendi kız nakşî güzel cünbişi merdâne gerek	Faşl-ı gül meclis-i mül dil-ber şüh u şengül Bundan özge dağı ey 'âşık-ı şeydâ ne gerek	Gazel/5		..--/..--/..-- -/..-	
62a	Huzûrî	Sağa hicrân belâsı hep bu çarh-ı bî-vefânundur Şefâ'at merhamet şefkat Rasûl-i Kibriyâ'nundur 'Afa vü redd-i bahşîş Halık-ı kevn [ü] mekânundur Dilâ bî-hûde şanma sen bu sözler nükte-dânundur Erenlerden ümîdün kesme himmet evliyânundur	Ğam u hicrân beni öldürdi gördüm gayra yok tedbîr Varup ağladum itdüm bir gayra hâlûmi takrîr Fırâk eyyâmının hep ser-güzeştin söyledüm bir bir Bu derde çâre olmaz mı didüm didi bağa ol pîr Erenlerden ümidün kesme himmet evliyânundur	Müseddes/4		..--/..--/..-- --/..--	

		Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Hüdā'nuñdur	Tevekkül kıl vişāl-i yāre virmek Hüdā'nuñdur				
62b	Figānī	Yüz virmesün meded diñüz ol māl-pāreye Şol hāl [ü] hať diyen bir iki yüzi qaraya	Qurtulasun Figānī zevālden gözün yaşı Kim koşdı yāri sāye diyen yüzi qaraya	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
62b	Cevānī	Şehā 'āşık larun gör kim döyer cevruñ belāsına N'ola meyli vefā kılsa güzeller mübtelāsına	İnanma ey gülüm balum raķibün iftirāsına Ölüm haddine irmişdür demidür başla yasına	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
62b	Baķī	Qaddün qatında kāmēt-i şimşād pest olur Zülfün yanında revnaķ-ı 'anber şikest olur	Baķī çeker mi bāde-i engür minnetin Her kim ki mest-i cür'a-i cām-ı Elest olur	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
63a	Raķmī	Sirişküm al idüp fūrkat vücudum itdi zer hasret Ne reng itdi baña fūrkat neler itdi neler hasret	Vücudum tiğ-i fūrkat Raķmiyā çāk itse ser-tā-ser Aña qarşu tutup bu sīnemi eyler siper hasret	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
63a	Raķmī	Çark olaldan kanlu yaşum içre cism-i nā-tüvān Vādi-i hayretde qaddüm oldı şāķ-ı ergüvān	Rüy-ı zerdüm sürh-i eşkümler müzeyyen olalı Raķmiyā oldum belā bağında mīr-i 'āşıkān	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
63a	Baķī	Dergāh-ı Haķķa derd-ile 'āşık niyāzda Bātl taşavvur itmede zāhid namāzda	Baķī karīn-i fūrkatün olmaķ revā mīdur Aķrān içinde böyle iken imtiyāzda	Gazel/5		--./-./-- ./-.-	
63b	Nev'ī	Vişāle va'de itmişdün ferāmūş eyledün gitdi Meded rūh-ı revānum ölmedin gel va'demüz yetdi	Oķuyup yanuña tutsañ el üzre yaraşur anı Senünçün kendüsin dillerde Nev'ī dāsītān [itdi]	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
63b	Aķmed Paşa	Ol şanem kim Leyle-i zülfın girih-gīr eylemiş Raķm idüp Mecnūn'ına tedbīr-i zencīr eylemiş	Haķ livā-yi 'āşķı şubh-i ezelden Aķmed'ün Mihr-i hūsnün gibi ey meh āsūmān-gīr eylemiş	Gazel/5		-.--/-.--/- .-/-.-	
63b	Mişālī	Ol perī göstermeyüp rüyın tutar şandum niķāb Şonra bildüm hať-ı ruķsārından eylermiş hicāb		Matla'		-.--/-.--/- .-/-.-	
63b		Didüm aķir hať gelür o la'l-i hāndān üstine Didi ol rūh-ı revān gelsün n'ola cān üstine		Matla'		-.--/-.--/- .-/-.-	

63b	Misālī	Ṭatlu dillerle Misālī'nün girüpdür göñlüne Güiyā bir dil-ber-i şirin zebāndur ḥaṇṇerün		Müfred		-.--/-.--/- .-./.-	
64a	‘Aṭāyī	Leb-i cūya ṭoḳınup dem-be-dem enfās-ı bahār Pür-şadā oldı neyistān nitekim mūsikār	Ey ‘ Aṭāyī geçemem cām-ı leb-i dil-berden Bāde-i miḥnet-ile gerçi [ki]D oldum evgār	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
64a	‘Aṭāyī	Ol ‘izār-ı pākde olmaḳ neden ḥaṭṭ-ı ğubār Nev-civānum ābda naḳş olmaz-iken bir qarār	Şafḥa-ı ruḥsārdan n'ola ḳazıtsa ol perī Ey ‘ Aṭāyī neylesün yañlışdur ol ḥaṭṭ-ı ‘izār	Gazel/5		-.--/-.--/- .-./.-	
64a	Baḳī	Ḳadd-i bālāna eger öyküntür-ise ‘ar‘ar Sen üşenme güzelüm bād anı silker şarşar	Şi‘r ü inşā ile Baḳī ele girmez maḳşūd Ḥūblar vaşlına bir çāre dilersen zerzer	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
64b	Ḥayretī	Niçe bir zūlfı gibi ḥāk ile yeksān olalum Niçe bir ṭurraları gibi perīşān olalum Açılalum leb-i dil-ber gibi ḥandān olalum Cür‘adānı getür abdāl yine ḥayrān olalum	‘Aşḳ esrārınınuñ anlamağa keyfiyyetini Ni‘met-i ḥān-ı ğamunı almağ içün lezzetini Ḥayretī nün dahı arturmağ-içün ḥayretini Cür‘adānı getür abdāl yine ḥayrān olalum	Murabba’/7		..--/..--/..- -/..-	
65a	Ṭarzī	Sāḳī-yi ‘aşḳun görürken elde cām-ı miḥnetin Kim çeker rıtl-ı girān-i bezm-i dehrün sıkletin	Āteş-i āh-ı şerer-bārumdan eylerdi ḥazer Bilse ey Ṭarzī derün-ı sīnenün germiyyetin	Gazel/5		-.--/-.--/- .-./.-	
65a	‘Ulvi	Hümā-veş yüksek uçar şeh-süvārum baña meyl itmez Diriğ ol ḳadd-i bālāya elüm irmez gücüm yitmez	Cihānuñ yügrügisin menzil al eglenme ey ‘ Ulvi Semend-i ṭab‘uḡa rāh-ı suḥanda kimseler yitmez	Gazel/5		..--/..--/..- --/..--	
65b	Rūḥī	Dil-ber odur ki ide ‘āşık-ı dīdāra nazar Farż-ı ‘ayn ola yanında [o] dil-i bīmāra nazar	Ḥāsīd inşāfa gelüp Rūḥī ye taḥsīn eyler Çeşm-i Ḥaḳ-bīn-ile i[de]rse bu güftāra nazar	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	
65b	Yahyā	Acı sözler niyyet eylerseñ de olmam bī-ḥuzūr Çünkü eyler ol dehān-ile o leblerden şudūr	Serv-ḳaddinden bizi Ḥaḳ itmeye Yahyā cüdā Üstümüzden sāye-i luṭf-ı Ḥudā olmaya dūr	Gazel/5		-.--/-.--/- .-./.-	
65b	Yahyā	Cihānda ‘āşık-ı mehcūr[a] şanma rāḥat olur Neler çeker bu göñül söylesem şikāyet olur	Yakında kūy-ı ḥarābāta uğradum Yahyā Ne ḥūb cāy-ı şafā güşe-i ferāḡat olur	Gazel/5		.-./..--/..- .-/..-	

66a	Bākī	Devrān ayağın şöyle şikest itdi şarābuñ Gūyā ki mey-i nāba gözi degdi ḥabābuñ	Bākī yine saçıldı nemek bāde-i nāb[a] Bilsek ‘acebā aşlı nedür bu şeker-ābuñ	Gazel/5		--./--./-- ./--	
66a	Yahyā	Mūydan ince meyan-[1] dil-rubādur var ise Yok dehānından nişān<e> sırr-ı Ḥudādur var ise	Dostum Yahyā 'ya da bir niyyetüm vardır didüñ Neydüğün bildirmediñ kaçduñ cefādur var ise	Gazel/5		-.--/-.--/- .--/-.--	
66a	Yahyā	Gözüm ışırdı görince ol la‘l-i ḥandānı Nişānladum lebinüñ yaresiyle cānānı	Ġazelde ol mehi Yahyā lebiyle vaşf itsün Şekerle besle[s]ün ol tūtṭī-i suḥan-dānı	Gazel/5		.-./.-./.- .-/..-	
66b	Yahyā	Sihr eyledi alınca ele yār sāğarı Bir zerre içre itdi nihān mihr-i enveri	Yahyā nükūd-ı eşk-ile kim i‘tibār ider Ol mihre naqd-i encüm ile māh müşteri	Gazel/5		--./.-./-- ./-.-	
66b	Yahyā	Virdi kemāl-i ḥüsn Ḥaḫ ol māh-pāreye Bedr oldı tālī‘ümde nazar kıl sitāreye	Yahyā ne ḥāl var nazar-ı ehl-i ‘aşkda Virdi ‘aḫīḫ ḥāletini seng-i ḥāreye	Gazel/5		--./.-./-- ./-.-	
66b	Yahyā	Yār açılca biraz bāde-i nāb olsa bize Gelse sākī sebeb-i ref‘-i ḥicāb olsa bize	Ḳanda var tāze güzel diyü şorardık Yahyā Yār tenhā bulıcaḫ şonra cevāb olsa bize	Gazel/5		..--/..— 7..--/..-	
67a	‘Atāyī	Bāzār-ı ‘aşk içinde olalı derem-feşān Ancaḫ seni alur gözüm ey Yūsuf-ı zamān	Yitmez mi ey ‘Atāyī bize cevri-ı ḡamzesi Ḥaṭṭ-ı leb[i] ‘aceb niçün olur ḥırāş-ı cān	Gazel/5		--./.-./-- ./-.-	
67a	‘Atāyī	Gör şafāyı bāḡ pūr-şīt-i hezār olsun hele Vaḳtine şabr it şalā-yı sebzezār olsun hele	Ṭırmaduñ yolda ‘Atāyī şād-kām olsun diyü Ḳatlan ey çāpük-süvār şīve-kār olsun hele	Gazel/5		-.--/-.--/- .--/-.--	
67b	‘Atāyī	Eyle niyāz o şem‘e ḥiç aldanma nāzına Yumşar bakup dilüñ yine sūz u güdāzına	Vaşf eyle ey ‘Atāyī ḥaṭ-ı rüy-ı dil-beri Ehl-i şafā ḡazellerüñi tā ki yazana	Gazel/5		--./.-./-- ./-.-	
67b	‘Atāyī	Yine bu cāy-ı şafā-baḫşı gelüp seyrāne Şoyınup ‘aşk-ile ey dil girelüm meydāne	Ey ‘Atāyī buradan biz didük āḫir yā Hū Ḥāşılı ‘aşk iderüz şonra gelen yārāne	Gazel/5		..--/..--/..- -/..-	

67b	Nāmī	Sākī bezm-i <pür> şafa derd ehline sāgar şunar Payumuz virmez bize gelse kadeh ayak tolar		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	
67b	Rūhī-i Bağdādī	Ey meh mihr-i şikeste-i cefâsın gūyâ Âzürde-i yâr-ı bî-vefâsın gūyâ Her şubh nedür sende bu deñlü teb ü tâb Bir mâh-liqâya mübtelâsın gūyâ		Ruba’i		..--/..--/..- -/..-	
67b	Bezmī	Qısmet olıcak ‘ârif ü rinde mey ü şâhid Tesbîh ile seccâde virilmiş saña zâhid		Matla’		--./.--./-- ./.--	
67b	Balī	Ne lûtf itdün bana kahrınla ğarrâlanmadan ğayrı Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı		Matla’		.---/---./- --/---	
67b	Balī	Bâğuñ gûli vü sünbüli serv [ü] benefşesi Yâr gelür diyü qodılar gözci nergisi		Matla’		--./.-./-- ./.-	
68a	Enverī	İki destüm tolu mey destümi şındurma benüm Tutalum iki elüm kanda imiş kanı kerem		Müfred		..--/..--/..- -/..-	
68a		Her yaña bûy-ı kâkül târümâr ider Qalmaz şabâya itdügi bu rûzgârdur		Müfred		--./.-./-- ./.-	
68a	Enverī	N’ideyin şaĥn-ı çemen seyrini cânânum yoq Bir yanumca şalınur serv-i ĥırâmânum yoq	[Bağrumun] başına dâğ-ı ğamuñ odlar yaqalı Qaldum ayakda qara başuma dermânum yoq	Nazm/2		..--/..--/..- -/..-	Enverī’nin bir gazelinin ilk iki beytidir.

68a	Şun'î	Hatm eyleyen ey h'âce menem muşhaf-ı 'aşkı Ve'l-leyliye dek okudı ancağ anı Mecnûn		Müfred		--./--./-- ./--	
68a		Çankı 'aşık ki gubâr-ı reh-i cânân olmış Tahtını yel götürür kendü Süleymân olmış		Matla'		..--/..-- /..—/..-	
68a		Ey Hüsrev-i hübân seni arayı arayı Çan derleyüb[en] çıkdı ayakdan mey-i gül-gün		Müfred		--./--./-- ./--	
68a	Hüsrevî	Yanuğa alup rakîbi eyledüğ seyr-i çemen Yanuğa kalur mı ey serv-i sehî seyr eyle sen		Matla'		-.--/-.--/- .-/-.-	
68a		Kākül-i yâr-ile oldum dir imişsin hem-bü Ey benefşe ne dir il [bakma] kulağ ar[d]ıña қо		Müfred		..--/..--/..- -/..-	
68a		Öldürme hasta-hâlünî cevru cefâñla Böyle dirilme sevdicegüm mübtelânñla		Matla'		--./-.-/..-- ./-.-	
68a		Ey sākî cām-ı meyde görinen degül habâb La'lün ğamıyla dökd[i] ecel derleri şarâb		Matla'		--./-.-/..-- ./-.-	
68a		Çomadılar şanavberi yanuçca şalına Ol derd-mendüğ ayağına balta urdılar		Müfred		--./-.-/..-- ./-.-	
68b	Kâtibî	Nâz-ile çemen seyrine 'azm eyle hırāmân Şaf şaf tura tâ serv-i hırāmân duta dīvân		Matla'		--./--./..-- ./--	
68b	Kâtibî	Çan itdüğini 'aşık mescidde vâ'izüğ Mey-hâne içre aňma mesāvî yiri degül		Müfred		--./-.-/..-- ./-.-	
68b	Kâtibî	Devr-i rüyunda çemende bulmasun mı dil-ferag Serv gibi pây-bend ü lâle-veş yüzünde çan		Müfred		-.--/-.--/- .-/-.-	

68b	Katibî	Râh-ı pîç-a-pîç-i zülfinde kalurdı haste-dil Şem‘-i rüyı leyle-i târ içre tutmasa çerâğ		Müfred		-.--/-.--/- .-./.-	
68b	Katibî	Yüzini sürmezdi dâyim sâ‘id-i sîmînüğe Kulların yan virmeseydi dostum bâlînüğe		Matla’		-.--/-.--/- .-./.-	
68b	Keşfi	O yâruñ ḥ‘âba varmış çeşm-i pür hışmı çatup kaş Uyur şebbâz-ı vahşidür kanadına çadup baş		Matla’		.---/.---- /.---/.--	
68b	Keşfi	Şalınup girdükçe bu zülf-i perişân koynına ‘Anberinedür ki girdi şanki la‘l-i bedehşân koynına	Fikr-i la‘lün koynına girse rakîbüñ n’ola kim Girdi seng-i hârânun la‘l-i bedaşşân koynına	Nazm		-.--/-.--/- .-./.-	
68b	Keşfi	Derdünle ‘andelîb-i <çemen> muhabbet ecclidür Ğâfil yürüme aç gözünj gün gecelidür		Matla’		--./.-./.-- ./.--	
68b		Müjgân tîr ile göricek çeşm-i kâtilün Şayd itdi murğ-ı cânı o şebbâz-ı felek		Müfred		--./.-./.-- ./.-	
68b		Ehl-i diller göricek âyîne tasvîrünü Bağrına başmış yatur ‘İsâyı Meryem şandılar		Müfred		-.--/-.--/- .-./.-	
68b		Bahâr irdi şafâ kesb idicek demdür çemenlerde Huşûşâ şalına yanuçca serv-i sîm-tenlerde	Sarılup her gül-endâma çeker pehlûya meh-rûyı Ne hâletler nezâketler kômı şâk pîrehenlerde	Nazm		.---/.---/- --./---	
69a		Âfet-i devrân ruğundur ‘arız-ı dil-cüyuñ âb Sen bu yüzden mäh-rûlar içre olduñ âftâb		Matla’		-.--/-.--/- .-./.-	
69a		Hañtun ol âfet-durur kim âftâb üstindedür Zülfün altında ‘ızâruñdur sehbâb altındadır		Matla’		-.--/-.--/- .-./.-	
69a		Geldükçe bizi sîne[ye] dil murğı şâd olur Şâd olmasun mı her birisi kâl kanâd olur		Matla’		.---/.---/- --./---	

69a		Yolunda cān virem gibi derūnumda ‘alāmet var Şehīd-i tīg-i ‘aşk olmağa gönölümde şehādet var		Matla’		.---/.---/- --/.---	
69a		İşüm altun eyledi sākī gümüş peymāneler Kīmyādur var ise hāk-ı der-i mey-hāneler		Matla’		-.--/-.-/- .-/-.-	
69a		Germ olup öykündüğüçün ‘arız-ı gül-nāruña Şem’-ile muhkem tutuşdı bu gice pervāneler		Müfred		-.--/-.-/- .-/-.-	
69a	Ahmed	Ol şanem ki Leylī-i zūlfın girihgīr eylemiş Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencir eylemiş	Hāk liva-i ‘aşkını şubh-ı ezelde Ahmed ’ün Mīhr-i hüsün gibi ümme meh āsümāngīr eylemiş	Nazm		-.--/-.-/- .-/-.-	
69a		Var ise meydān-ı ‘aşkuñ bir dil-āver serveri İşte meydān işte er merdüm diyen gelsün beri		Matla’		-.--/-.-/- .-/-.-	
69a		Öykünürse şalınup kāmētüne serv-i çemen Bilmez ol şīve-i refāruñ efendī yūri sen		Matla’		-.--/-.-/- .-/-.-	
69b	Raḥmī	Tecerrüd ‘āleminde her kim isterse ma‘āş itmek Sirişk-ile muḥabbet dāğı besdür aña aş itmek	Seg-i dil-ber gibi kūy-ı belāda Raḥmīyā her şeb Saña mı kaldı sīneñ nāhun-ı ğamla tıraş itmek	Gazel/5		.---/.---/- --/.---	
69b	Rūhī	Ḥalka kīn eyleme var-ise belāgat sende Seni zemm eyleyen sen medḥ-ile kıl şermende	Sākin-i künc-i tevekkül olagör ey Rūhī Nefs içün ‘arīf olan cāhile olmaz bende	Gazel/5		.../...-/... -/...-	
70a	Bākī	Tıfl iken dāyesi [ku]cağında Gül idi qopmadı budagında	İki ḥançer taķınmış ey Bākī Ḥasta çeşmi şolında şağında	Gazel/7		.../...-/...-	
70a	Naẓīfū’l Mevlevī	Ruḥı gülçinelerün ‘aşkına şahbā çekelüm Mest-i bī-hüş olalum bāde-yi ḥamrā çekelüm	Naẓīfā nev ğazel inşā ider erbāb-ı suḥan Biz anuñ lafzla mażmunına ma‘nā çekelüm	Gazel/5		.../...-/...- -/...-	
70b	‘Aṭāyī	Cān virüp oldum ğam-ı zūlf ü zenaḥdāndan ḥalāş	Ey ‘ Aṭāyī cāna geçdi ta‘n-ı düşmen cevri-i dost Hīç ne bundan emīn olduq ne ḥod andan ḥalāş	Gazel/5		-.--/-.-/- .-/-.-	

		Deynini viren olur zencîr ü zindāndan ḥalāş					
70b		Suḥen-i dil neşāţ-ıla şorusı Sözlerün en iyisi dik durusı	Gürkdür insān (...) āhū Ḥaţ-ı nev-ḥ ʿāstuḡ anuḡ kuruşı	Gazel/5		.../././..-	
71a	ʿAţāyī	Ruḥlaruḡ-ile dil-fiġār alınur İki şāhidle bir ḥişār alınur	Ey ʿAţāyī gelürse naķş-ı murād Şeş-der-i ʿālem içre yār alınur	Gazel/5		.../././..-	
71a	Baķī	Olsa zülfi o gül-ʿizāra nikāb Olur āşüfte sünbül-i sîr-āb	Ġam-ı dünyāyı dūna virme göñül Bāķiyā ol hemîşe mest ü harāb	Gazel/5		.../././..-	

SONUÇ

Çalışmamızın konusunu İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY10712 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve MESTAP'a göre tasnifi oluşturmaktadır. Ketebe kaydına rastlanmayan bu mecmuanın, 17. yüzyılda derlenmiş olduğu ve farklı kişilere ait şiir mecmuası parçalarının bir araya getirilmesiyle veya zaman içinde yapılan eklemelerle oluştuğu anlaşılmaktadır. Mecmuada, çeşitli dönemlerden şairlerin şiirleri yer almakla birlikte, özellikle 16. ve 17. yüzyıl şairlerinin ağırlıkta olduğu dikkati çekmektedir.

Şairlerin sayıca temsil oranları, bazı isimlerin (örneğin Şeyhü'l-İslâm Yahyâ, Bâkî, Nev'îzâde Atâyî) öne çıktığını gösterirken, birçok şairin ise yalnızca birer şiirle temsil edildiği görülmektedir. Bu durum, mecmuanın yalnızca edebî beğeniyi değil, aynı zamanda dönemin kültürel yönelimlerini, derleyenin tercihlerini de yansıttığını göstermektedir. MESTAP sistemine göre yapılan tasnif çalışması sayesinde mecmuanın içeriği daha işlevsel biçimde analiz edilmiş; şiir sıralamaları, aruz kalıpları, şair adları ve şiir sayıları gibi yapısal unsurlar titizlikle belirlenmeye çalışılmıştır.

71 varaktan müteşekkil mecmua, 140'ı Farsça olmak üzere toplam 634 şiiri ihtiva etmektedir. Mecmuada toplam 87 şair yer almaktadır (şairi belli olmayanlar hariç). Mecmuada en çok şiiri bulunan şair 74 şiir ile Şeyhül'l-islam Yahyâ'dır. Onu Bâkî takip etmektedir.

Mecmuanın tertibinde herhangi bir düzen gözetilmemiş olup satır ve sütun sayıları muhtelifdir. En çok kullanılan nazım şekli gazel olup aruz kalıpları arasında ise *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* kalıbı öne çıkmaktadır (95). Mecmuadaki tüm şiirler aruz vezniyle yazılmış olmakla birlikte, üç metnin vezni tespit edilememiştir. Toplamda 21 farklı aruz kalıbının kullanıldığı mecmua, bu yönüyle vezin çeşitliliği açısından oldukça dikkat çekicidir. Bu durum, derleyicinin farklı üslup ve şiir anlayışlarına açık olduğunu göstermektedir.

Mecmuada rastlanan vezin çeşitliliği, devrin önde gelen şairlerinden Bâkî'nin vefatına düşürülen tarih manzumeleri, divan sahibi şairlerin divanlarında yer almayan şiir ve beyitlerin tespiti, bilinen ancak divanı bulunmayan şairlerin gün yüzüne çıkan şiirleri ile kaynaklarda adı geçmeyen bazı şairlerin varlığı, şiir mecmualarının edebiyat tarihi açısından ne denli önemli belgeler olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, söz konusu mecmua MESTAP projesi çerçevesinde değerlendirilmiş, içerdiği şiirler transkripsiyonlu metin olarak sunulmuş ve çeşitli yönleriyle tasnif edilmiştir. Böylece hem Klasik Türk Edebiyatı alanına

hem de bu alanda çalışan arařtırmacılarā katkı sağlamak amaçlanmıştır. Temennimiz, bu çalışmanın ilgili arařtırmacılarā yarar sağlaması ve alana küçük de olsa bir katkıda bulunmasıdır.

KAYNAKÇA

AÇIK, Nilgün (1998). *Gayrı redifli gazeller (inceleme-açıklama-karşılaştırma)*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ADAK, Abdurrahman (haz.) (2006). *Za'fi-i Gülşeni hayatı, eserleri, edebi şahsiyeti ve divanının incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.

AK, Coşkun (2001). *Bağdatlı Rûhî Divânı Karşılaştırmalı Metin*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.

AKKUŞ, Metin (1991). *Nefî, Sanatı ve Türkçe Dîvânı*. Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

AKSOYAK, İ. Hakkı (haz.) (1999). *Gelibolulu Mustafa Âlî ve Divanlarının Tenkitli Metni*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

AYDEMİR, Yaşar (2000). *Ramazan Behiştî Dîvânı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

AVUŞOĞLU, Mehmed – TANYERİ, M. Ali (1990). *Üsküblü İshâk Çelebi (Divan - Tenkidli Basım)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (haz.) (2023). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı e-Kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-356059/taslicali-yahya-bey-divani.html> (E.T. : 2025, 21 Mayıs).

ÇAYLI CANKURT, Gülşen (2015). *Figânî Divânı Gramatikal İndeksi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEMİRALAY, Mehmet (haz.) (2007). *Hüdâyî-i Kadîm (16.yy) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin*. Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2023). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

EFLATUN, Muvaffak (haz.) (2003). *Feyzi-i Kefevi Divânı: Tahlil-metin*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

ERDOĞAN, Mustafa (haz.) (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

KAVRUK, Hasan (2001). *Şeyhülislâm Yahyâ Divânı*. Ankara: MEB Yayınları.

KAYA, Bayram Ali (haz.) (2017). Azmizâde Hâletî Dîvânı. Kùltür ve Turizm Bakanlığı e-Kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196456/azmizade-haleti-divani.html> (E.T. : 2025, 21 Mayıs).

KILINÇ, Abdùlhakim (haz.) (2021). Fuzùlî Dîvânı. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

KÖKSAL, M. Fatih (2008). “Metin Tamiri (Usul ve Esaslar, Uygulamalar ve Bazı Teklifler)”. Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. C. 1, S. 1, s. 169-190.

KÖKSAL, M. Fatih (2017). Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori. İstanbul: Kesit Yayınları.

KÖKSAL, M. Fatih (2023). Klasik Divan Metinler Dizisi I Mecmua Okumaları I-II-III-IV. ed.: Esra Aka. İstanbul: DBY Yayınları.

KÜÇÜK, Sabahattin (haz.) (2015). Bâkî Dîvânı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÖZKAT, Mustafa (haz.) (2005). Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

PALA, İskender (2017). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yayınları.

SARAÇ, M. A. (haz.) (2021). Kemâl Paşazâde Dîvân ve Diğer Şiirler. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

SARAÇ, Yekta (haz.) (2002). Emrî Divanı. İstanbul: Eren Yayıncılık.

SELVİ, Muhammed (haz.) (2008). Ümîdî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TARLAN, Ali Nihad (haz.) (1945). Hayâlî Beg Divanı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakùltesi Yayınları.

TARLAN, Ali Nihad (haz.) (1963). Necatî Beg Divanı. İstanbul: MEB Yayınları.

TARLAN, Ali Nihad (1966). Ahmed Paşa Divanı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

TARLAN, Ali Nihad (haz.) (1970). Zâtî Divanı. İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakùltesi Yayınları.

TAŞ, Mehtap (2018). Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

TOSKA, Zehra (haz.) (1985). Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği). Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TULUM, Mertol-TANYERİ, M. Ali (haz.) (1977). Nev'î Divanı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

UZUN, İsmet (2003). "Mecmua". TDV İslâm Ansiklopedisi. C. 28, s. 265-268.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua> (E.T.: 13.06.2025)

YAKAR, Halil İbrahim (haz.) (2002). Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/agehi-mansur> (E.T: 10.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zafi-mehmed-zafi-efendi> (E.T: 10.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilmi-remzizade-mehmed-celebi>(E.T: 18.05.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ars-ars-ars-dede> (E.T: 10.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazif-kamilizade-seyyid-mustafa>(E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vali>(E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/valihi-kadizade-ahmed-valihi-celebi> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tarzi-tarzi-celebi> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tarzi-tarzi-mehmed-efendi>(E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suhudi-seyh-mehmed-efendi> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husami-ahmed> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husami-husameddin-efendi> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haleti-azmizade> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-taceddin-ibrahim-bin-hizir> (E.T: 25.06.2025)

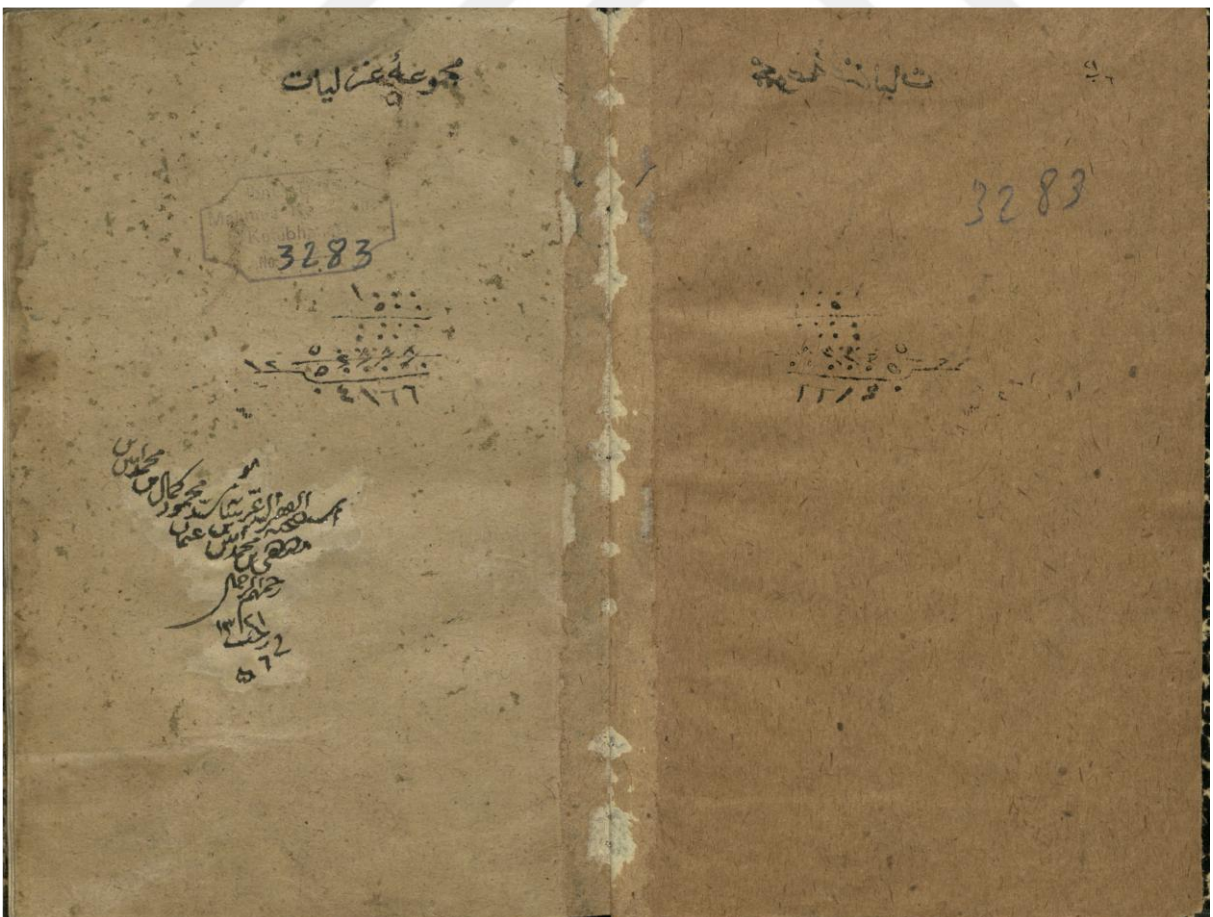
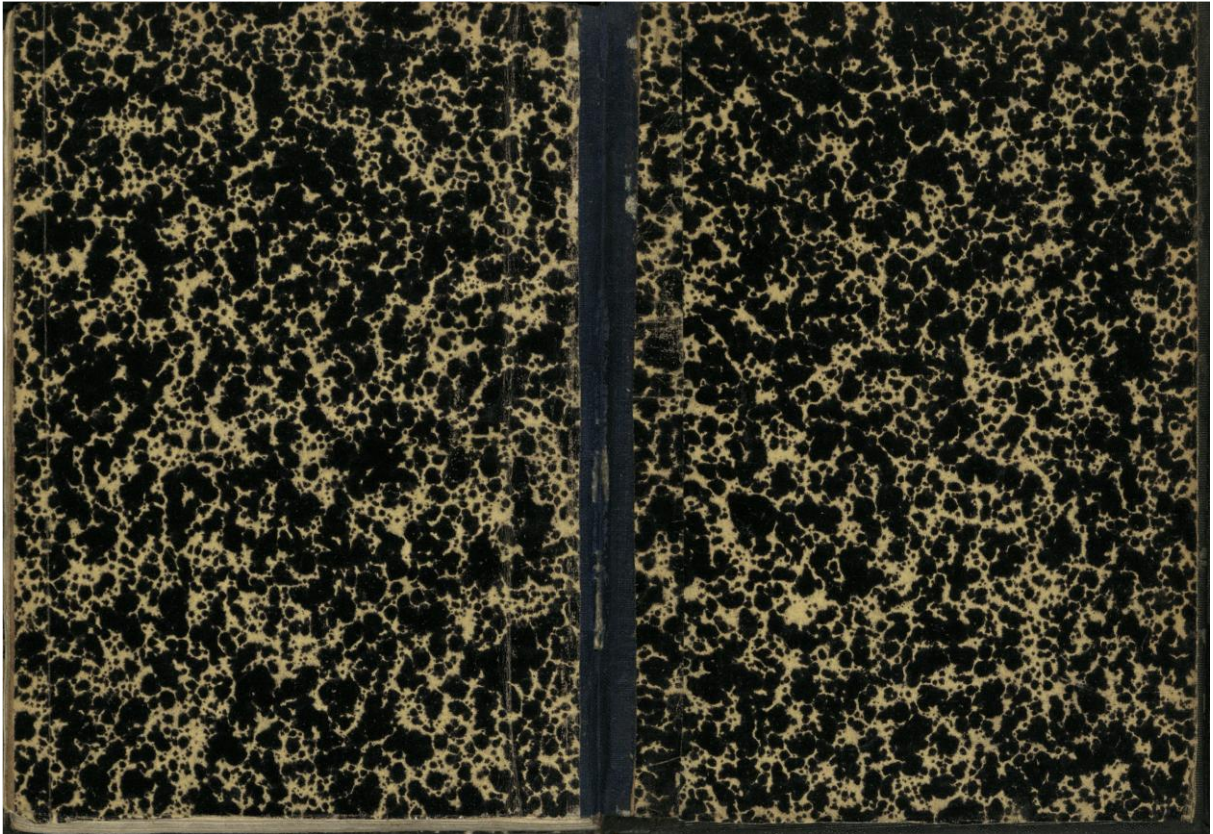
<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi> (E.T: 25.06.2025)

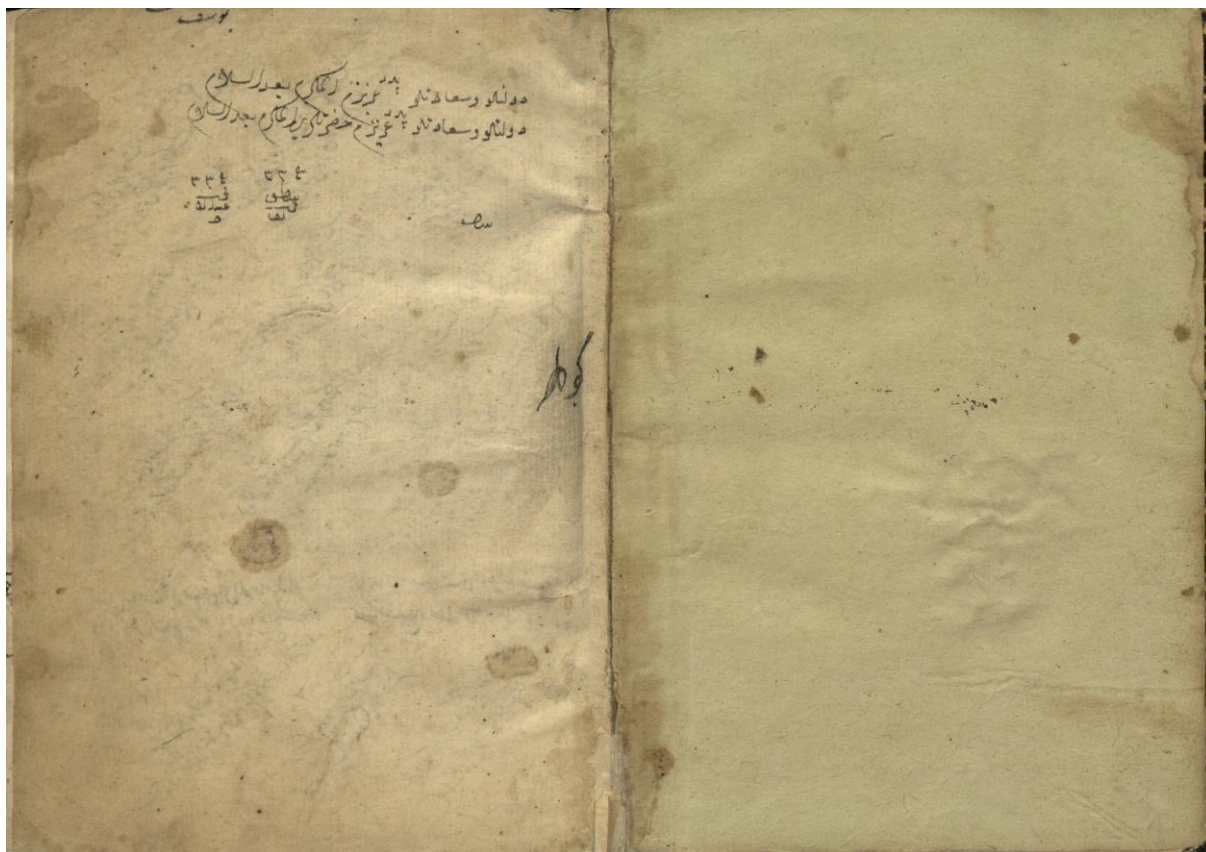
<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhyi-muhyi-mehmed-celebi> (E.T: 25.06.2025)

<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayreti> (E.T: 25.06.2025)

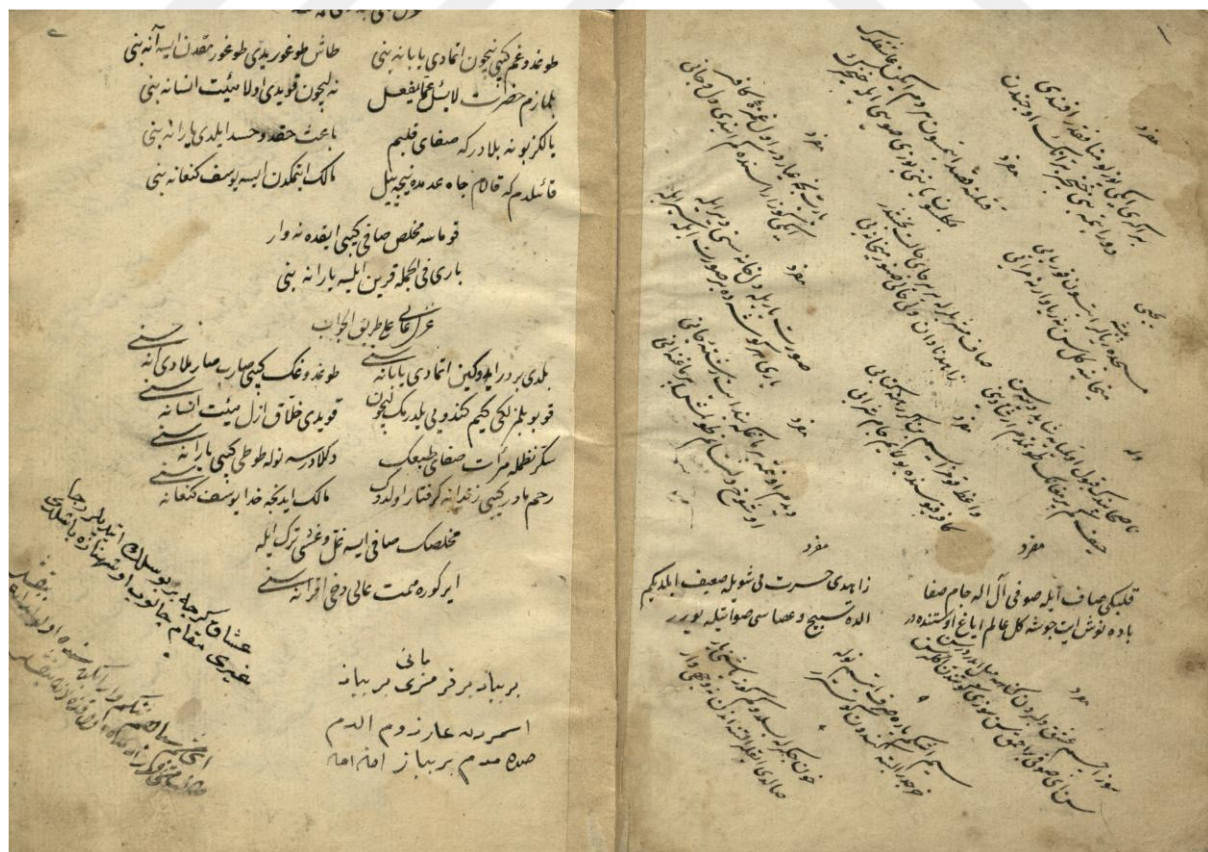
<https://sozluk.gov.tr/> (E.T.: 25.06.2025)

TIPKIBASIM

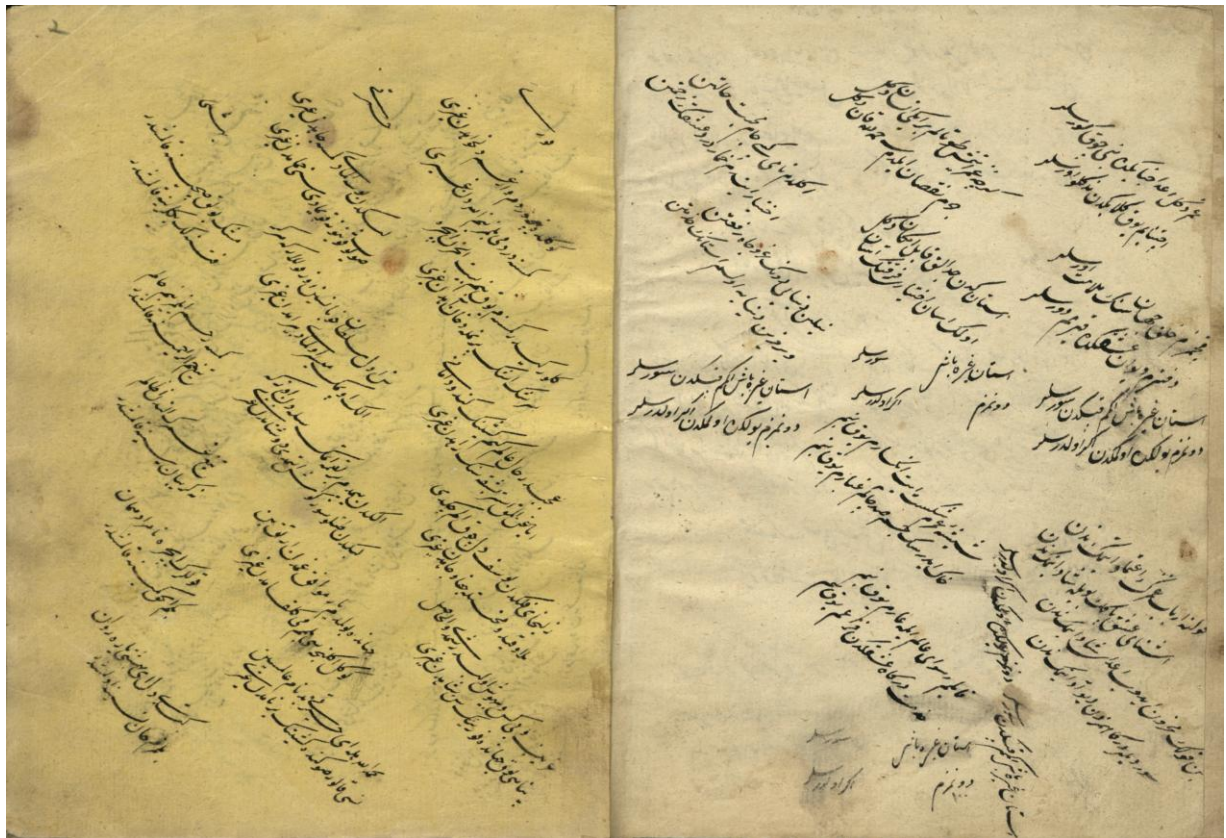

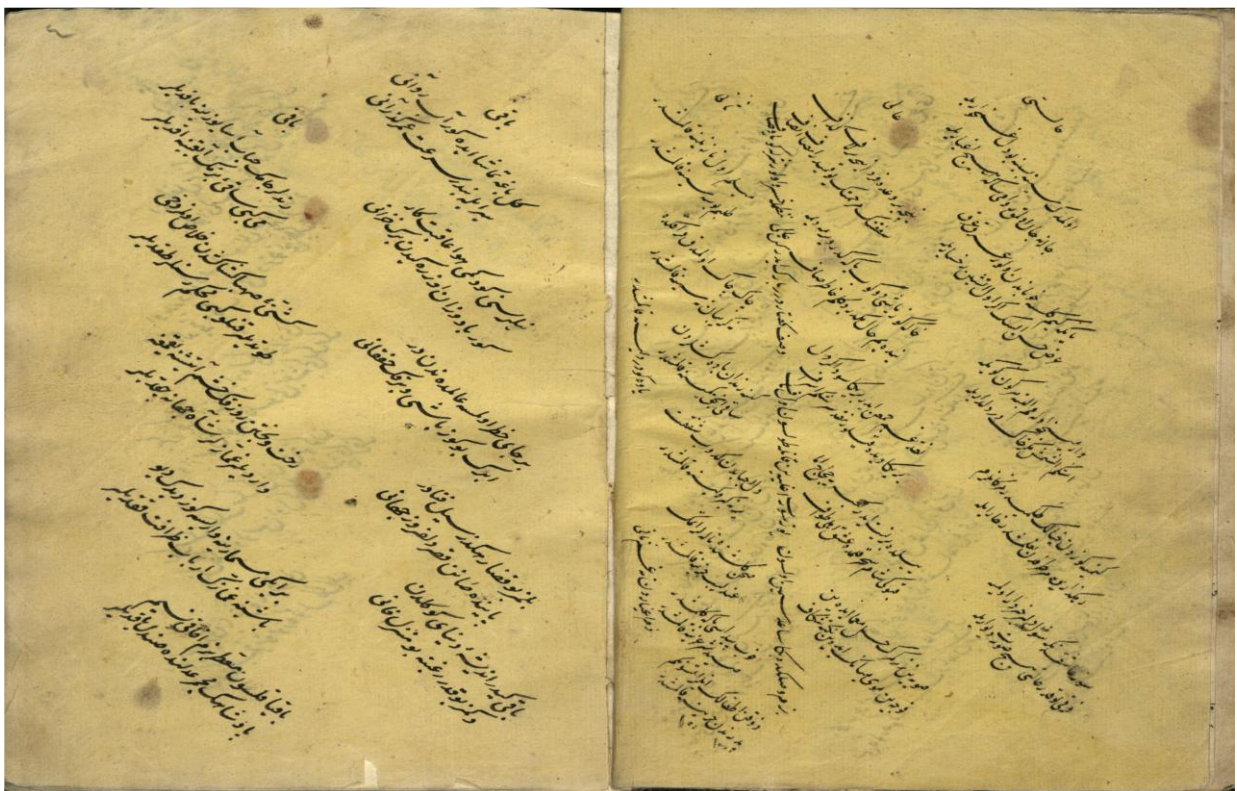
[1b-2a]

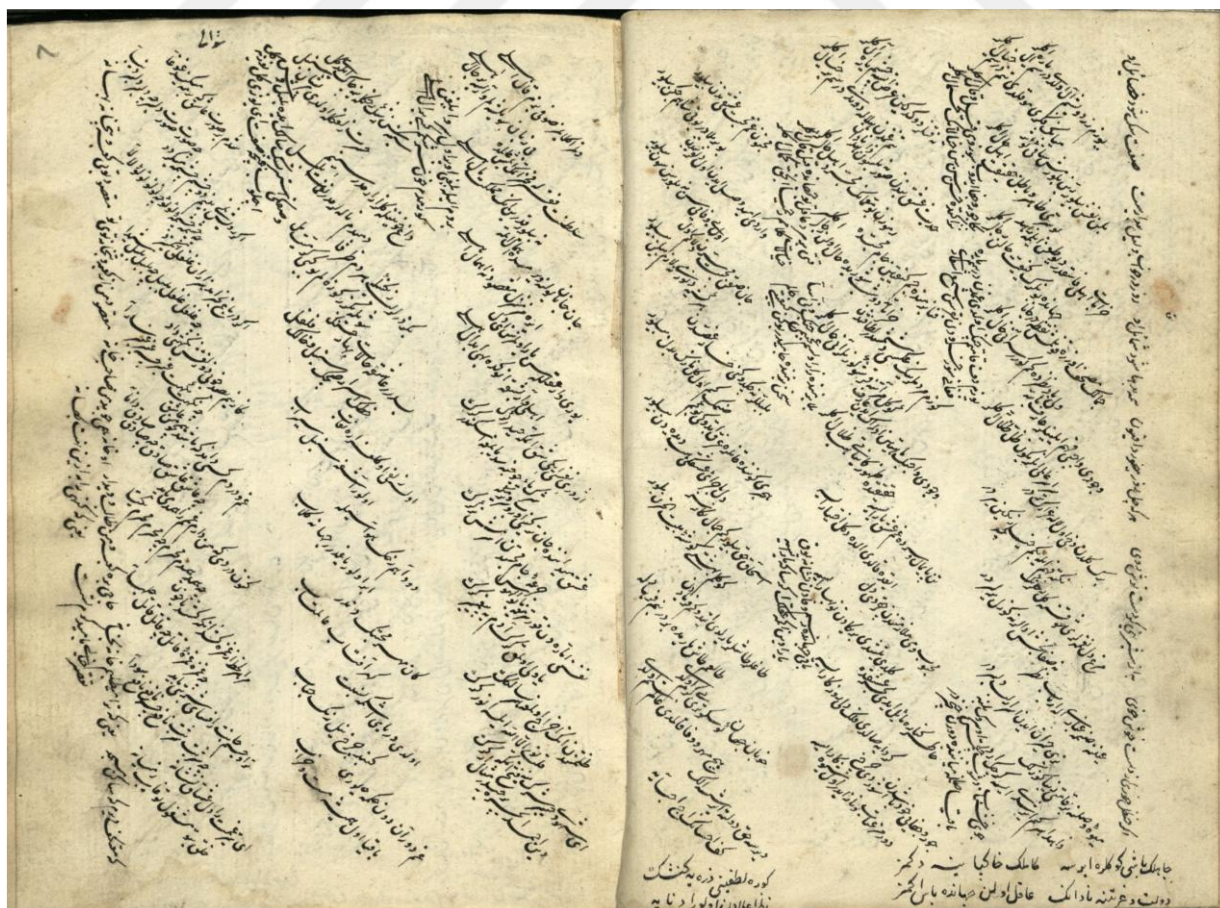
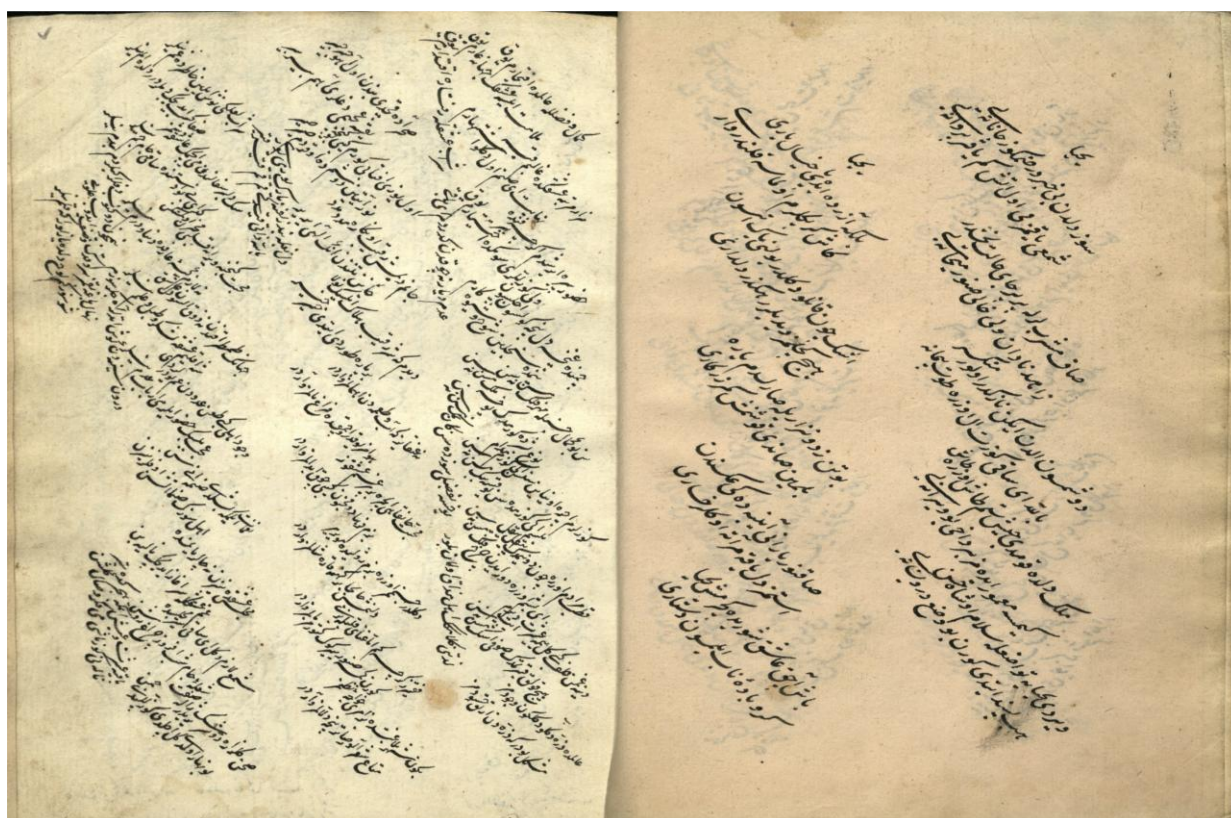

[2b-3a]

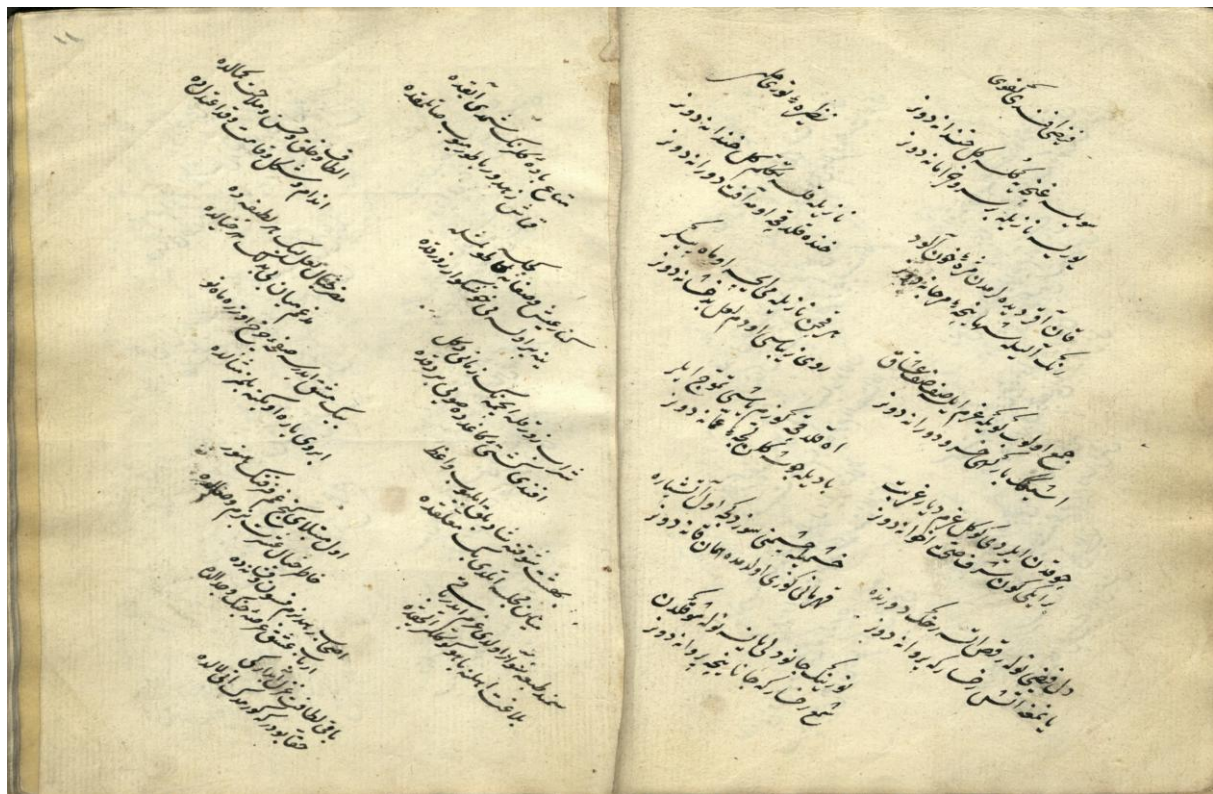

[3b-4a]

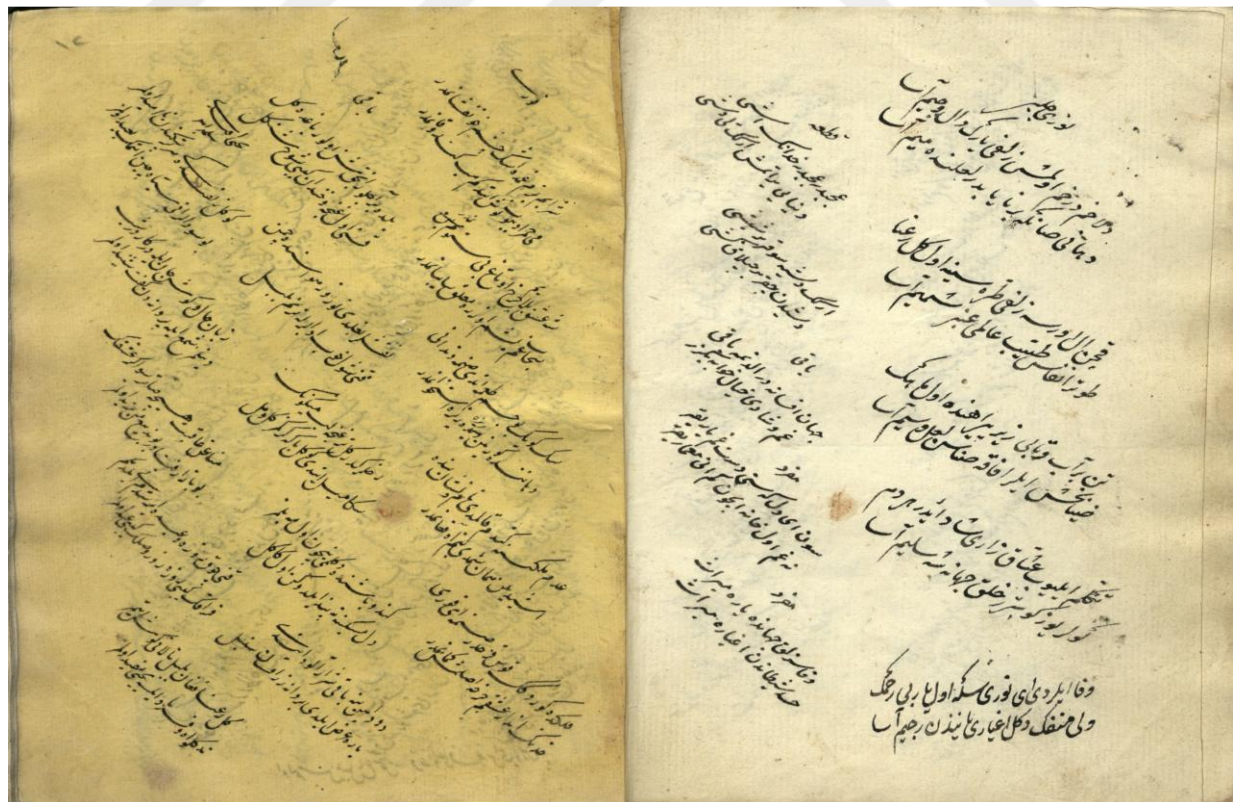

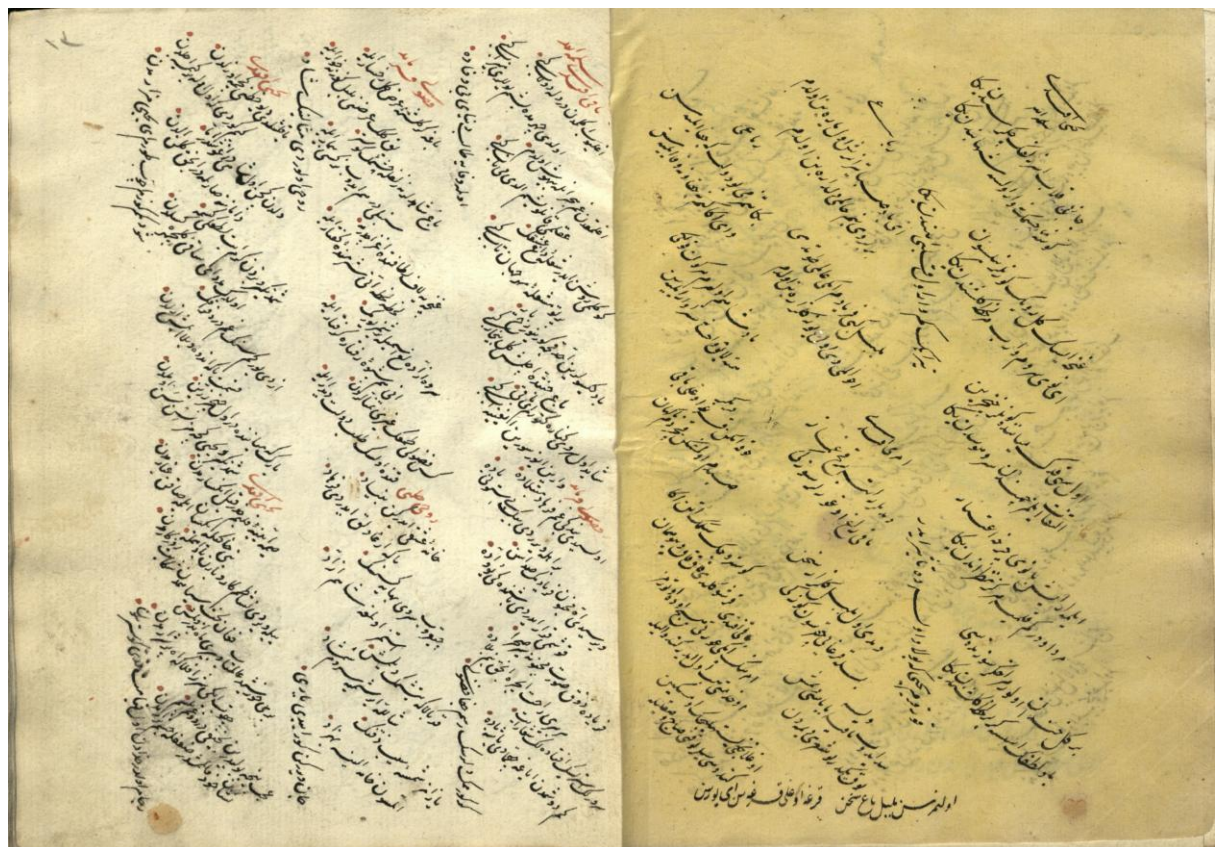
[10b-11a]

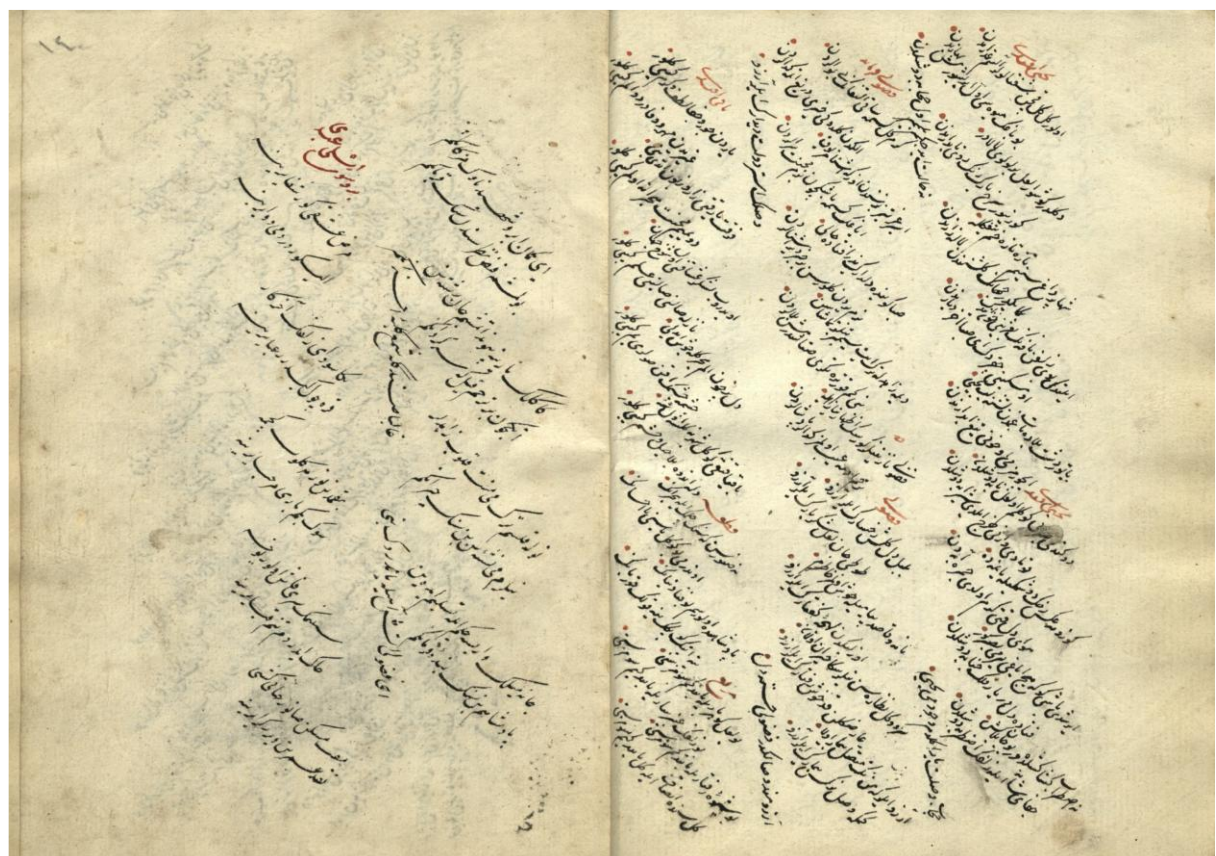
[11b-12a]

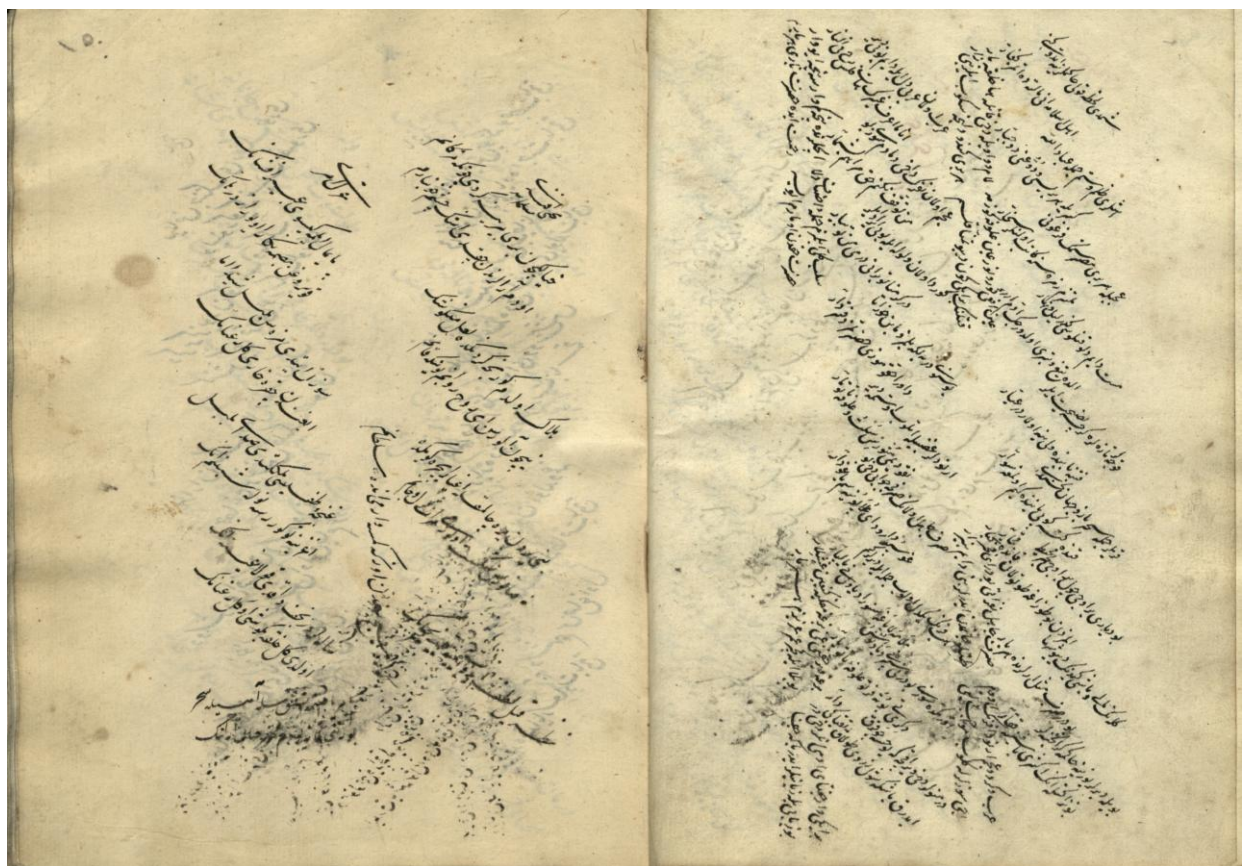
[13a-12b]

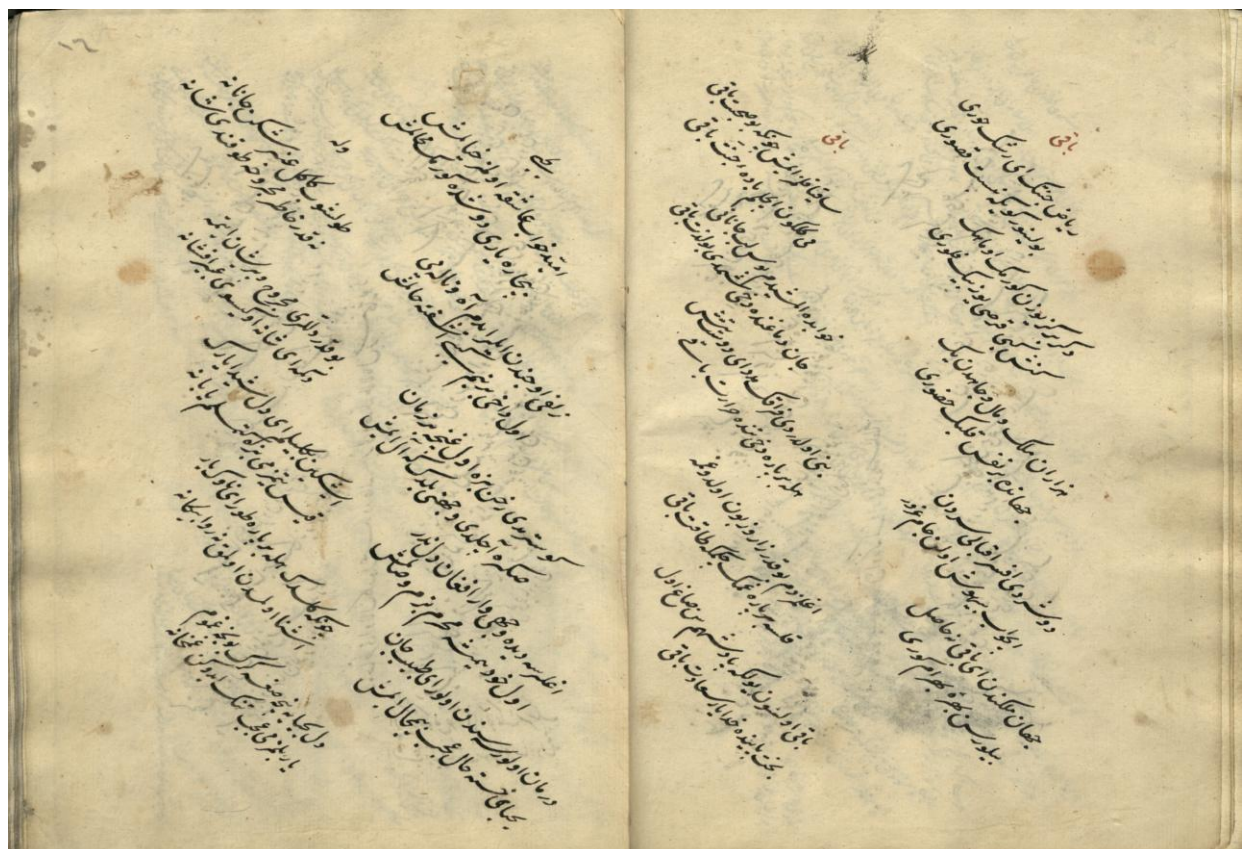
[14a-13b]

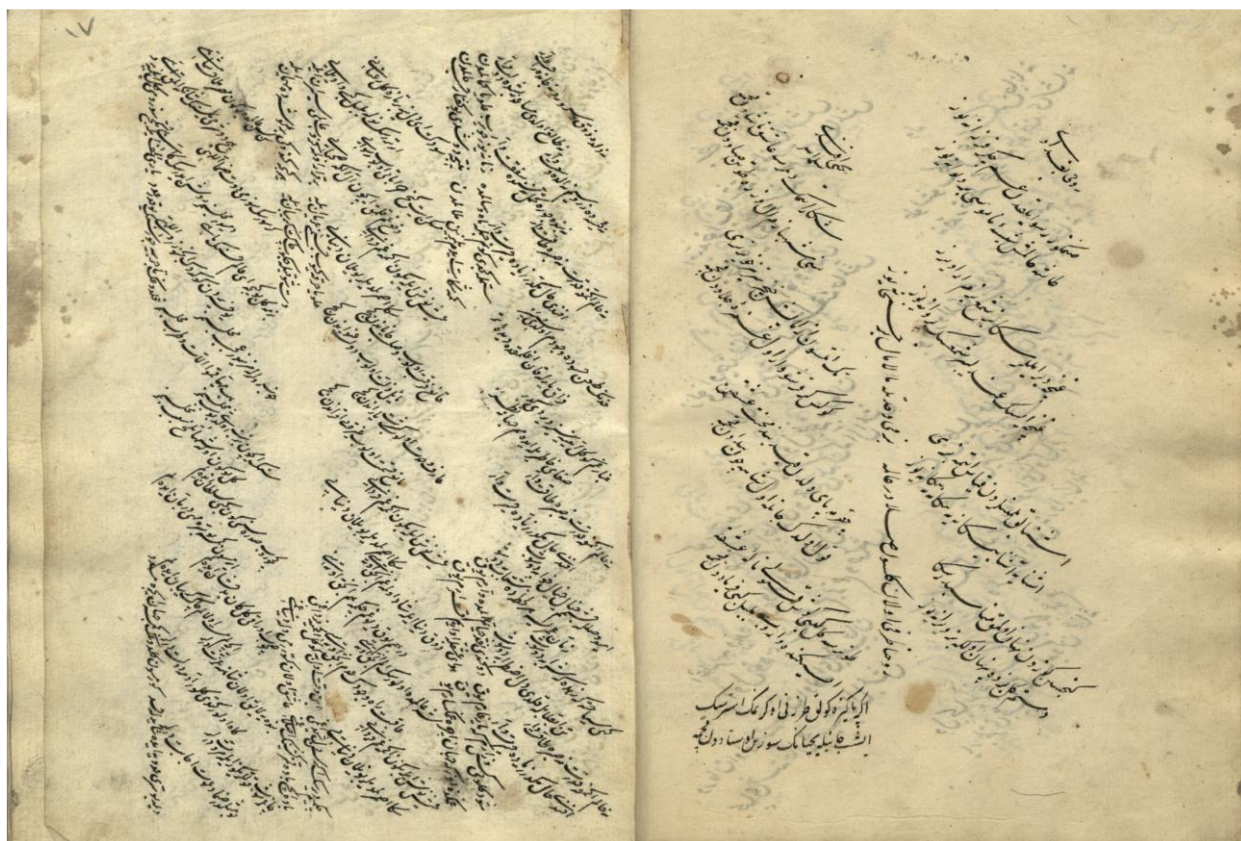
[15a-14b]

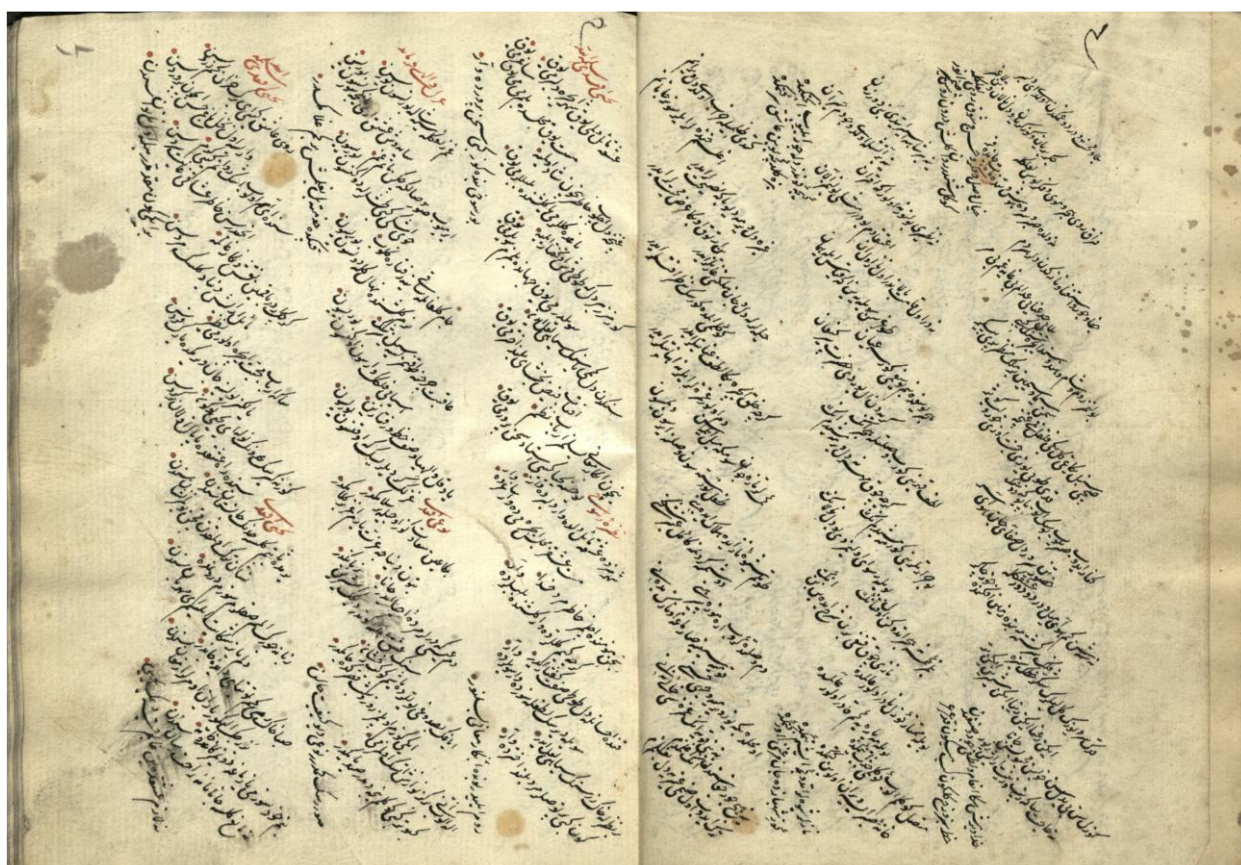
[16a-15b]

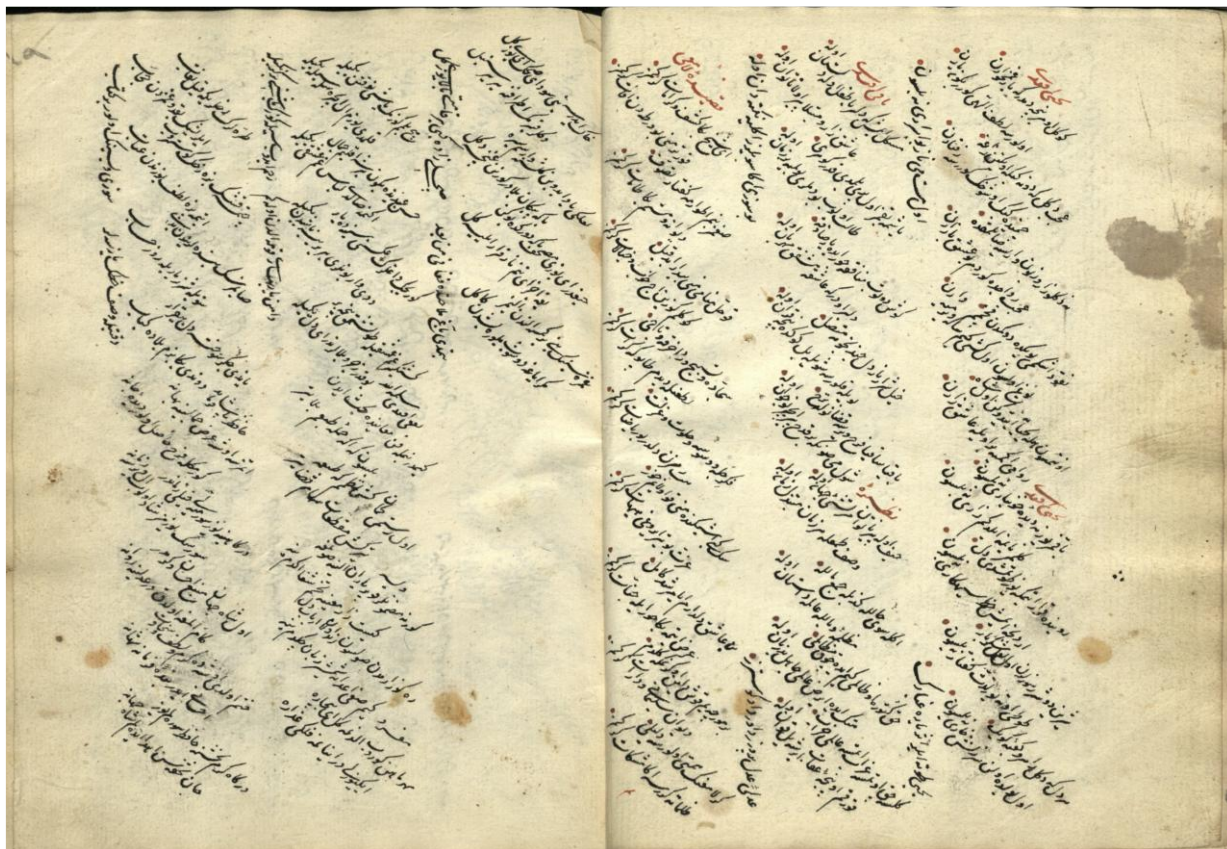

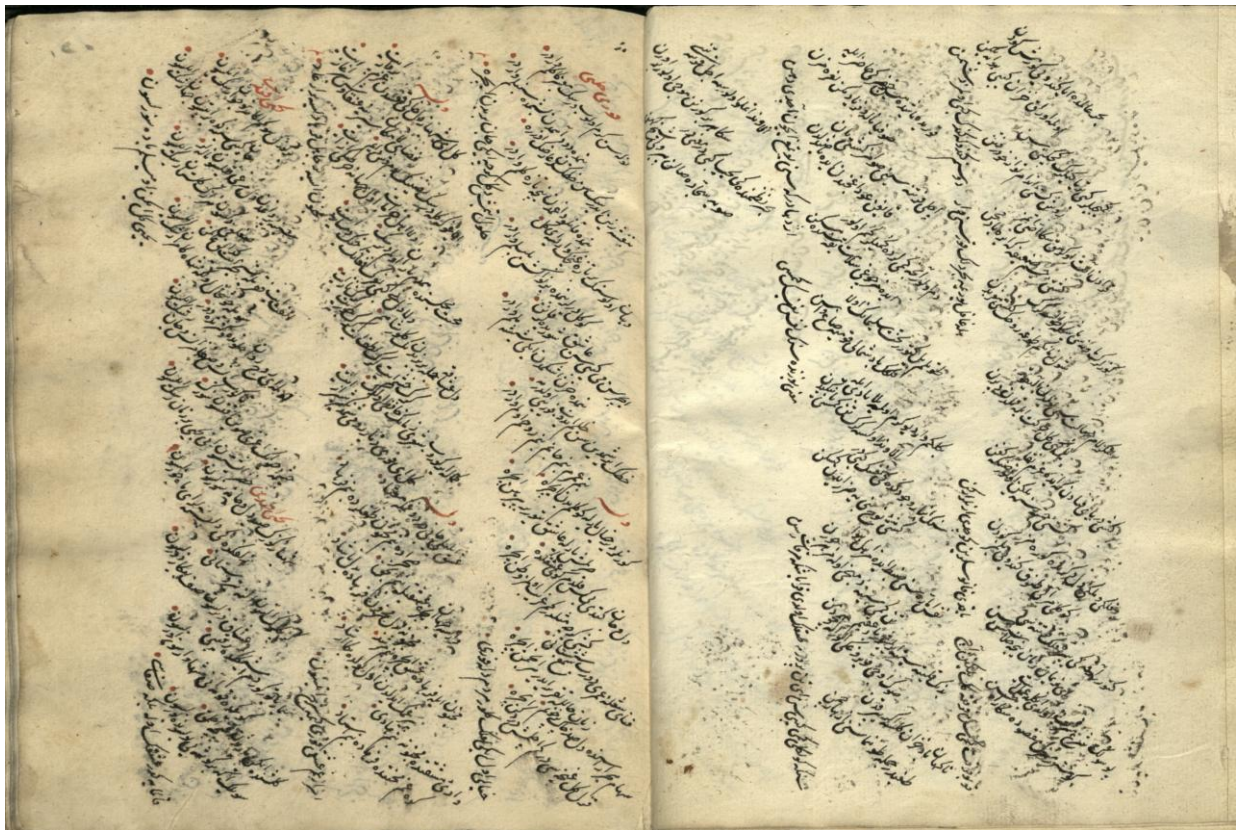
[17a-16b]

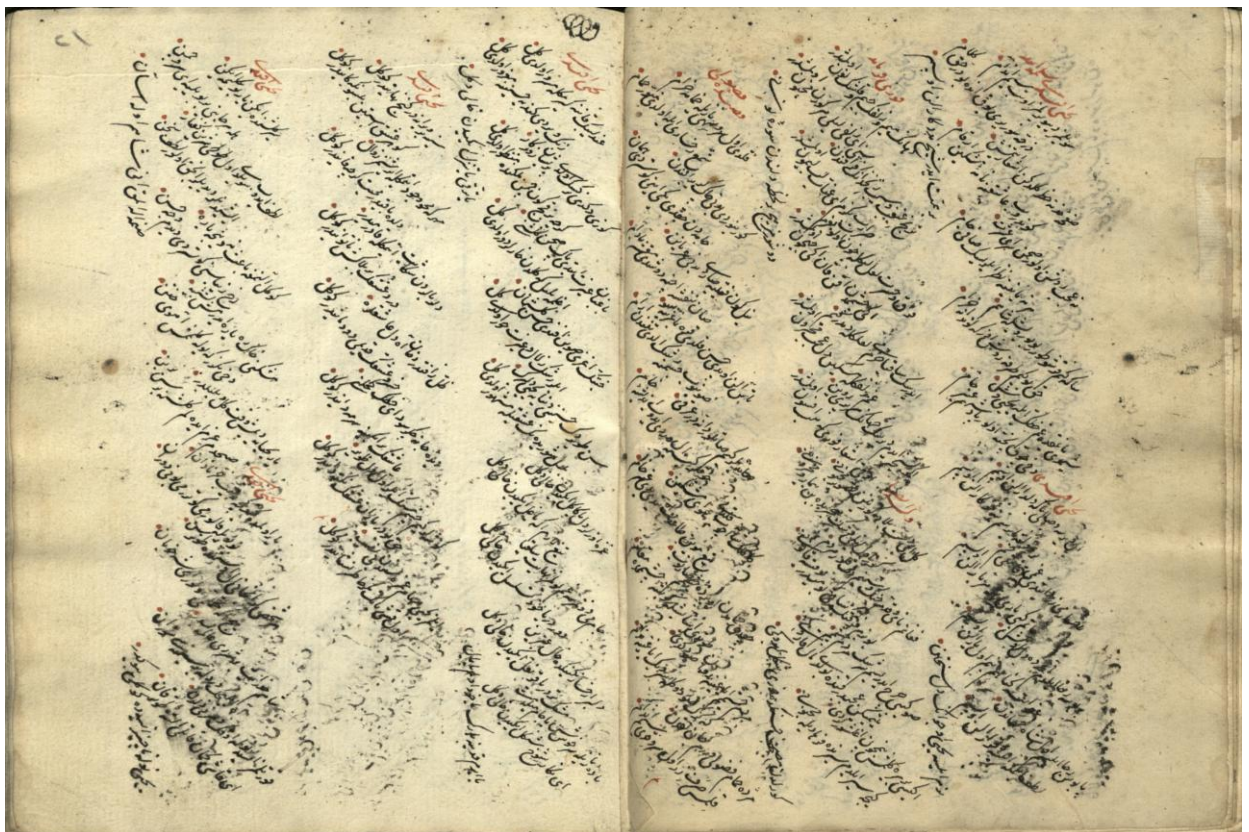
[18a-17b]

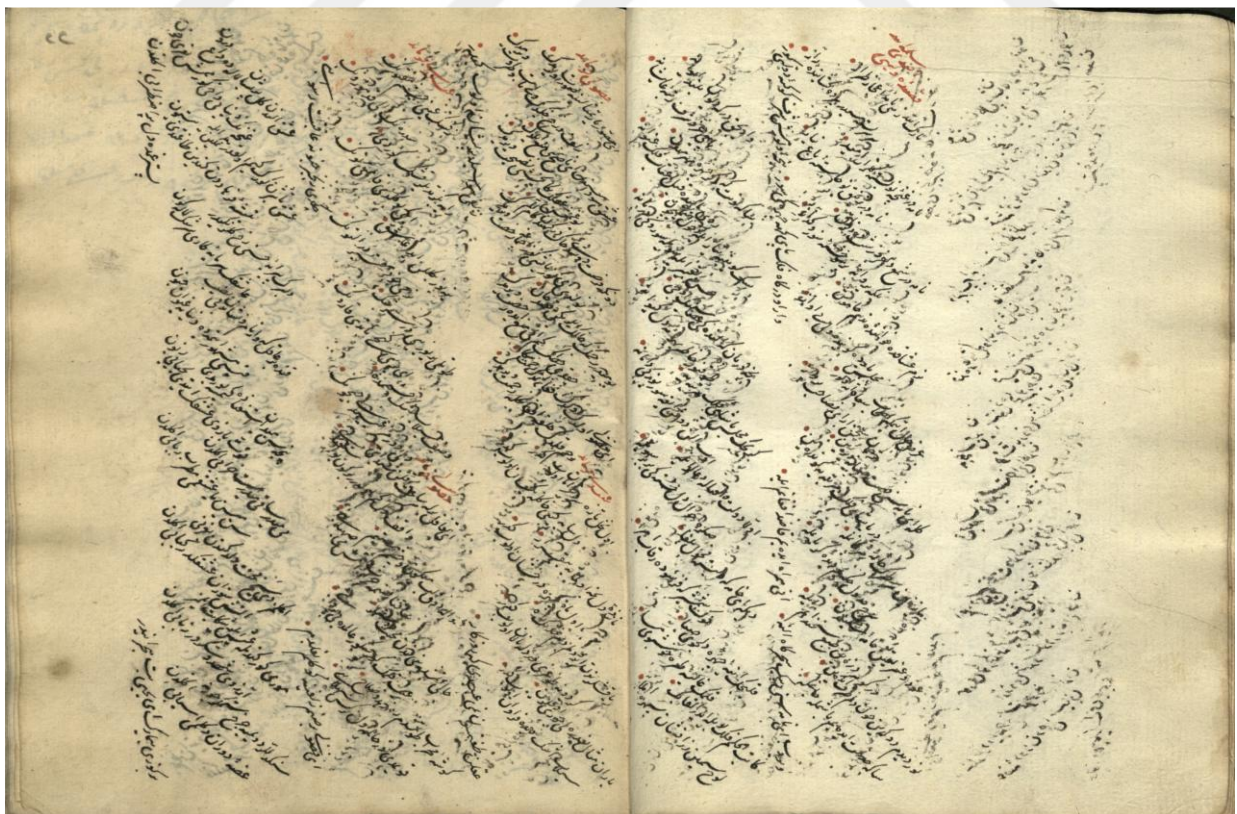

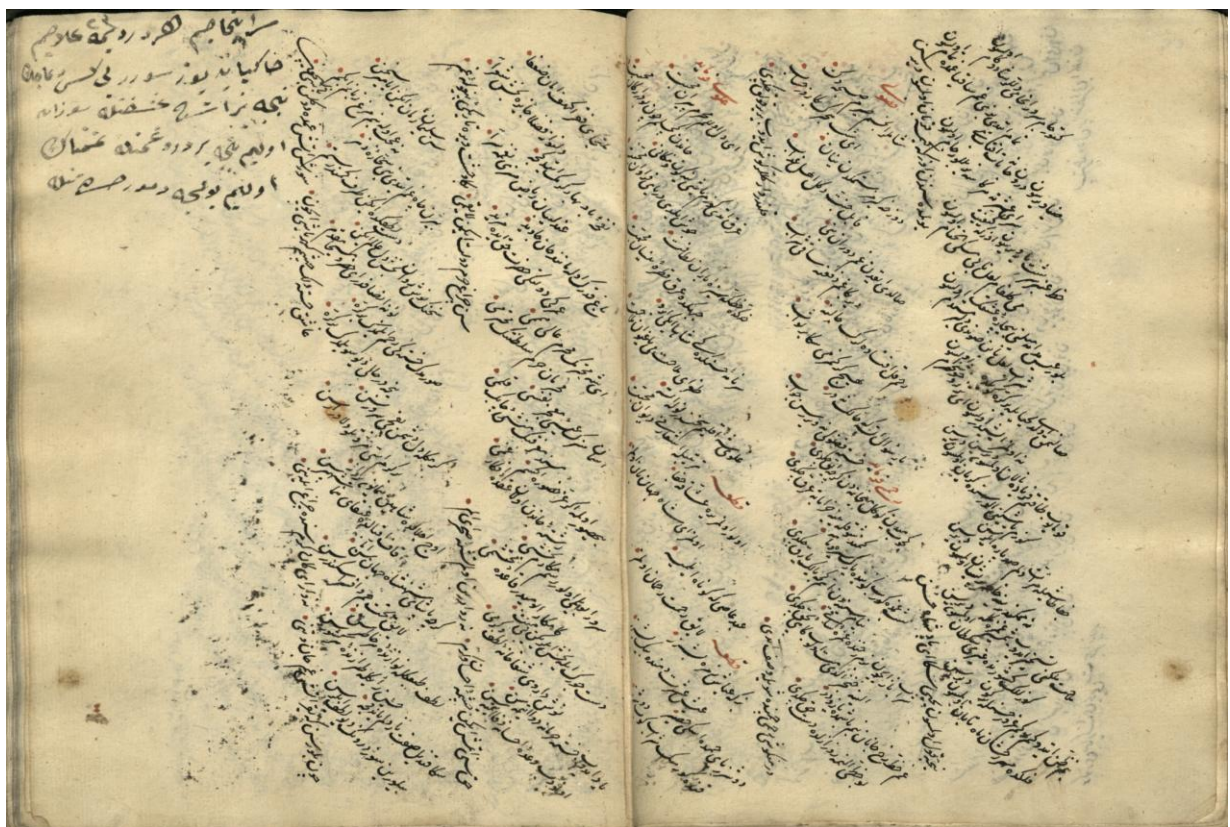
[21a-20b]

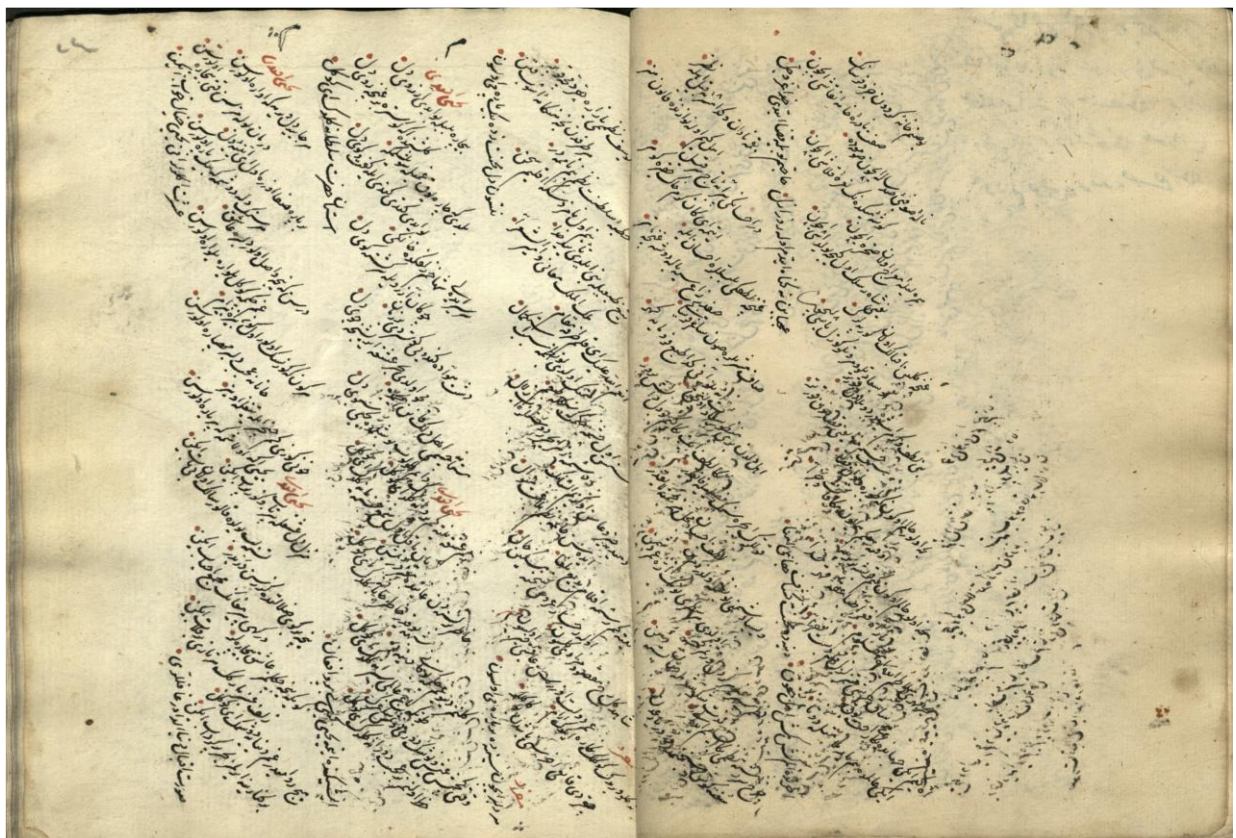
[22a-21b]

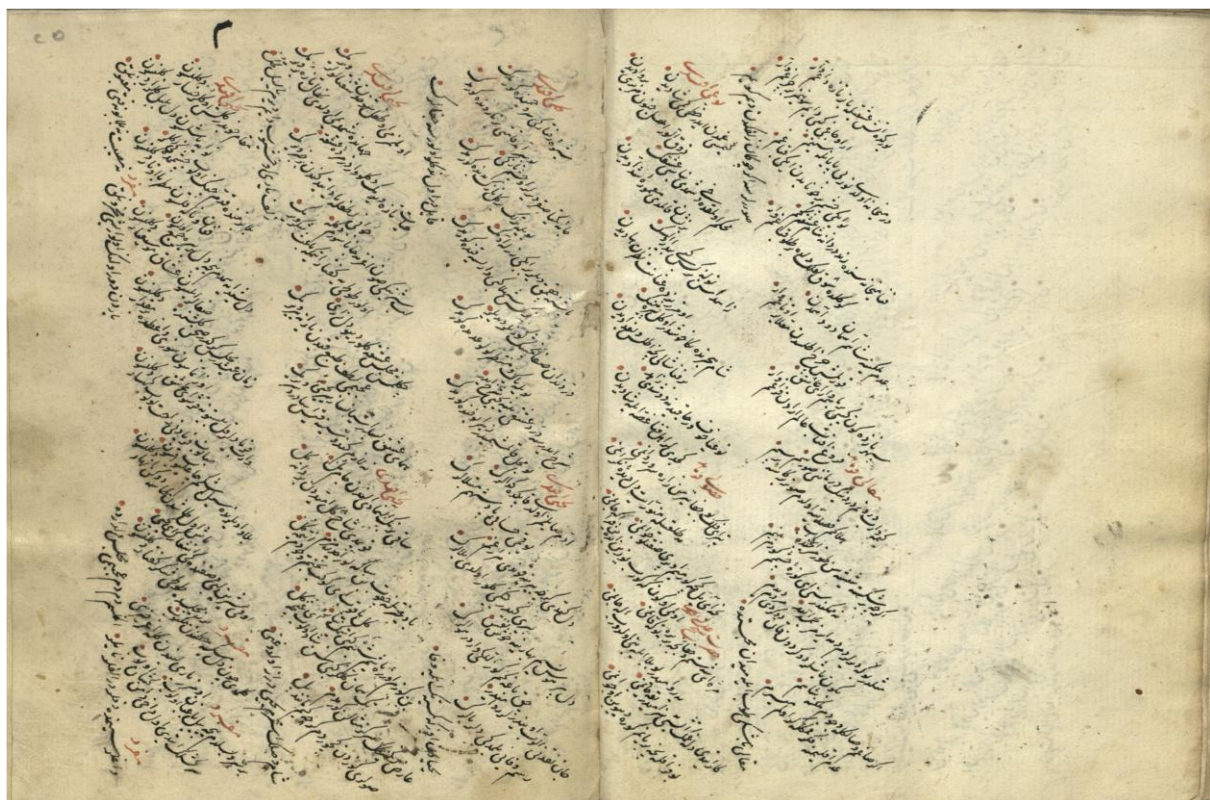
[23a-22b]

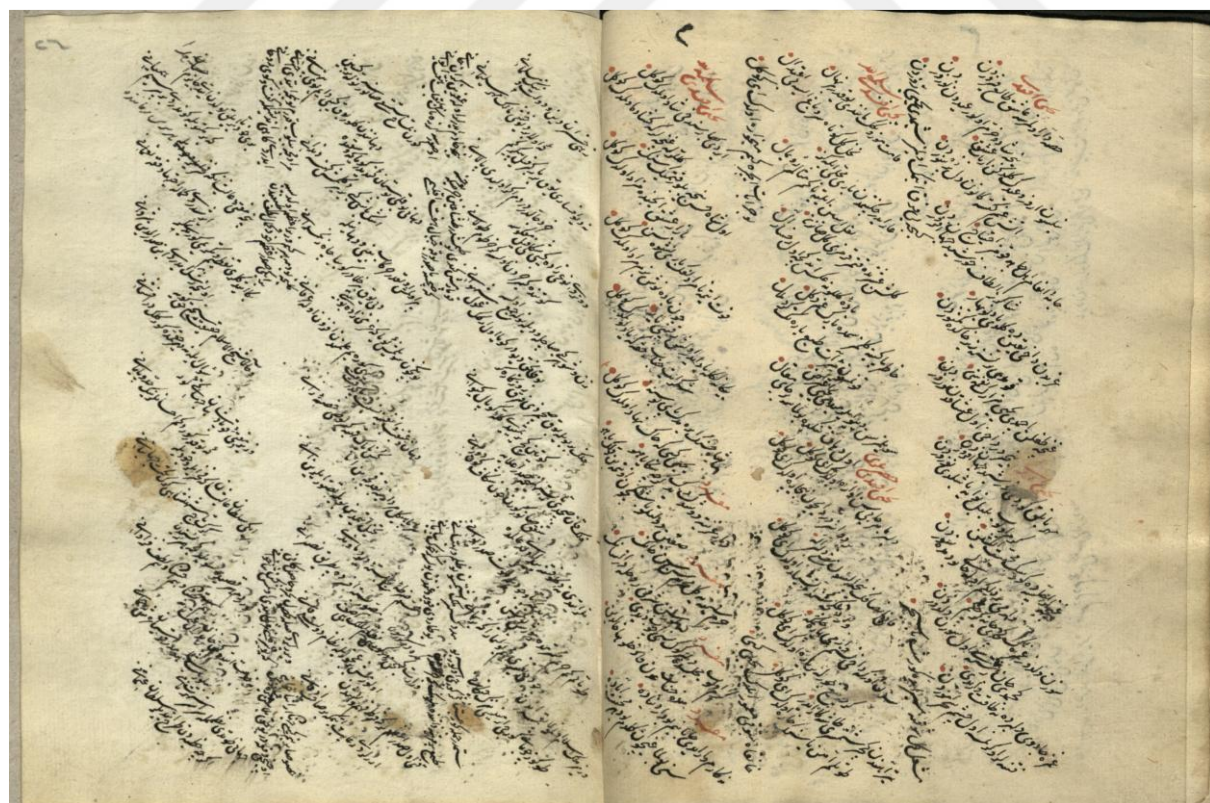
[24a-23b]

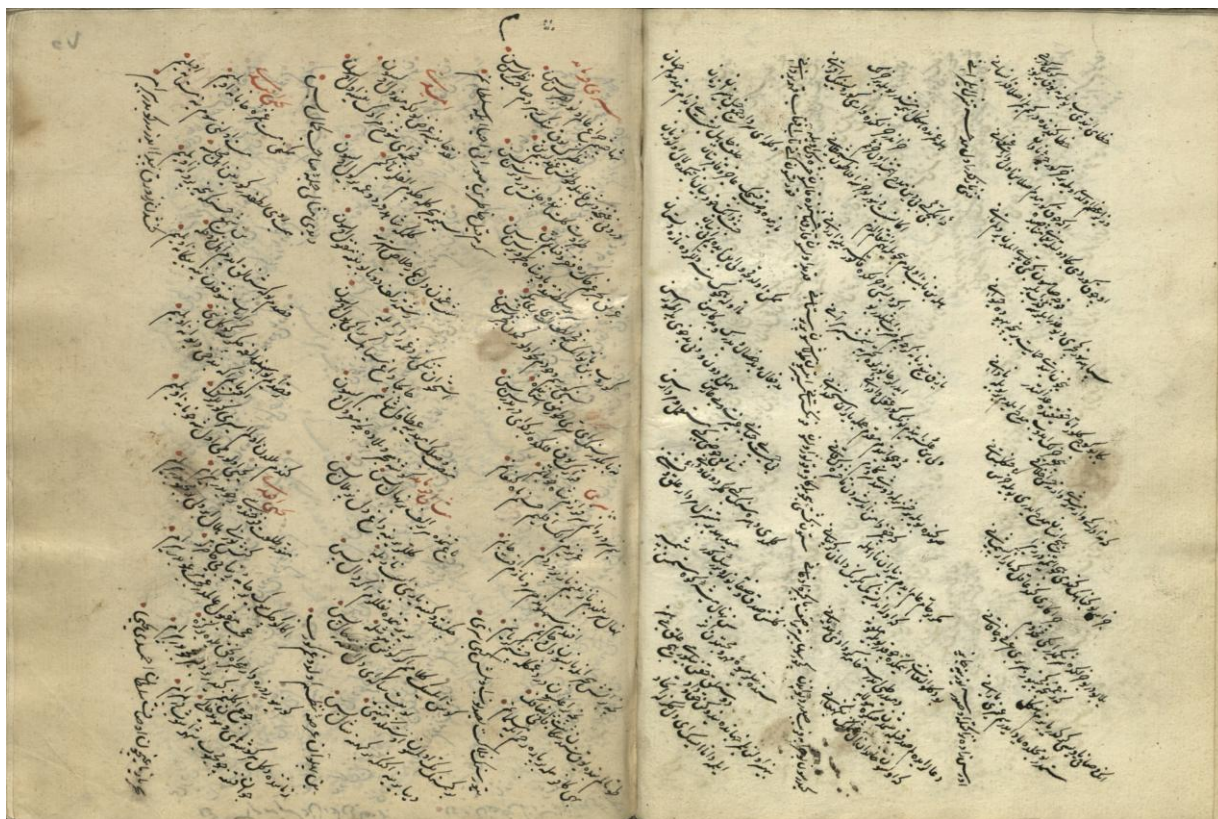
[25a-24b]

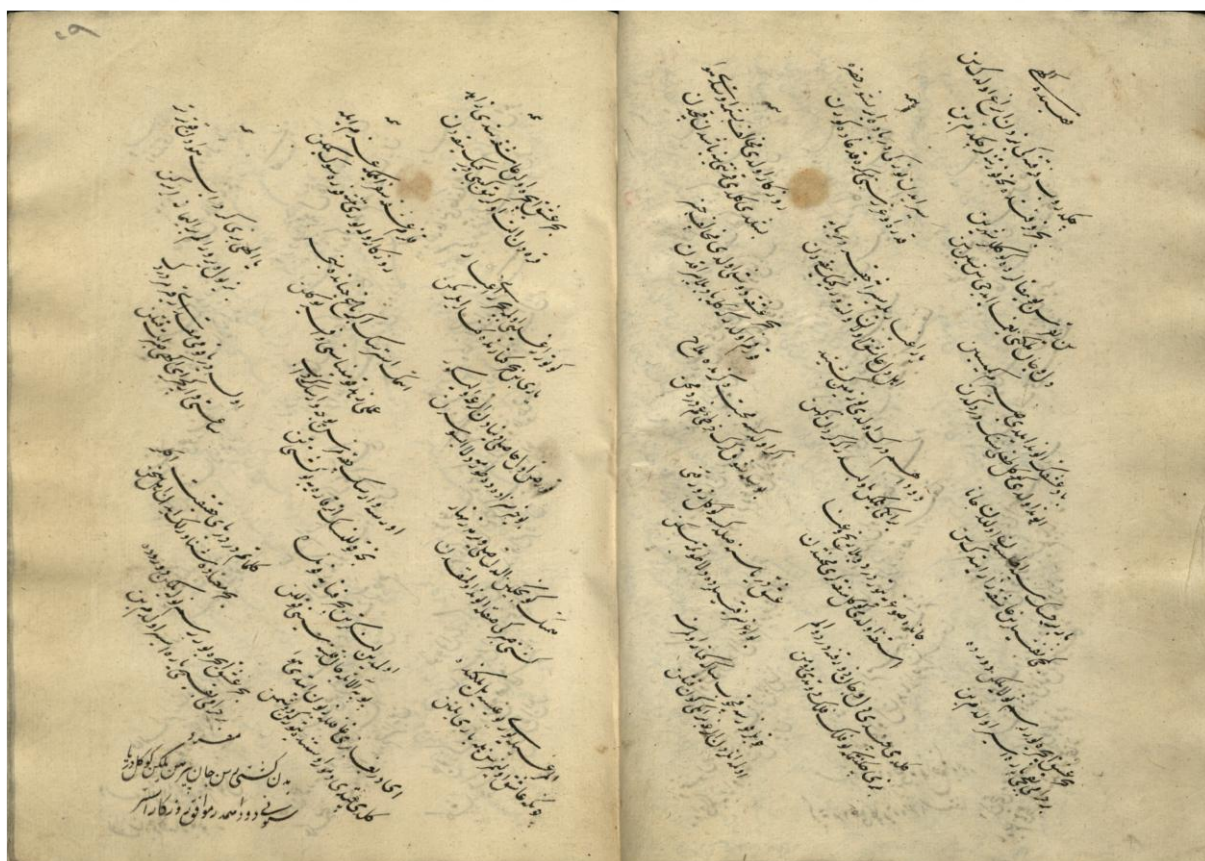
[26a-25b]

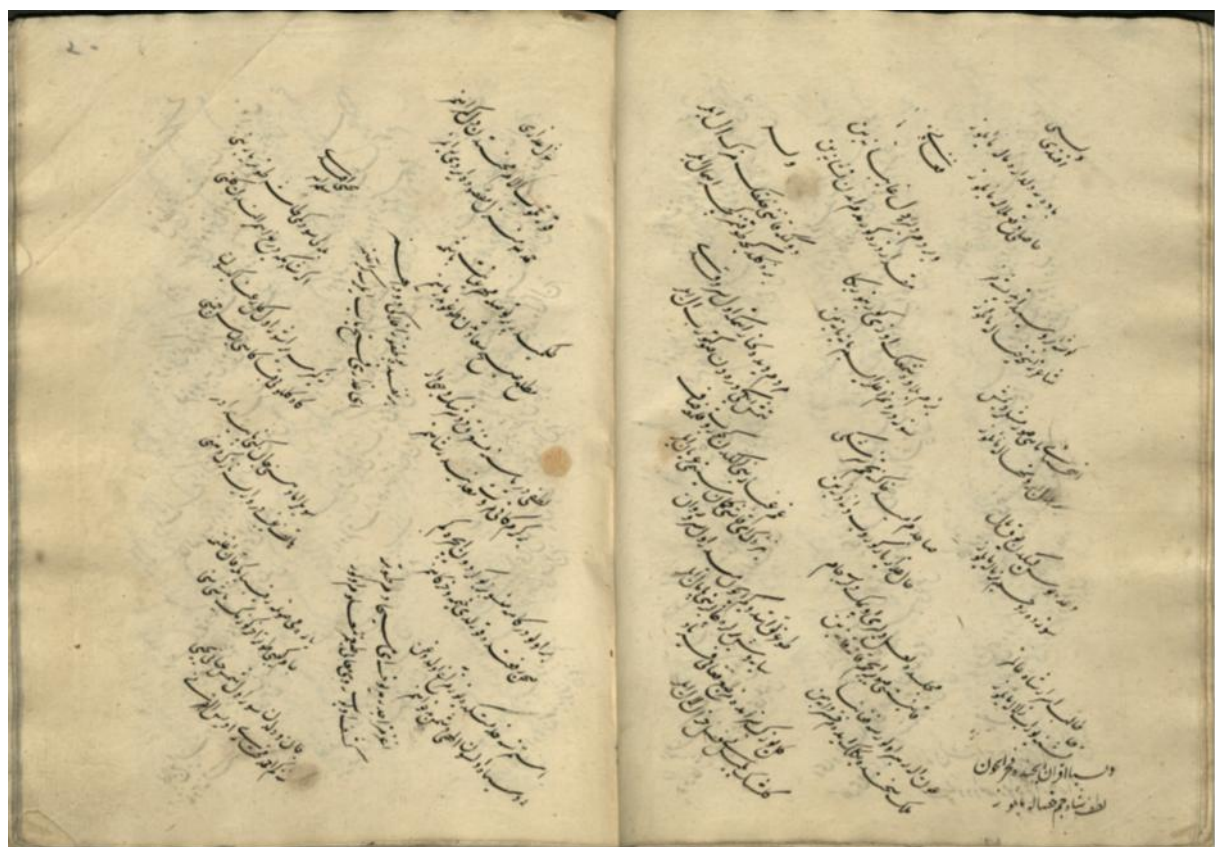
[27a-26b]

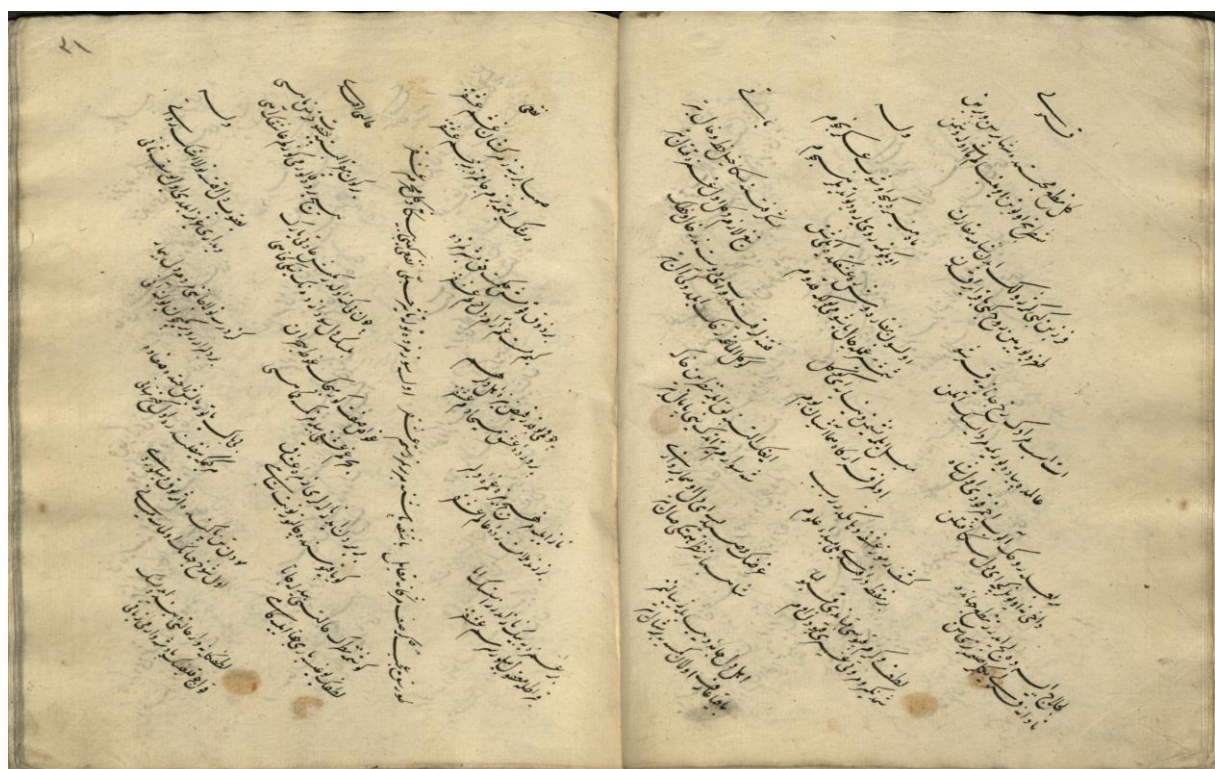
[29a-28b]

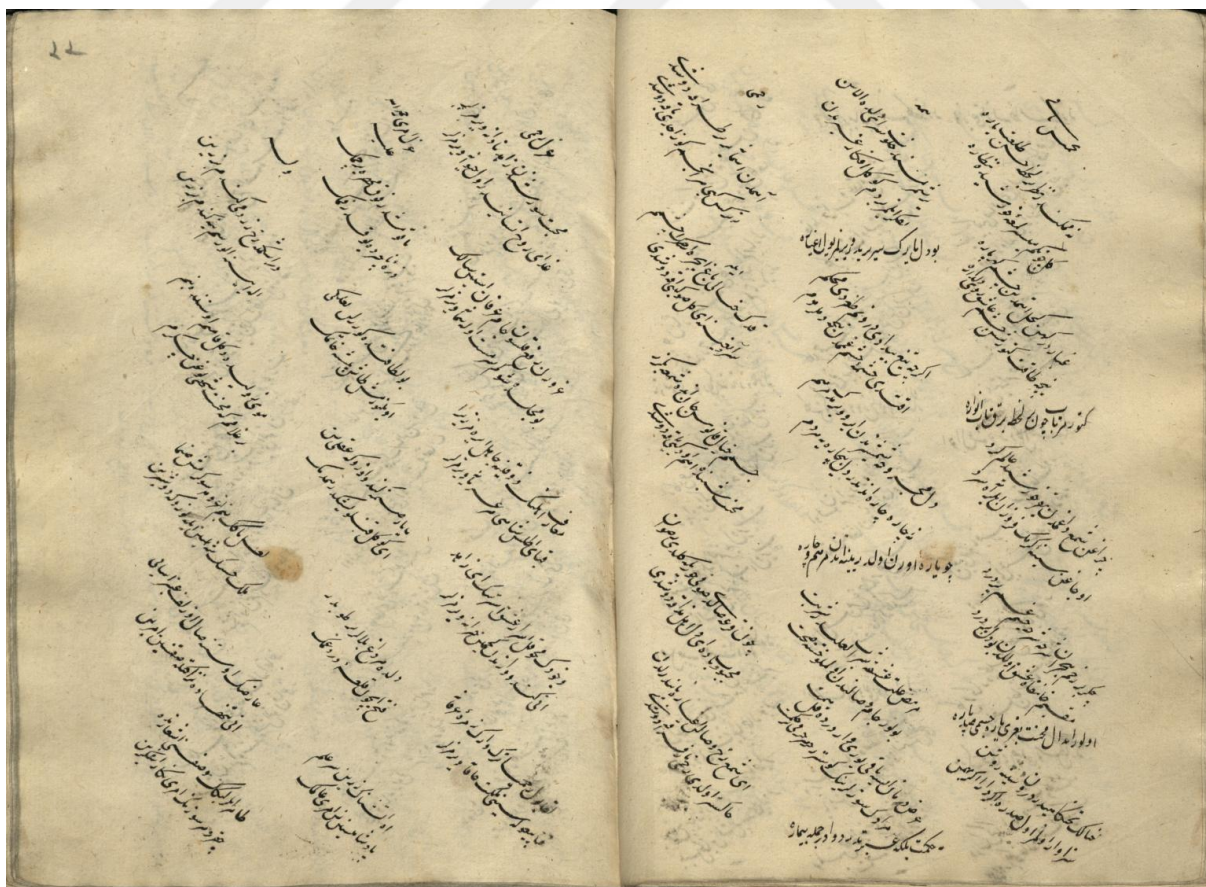
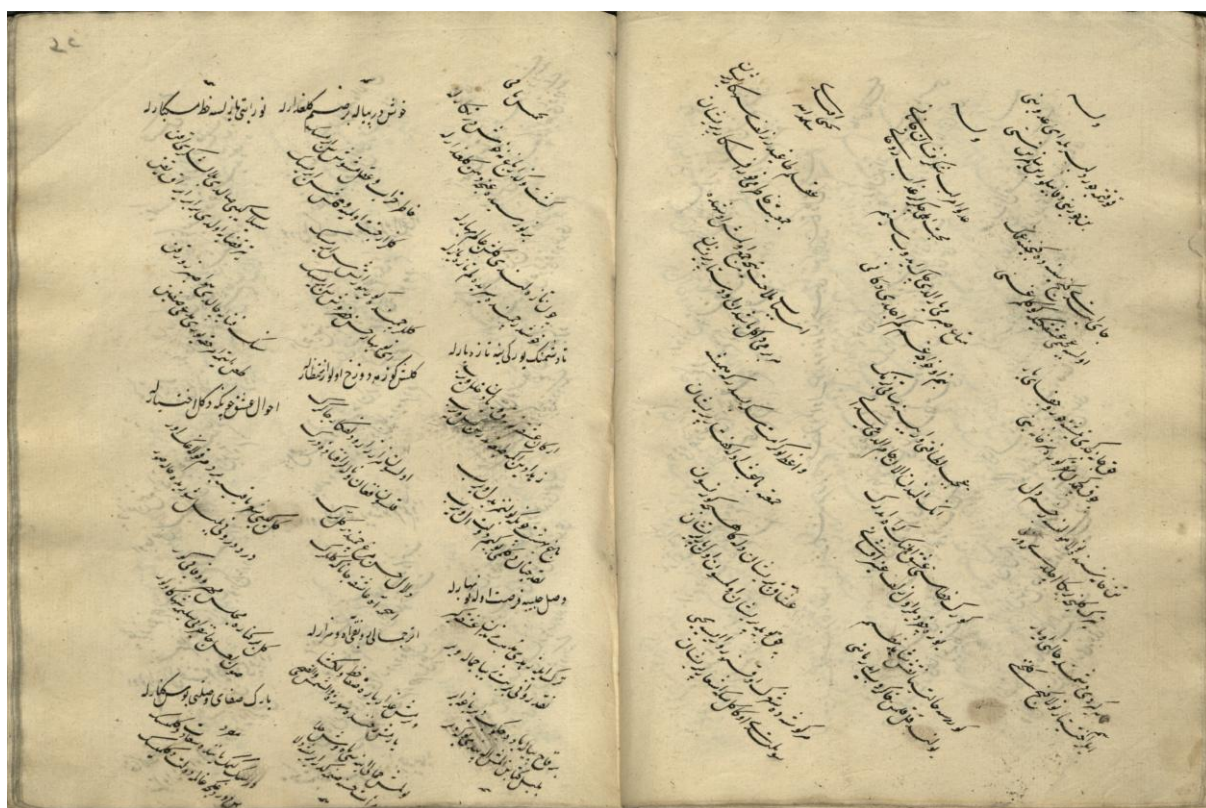

[30a-29b]

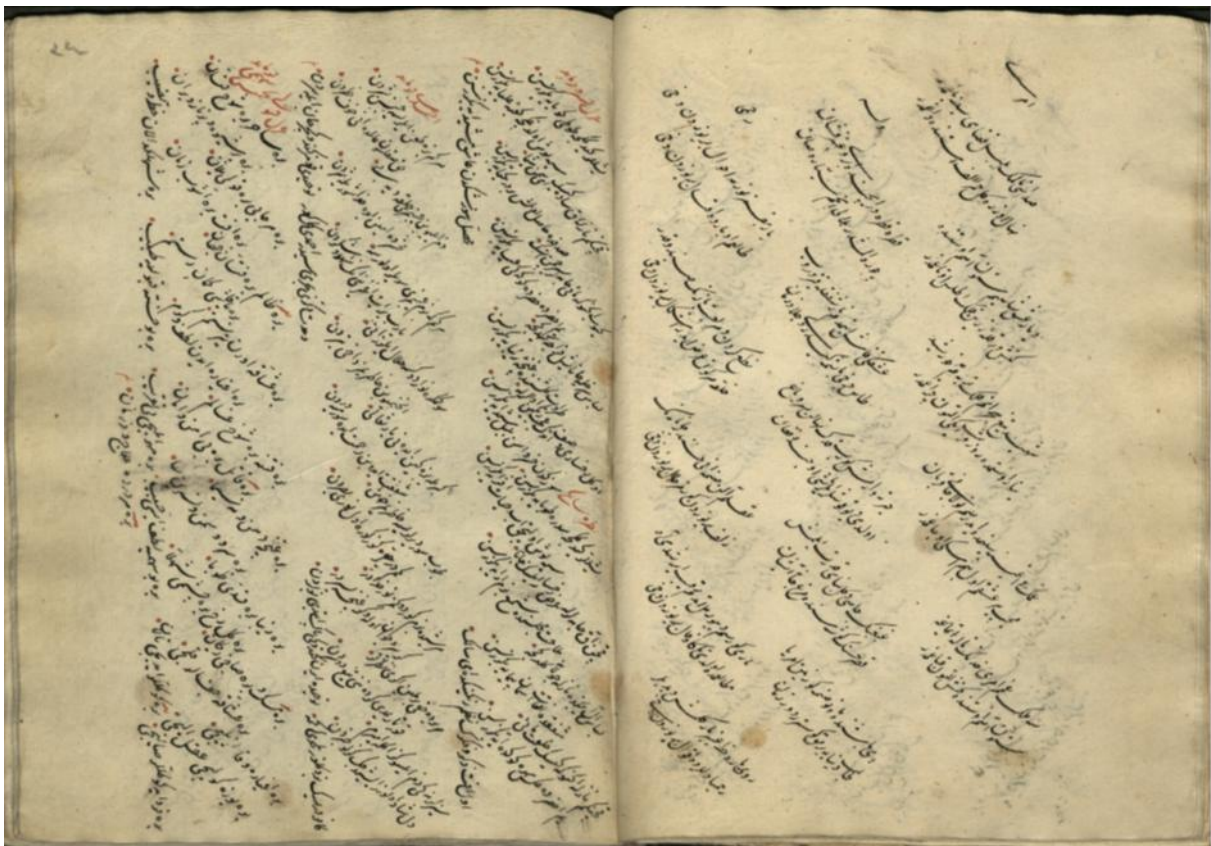

[31a-30b]

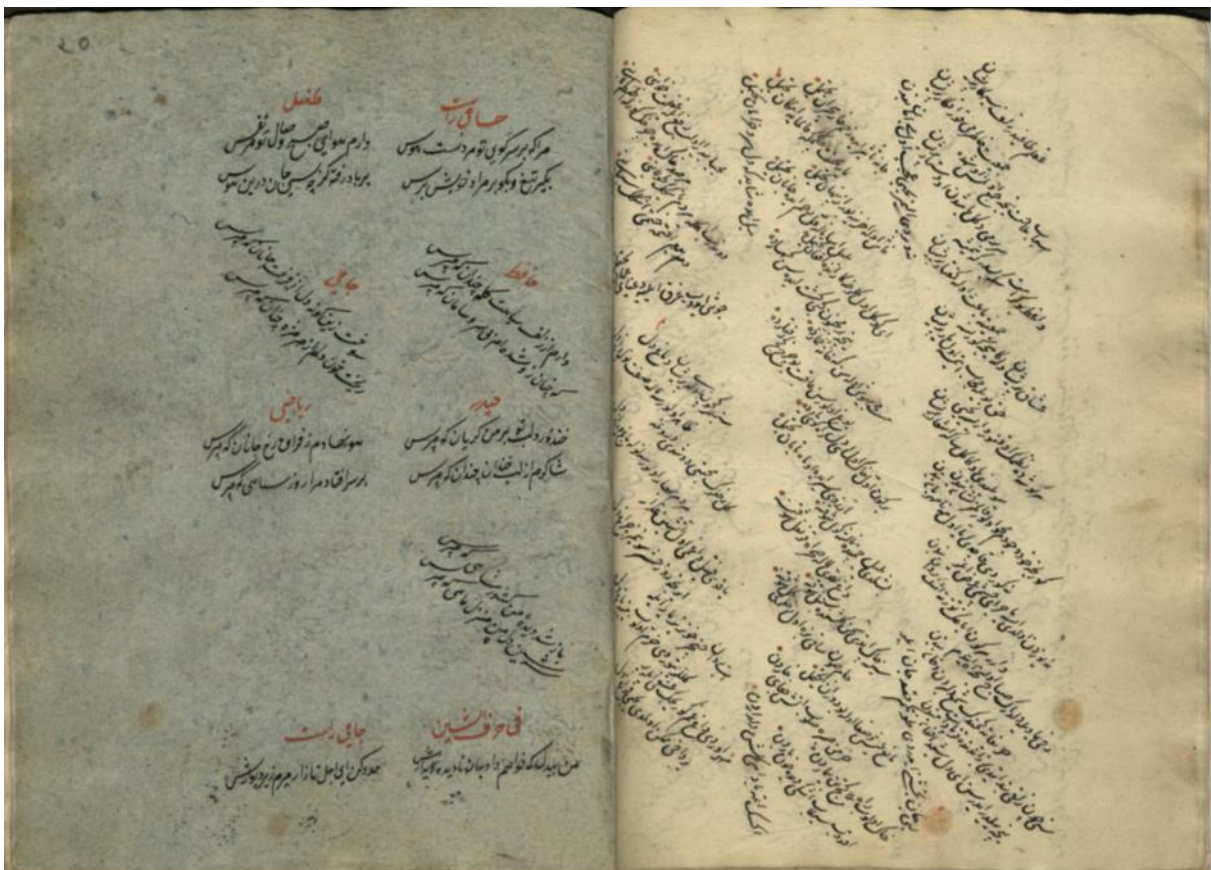

[34a-33b]

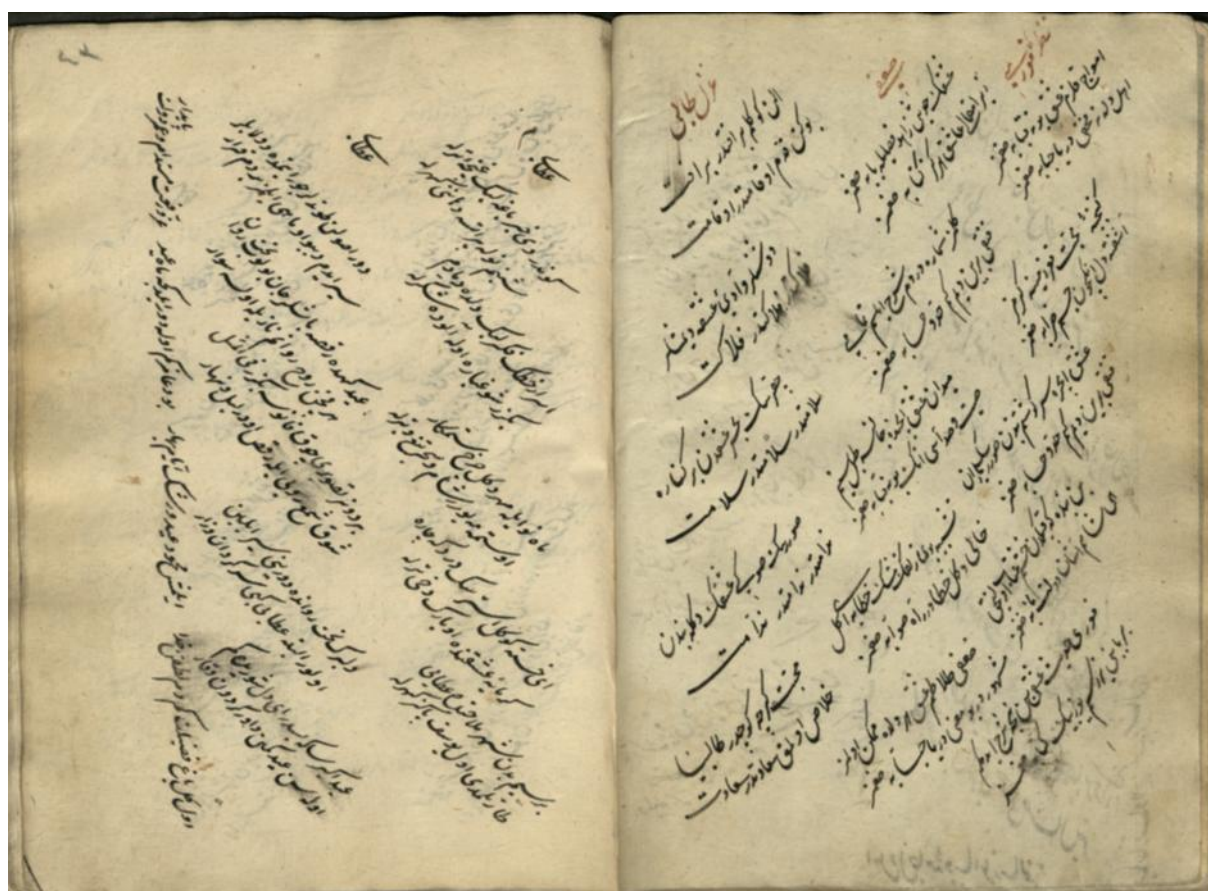
[35a-34b]

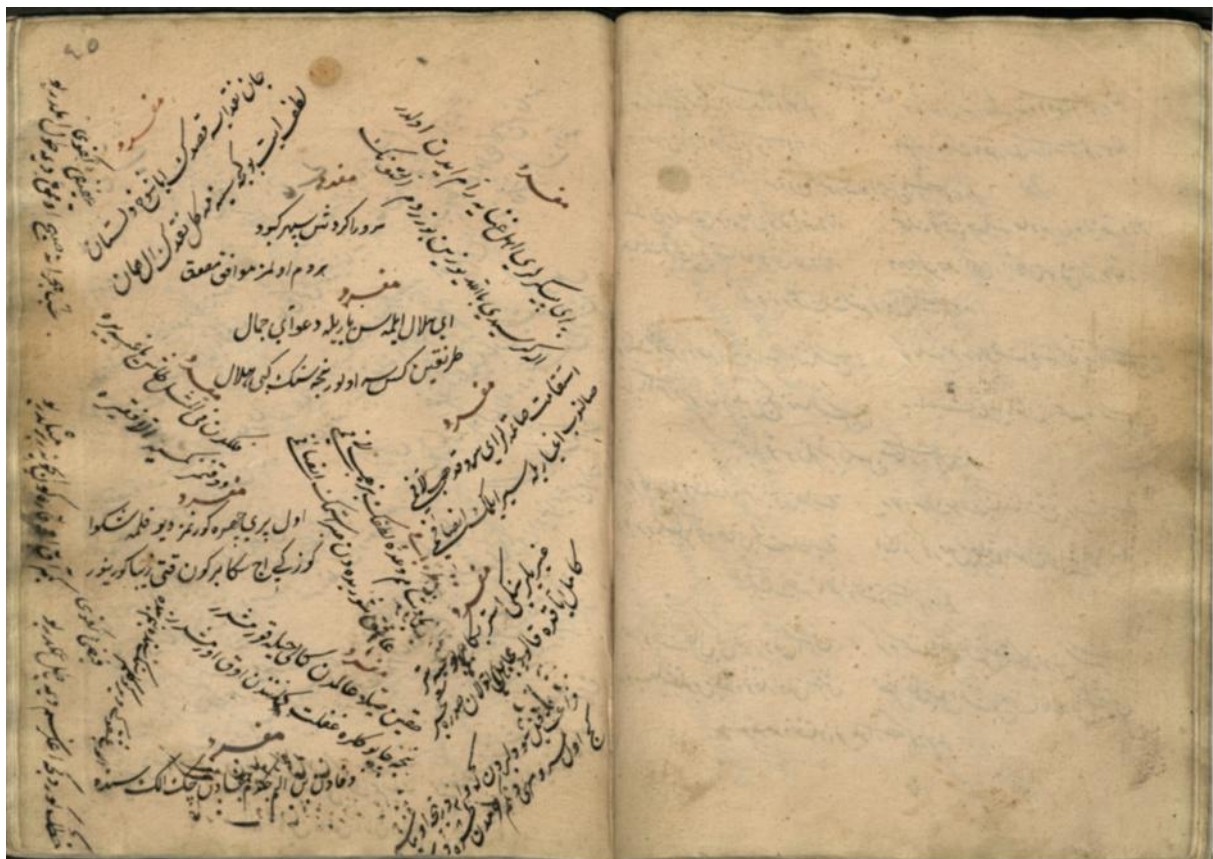

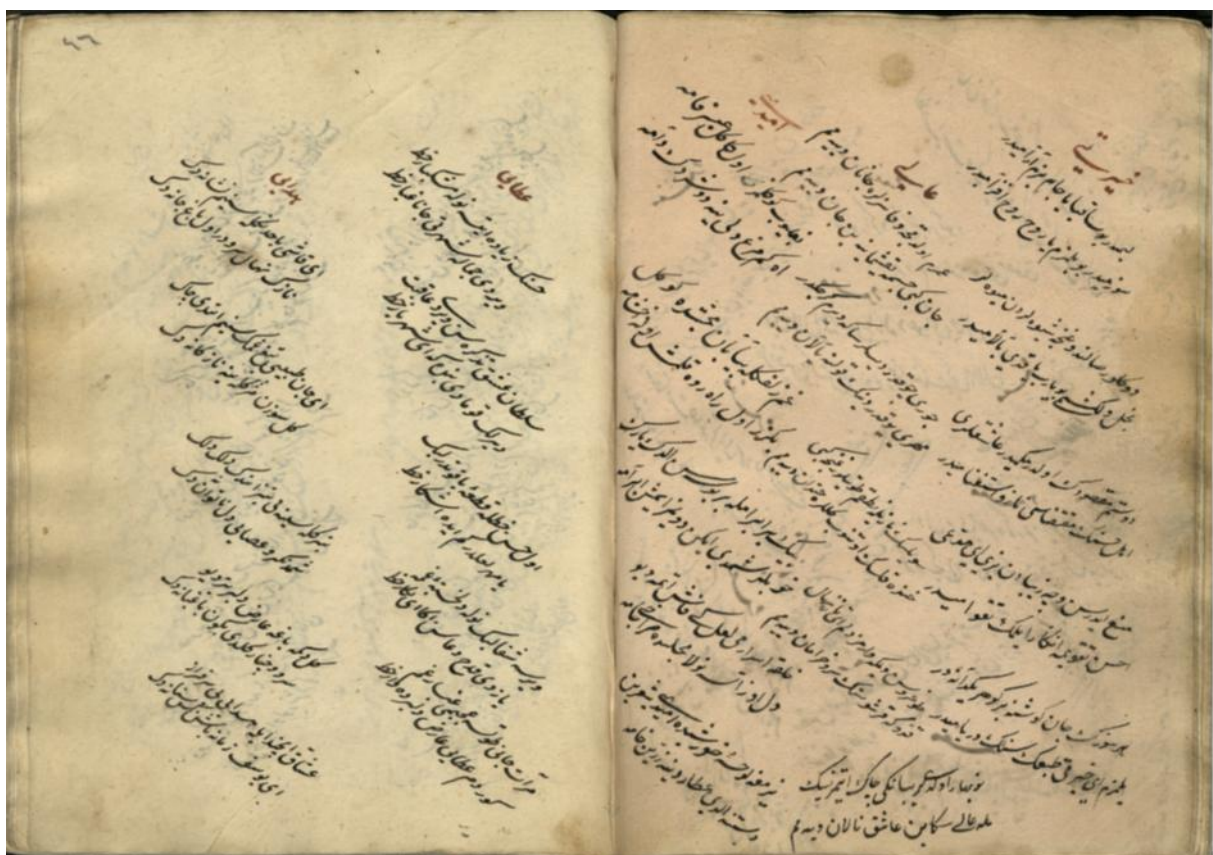

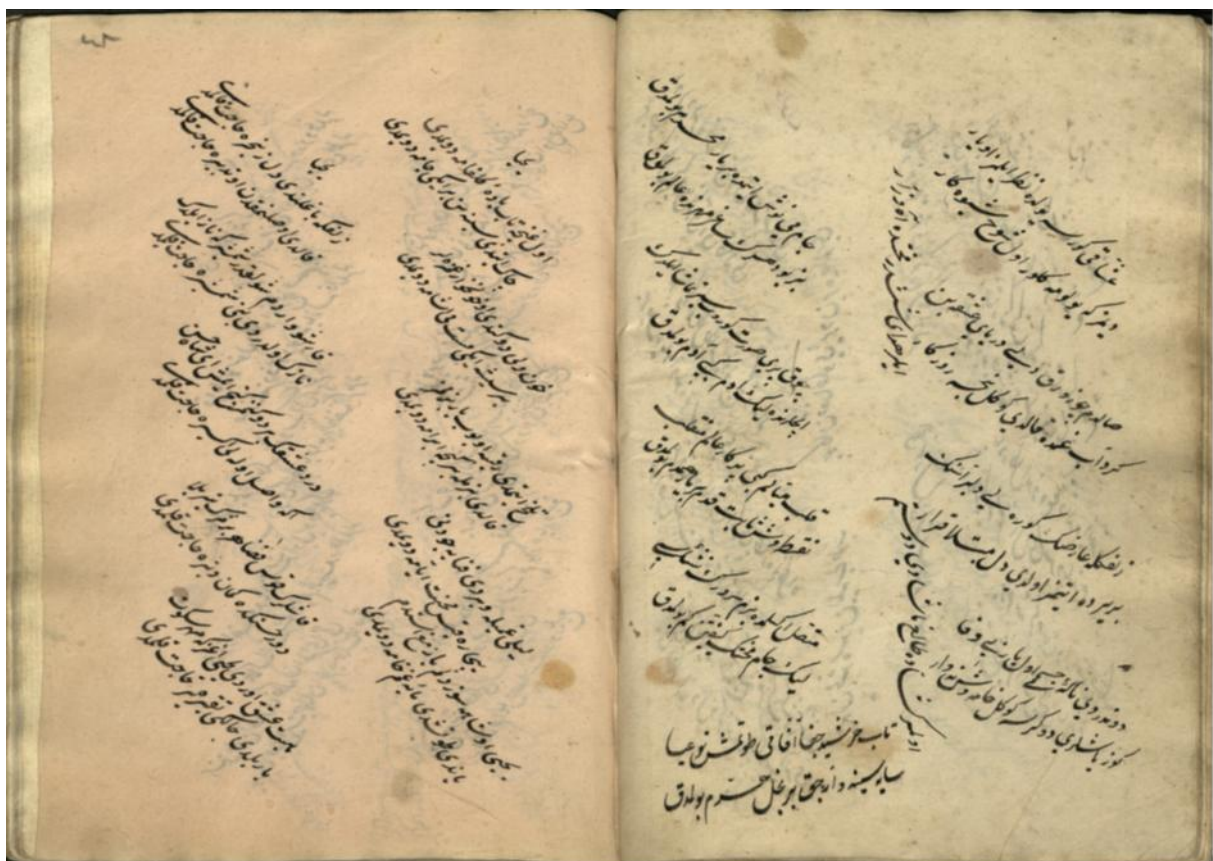

[45a-44b]

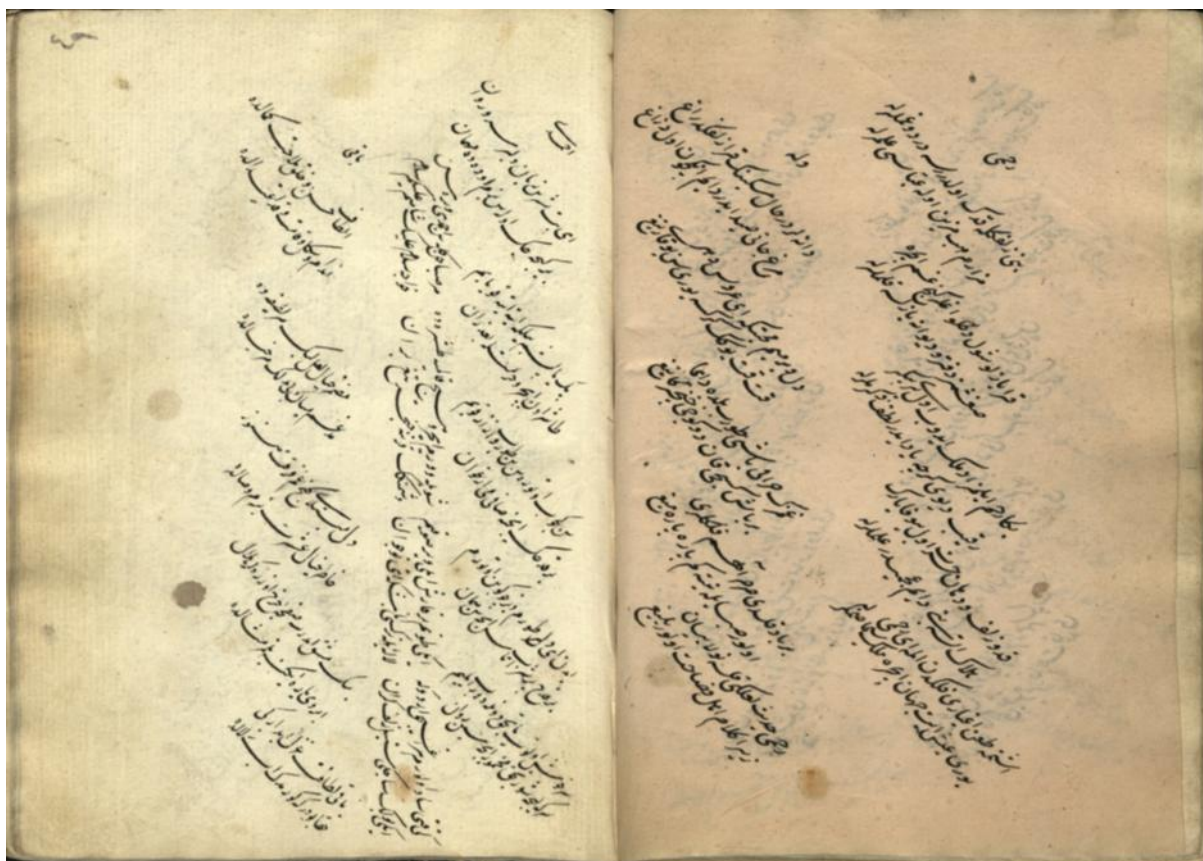

[46a-45b]

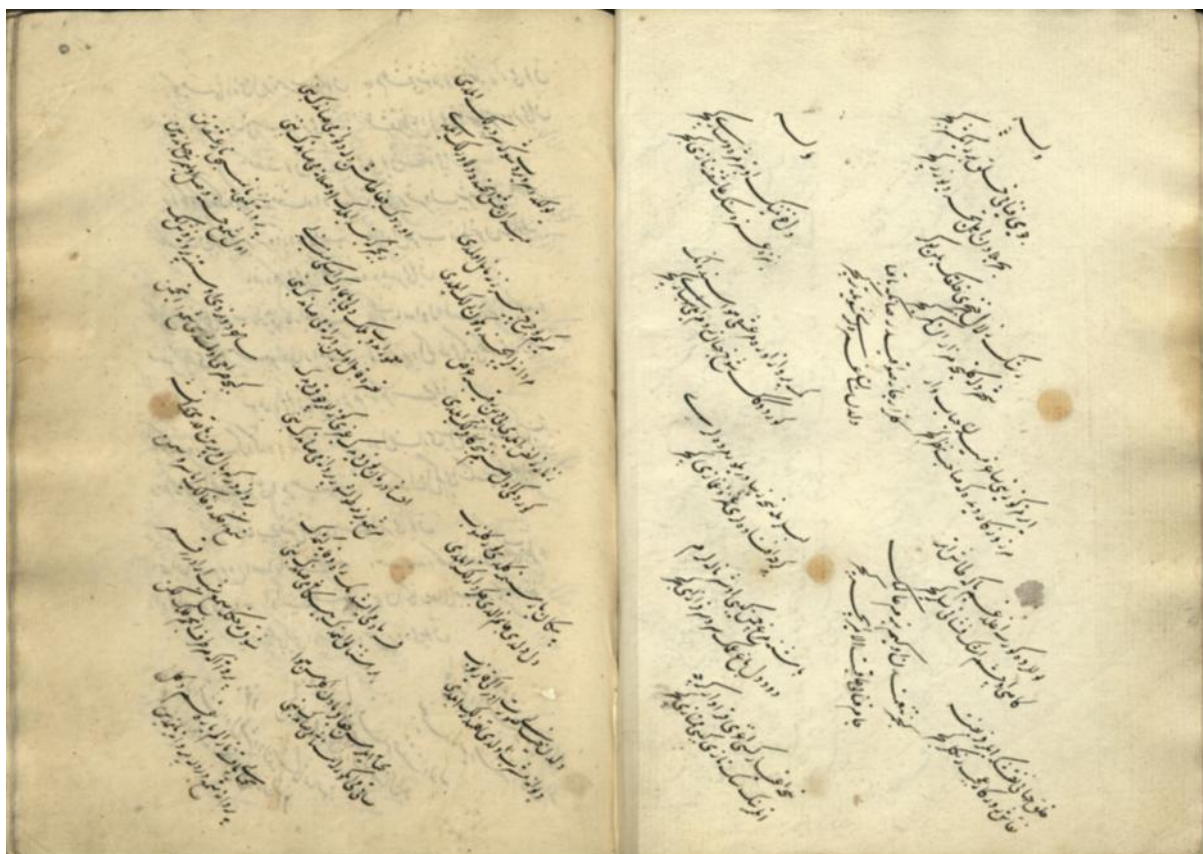

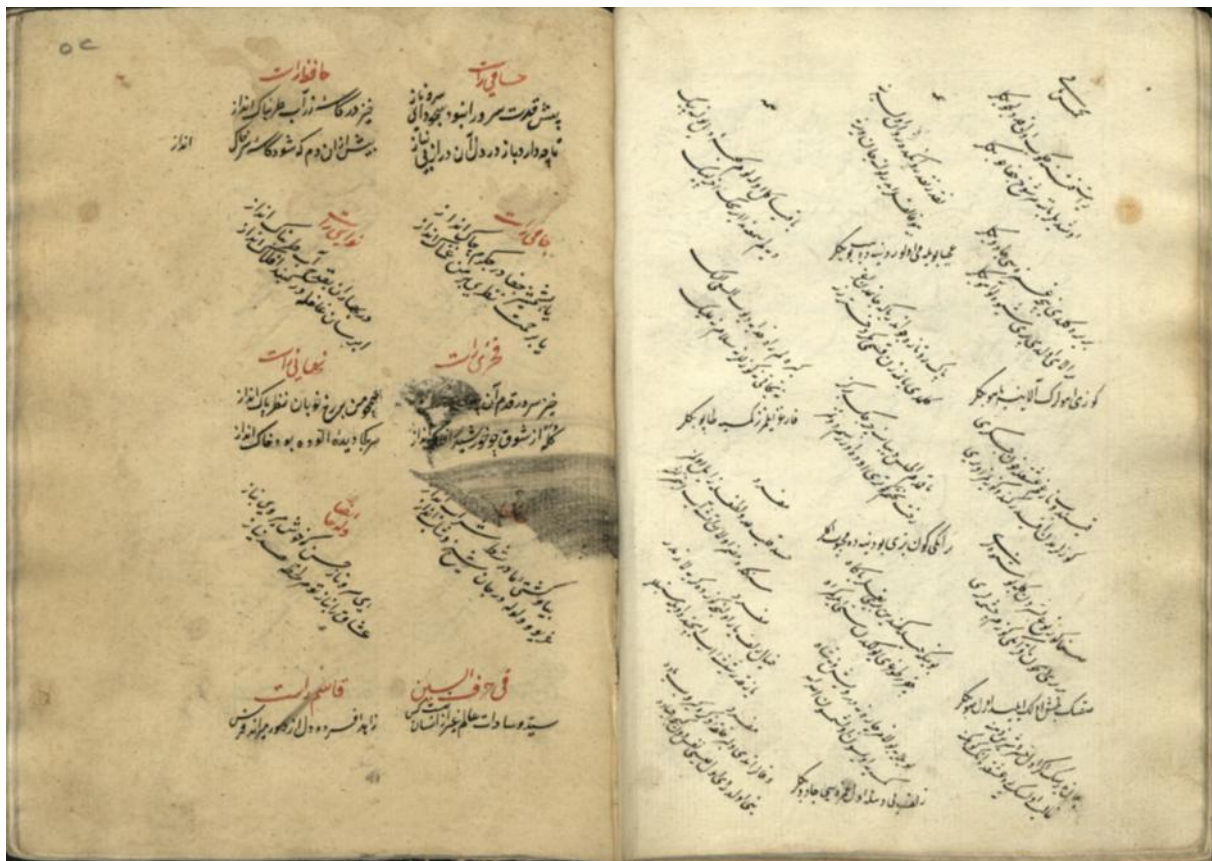
[49a-48b]

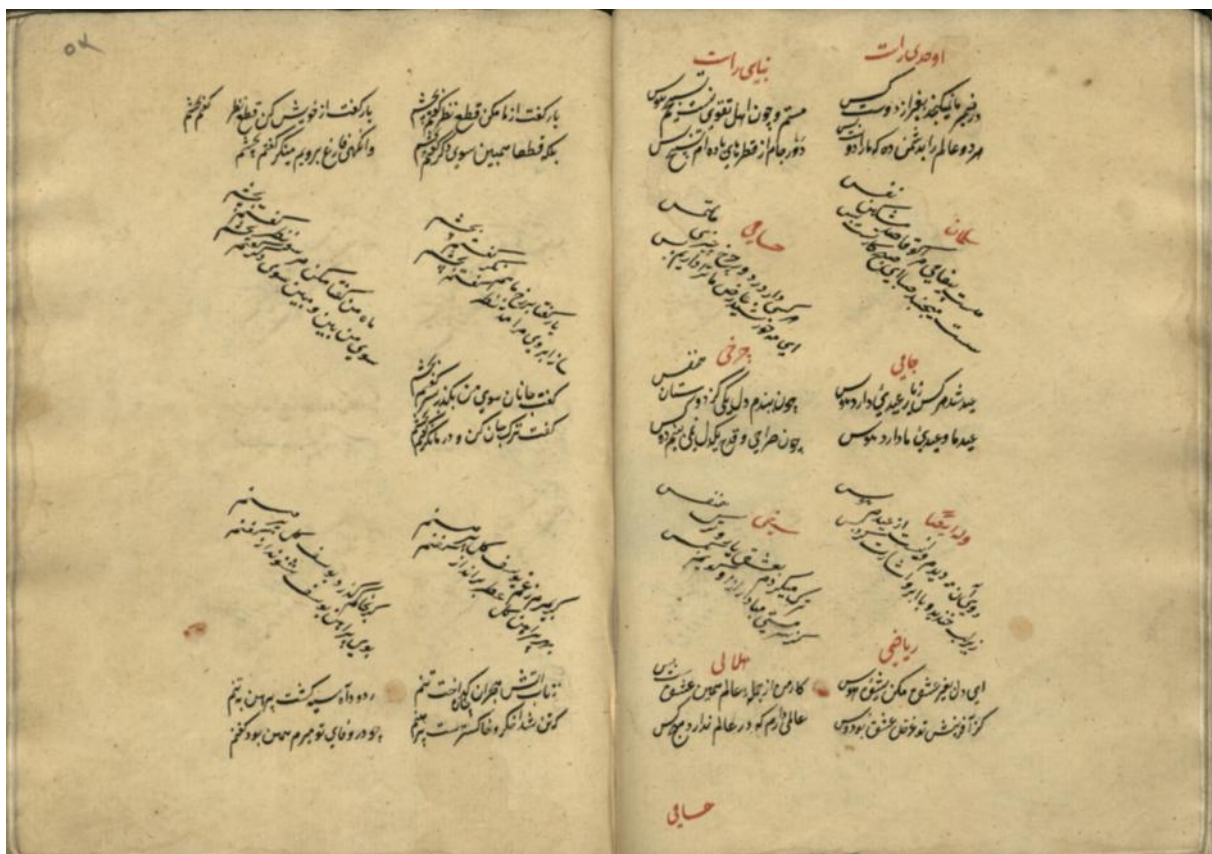
[50a-49b]

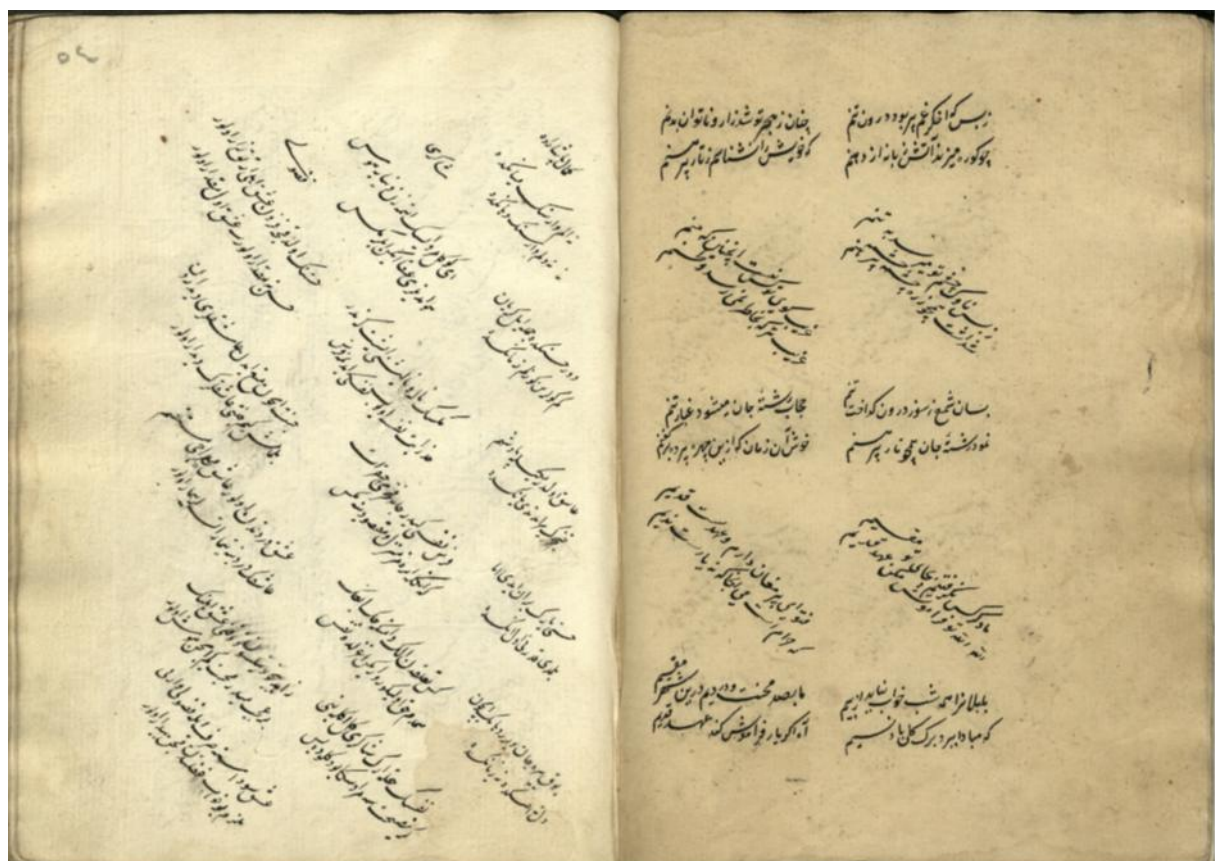

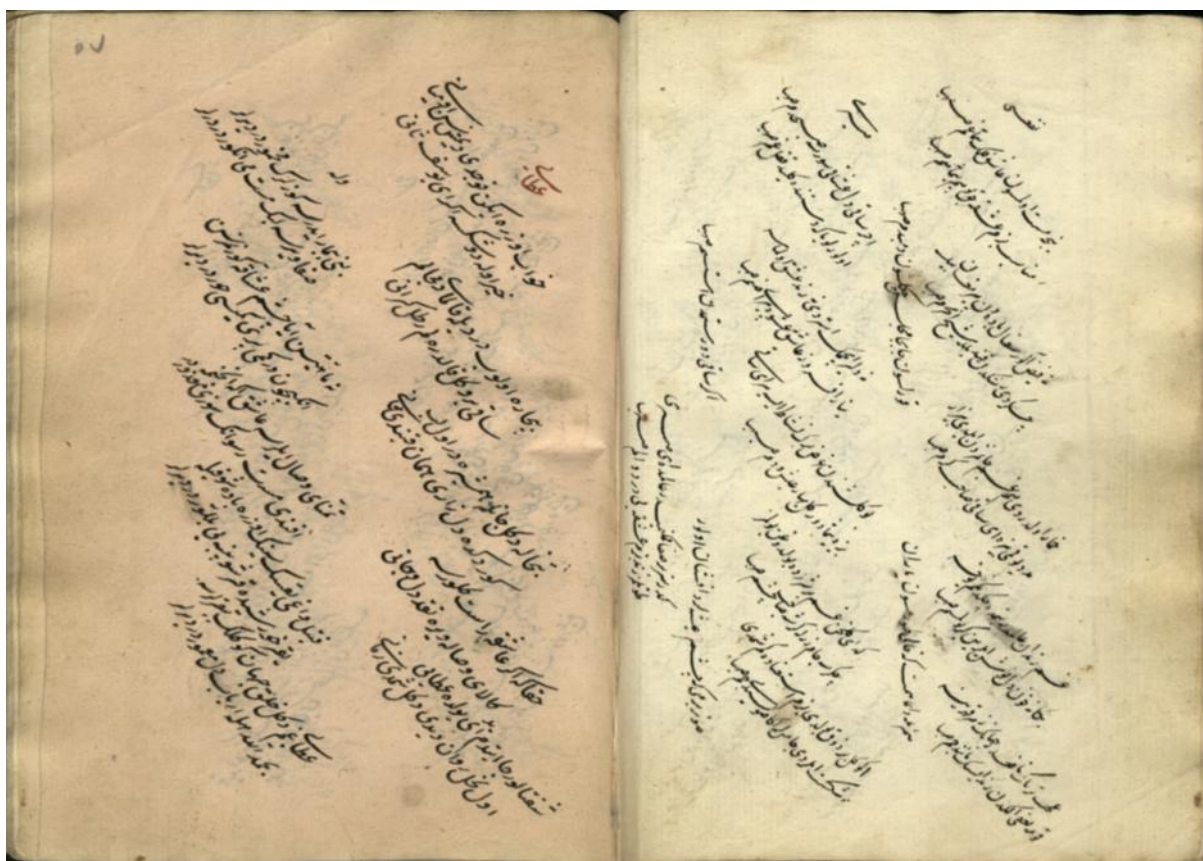
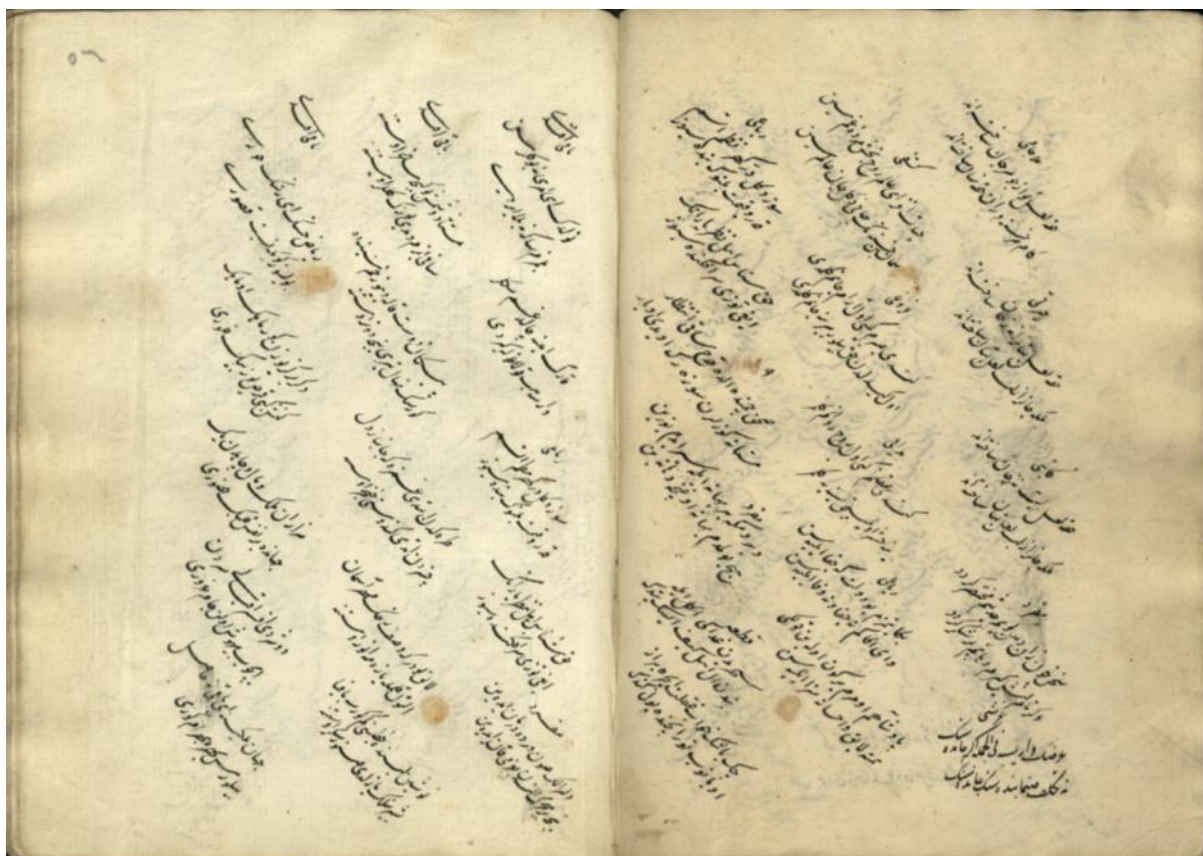
[52a-51b]

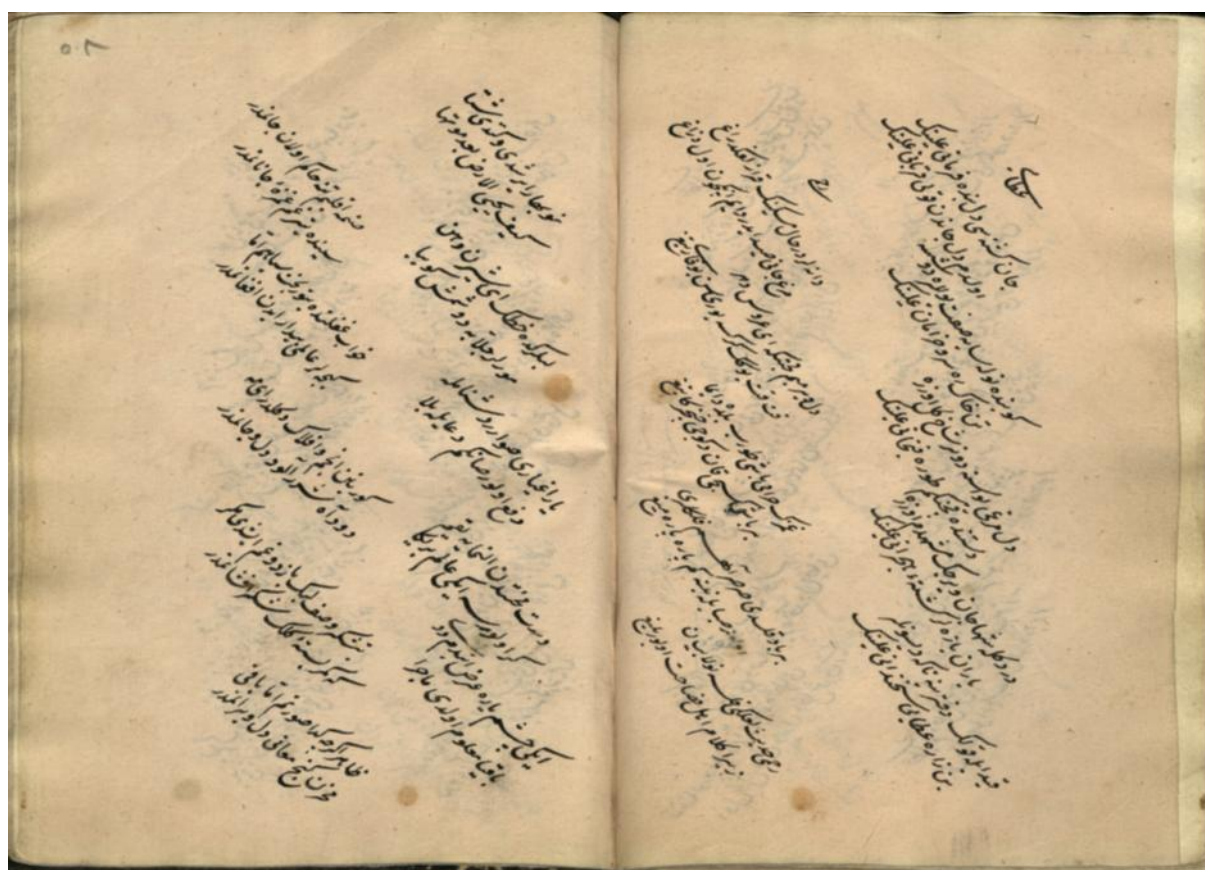

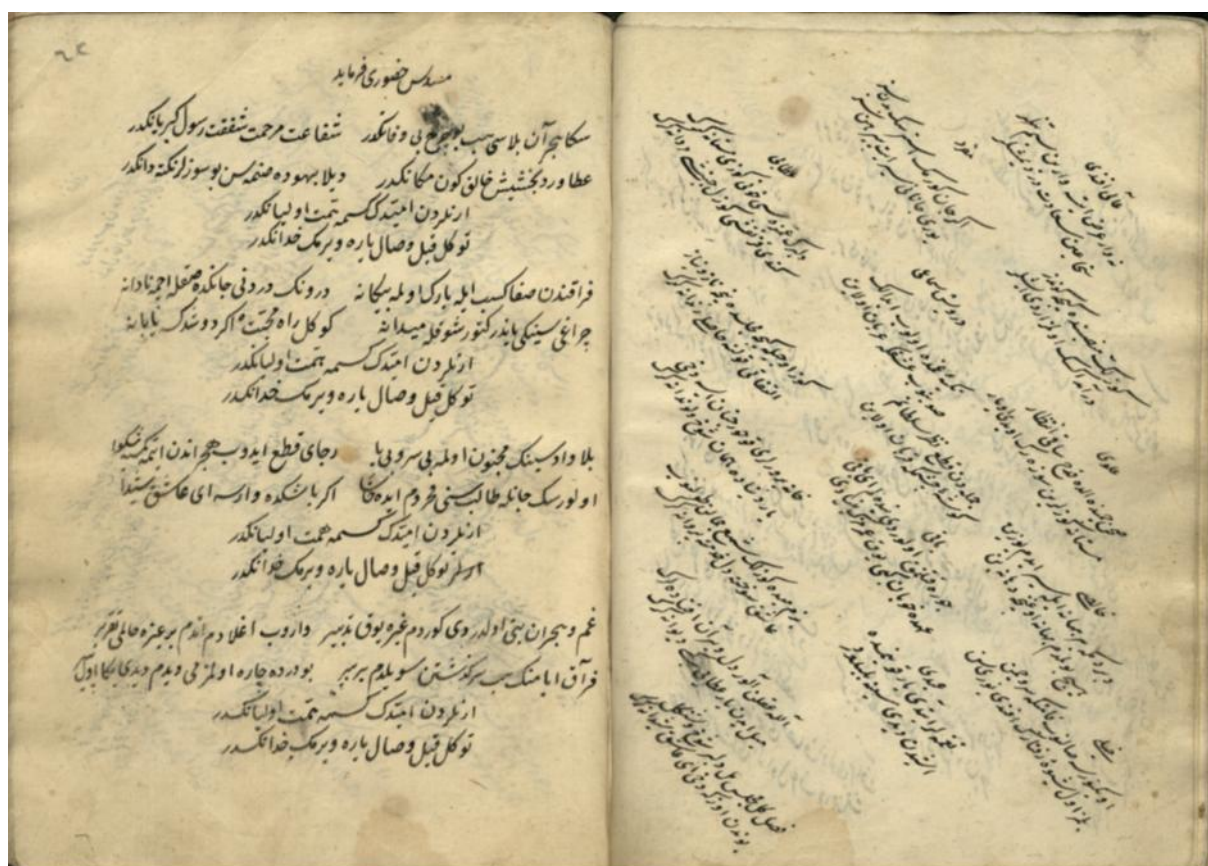
[53a-52b]

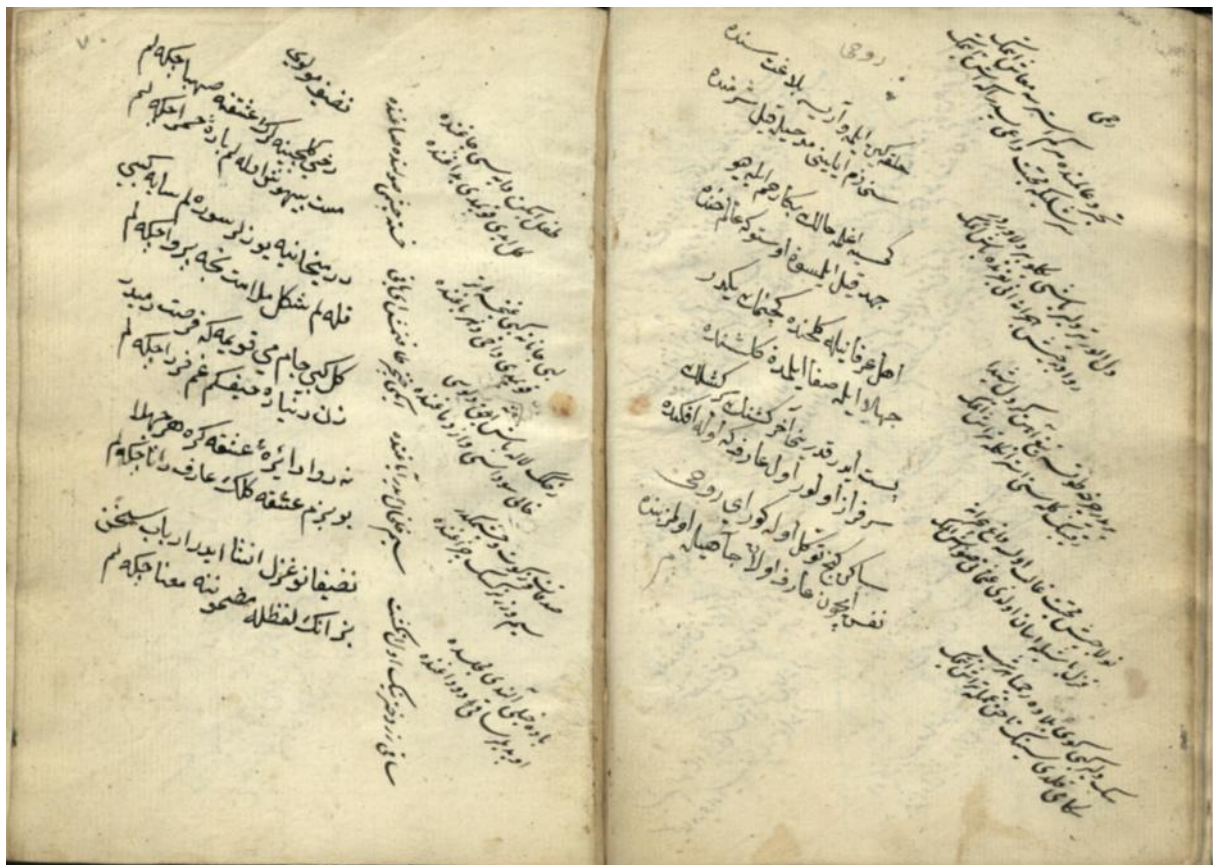

(Faint handwritten Persian script, likely bleed-through from the reverse side)

[70a-69b]

[71a-70b]

